

f
142

97
Mib. knj. Ino. št. 406

Zbornik

znanstvenih in poučnih spisov.

Na svetlo daje

Slovenska Matica

v Ljubljani.

VII. zvezek.

Uredil

L. Pintar.

V Ljubljani.

Natisnila „Narodna tiskarna“

1905.

Vsebina.

	Na strani
Dr. Fran Ilešič: Korespondenca dr. Jos. Muršca	1—210
Dr. Janko Štebinger: Slovenska bibliografija	211—266

J 149

~~Y 662~~

E-9004003

Korespondenca dr. Jos. Muršca.

Priobčil dr. Fran Ilešič.

(Nadaljevanje.)

XVIII.

Davorin Trstenjak Muršču.

(1838—1880.)

1.

(16. XII. 1838.)

„Slavjansko društvo“ v Gradcu.

Dragi brate!

Morda Vam jeste več znato, da mi lètos u Gradcu jedno društvo slavjansko utemeljili jesmo? Naš načao obstoji v time samom, da se sučlanovi ovděšnji, kojih broj ni jest maleni, puduče u jezicih slavjanskih, zarad koje stvari i članove imamo svakog grana slovanskog. A mislimo mi, da i drugi inostrani k tome pristupiti lahko mogu, akprem nisu nazočni, vëndar se bave makar s časopisomi, i dobrimi knjizami svakog narčja slavjanskog. Po novoj godini dolaze u našu čitaonicu više časopisah, koje mi ter lahko šaljemo dalje, naše bo čitanje sasvim bit će berzo i hitro. Ako Vaša jest volja da pristupite, nam pod sdoli stoječom naslovom skoro pisat volite. Ugodbe jesu sledeče. 1). Mora svaki sučlan jedan ili drugi slavjanski jezik razumiti. 2). Jedan prinesak u novcih poslati. Mi zaključismo 2 fl CM za polovicu godiñe, bez da se velikodušna dobrovoljnost u davanju više novacah zatěra.¹⁾ Časopisi hoču se sledeći daržat i nemački: „Der Adler“ „Dšt u. West“ „Garniolia“ u. „Wienerzeitchrift“ iz toga vzroka, da se u njih o slovesnosti slavjanske govori i u Austrii jesu najbolji. Od slavjanskih sledeći a). česki časopis českeho Muzeum, Kwěty. Hronka, časopis pro katoličkě duhownictwy, b). polske Rozmaitości Lwowske,

¹⁾ Do tód je pismo bistveno podano že v Glaserjevi Zgod. slovenskega slovstva, III. 137_a.

c) ilirske Ilirske narodne novine i danica, Serbska narodna novina i narodni list d) slovenske Slovenska priloga k němačkom časupisu Karniolii, koja z' novom lětom u Ljublani izlazit hoče. Medju inim ako kassa dopustit hoče najnovie knjige dobre i izverstne svakog narečja slavjanskog, na historičke ćemo naj bolje pozorni biti. Kad se svaki mēšac svari, čete vi od ovih časopisah jur izlazeče broje dobiti, koje Vi po zgotovljenom čitanju dalje šaljat imate. Red pošiljenja naći čete na listovih istih zapisani, parvi nje dobi g. Matjašič u Lembahu, jerbo jest parvi kod Maribora. Ter Vi, koji se ter šalju k Krempelji, Kajnihi, Strajnsaki i drugim koji pristopiti budu, ter kroz Radgonu u Gradac natrag itd. Pisat volite dakle, ali hitro gg. Strajnsaku, Kajnihu, Krempelju i drugim od kojih znate, da hoću pristupit, [i ter] nek oni Vam pišu i odlučene novce šalju, koje Vi ter na me u Gradac, kad Vraz još iz Zagrab došao ni je, ali na g. Vogrina. Gledajte da će broj veliki biti, svarhom mēšca Sečnja (Jaenner) parvi dojdu do vas listovi i knjige itd. Molim za berzi odgovor, da tako mi našu stvar urēditi mora. Priporučam se Vam i g. Peserlju, Matjašiču, Čehu, Mahaću i ostanem

Vaš

iskarni prijatelj

Građ 1 $\frac{1}{2}$ 38

Davorin Terstenjak
Akademik.

Naslov. An Dav. Terstenjak Akademiker zu Građ wohnhaft im 2. Sač Haus N° 243 im 2 Stodf.

2.

(13. IV. 1848.)

„Kaj bodemo Slovenci cesarja prosili.“ — Praga.

Blagorojeni,
poštovani gospod!

Domo gredoč razdelil sem lifte: Kaj bodemo Slovenci Cesarja prosili? po Petrovski, Barbarski, Vurmberski ino ro-pertski fari. Iz Ptuja sem je razposlal v' Haloze v' Borl v' Leskovec, v' Ormož. Na druge kraje še, kdej še jih nemajo, čem se poskerbeti, da med ljudstvo pridejo. Pošlite mi fkoru, če ste že dobili, tiskane blanquette za podpise, da ob pravem časi pridejo podpisi v' Beč. Pri večih farah se že pobirajo podpisi za zedinjene slovenlke strani sekovske škofije k' lavantinski. Niše ni je proti razun dehanta Dainka. Glejte babo. Kdo de šel v' Prag? Bi nebi nikoga v' Gradci najšli za toti posel. Kaj

bi nebi bil mož za to Dr. Krajnc. Drugači more nas Dr. Miklošič nameftvovati. Zna biti, da si jas domiflim, Zdaj še nesem odločen. Slovenske mešnike še šribari ino tepeži zmirom v' Beči pri Ministerii tožijo. Tudi Vodušeka čejo ponemčenjuhi Celski proč spraviti, ino so petitio dali na Minifterium. Slovensko duhovništvo de moglo nekšo očitanje od se dati, da do v' Beči vedli naš politički credo. Kda kaj 'mate ter pošlite, no kdaj kaj zvedte, ter pište Vašemi

zveftemi brati

v' Ptujji ¼³ 48.

M Tstk

3.

(20. V. 1848.)

Podpisovanje slovenske peticije. — Deputacija Miklošičeva. — Praga. — Volitve za državni zbor. — Ločitev Slovencev od sekovske škofije. — Vseučilišče v Ljubljani.

Moj dragi prijatelj!

Podpisavne liste za naše peticie sem prijel, samo premalo iztiskov. Čuje se, da Vse verno podpišuje. Veliko serditofti je to napravilo v' serci nemških naših mestjanov v' Marburgi ino v' Ptujji. Nešto je iz Celja v' Ptuj pisal, da če naša flovenska deputatia pod vodftvom Dr. Miklošiča dnes ali jutro v' Ptuj dofti, da nagovarja mefto k' realiziranji politiškega v'ftrojenja Slovenie. Na to je sklenjeno, da čejo toto deputacio pred veliki turen peljati ino ji s' perstom na nemško bandero pokazajoč lakonički odgovor dati. Neznam ali hočejo priti naši verli Slovenci ali pa ne. V našem mefti do malo simpathe našli, veliko več med ljudftvom, če bi vtegnili po kmetih potovati. Na nas Slovence vse merzi, kaj ne je slovensko, ino ino zagrebske novine od 16 Svibnja so me jako ostermile. Bojim se vsega hudega, posebno zdaj, kjer presvitli Cesar naš, ko čujem so se oddaljili iz Dunaja zavolo silovladarstva dunajskih republikancov. Teško če reč mirno rešena biti. Skoz ukinutje dvojnih zbornic je proletariatu steza odperta, ino naša pretresavanja nikdar nepridejo do cilja. Kaj si bo z' ubogimi Slovenci? Vem da ste brali softavek tisti natolcovavni: Was wollen denn die Windišen eigentlich? v Štiriji, mi mislimo, da se je v' našem mestu zkoval. Pa to še bi bilo. Ali černijo nas mestjani Slovence brez prenehama. Tako so nekteri bili pred nekoliko dnevi v' Gradci ino v' Dunaji z' našega mefta in so silo kričali, da naj, ko narpreje jim se spravijo (t. j. narodni ftraži) orožja, zakaj bojijo se navaljenja divjih Horvatov v' to mesto, ino nemirnih od Rusov našuntanih Slovencev. Kaj bi človek na to

rekel? V' Dunaji pa gotovo tote pleve za pšenico dèržijo. Nemška indo- ino insolencia nepozna nikakšne meje. O bratovšina, v' katero bi nas radi zvezali! Sila zlo kričijo uradniki hleboborci zavoljo uvedanja slovenskega jezika v' pisarnice. —

Čaf mi piše, da de šel v' Prag, no tudi mene vabi, ali jaz nemorem. Pisal sem g. Dr. Magdiči v' Ormuž, da naj on ide. Voljo ima, ali dnarji mu falijo, mi smo skleni(*li*) nekaj na kup vérci, da lahko de potuval. Sicer mlad še je ali goreči, ino umen za došti da presodi reč jno stojiše naše. Gledajte, da bode tudi kdor 'z Gradca šel. Če še imate kateri suvišni pol naših molbenic, ter mi ga pošlite. Pišite tudi v' Dunaj, de nam, kakor najpred je mogoče pošlejo tiskane liste priličnih kandidatov za dunajski deržavni zbor. Čujem, de na finkuštni vtork za toto Ptujsko volitno okolico do sošli volitelji. Kako se kaj čuje za stran ločenja slovenske ftrani od sekovske škofije? Neznam, ali so že naši podpisi prišli pred lice kardinala, ali pa ni. Pišite g. Glazerju, naj se pogovorijo s' škofom Antoniem, ino naj zezvedo od Kardinala, kak da oni mišlijo. Glazer so v' tej reči važna ino uplivna ofoba. Skerbite se tudi, da v' Goričko pride bolj slovenski duh. Farmešter Kurnik bi bili mož, katerih beseda bi med Gorčani kaj veljala. Pište njim! Kako je v' Gradci? Podpirajte prošnjo Ljublančanov, da de v' Ljublani vtemeljeno sveučiliše, ino netrebalo nam ne bo več skitat se po némških klopeh. Če kaj novega važnega vedte, tak ne pozabte oznanit mi. Pozdravim Vas vse Slovence.

S Bogom

Vaš

iskerni prijatelj

Davorin.

V' Ptuj 20 Majnika 1848.

4.

(17. VI. 1848.)

Slovanstvo v Gradcu. — Gaj. — Vest o Miklošiču. — Volitve pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. — „Zedinjena Slovenija“.

Moj ljubi prijatelj!

Vaš list me je precej prestrašil. Jas vidim za nas žalostno bodočnost. V' Grazi se je Slavjanstvo s' Nemštvom zavadilo, to je pravi zrok. Bog si ga zna, kaj de prišlo. Kaj mi od Gaja pišete, se mi zdi zelo neverojatno. Kaj bi moglo Gaja tak oslepiti! To neskončno škodi dobri reči Slovenstva ino napredovanji domorodnih podprijetjih. Tudi se razglašuje, da so Dr. Miklošiča v' Beči zaperli ino vjeli. Al' neso to gole izmišlotine ino laži, da bi nas odftrašili, ino ljudstvo pomotili v'

dobrih slovenskih mislih. Bog nam pomagaj! Lehko de naše povzdigenje nas globlej zakopalo, kak pa otelo. V' naznamljenji ino naročenji Vašem zavoljo poslancov ste Vi ne na pravem bitu, zakaj ta pridejo neke komisije, kere Dominkuša ne ljubijo, ino tote bi znale vse druge pomotit, tak da bi nebi eden ne drugi zvolen bil. V' Ptujskem volitnem okraji de Dominkuš več prijateljev najšel. Drugič se samo povsod **eden** zvoli, zakaj neti volitna postava, neti krajsijska kurenda nič ne govori od namestnikov, ino sam službeni cirkular Marburške krajsije pravi: da der Minister des Innern in dem prov. Wahlgezeze von Ersta-männern keine Rede macht, so ist an den betreffenden Wahlorten nur überall ein Deputirter zu wählen. Bog si ga ve, kak de vse nam nagodilo. Sovražniki agitirajo, ino ker zdaj od mešnikov nič ne stoji, da bi mogli biti Mitglieder des Wahl-districtscomitées, tak bom menjši upliv na volitve imel.

Nepozabite naših slovenskih poslancov podvučevat posebno v' punktih, Gemeindeordnung, u über den künftigen steierm. Landtag, že zdaj moremo zgovoriti, da bomo ga v' Ljublani imeli, že zdaj naj se potegnejo za politiško vtemeljenje Slovenie. V' pondelek ali v' torek bom Vam poslal naše petitie, z' obširnejšem listom. S Bogom.

V' Ptuji 17 Junia

Vaš iskerni **Davorin**.

848

5.

(18. II. 1849.)

Volitve v Frankfurt (Ptuj, Konjice). — Ambrožev predlog. — Adresa kromeriškemu zboru. — Politični vpliv svečeništva.

Moj dragi prijatelj!

Nemčaria nam hude zajnke spleta. Pa je začela s' Frankobrodom. Razglas ilirskega poglavarstva v' Novicah ste brali, če ne, tako ga dobro preberite, v' njem te vidili zvijače. Tiskan je v' prilogi list 7. Novic. Tudi na naš volitni komité je prišlo tretjokratno vprašanje, ali bi bilo segurno volitve razpisat, na g. Raispa pa ad personam, naj on tako tiho v zavupanji odgovori Kreisamti, kje je uzrok, da je ptujška okolica edina, ktera ni je volila. Tudi na druge komisije je prišlo vprašanje, kako bi mogoče bilo volitve vravnati. Ali je to javnost in očitnost? Tako za plotom bi radi poslance zbirali in potlam, ko so v' Frankobrodi našem državnem zbori rekli: narod vse drugači misli in želi, ko pa njegovi zastopniki v' Kromežiži. Pogovorite o tej zvijači al' v' Slovenii, al' pa v' Slav. Centralbl.

Jas sem pa sila bolehost, in mam zdaj posla s' postnimi predgami, kje mi veselje in moč majnka politiške sastavke pisat. Komitée naše volitne okolice je tje odgovoril: „Da njemu nije znano, ki bi narod, kter se je pri prvi volitvi očitno proti nemški zavezi izrazil, zdaj v' volitvo privolil, ako pa bi minifterstvo rado znalo želje naroda, naj jih od predvolivcov (Vorwähler) po komisiah zvê.“ Ali, da je tudi Marquet tako tihoma komisije pobaral, kakšni votum bi one dale, v' tem vidim zvi-jačo in lesičjost. Rad bi znati, kaj bode Česka storila in Krajnska. V' Konjicah so pre volili, in ker sta perva dva zvoljena poslanca ne poslaništva prijela, je znani veternjak poštmester Formacher v' slov. Bistrici ga prijel. Pazite in bedite! Na vaše zadnje pismo Vam berzo sledeča odgovorim. Kako hitro zazvête, da je Dominkuš odstopil, pišite hitro g. Krefti Jakobi no mu pošlite imena sledečih kandidatov: Dragoni, Krajnc, Glaser Franc oskerbnik v' Reichenburgi brat farmeštrov in dober Slovenec, lahko tudi mene. G. Kreft naj ter po komisijah agitira, kako po ormožki, velkonedelški, dornovski grajski itd., kje kmetje v' njega velko zavupanje stavijo, no na den volitve pa skerbite, da de vam prišel v' Ptuj.

Ambrožev predlog je dober ino mi ga moremo podpirati. Naj bolje bi bilo, da bi se v'tej reči Slovenia na vse predsednike školnih konferenc obrnila, ino je v' podpis povabila. Zavoljo podpisov Adrese zavupanja na kromerižki zbor mislim, da še odgodimo, zakaj kmet ma malo zaupanja v' Adrese in ono, kar je čerkasto, bolje bi bilo, da se inteligencia flovenska pokliče v' podpis, mišlim, da mešniki hočejo vsi, ako nebodo paragrafi o cirkvi kje nam v' škodo pretresani.

Bedite, čujte, molite, in glejte, da se bodte v' teh rečeh bolj na kmete stavili, kako na duhovne, kteri v' politiškem uplivi so sila podkopani. Če čete uplivne moževe zvedit v' vsaki komisiji, jas mišlim, da zato nebo trebalo velikega truda. Do tečas s' Bogom

Vaš iskerni prijatelj

18/2. 49

Davorin

Pozdrav Slovenii!

6.

(28. II. 1849.)

Volítev v Frankfurt. — Učiteljska skupščina. — Ptujčani zoper Trstenjaka.

Dragi prijatelj!

Po gradčkih novinah od 27 Svečana bi že imela ptujška okolica tudi svojega poslanca v' Pavlovi cirkvi. Bog si ga, ali Gračarca dobro prerokuje, ali pa ne. V' tem sastavki tiči nemška

lisičina. Gračarca dobro svojo meštřio zastopi. Tudi dobrovoljni kandidat za Frankobrod g. Dr. Waser, ravno tisti, ker zmirom po časopisih se dere, da se nesme Laško Tirolsko od nemškega ločit, tak ali dober Centralist in Švaboman, se [gleda] vidi skoz verstice Gračarce.

Ptujski mestjani, in švabomanski pisarje v' pisarnicah si res dosti truda dajo, slepo ljudstvo prepričat od dobrote, Bog si vé, kak de šlo. Jas sem storil kar je mogoče. Na odgovor volitnega odbora ni še smo dobili ne čerkice, kak so guberniji komisije pisale, ali bi prilično ino mogoče bilo brez vernjeke volitve razpisat, nesem čul druga, kak samo od enega komisarja, ker je odgovoril, da on bi že volitve vkupspravil, samo ter zgubi svojo popularnost. Vidili bomo, kaj de prišlo. Pište Krefti v' Radgono v' Cmurek v' Negovo itd., da se ljudje ne dajo prevarit. Kolko jas čujem, tak drugi gotovo ne bodo volili, kak pa starih 28 ponemčenjakov. Gračarca zmirom čez klube se dere in slovensko inteligencio, zapšite joj vusta, če ne prime v' list, tak v' Sprechhalle. Narod tolko za Nemšino porajta, kak Gračarca za Slovenšino, in jaz mislim, da se glas inteligencie tudi še bolje poslušat ima, kak pa volja neumnega ljudstva. O našej učiteljski skupščini bodte v' Slovenii brali. Dosti imamo zaprek, in burokratički dehantje so narveči oporniki. Mene pa Ptujčani vjedajo, ker sem v' skupščine učiteljske s' gromovitimi besedami slovenski duh vlel, in sklepe rezultiral, kateri se nemškutarjem ne dopadejo. Pfundner je začel zdaj neskončno proti meni agitirat. Tudi perva moja postna predga je seršene razrašila, tak da vse klepeče in se grozi, če bom resnico drugokrat tako silno razodeval. Jaz mislim, da de skoro duga prošnja na konsistorium prišla za mojo prestavljenje. Den Pfaffen leidmer nit laenger in Pettau; tak se razbija glas od ulice do ulice. Delajte, jaz ne bom opešal. Pište le hitro, kedar de kaj potrebnega. S Bogom

Vaš zvefti prijatelj

Davorin.

Zadnjega Svečana

849

Čul sem nedavno iz ust g. Nagia komisarja pri vrejenji cesarskih sodiš te besede, ktere je nekemi nemškem pisarji rekel: Fürchtet euch nicht, die deutsche Sprache bleibt ewig die Amtssprache. Die windische ist dazu nicht tauglich, auch antwortete mir der Bauer überall, wo ich ihn darum fragte, dass er alles deutsch amtirt haben will. Die windische Sprache wollen nur die Pfaffen und einige Zeloten in die Kanzley eingeführt wissen.

Quid dicis ad haec omnia?

7.

(16. III. 1849.)

Oktroajirana ustava.

Ljubi prijatelj moj!

Mi smo skoz podeljeje nove ustave pa sila daleč nazaj postavljeni. Lepo nam je že naša narodna reč stala, ali naenkrat jo Stadion in Švarcenberg pogrezneta. Kaj bomo zdaj začeli? kterege pravila v' politiki se deržali? Na kakšni način domorodce v' deželni in deržavni zbor spravili? V' gornjo zbornico tako nebomo mogli nobenega porinuti, slovenski domorodci komaj zmorejo 500 krajcarov, ne pa da bi 500 fl štibre plačali. Ali je kateri od naših poročnikov pri Ministeriji, da bi svetoval pri urejenji deželnem. Pišite Mikložiči, da naj ne skerbi, če ga je ne Stadion že poklical, da bode tudi deležoval. Zdaj bi posebno dobro bilo, da se ministrom pokažejo in naprejpoložijo naše peticie. Znale bi precej pomoči. Posvetujte se z' lipo pražko in drugimi družtvami, kako bomo postopali. Čujem, da so v' Pragi novo ustavo na tergi zežgali. Tudi Beč je ne zadovoljen, kako mi potniki so pravili, in razsvetlenje mesta in druge svečanosti so le bile prisiljene. Nebili dobro bilo nove peticie napraviti zavoljo vsih nam potrebnih reči. Prosim g. Dragonia, naj nam sestavi opravišstvo slovenskega kraja. Morebiti, da bi po uplivi kakšnega domorodca v' Ministeriji le kaj si spomogli. Horvati sila so nezadovoljni zavoljo granice. Tudi Serblji se grozijo. Austria de prišla v' hudo krizis. Černorumenjaki so pri nas zadovoljni, ali večjidel mestjanov ne, samo da ne upajo misli izreči zavoljo diktature soldačke. 15 smo imeli officialni Te deum predvečer je plackomandant zapovedal muzikalni capfenstreich, in iz Grajskega grada so pokali možari. Mestjanov je bilo malo, nobeden vivat, razsvetlit mesta so nehteli, ampak da lice lojalnosti obderžijo, so zbero napravili za 9. jaegerbattalion. Vse naredbe prazničtva so izhajale od placokomande, tako v' Marburgi in v' Celi od poglavarstva, gradjani dopušajo, ali v' serci imajo skumine po kaj boljšem, kak je toti ustav, samo dober za hierarchio in aristokracio. Kmet je miren, ali le čakajmo. Uredniki se ga bojijo. Nevejo kako do emfitetikere izločili, to je sila hudo pri dosti gruntih celo nemogočno delo. Kako hitro do ga za kožo prijeli, bode se genil. Tudi, kedar asentiranje pride, bo gromelo. Neje vse tako mirno, kak gračarca laže, v' Ormoži so se bili, v' Borli sta dva župana zaklala, v' Breščah so komisarja v' Savi namakali, v' Bilštajnskem gradi so kancijjo skoro poderli, v' Hausbacheri ferboljtarja narezali itd. Vojaška oblast pa ne bo mogla povsod segati. Na Vogerskem je dosti dela, na Taljan-

skem se pripravlja na gerdo vreme. Vederemo, kako bode Vindišgrac suverenitè du peupel preladal. Za volitve voljo v' Frankfurt, še ne je nič prišlo. Jaz mišlim, da bojo nemški dinasti v' frankfurtski zbor ravno tak raztirali, kak krómerizki, zakaj tam je edina demokratia še reprezentirana. Vender ne verujem, da bi Čehi silili zdaj vun ta. Kaj pa na Koperov so-stavek „über die Bezirksseinteilung des Mark. Kreises v' gračkich novinah od 14. rečete? Glejte centralista in germanomana! Zvedel sem, da je to vse Stadionovo maslo, in on njim že naprejpisal. On je sila delaven in vsi birokrati mu pomagajo radi, čeravno z' velikim trudom. Burokratia in soldaščina nas bodte kakor paučina oplele. Glejmo na vse strani, da se iz-tergamo. Ja bi želim skoro misli Slovenie zeznati, da v' njenem zmisli delati zamorem. Pišite mi ali skoro kaj. Dotečas s Bogom.

Vaš iskerni prijatelj

Davorin

16/3 49

8.

(1. IX. 1880.)

O Murščevi sekundiciji mu čestita Trstenjak, njegov „stari, zvesti in hvaležni prijatelj“, želeč, naj ga Bog ohrani še dolgo let „zdravega in črstvega na duhu in telesu v veselje svojim mnogim prijateljem in častiteljem, in v blagor sv. cirkve in svoje slovenske domovine, ki Vas šteje med svoje naj blaženejše sinove. Quod felix, faustumque sit. Na mnogaja leta!“

Z odličnim spoštovanjem

Vaš stari, zvesti in hvaležni
prijatelj

Stari trg pri Slovenjem
Gradcu

Davorin Terstenjak
župnik

1 Septembra 880

XIX.

Oroslav Caf Muršcu.
(1841—1852.)

1.

(9. III. 1841.)

Cafov slovar.

Slavni Domorodče!

Jaz ne morem drugače, ko z' veselja polnim ferdcem Vam le ti listek pisati, vfej vëm, da pišem le učenemu Slovencu ino zlahtnemu domorodcu za reči voljo, domače Slovenščine fe tikajočih.

Predoftojni domorodče! Vam ko goróčemu Slávjanu moram oglašiti, da se jas ob dobi obiram dopolnjenjem domačeflovenškega rěčnika ali lexika.

Za ti le rečeni cěl ino konec imam uže gróbo, oj gróbo ípravlenega zaklada vřaktere veríte, vsej obilno zajimlem iz do sego dob nepočerpanih izvorov, med le timi pak ofobito iz pollušanja živega govorjenja.

Preřlovoti domorodče! uže davno jo vēm, ko jo tudě po ívētu razšyrjani čafopifi preglašujejo, koliko Vy naši mili Slovenščini pripomagujete, zato by li jaz mogl dvojití, da by me Vy o' íleděcem ne uflyšali?

Vyfokod. gdje v' Ptuiu so me nagovarjali, Vam za pripomoč v' dopolnjenju mojega Slovenškega rěčnika pífati, ko pravijo Vy imate mnogo ípífaníh Slovenkíh beřed, posebno iz Lotmeregke okolice v' botanički verřti. Za te le zbirke Vas lépo prošim.

Kaj pak děla naš Veliki pífec Murko, flyšal sem, da ívoj rěčnik dopolnjava? če je taka?

Če imate myřel, mi několiko řokopífemřkíh Svojíh reči pošlati, dopířujte: — *Abzugeben b. Ĺerlinz bürgl Buchhändler zu Warburg.*

Vam za godovínu vse dobro želeći

Vař

odkrytega řerdca prijatelj

Orořlav Caf

V' Frauheimu 9. Suřca 841.

Soduhoven.

Vař Korařćak, moj paroh vas lépo pozdravla.

2.

(15. XI. 1843.)

Prořnja za razne knjige, ki bi Cafu mogle služiti pri izdelovanju slovarja.

Prečestiti Gořpod!

Moj ino vseř Slovincov ljubeznivi Prijatelj!

Ne morem dořže ívojemu řerdčnemu nagíbanju, Vam pífati, foperřtati — če Vam zato moje pífemce ne bo ugodno, obkrívite mi řerdce, ktero ljubezen do naše míle Slovenke domovine dířći: ino ravno zatega voljo se pri Vas níkáke zamere ne bojím, ko nas Slovence fami neprenehama v mířlih nořite . . .

O prečestiti Gospod! Velike prošnje imam do Vas — če mi je uflišite, Vam za njé nišče ne more zadofta hvale dati, ko Slovenščina fama.

Poslušajte mê . . .

1). Lěpo Vas v imeni vseh Slavov ino Slovincov profim, famo bôdite tako dobri: potrudite sê k' Gosp. Kvasu, ino ga profite, da Vam dá spifek fvojih knjig, ktere sê Slavščine ali pa Slovenščine tičejô; morebiti bi něka ftvarca za mê bila. V dvěma lětama dobî Gosp. Kvas vse fvoje knjige od mê domov.

2). Preglédnite v Gradčkima knižnicama, če sê naflědujôće knjige naidejô :

- a). Etymologicum Univerfale ar Univerfal Etymological Dictionary von Whiter. London 1800.
- b). Tripartitum seu de analogia linguarum libellus, Wien 1820—33.
- c). Etymologicum magnum von Schäfer. Leipzig 816.
- d). Etymologicum graecae linguae Gaudianum von Kurz. Leipzig 1818.
- e). Lithauische Wörterbuch von Mielcke 1800. Wilna?
- f). Lettische Wörterbuch von Stender 1792. Riga?
- g). Wallachische Bibel.
- h). Romaniſches Lexicon von Clemens 1837.
- i). Bulgariſches Neues Testament in Smyrna 840 od. London?
- k). Altſlaviſches Wörterbuch von Alekſejew Petersburg 1774. u. Moſkau 1815.
- l). Ausführliches Lehrgebäude der Sanskritſprache von Franz Bopp. Berlin. 1827 — ali če ſče je kaj več od Boppa, ali Sankritſkega.

Če bi kaj téga bilo naiti, bi mi po čafoma ino po kôfih pošiljali? V' kratkem bi vse brez okvarjenja povračeval.

3). Pomenite sê poterpežlivi Gospod! í preč. Gdom Košarom zavoljô Grofa Oſtrovfkega Linde-ja. Le edna beſěda iz Vaſih uſt bô hrabrega Oſtrovfkega premogla, da mi za někeliko čafa Linde-ja poſôdi.

4). Sê mi vidi, da bi tudê preč. Gd. Rižnar za mê kaj imêt.

Zdaj pak moj predragički Prijatelj ne ferdite sê nad mojô nadležnostjô, pripišujte jô moji preveliki ſkerbi za naſô ljubô Slovenſčinô — vſej Sami dobro previdite, da ſem ſám preflab, tolikô rěč dobro dokonjati.

Zdaj ſče pak ednôk pomolim fvoje rôke proti Vam ino Vas milo profim, uflišite moje prošnje po Svoji premoći . . . pozdravite mi Slovenſke podpiravce ino pomagavce, vse pridne

prijatelje ino znance, ino mê škoro po Svoji znáni dobrotljivosti obefelíte z ljubim pišemcom z' obljubami potrebne pomoći vrêd.

Vaši gorêci ljubezni do všega dobrega fê ponižno priporočêc

Vaš

V' Frauhejmu 15. Martinšćeka 1843.

Prečestiti Gospod!
Prepohlêbni Sluga

Moj preč. gosp. Farmešter
Vas prijazno pozdravijô.

Jurko Caf
kaplan.

3.

(5. XII. 1843).

Pomožne knjige za slovar. — Kollárjev pozdrav.

Prepoštovani Gospod,
Ljubeznivi Prijatelj!

Serdce fê mi je razvofelilo, ko fem Vaš ljubi listek dobil ino v njem nove pomoći h' svojemu delu našel. Lêpo Vam v' imenu všeh Slovincov za Vašô skerb zahvalim.

Pošljite mi

a) Tripartitum, de analogia linguarum libellus.

b) Conradi Taschenwörterbuch der Deutsch-romanischen etc. Sprache tako, kako ga Vi ležej pošljete, če mi je ravno ljubšê, ako mi, kaj vkup grê, tudê vkup pošljete, to je: Tripartitum vkupê ino Conradi — vkupê, če ima več dêlov. Vše to mi doštojte pošiljati po Marbruški prevážavkinji na moj trošek.

Ali ste fê f' preč. G. Košarom zmenili zavoljô Lindea —

Ali bi ga od knêza Oitrovškega po nijedni cêni ne bilo dobiti?

Še fê ves Linde ne dobi, bô mogel dober biti oni edini zvêzek.

Preišćite da Gd Kvašovô ino Rižnarovô knižnicô, ino mi podajte špifek morebiti iz njê mi šće potrebnih knjig.

Ne jemlite mi za zlo: Zakaj Vam li bôdô imena zeli ino trav /:pa tudê rôž?:/ f' začêtnimi pišmenami a—h. Poterpite miceno, jaz Vam hočem vřovjô zelinškô špravô od á do ô prepifati — vsej fi f' tem upanje dêlam, da bô tako naše domaće zelinštvo velek naprêdek dobilo.

Svoje befêdnicke šprave šće nikár ne pišem v' čifto, kër šće mi živi študenci novih pomoći obilno izvřrajô — zaklad pak fê rês tudê tako množa, da mê po vsej pravici pomilujete, da ne naidem nikakega pomoćnika.

Upam pak:

Bog mi je daš famemu skoro nabrati, on bô mi tudê daš famemu razbrati. Zakaj le nêfte Vi, prečestiti Gospod! med

Slovinci? Vi, ki jih ino jihovô rěč tako ferdčno ljubite. Ali vfej tudě gorě ſte nam na pomoč, hvala Bogu!

Veliki Jan Kollár mi je bil tuonda piſal ino mi ukaže, vfe prave Slovence: naiměr Vas, Košara, Terſtenjaka itd. z bratovikô ljubeznjô pozdraviti.

Ne pozabijte na mē, bōdite mi moj pomočnik ino tudě dělnik hvale ali graja mojega děla.

Pozdravite mi milo moje ino vfe naše Slovenske prijatelje.

V' upanju, od Vaše gorěće ljubezni do Slovenšćine vfe zaželjene rěči ſkoro dočakati

Vaš

V Frauhejmu 5.

Grudna 843

Moj Gd. Pleban

Vas lěpo pozdravljajô.

ves podani fluga

Jurko Caf

kaplan.

4.

(5. I. 1844.)

Caf vrača knjige. — Rastlinska imena (prefekt mariborske gimnazije Speckmoser).

Preljubeznivi moj Prijatelj!

Etu Vam z zahvalû nazadj pošljem Tripartitum v 4 knjigah. Po preč. G. Košarju ste uže ták dobili Conradiov Dictionary. Ljubi! vse bi uže davno bili dobili: — ali spaka nesrěčna! 14 dni je vse v' Marburgu pri prevažavcu ležalo — ino nēšem zato vėděl: — če mi ſće keda kaj pošljete, pošljite mi radjši burđ die Marburger-Botlin za njû vsaki vė — ino jû lahko naide. Lěpo ino serdčno Vas hvalim ino zahvaljam za Vašû velikû dobrotû ino skerb, ko ste jû iměli s temi bukvami — prosim pak ſće Vas za Linde^a.

Do ketėrih dob pak bi uže radi iměli zelinske imėna? jaz bi Vam hitro lahko vse poslal — pa brez nēmečkega ino latinskega prestavljenja pri nēkterih. — Ravno zdaj sēm vse trave ino zeli poslal slovėćemu zelinárju G. Speckmoſerju čest. Praefectu v Marburgi blizo přek ſće 300!!!! Če pak sē Vam mudī, vsej Vam imėna hitro lahko spravim. G. Speckmoſer mi je obljubil, vse zelne ino travne imena v nēmšćinû ino latinšćinû prestaviti. Hvalimo pridnega mûža. Pozdravite mi vse Slovenoljubce.

Z velikû hvaležnoſtjû ino spočtljivoſtjû
sēm in vselě būdem

Vaš

V' Frauhejmu 5. Prosenca 844.

ravnoserdčni prijatelj
Cafov Jurko.

5.

(25. IV. 1844.)

Caf vrača knjige. Njegov slovar. — Freyerjeva „Slov. flora“ in „Slov. fauna“. — Volkmer.

Prečestiti Gospod!

Ljubi moj prijatelj!

Etu Vam povêrnem mi iz Johaņejske knižnice dobrostivo poslana bukve: 1. zvezek Linde^a; hvala Bogu, mi je G. Têrstenjak bil cêlega Lindea od knêza Ostrovskega dobil. Lêpo sêrdčno Vas zahvalim za vsû skêrb, ko ste jû bili imêli — pošiljati mi take pomoçi. Ali želite svoj rûkopolis nazadj? Ali paç tu ga imâte — pa mi ne zamêrite, da je preçerçkan, — trêbalo mi je tako dêlati zavoljû premnožine zbêrkov. Tudê naidete zravno bukvic preç. Gosp. Košara:

- 1). Pad no zdig
- 2). Podučenje
- 3). Bukve za pomoç
- 4). Orbis Pictus.
- 5). Knižica pobožnosti.
- 6). Gramatik von Gutschmann und
- 7). ————— P. Marcus.
- 8). Çelarstvo.

Tê le knige prosim odpravite preç. G. Košaru z mojû zahvalû mê priporuèèç. Vse knige mu rêcite bi uže bil davno odrajtal — pa jih je bral G. Dr. Wenedikter — ki je posebni ljubivec naše pismenosti. Tako šçe tudê dvojnih bukvic mu zdaj ne dam:

- 1). Naçin pomoçi ino
- 2). Pokrêpljenje — sû tudê posûdjene.

V prepisovanju svojega Besêdnjaka moçno naprêdujem, dasi nikoga za pomoçnika ne imâm.

G. Heinrich Freyer Custos deš Landes-Museums zu Raibach dogotavlja Slovenskû Florû — koti nam je Faunû Slovenskû dal. Da bi sê kdo hotêl lotiti: Volkmerove predge, ko jih je teliko v rûkopisu zbirati — ali komu zbiranje narûçiti — da bi sê natiskale!!

Jezus pomagaj! Selák moj têticiç mêrtev!!

Priporuèite mê vsem dragim domorodcom. Morebiti šçe mi kdê drugdê kaj pomoçi izvête. Bog Vas krêpi ino okrêpšaj v ljubezni do domovine.

Vam sê prijateljski priporuèèç

Vaš

V Frauhejmu 25. Travnika 844.

hvaležni sluga

Jurko Caf
Duhovnik.

6.

(30. XI. 1846.)

Cafova primerjajoča slovnica slovanskih jezikov. Posebne črke za njo.

Hochwürdiger Herr,
Verehrtester Freund!

Ich komme hier mit einer doppelten Angelegenheit:

1). Würdigen Sie Sich diesem guten Manne da, dem Überbringer dieses, Michelák, der nach seinem Sohne Paul Mihelák Physiker zu Gratz notwendige Erkundigungen einziehen kommt, an die Hand zu gehen: denn einen bereitwilligeren und edleren Slowenen konnte ich dem guten, bekümmerten Vater nicht empfehlen. Sin jemu preveč penez troši.

Naj tudi pismo G. Directoru Büchingeru odrajtajo, je za voljo vina.

Noch eine Bitte! uslište me!

Meine tabellarische Grammatik aller Slav. Dialekte etc. werde ich in Leipzig drucken lassen, nur muß ich die combinirten Lettern kalligrafisch geschrieben einsenden. Es scheint mir, eine genaue Abschrift nach kalligrafischen Grundsätzen geregelt von dem mir gerühmten st. st. Realschulkalligrafen wäre am zweckdienlichsten.

Wollen Sie nun gütigst die 2 beiliegenden Blätter selbstem zur Abschrift übergeben: das 3. Blatt enthält nur die Erklärung.

Dokler Vas za to lepo lepo prosim, še se Vam
mili prijatelj!
za naprej priporočim:
ponižni sluga

Pharrhof Fraueim den
30. Nov. 846.

Georg Jaf
Kaplan.

Nachschrift.¹⁾

Erinnere Hochwürden den Kalligrafen, daß er bei der Combination und Ausbildung der Lettern seine ganze Kunst und alle Kraft seines ästhetischen Sinnes anwendet; er habe vor Augen den Perlenbau der römischen Druck- und Cursivschriftlettern; seinem Bildungsgeiste seien übrigens nur die Schranken gesetzt.

1 das bei H, h, œ, œ, i, j, M, S, s, W, w, z, æ der Charakter bleibt, aber

2.) bei D+j; L+j, N+j, R+j, T u. t+j die Verschmelzung künstlerisch nach den Regeln der Kalligrafie zu geschehen habe.

Übrigens wünsche ich eine doppelte Abschrift von den beiden Blättern bis zum neuen Jahre Jaf.

G. Korošak Vas lepo pozdravijo, pripelajte da se enkrat k nam!!

¹⁾ Ali so v tem „Dodatku“ vsi novi Cafovi tipi podani v pomenu, kakor jim ga je hotel dati pisec pisma, ni gotovo.

7.

(8. I. 1847.)

Čafov prevod računíc z ilirskim pravopisom.

Prečastivredni Gosp. Dr.!

Ljubeznivi prijatelj!

Zlo žal mi je, da še ne morem tistih pisem za G. Dr. Seniora ino od Lileka poslati, zato da sem v Ljubljáno oboje dal.

Utelažite G. Dr. Seniora, kteremu se tu priporočim ino zahvalim, da bom že vse lepó iz Ljubljane dobil ino povérnol — imeni Dr. Senior ino Lilek pak bota zató od Krajncov o v é č n j e n i.

Še bolje žal nam je djalo, da ste Vi G. Dr. tako blizo nas bili, pak Vas né smó videti vredni bili.

Računski dvé knigi, kak sem ji za prestavljanje na Slovensko od Višega učivnega nadzirstva dobil, bom v 12 dneh dogotovil, zdaj pak pitam:

Gdo moj rokopis recenzoval ino potle korrigoval: zakaj jaz sem v Ilirskem pravopisu prestavil, za vzroke tako fami dobro véte. Meni se pač najbolje prav zdi, da bi iz ljubezni do svojega naroda korigovanje Vi prevzeli, te se smém zanesti, da se mi moje tako težavno delo ne skvari. Kaj pak Vi mislite, ali bi se k prestavljenju tude razlogi ali vzroki mogli pridjati, zakaj je v njem novi pravopis:

Die Gründe dafür, če bi se morebiti Vi z G. Weinhandlom ali korrektorem črez to zmenili, sünd:

1). Ist das organische Alphabet (č, š, ž) in Steiermark allgemein verbreitet.

2). Muß es und wird auch wirklich in der Schule größtentheils beigebracht /werden/, weil die neusten

3). Bücher, die für das Volk berechnet sind, mit diesem Alphabet erscheinen.

4). Se. fürstb. Gnaden H. Slomšek gibt (nur) in dieser Schreibweise seine Drobtnice heraus, wie voriges Jahr von Ihm dergleichen ein Gebethbuch für Schulkinder erschienen.

5). Die für die Slovenen berechnete ökonomische Zeitung (Laibacher-Novice etc

6). Auch der vom k. Laibacher Gubernium designirte Schulbücherübersetzer schreibt so.

7). Hat H. Dechant Dr. Murko selbst, um nicht den Krebsgang einzuschlagen, zeitgemäß gehandelt etc. etc. (seine neuere Auflage der Slow. Gramm.)

8). Auch der Hr. Abt von Zilli Schuldirektor M. Vodošek beschwor mich, organisch zu schreiben,

9). Sind dieje Rechenbücher auch für die Lavantiner berechnet, ihre Vorstellungen müssen berüchsigt werden.

Ali bi lehkič naj boljše bilo, da bi se od pravopisa nič ne reklo, da bi le G. korektor pameten človek bil. G. Dr. poizvéte, gdo bo korektor, ino ga s totimi ino še drugimi vzroki, zakaj se ilirski pravopis vzeme, prav k naši reči nagibljite, da molčí, ali pak naj rajši korigovanje Vam pusti.

G. Dr! Oča Mihelák Vas ne mogel prehvaliti — Vi pak ste se jegovega sina tude tako lotili, da so me solze posilile, kak mi je on pravil, kako ste si ga v skerb ino strah vzeli:

Oča je pošten móž ino prece premožen, sin pak bo Vas hvalil vse svoje žive dni.

Zlo se veselím lépega prepisa mojih novozloženih čérk.

Zdaj pak prejmite moje serdčno vošilo vsega dobrega za novo léto ino še dobri bodite

Pr. G. Dr. mojemu G. farmeštru
ino meni

V Frauheimu 8

Svojemu slugi ino prijatelju

Prosınca 847

Cafovemu Jurju

kaplanu

8.

(5. IV. 1847.)

Železna cesta. — Računici. — Primerjajoča slovnica slovanskih jezikov.

Prečastiti ljubezni Gospod Dr.

Priserdčni prijatelj!

Odviše dobro se mi zdi, da imám zdaj priložnost Vam pisati, ker me je Vaš izročencič g. P. Mihelák obiskal.

Ino — kaj bi Vam pisal boljšega, kakor: da Vam za to prihodno lepo spomlad vse dobro od ljubega stvarnika prosim, ino pak — da bi tega Mihelaka, našega Paula kakor jegov vidni angel varuh za roke vodili, da ne omáhne v Saula.

Naš lóg je že začél bérstje poganjati: čérni kos ino regetasti drozg pak že tude davno pojeta! G. Dr. ne odlagajte več dolgo, nas pohoditi po želézni cesti. Novósti: Pri nas zlo zlo kradejo — hudi naslédkí bližnje želézne ceste — Bog vé, kako še bode — če bo takó napredoválo!!

Ino pak, kakó pak je z mojim prestávljenjem „dex 2 Schúl-rechenbücher“, gdé pak je zdaj? da bi se mi to délo le od nika ne pokvářilo.

Ráčite mi GG. Weinhandla, Lajha, ino g. Profesora Kvasa (:ter (ako mórete) G. Rižnera:) pozdraviti ino me jim pripočiti: Če bo se dalo, bi Vas letos rad drugoč v starem Gradci obiskal.

Zdaj imámo mi toliko déla, ino ne utegnem že svojega: Tabellarijsche Grammatik, aller Slav. Dialekte prepisati, ino čez 8 tjednov je sveto (leto). Moj G. farmešter Vas skoro mislijo tu videti. Ker Vam za pisanko ne imám druga dati, kakor da Vam svoje serdce izročim — Vam ostanem

V Frauheimu 5. Aprila (M. Travná) 847

Preč. G. Dr.
zvesti prijatelj
Oroslav Caf.

9.

(28. I. 1848.)

Murščeva Slovnica. — Cafova prevoda „Lebensordnung“ in „Robinson der Jüngere“. — Gofine. — Davorin Trstenjak.

Prespoštovani Gospod Dr.,
Ljubezniví Prijatelj!

Tu Vam pismice:

V imeni vseh Slovencev Vam lépo zahvalim za Vašo ljubo Slov. Slovnico. Mi se čudimo, da se ta jaka ino predse velika kniga za 10 x dobi!!! Goréči Slovenec, še enkrat Vam hvala. Pridavek, kterega nam néste pokazali, je umno ize naj boljših Slov. zakladov zastavljen: veselim se kritiko čúti — brati! Vém de bo tude sodnik kaj žarkega povédel — povéj: Štájer ec je le pèrvo Slov. gramátiko spisal! Da pak Slovenci izvédo, da je taka réč na svétlo prišla, je pač zlo treba očitnega pripočila, post. v Currendi: (Pak tu vidimo: da smo Nemski sužnji.)

Prijatelj!

1). Dóbite mi v Gradci einen Verleger: jaz sém ravno zdaj iz Českega prestávil; Lebensordnung eines katholischen Christen, 2 Druckbogen; u. „Robinson der Jüngere 20 Druckbogen starf.

Jaz sém bil pred enim tjednom Ferstlnu v Gradec zavoljo teh rokopisov pisal, pak sem odgovor dobil: „Mit Manuscripten zu sehr versehen etc.

Stopite mi k Šienreichu, tega mi je Ferstl priporóčil, ali k Damianu ali Dirnböcku?

2). Pomenite se zavoljo der Bedingungen, ino ako nésem prisiljen, svojega déla v Ljubljáno pošiljati, Vas

3). prosim, da se **VI** za Correctora ponudite.

Obe knjižki ste v navadni Slovenšini spisani. Mislim, da bo posebno Robinson Slovenski mladosti po volji.

Kaj pak je z Goffine kath. Unterr. u. Erbauungsbuch? Rajni Košar? je nekaj začinjal? Kaj pak bôte Vi zdaj déjali? Prestavljajte kaj iz Krist. Schmidta Jugendchristen.

Odgovorite Svojemu

Prečest. G. Dr.

V Frauheimu 28.

Vas odkrito ljubéčemu

Prosınca 848

slugi

Čafovemu Jurju

kapl

NB. G. Terstenjaku sém bil pred Božičem pisal zavoljo nekih prestávljanj in Némškega na Slovensko, pak mi ni odgovoril: Škoda da imájo Slovenci dobre glavice pa da so tako — nemarni!!

Vsakemu bi rekel jaz: Prav da si dober mešnik — dober pisár: — bodi pak tuđe dober — priden Slovenec: dobrih mešnikov naideš med 100 celih 99, jednega domorodca pak med 100 težko.

Pred Krajnci ino Korošci nas móra réšen sram biti!!

10.

(2. III. 1848.)

Prevoda iz češčine (Robinson Mlajši, Svetodenski red). — Vseslovenski knjižni jezik. — Lužiškosrbska Matica. — Goffine. — Dunajska akademija znanosti.

Prečestiti Gospod Dr.,
Ljubeznivi Prijatelj!

Pač vzrok imáte, se nad meno sêrditi, ker ste mi dragovoljno — dvakrat tako dragovoljno ino prijazno pisali — jaz še pak Vam nésem odgovora dal.

Oj lépo Vas za odpušenje prosim: zdaj ino zdaj sem hotel odgovoriti, pak sém odlagal, da Vam tuđe kmalu ta dva rókopisa pošljem: „Robinsona Mlajšega“ ino „Svetoděnski Red“ obá iz Češkega prepisana. Užé davno bi bil to le poslal, pak nikoli nésem popráviti utegno! véste da zdaj imámo dosti déla ino raztrésanja.

Ali preljubi moj Prijatelj ino domorodni Slovenec! Tukaj Vam izročim ta dva spisa s tema namenoma:

1). Da bi se Slovencem ino Slovénčekom želja do branja poučnih ino kratkočasnih knjig razvnela, da bi ležeje bolje účene bukve štéli.

2). Da bi bogátstvo, različnost ino lepóto naše drage Slovenske beséde nekóliko razkládel, da bi se Slovenci Slovenski učiti mogli: jaz hočem, da bi se v pisanji razlóček med Krajskim, Štajerskim itd. prevérgel: kajti da ne imómo Krajski, niti Koroški niti Štajerski itd., ampak Slovenski gledé na slovník vse kar je dobrega: pravega; na slovnico pak to, kar je boljšega: ino ravno ta réč je prednja cína Vaše ljubeznive Slovenske Slovnice.

1). Prosim Vas zató, predragi Prijatelj! predájte mi negde v Gradci tota dva moja spisa; oba dva dam vkuper (mènjši je duhovska réč) za toliko — kolikor mislim „Lužičko-Serbski Matici“ poslati: za 40—30 fl srebr. ali ne drago! če je ravno 20 dobrih pol (podnov) tisnih naimer, ino še vérh tega se mi móra 6 iztiskov gotovega déla v dar dati. Cénite pak, če se Vam zdi najpérve 50 fl sr., da Matici najednog lepó odrajtam, se mi vidi, da ni pregrozna nagrada.

2). Bóдите, če je kteremu délo po volji, poprávljavec tisku. Ako v spisih kaj čudnega naidete: jaz sam se za vse postávím.

3). Odpišite mi odgovor, kedar se Vam ráči. Če bo to moje délo Slóvencem dopadlo, bom vsako léto 3—4 take réči izdál.

Govorite z mojim ljubim Weinhandlom Čast. G. Škof. sekretérom, naj se on s Preč. Gg. Kanoniki poméni: Ali bi ne bilo dobro R. P. Goffine'a Chrifflath. Unterrichts- u. Erbauungsbuch na Slovensko preobernoti, tote jake knige? Ako mi Prečest. Ordinariat svét ino pogon dá, se čem jaz tega déla lotiti.

Pitanje, ktero je c. kr. Dunajska akademija znanosti: Die Lautlehre der Slaw. Sprache, imam jaz ravno gotovo izdélano, kakor tude Panlaw. Grammatik mit Rücksicht des Littth-Lett. u. Sanskr. etc. ali samo da popišem lepó vkup: ne da bi nagrado hotel, temoč da nekaj pripomórem: véč oči véč vidi.

Da ne pozábim: Robinsonovo podobó lehko v Gradci Kaiser na kameni natisne.

Le povéjte knigarju: da Slovenci po takih dogovšinskih pripovédkah juhnejo, ker še razve šestih ali osmih Kr. Šmidtovih itd. nič ne imójo: ino da ta kniga po svojem zapopadku svoje céne ne zgubi, ino da je kar bi neučenemu Slovencu neumljivo bilo, po dva- trikrat izraženo (ausgedrückt) ino da je še mimo toga zade zbirka vseh temnéjših besedi. Sollte man die vielen Correcturen beanstünden, so bitte ich zu bemerken, daß es sehr viele Absätze gibt, wodurch sie gar nicht druckstörend sind.

Prežarji-prišelci so na Gornji Poljskavi jednega nedolžnega svata, otca treh otrok, predérzno ubili: zató je zdaj tukaj preža ostro prepovédana. Na Slivnici pak so mladenci jednega kmetskega sinú na kterega je jegov oča streliti mislil iz okna,

ker je oča sinu še jedva ušel, ker ga je hotel v studenec vèrži, do mertvega spobili.

Od dne do dne raste hudoba! Kam bo to prišlo? Tolikokrat se čuje: jaz ne máram za Boga pak ne za človeka! Pozdravite mi moje prijatelje.

Tèržite dobro ino skoro odpišite

V Frauheimu 2. Sušca 848. Svojemu

Vas, Preč. G. Dr!

prisèrčno ljubečemu ino poštujóčemu

prijatelju **Oroslavu**

11.

(Na veliki petek, to je, 21. aprila 1848.)

Politični prevrat. — Organizacija dijaštva. — Cafova rokopisa.

Gospod Dr

Ljubi prijatelj,

Zlata Slovenska duša!

Kaj da me tako dolgo brez vsega pisma pustite, vsej véste, kako mi je pri sèrdci pri teh političkih prevratih. Kaj se v Gradci vé, čuje ali méni, kaj bode s Slovenci, kako z Ilirci? Ali je v Gradci kaj slovenske domorodnosti? Ali je vse tiho, vse mèrtvo? Bog nam tè pomagaj!

Ali nas bodo že 1000létne Nèmske verige še tesneje priklenole? ali se naši narodnosti — našemu jeziku, našemu nra-
nemu izobraževanju kaj obèta? ali samo trifarbne banderice délate ino gledate?

Zdaj nam je govoriti ino v Novinah pisati svobodno, zakaj pak Slovenci molčé, to je premalo, če se piše, da se našemu jeziku hudo godí, vemdar je hladilo za moje ranjeno serdce.

Želje bi se iméle natisnoti, kakor volja našega Slovenskega naroda, na ktere bi se posebno na Štajerji Študentovje v Gradci — v Marburzi ino v Celji podpisovali, ali pak toti troji študentje bi iméli si izbornike izvoliti, v Marburzi vkup priiti ino se črez Slov. narodne reči posvétovati, vošila — želje zastáviti ino sv. cesarju predložiti ali pak drugače: molčati ne smémo. Obúдите, podbodite naše Gradčke dijáke, morebiti ino najbèrže se Krajnci itd. veseli pridružijo.

Dajte liste natisnoti, ali dajte v Gradčke Cajtenge:

Slowen. Jugend etc. Studierende in Graß, Marburg, Zilll etc. haßt du keine befonderen Wünsche als Slowenen, haßt du keine Beratungen zu pflegen etc.

Kajti od drugod ne vem, da bi nam pomoč došla: duhovnikom je škof roke zvezal naši urédniki (Beamte), profesorji so Némci, mestnjani je ponemščen, kmet pak ne utegne, kër góspodo pregánja. Zdaj se naj gosp. Rižnar oglasijo, zdaj naš Robič itd.

Oj ne dajmo se, brez da bi zinoli, v novi jarm vpréči!

G. Terstenjak mi je dal povédati, da sta prè moja dva rokopisa v nevárnosti, da bi se prepisala, ali kako? Kako je ž njima?

Da mora ravno zdaj velikanoč biti! toliko opravil imam, ino ravno zdaj nam gre za našo dušo!

Odgovorite Svojemu

V Frauheimu na Veliki petek 848.

Vas G. Dr

serdčno ljubečemu prijat

Jurju Cafovemu

12.

(5. V. 1848.)

Volitve v Frankfurt. — Nemško-slovenska slovnica s primero raznih narečij.

Predragi gosp. Dr,

Ljubi Prijatelj moj ino domovine!

Prav dobro ino hrabro se borite — Bog Vam pomagaj — Zdaj gre za Slavo ino slavo: ne strašite se, vsej imáte dosti pomočnikov ino prijateljev!

Naši soprotivniki so rés močni ino velikega čisla — pak za nas se Bog ino pravica pogánja — le ne nehájmo!

Mislím, da bi prav dobro bilo, da bi se v Gradčke Nemške novine dalo, kakó Némci pri volitvah za Frankfurt ravnájo, naj jih je sram!

1). Na nékih krajih so volitve bile, pak se ljudém nikaj ni reklo, zakaj ali k čemu, takó da so kmetje domu gredóč hudo kléli, kër jih grajšina za bedáke imá.

2). Na mestéh so kmete ze vsem dobrim ino lépim: s pénezi ino vinom v mrežo lovili.

3). Tam pak tam so se kmetom grozili, da bode, ako ne volijo, vojska, da bode Rus prišel, da bode Francoz prišel in še Bog vé, s čem drugim.

4.) Gdé gdé so kmete tude celo silama ino z ostrimi grožnjami v zámko vlekli.

5). Svaréče ino učéče domorodce so ovájali, kakor da bi z Rusovskim carjem se pogájali.¹⁾

¹⁾ Teh pet točk je — a ne „doslovno“ — natisnil Glaser v „Zgodovini slov. slovstva“ III. 15.

6.) Za izbornike v Frankfurt so kljubu sami taki izvoljeni, kateri so očitni ino užé davni sovražniki slovenstva, ali pak Slovenski zatajniki, kar še je hujše.

Bojím se, da je med nami posebno na Kranjskem več domorodnih izdajcev, kakor Turjaški (Grün). In fuga salus! zarotite Gradčki ino Dunajski Slov. zbor ali družbo! ljube Kranjce, da posnemajo Morávce (Mährer) ino poslancev ne pošljó: Kako bo se jih le négde 5 ali 6 Slov. pravih iskernih domorodcev toliki trumi žarjavih Němcev v brán postavilo, kakor Auersperg méni: drugače bo pri nas Němec zmirom Slovence tláčil. Zdaj še le v živo občútimó, da ne imamo p o s v é t n e g a učenega stanú itd

Potle: Damian & Sorge iz Gradca mi je pisal: „Wir wenden uns daher, in Folge einer Rücksprache mit H. Prof. Kobitsch an Sie, mit der Frage, ob Sie nicht geneigt seien eine Deutsch-Bohmische Sprachlehre, deren 2. Theil eine Vergleichung der verschiedenen Dialekte böte, zu schreiben, und bitten Sie daher uns recht schnell zu antworten 1. 2. 3. 4 wie hoch sich Ihre Forderung dafür beláuft:

Véste, da je popolna Slov. slovnica užé davno moj cil ino konec, ino da imám vso správo vkuper, ino da bi mi táko od c. kr. akademičkega pitanja: Slav. Lautlehre odstopiti bilo, zató mi pač Vi, za keliko da se z Damianom, za 1 polo (1 Druckbogen) pogoditi smem? Jaz sém Damianu užé pisal, da bode slovnica do novega leta gotova.

Pozdravite ino pokrépite mi vse iskernje Slovence. Za frankiranje Vam skoro nekaj pošljem

Cafov

V Frauheimu 5. V. Travna 848

13.

(12. V. 1848.)

Prispevki za „Slovenijo“ v Gradcu. — Dunajski dogodki. — Podpisi za peticijo. — Praga.

Predragi Prijatelj!

Preč. G. Dr.!

Ne zamérite tukaj Vam troho pošljem za namén slavnega Gradčkega slov. zbora: mislim da počasoma več pošljem; kar bo mi knižtvo vérglo, dénem ljubi narodnosti naši Slovenski iz serdca rad v krilo.

Vaše poslédnje pismo je nekaj plahotno, menim, da so Vas serdčni Dunajčanje razradovali ino ukrepili: tude mi se borimo, pak se sovražnika ne bojimo: zdaj nam je treba junáctva.

Včera je bil vitežki Kreft iz Radgone pri meni, ino mi je serdca dodál, Dunájskih Slovencev pak vémdar nésem videl.

Potréba je, da se Peticija (iz Dunaja?) (Kreft mi je 1 ponatis prinesel) v prenatistih na vse kraje po Štajarji razpošlje. **Kam** pak se podpisani listi morajo poslati? Bog daj, da bi se 31. majnika t. l. dosti poslancev od vseh Slovenskih ino Slavjanskih strani zbrálo. Pišite Vi v ti namén gosp. gospdom Dr. Stefanu Kočevarju v Podčetertek Bind. Landšberg, Dr. Jožefu Šubcu v Celji (Schubitz) itd., le v Gradčkih Novinah se naj to razglasi, pak nesréčni Šreiner.

Bog Vas krépi

G Dr

V Frauheimu 12 Majnika 848.

ponižni sluga

Oroslav Cafov

kaplan

Moje serdce in mojo glavo
Vašemu Slov. zboru.

14.

(25. V. 1848.)

*Praga. — Narodna probujenost. — Nemški uradniki
in krčmarji.*

Predragi Prijatelj!

S prisèrdčno otožnostjo Vam zdaj pišem, ker Vam to veliko žalost razodénem: da jaz ne véim, ali gdo, poročnik ino zastopnik naše Slovenske Štajarske zemlje, gre v Prag.

Terstenjak je bojè pravil, da bode šel, pak ne mòre, ne smé: jaz bi bil rad, pak za voljo križevega tjedna ne utegnem; za koga druga pak ne véim. Za božjo voljo, Gradčki zbor Slovenski odpošlji koga — ali bolje dva, da bosta naš kraj zastópala: za potroške hočem jaz sam lépe péneze vnuditi; samoč da gdo gre: za Frankfurt se je vse vléklo — o gerde, požertne lakomnosti! Zarotim Vas, da mi ročno odpišete, ali ste koga odslali, réšen da bi Dominkuš v Lipnici ino Šubic v Celju dobra zató bila: povabilo sém na vse kraje razposlal.

Le ne nehajte v Gradčke Novine, dobre spise davati: užé néki se je iz njih predrámil.

Pri nas Slov. narodnost po malem napréd léze, kér je z Némšino vse preveč prekvašeno, pak bolje na spodnjih krajeh je vse živo. Iz Celjskega okrožja malo kaj čujem, tako tude

od Krajncev ino Primorcev: ako se tedaj Čehov terdno ne preimemo, ne vém, kaka bô tē z námi, ino ko bi Slovenskih zborov ne iméli, bi réč vsa mērtva še ležála.

Zato Vas Bog krēpi, Vi naši blagi vojvode!

Vém, da ste včasih v stiskah, pak nič se ne bojte, ino nikakor ne nehájte — le sami pretehtajte, koliko je ta naša občinska soperstava obládala: Nesrēčni Nemci nas očitno sicer černé ino čerté, v sērdci pak se nas istinito bojé.

Némški ino ponémčeni uredniki ino kerčmarji so nam tukaj najboljše na poti, ter od podpisávanja na naše Slovenske prošnje „z Rusi“ strašijo — Bog daj prekletim bureaukratom skoro konec.

Ne opustite ali, nektéro jih v Prag odsláti; Vladarju samemu je soperstava po volji. Vēnec se Vam plete, le sērdčno! Pozdravite celi Slov. zbor!

Ze vsem spoštovanjem

V Frauheimu 25. V. Travná 848

Cafov

15.

(27. V. 1848.)

Narodna probujenost ob Ščavnici. — Nemški graščaki in uradniki. — Dragoni-Křenovský. — Slovenci in graško časopisje. Praga.

Prečestiti Gospod Dr.,

Ljubi, prisērdčni prijatelj!

Užé drugoč Vam pišem, da Vam ovádim, kakó se pri nas godi. —

Ravno zdaj je bil človek od Sv. Jurja na Ščavnici ino mi je povédal, da so na spodnjem kraji vsi vsi sami Slovenci: svoje naj gērše protivnike so si pré odegnaéli, ino jih še iščejo ino odeganjajo — Dr. Vogrin mi je tu le pisal: „Domorodstvo se je v našem kraji jako obúdilo, vse se giblje od Slavjanskega duha ino življa, ter gorje temuistemu, gdor bi ne bi domorodno mislil ino se obnášal; ljudstvo bi ga pregnálo, tako se je pri nas nēkim gospodom zgodilo. Med drugimi se tude g. kaplanu Frasu pri Sv. Antonju pretijo, ker so izvédeli, da je ne pravi domorodec.“ —

Na Ptujskem polji se poljanci prav čerstvo na Slov. prošnje do Svétlj. Cesarja podpisávajo — de bi le povsode takó bilo!! Kajti s čem bolje med nami posebno med duhovniki Slovenska narodnost klije ino pogánja, s tem huje si nesrēčni Némški grajšáki ino urédniki prizadévajo, vso domorodno gibanje med ljudom od kraja potláčiti, ino skērbne

duhovnike, edine odkrite prijatelje ljudstva počèrniti gore ino dole. Te preklète pare pràvijo ljudstvu: „Le ne poslušajte duhovnikov, ne podpišite se, dèržite se raji Nèmccev, zakaj? duhovniki prè to dèlajo, da bi se ženili radi, da bi Vas Rusom ino krivi véri v pést spràvili, če pak, vè, z Nèmci dèržite, ne boste iméli ne tlake opràvljati, ne desetine, desetega péneza, kazni, veršnika, ne mešnikom meš, pogrebšine, pač štòle plačevati. S tem bojè Nèmski strašijo ljudstvo, tude prè Nèmski lažljivci se med ljudmi klatijo, ino je mòtijo.

Vse to bi še nič ne bilo, pak joj, joj, naši mili bratje v Gradci, z ranjenim sèrdcem se mi Slovenci Vam pritožimo: Nèkteri žilavi aristokrati ino bedasti bureaukrati na nekijh krajijh ljudstvu branijo, se po 22. §. Austrianske ustave na predložene prošnje do Svetlj. Cesarja podpisàvati.

Ljubi prijatelj!

Na Vaš Slovenski zbor se kakor na svètle zvézde zaupljivo oziram, ino od njega vso pomoč pričakàvamo:

V Vaši družbi je móž, kir se je v *Ertrablattu zur Grazer Zeitung* Nr. 17 v spisu „Die Slowenen in Inner-Oesterreich“ za nas ostroúmno ino vitežki oglàsil, za kterega pri nas toliko sèrdc hvaležno bije, kolikor je Slovencev, kir je tude Nèmcem po svojem Karl u. Lóise itd. v dragem spominu: G. J. Dragoni-Krenovski! Gdó ino gdè je toti počeni človek, matere Slovenske Moravijè vrédni sin, to mi odpišite, da ga vém ljubiti. Odpišite mi! Jaz Vama — Vam ino temu plemenitemu Moravcu hočem ino moram — namèsto bratovskega poljubljenja ali „Moravske hubičke“ — nekoliko lagvic naj boljšega vina iz našega kraja poslàti. — Za ti čas pak prosim tega Slavjànskega junàka, da še ednokrat svojo tènko urézano perót namòči ino v Gradčke Nèmske novine piše: *Laute Klagen der Slowenen aus Untersteiermark über die knechtenden deutschen Aristokrat- u. Bureaukraten, die da nicht allein die Verbreitung der Laibacher-Novice zu verdächtigen und zu verhindern, sondern auch trotz dem 22. §. der Constitution die Sammlung der Unterschriften auf die Petitionspunkte unter dem Volke durch allerlei Drohungen (kakor gore: Preklete pare . . .) zu stören suchen, ja Betroffene einzuziehen wagen. Diese Clenden, werden sie, wenn das Volk zum Selbst- u. Rationalgefühl kommt, wohl dessen Rache entgegen etc. (Preberite Dragonju Vogrinov list prédi). Während man uns zum deutschen Bunde lockt, übt man an uns Tyrannei aus etc. Wozu Constitution für uns, wenn wir stets Sklaven des Deutschen etc. etc. etc. (Ich will nicht vorgreifen). Naslov pak bodi: „Laute Klagen aus Untersteiermark an den Slavenverein Slovenija zu Graz.“*

Če v Novine Němec tega ne vzeme, pak se naj v Stirijo dá: povéjte, da smo mi Slovenci nad Gradčke Novine nevoljni, ker nerade za nas spise prijemajo ino ker posebno Stiria duhovski stan bláti; če ni ináče, pak od Gradčkih Novin odstópimo, vsej so užé v Celji nove Novine, iz Ljubljane prijde „Slovenija“, v Marburze pak bude Dr. Puff nove Němske Novine izdával, nikar nas tedaj Gradčke Novine v nemar ne puščajte. — Ne omágajte! Pozdrávide mi ves slavni Slov. zbor! Koliko pak je drugov ali udov? Oznanila téga Zbora v Gradčkih Novinah nésem našel. V Prago bom písal, tá je najberzej Dr. Magdić iz Ormoža šél. Gdo pak od Vas?

Ze vs. Poš.

Vaš

V Frauheimu 27. Majnika 848.

Cafov

16.

(1. VII. 1848.)

„*Slavische Centralblätter*“. — Rokopisa „*Robinzon Mlajši*“ in „*Red*“. — „*Mačica Serbska*“.

Predragi Prijatelj,
Preč. g. Dr.!

Posebnega Vam zdaj ravno ne imám pisati, kakor da se pri nas Slovenski duh vse lépše ino lépše razširja. Bog nam daj tek!

G. Davorin Terstenjak je bil tuonda pri meni, ino mi je same ugodne stvari povédal.

Tude, hvala Bogu, sém Slavijšče „*Centralblätter*“ dobil — to je prava paša za Slavjansko domorodno serdce. Prav bi bilo, da bi se toti časopis (Slav. Centrabl.) v Gradčkih novinah ktere kratí posebno oznánil: kajti da je veliko predse dobrih domorodcev, kteri Ljublj. Novic ravno ne imájo, vsej pak oznanilo rečenega časopisa ni bilo vsem Novicam pridejáno.

Nič ne čujem, kaj naši slaboserdčni bratje Krajnci déljajo — Dr. Bleiweis je strašljivi bedak — ravno prav za kmetske novine. Da bi le Cigale serdčen bil ino si Čehe v razgled vzél — za to Vas, Vi slavni gradčki Slovenski Zbor, zarotim, pomagajte mu, Krajnci se mi zdijo ali zavite lisice ali negodne spake.

Ljubi prijatelj! Vi ste tako dobri bili, ste moja dva rokopisa: „*Ml. Robinson* ino *Red*“ g. Dürnböcku predáli, prosim Vas zdaj, naj Vam za me dá vsej 25 fl sr., za ovih 25 fl sr.

pak še čakam do novega leta. (Zakaj za oba časopisa želim 50 fl sr. ino vsakega 6—12 iztiskov.)

5 fl sr. obderžite Vi Sami za potrebščine Gradčkega Slov. zbora, drugih 20 fl pak mi po pošti pošljite, jaz bi rad berž že Serbski Macici (kakor berete v Centralblätter) trohico dal: Jaz bi tega nikar od Vas ne zahtél, pak ljuba domorodnost mi je mojo miceno gotovino na vse kraje raznesla — ne zamérite mi tedaj. —

Potle!

Še Vas prosim, Vi ste v Gradci ino se s pametnimi lahko pomenite, napravite mi osnovo, kako se imám z gosp. Damianom zavoljo Slov. slovnice pogoditi:

- 1). zavoljo drugega natisa (neue Auflage)
- 2). zavoljo čisla — velikosti iztiskov (Größe des Werkes
b. i. Menge der Exemplare der ersten Auflage.

3). V kakih odlogih mi ima g. Damian pogodjenih 500 fl plačevati — kako pak se po navadi godi?

Pri nas se tota reč nič ne véi.

Slovnica je užé gotova, samo da jo prepisem. Pozdravite mi posebno g. D. Krenovskega — dobro bi bilo, da bi se nekaj izverstnih spisov, kakor jih je gradčki zbor, g. Krenovski, Krajnc itd. v Gradčke Novine dal, v Centralblätter poslalo, ali: pišite Vi hrabri gospodje tude za Centralblätter!!

Vsej bote nas létos kaj pohodili?!

Bog Vas ohrani ino vse gorke drage domorodce.

Vaš

Prečast. G. Dr.,

ponižni sluga

Cafov

V Frauheimu 1. M. Serpna 848

(Za poslane 20+5 fl srebra bom g. Dirnböcku hitro kvitingo dal, kedar dnarje dobim.)

17.

(17. VIII 1848.)

Shod v Poličanah.

Preljubeznivi prijatelj,

Gosp. Dr.!

Pred včerašnjim sém bil v Poljčanah pri Slovenskem zboru: g. Šturma ni bilo: pak prišel je g. Dr. Kočevar. Ljudi je prišlo blizo 600—700 móži samih kmetov.

Ob 3 je začel g. Kočevar govoriti: bilo ga je težko čuti — ni bilo najmer pripravnoga prostora: on je dobro govoril

ino posebno iskal domorodni duh v ljudeh buditi, kar mu pak ni steklo, ker je ljudstvo ropotalo le zavaljo davkov, desetine ino desetega pēneza, nevoljno pak je najbolje bilo, ker g. Šturm zdaj pá ni prišel, kmetje pak so se po 7—8 ur daleč zbrali.

Ko so se ljudje razešli, smo se domorodci zbrali — bilo nas je le 7—8: Labodski duhovniki se prikazali niso, ino kar jih je bilo — so se pred našim shodom razlezli — vražji strašljivci! Zdaj je bilo sklepano o tem kmetovskem zboru ino smo postavili: da je bolje, ljudstva poprek na zbor ne klicati, ampak le nektere odbornike.

Med tem sklepanjem pak prijde troje gospodov — urednikov s Planine — Zagorja (Štaj.) ino Rajfenštajna: ti so pak g. predsedniku kmalu ponúbili svoj prinesek za Hervate: po 50 fl. sr., top, konje!!! Živili!

Sklenjeno je potle bilo — da se po vsi Sloveniji za nje pobira — kar bodo Celjske Slov. Novine oznanile.

Bil je tude iz Zagreba domorodec g. Kurelac — pravi domorodec. On je z lépimi ino jasnimi besédami dokazoval: koliko je Nemcem na Sloveniji ležēce, da se od Nemškoga ne odlóči: ker bi tako Terst — morje izgubili. Nemci pak gledajo, tude Dalmacijo za se dobiti, da si veliko brodovje opravijo, ino si Carjigrad ino vse podunavske dežele podveržejo — onda pak Slavjanom joj! Ako sedaj Slovenijo iz vražjih rók otmemo, tedaj še si prihodnost zagotovimo.

Tako Hervat — ino celo prav imá!

Zato je odločeno bilo, da se napravi:

- 1). Protest na Frankobrodski parlamánj.
- 2). Prošnja do nadvojvode Reichsverwejerja.
- 3). Ponovljena prošnja zavaljo naših Slovenskih réci na Dunajski Zbor.

4). Pisana beseda ino priporoka gdi banu Jelačiću.¹⁾

Pogovorite se z Dr. Kočevarjem, da se ta réč ko najhitreje začne.

Kreft se je dobro deržal, pak prekleta Dr. Forregger ino Gurnik — to sta zlodjeva domorodca.

Tako bo se nam na véke godilo, dokler se ne ponémčimo, če se v Slovenijo ne združimo: Kteri znajo Némški, so na zboru naši izdajavci, kmetov pak niše ne poslušá!!

Potolažite me, pišite, kako si naj pomagamo.

Vaš

V Frauheimu 17. V. Serpna.

Cafov.

NB. Pišite tude Dunajski Sloveniji, kako slabo smo na Gradčkem zboru namestovani, da so nam naše peticije zati-

¹⁾ Gl. Glaserjevo „Zgod. slov. slovstva“ III. 15₁.

rali, da pri Štajerji v Gradci nigdar svojih prirojenih pravic ne dobimo!

NB. Nagovorite g. Krenovskega, da se za nas v Allgem. Slawische Zeitung oglasi: Wo ist die Gleichberechtigung? Wozu unsere Petition? Sind Dr. Foregger u. Gurnigg Träger des slow. Volkswillens?

18.

(25. XII. 1848.)

Kozlerjev zemljevid. — Nasvet o „Slov. društvu“ v Mariboru. Učiteljstvo. — Cafova slovnica; „Robinson“, „Red“.

Prečestiti Gospod Dr.,
Ljubeznivi Prijatelj!

Ne pripišite moji vnemarnosti, da Vam dosle na Vaše domorodno pismo nésem odgovoril:

Jaz sém zastran g. P. Kozlerjevega Slov. zemljevida vse po mogočnosti izkusil — ne vé, ali pak je tuđe kaj teknolo — samemu pak mi ni bilo moči granice preglédati: no moje revno dëlo je Kozler uže davno dobil.

Le Bogu bodi potoženo, da je v našem Marburze za Slovenščino vse tako rahlo ino léno — onde potrebujemo pač močno Slovenskega društva — g. Dr.! nagovorite — nagnite gg. Matjašiča — Knupleža — da vstaneta o tej reči za Slovenstvo: meni se jega dober tek ino naprédok gotov zdí, jaz sem po svojem zamoženji voljen mnogo žertev prinášati. Tuđe domorodcev je vsej po kmetih dovolje. Podajte nam osnovo Gradčkega društva, da bode naše Vašega podruštvo.

Tuđe v Celjske nekoliko ne pravega domorodstva dyha-joće Novine je tréba bistrouten ino dokladen (gründlich) so-stavek o pravosti, pravičnosti ino potrénosti osnovanja popolne Slovenije, obstojéce iz vseh Slovencev (ne tuđe Ogerskih nad Muro za osveto, ker so Madjarje našim štajerskim Slovencev létos po nedolžnem veliko krivíco učinili) napravil(!) — toliko precenjeni G. Gurnik se mi vidi, da se obraća kakor želézni kokot na stropu. V poslédnjih Novinah je sicer dobra réč od nekega J. Krajnca stala — ali uredništvo? ali so pare od koga podkupljene?

Naše učilnice bodo vsem učiteljskim shodom kljubu kar so bile, ostále — ker so starokopítni učitelji močni soperniki vseh obnov ino grajavci domorodcev. Posebno zmotnjavo še délajo Némcí ino nesréčni Nemčúhi — judica illos Deus!

Kdo pak je tisti Nemčún v „Gradčkih Zeitungah“ T., tota prekleta para bi rada vs o Avstrijo Nemcem v vrečo vsipala — pak ne bo dal: entweder österreichisch oder — Teutonia anathema!

Da bi uže bërž tude naš dragi g. Dragoni kaj pisal — zakaj pak ste Vi zdaj tako tihi — oglásite da se v Celjščice. Tude Dravski Davorin molči. Slav. Central-Blättrov iz Prage še ne dobivam. Kaj pak je kaj posebno novega — kako stoji naša rěč, kako pak pametni slútijo?

Kar mojo slovnico zadéne, je prvi jejni, ino naj imenitnejši dël gotov: potolažite g. Damiana, da bo dëlo dobil za vsakojake jezykoslovce imenitno, ker n a v a d n i h slovníc zdaj tako zadosti na svétlo léze — moja pak bo na podlogi vse-slovanščine izdëlana ino za vse narěčja služila.

Pervi dël bo se zavoljo theoreticnega izdelanja vseslovenščine kakor celotno dëlo samo za se izdati dál, ino vsaki Slovanski slovnici za podstavo stregel.

Jaz prvi dël navlašć s tem natenše izdelújem, ker z drugim — formelnim čakam, kako ino koliko Ilirski bo se naše slovstvo preverglo.

Skoro bi opustil bil opomnoti, da toti prvi dël tude etymologijo Slovánsko ino za tega voljo tude dober slovník zapopada, za to pak se to dëlo tude postaralo ne bo — ne zamérite mi vlastne hvale —

Popitajte g. Damiana, ali bi mu ne bilo po volji prvi del, ker se drugega ravno terdno ne derži, ker je tude kakor tretji ves osnovan, po polah (Bogenweife) v tisk jemati, da bi préd natisnen bil — tedaj bi jaz proti prepisával.

To pak 'mu sméte reči, da pri svojem dëlu ne iščem ne dobička — ne hvále, drugače bi uže davno lahko bil kaj vkup skerpal, temoč iz gole ljubezni do slovničkega napredovanja po mogočnosti popolno dokladnost.

Ljubi prijatelj! bodite tako dobri in mi pri g. Dirnbödu za moja rokopisa Robinson ino Red za kolednico še onih 25 fl sr dobite. 5 fl sr ohranite za potrebe Gradč. Slov. družtva, drugo pak mi račite spraviti, da je še drugim Slovanskim družtvom razešljem.

Zdaj pak, preljuba — zlata — Slovenska — domorodna dušica! Bog oća tude Slovencev Vam daj veselo novo léto ino še veliko — veliko zdravih lét za Slovenijo, Bog me usliši!

Priporočite me g. Dragoniju ino mu ovadite mojo željo da [bo] jednostranskemu Nemcu \mathfrak{T} kaj prav debelega pred noge verže.

Ze vso ljubeznijo se priporočë

Preč. g. Dr.

V Frauheimu na sv. Dën 848.

Vaš očiti sluga

Oroslav.

— Da bi uže čez tude g. Dragonij kaj pisal — 19.

(13. I. 1849.)

Dragoni, kandidat za državni zbor. — Potujčenost naobrazbe.

Na naglici.

Prečestitljivi Gospod Dr.,

Ljubi prijatelj!

Ne zamerite mi, da Vam na Vaši dve pismi tako kesno ino še zdaj tako pohitoč odgovarjam: nésem imel priloznosti pismo v mesto poslati — ker smo pač po zimí v puščavi. Zdaj pak gre človek z našega kraja sam v Gradec, ino Vam eto pisemce nese.

Potolažite tega človeka —, on se po Liguorianih milo joče ino se ne da umiriti.

20 fl sr. sem gotovo dobil, lepó zahvalim, da ste moj toliko voljni opravnik.

G. Damianu bom še pisal.

Ljubi prijatelj! Gdo je toti človek v Gradčkih novinah pod 2. vsehno mu črnilo!!

Da g. Dr. Dragonija za Marburžkega poslanca spravimo, si prizadévam — ali kmet je zdaj kakor petelin na stréhi!

Pri nas se narodnost počasoma razvija — pak vémdar razvija. Domorodcev ni — lenúhov ino sovražnikov pak teliko: mi ostanemo spake ino popačenjake, dokler se s Krajnci ino Hervati popolnoma ne združimo.

Kolikor globoko da smo se od tujega izobraževanja pogreznoli — ino kakor terdno ino nesrečno v nemščini tečimo — še se le zdaj prav vidi, odkler ustavo imámo: Če nam vlada ne pomága, nas iz blata ne vzdigne — če smo tako razdruženi — si sami ne bomo pomágali — smo preslabi ino vne-marni. Naše učilnice mórajo biti drugačesnje — ino v uredu? keda bode ondi Slovenski?

Vse Slovenske družbe bi imele po izgledu Slovenske Lipe v Pragi zavoljo inenovanih zadév veliko prošnjo na po-pečiteljstvo (ministerij ali zbor) oddati — da se po ustavi vpe-ljane pravice tude obstijo (realisirt).

Dragi prijatelj! V gradčkih novinah berem večkrat od: Goldberg's galvano-electriſche Ketten, ktere se dobijo v Gradci bei H. Apotheke J. Burgleitner. Če se Va m zdi, da hvaljene vlastnosti teh lancev néso laži, Vas lepó prosim, kupite mi 1 lanec takí von der Erſten Claſſe za 3 fl. sr. jammt Gebrauchs-anweisung, ino temu poštemu možu izročite, da mi prinese. Povračilo Vam kmalu pošljem. Če mi že kupiti račite, če ni vse to gerda sleparija — tedaj pak mi izberite, kteri bo boljé popolnoma.

Malo se sprehádjam, ino se hitrej naurážam, zato bi si tako Golbbergs galvanoelectričje Rette rad omislil.

Marburg moramo spreobertoti!

Bog daj! Da bi Dragoni bil izvoljen. Čujem, da se za poslanca ponuja kmet ino kerčmar Roitmann pri Sv. Margeti na Pesnici ino kerčmár Komár v Hojčji pri Marburze, Šanger in Lanoi?

Zdaj pak srečno, preljuba dušica Slovenska! Priporočite mi (!) svojemu maliku g. Dragoniju.

Kaj čujete? ali bo naš svetli car — nemški postál?

V Frauheimu 13. Prosenca 849.

Vaš odkriti prijatelj

Čafov

Tri spovedi na dom me čakajo.

Srečno Dušica naša!

20.

(18. III. 1849.)

Oktroirana ustava.

Prečestiti Gosp. Dr.

Ljubi Prijatelj!

Bi pač lahko hudi bili, ker Vam dosle nésem pisal neti Vam dolga povernol.

Pred vsem drugim: lepo Vas zahvalim, ker ste mi galv.-electr. lančec kupili — dobro mi streže — tu pak Vam dolžna 2 fl sr. ze vso hvaloj pošljem — odlagal sem, ker sem mislil sam v Gradec priiti — pak druga mi je zapéla.

Kaj bode z nami Slovenci za božjo sveto voljo — nemčúnstvo se zmirom bolje ter bolje krépi — jaz od nikod bliša dobrega upanja ne vidim: nam bo huje kakor popred, se mi zdí. Vse naše prizadévanje je prazdno, zastonj, celo k svoji pogubi toliko Slavljanske kerví prelite!

Ali morebiti Vi kaj vedrega neba za nas vidite? Potéšite me!

Pri nas je drugače vse po starem; od dobitkov ustavne svobode nič ne čutimo. Ljudstvo je mirno ino mlačno, ino malo kaj mara za dano ustavo. Bog daj, da bi se le skoro grajšine svojih Nemčuhov izprazdnilé. Slovenski mejaši proti Nemškemu so pravi bebci — Bog jim pamet razsvéti. Mi sami si ne bomo nikoli pomagali — pobiljšek našega stališa mora iz velikih shódiš ali iz ministerja samega izvirati.

Dragi Prijatelj! Še toto prošnjo imám do Vas, da bi v Gradci poizvédli, koliki ino za koliko se betlehemí (Weihnachtsrippen wie groß u. wie theuer) dobijo.

Račíte mi velikost ino ceno raznih betlehemov za našo cirkvo pripisati.

Bodíte mi tisočkrat pozdravljeni ino poljubljenei — Bog nam Vas obari še za napred za našega vojvodo.

Lepo pozdravljenje vsem Gradčkim Slov. domorodcem, posebno junačkemu g. Krenovskemu.

Z Bogom! razveselite me skoro s kakim pisemcem

Do duše Vaš
iskernji prijatelj ino
čestitelj

Oroslav Cafov

V Frauheimu 18. Sušca 849.

Jožef!

Jutre bo Vaš ino našega naj večega junáka — čiča god! Bog Vama daj moč ino krepóst, da sta nam to, kar sta bila Egypt, ino Sv. Jožef.

Za slovo kratko pravljico: Ko je Joža Jelačić v Zagreb domu bil prišel, so mu Hervatje rekli: „A Joža! Zašto si tako blied, ali se Madjarah bojiš — Joža! mi te hočemo branit.“

21.

(12. V. 1849.)

Nemškutarstvo. — Slovenske uradne tiskovine. — Učiteljsko zborovanje. — Cafovo jezikoslovno delo.

Prečestiti Gospod Dr.,
Ljubeznivi prijatelj!

S težkim serdcem uže predse dolgo čakam odgovora na moje pismo do Vas, ktero Vam 20. Sušca t. l. poslah z 2 fl. sr. za Galvano-electrische Rheumatismus-Sette, v kterem Vas tude poprosih, da bi mi popréčno ceno vekčih ino menjših betlehemov: Weihnachtsrippen navestiti račili: A zdaj ne vém, ali ste dobili péneze, ali ne, ino vémдар bi rad na pošti poravnal, dokler četvertina léta ne preteče, da se mi, ako Vaše dovodno pismo pokažem, v izgubo prijdša 2 fl. sr. verneta. Podkladem tedaj, da rečenih pénez nêste dobili, ino Vas prosim, da mi to določito odpišite, ino da mi tude velikost ino ceno nekterih božjih jaslic ali betlehemov naznanite. Jaz ne vém, kaj bi Vam novega pisal:

Pri nas je vse vse pri starem — nemškutarstvo močno ino terdno kakor popred, utegnolo bi pak tude ostati, ker se Nemški bivši uredniki, posebno ferboltarji v okolične službe rivajo. Da bi se do ljubega Slovenskega kruheka splazili, se ljudém — rihtarjem gnusno prilizavajo: rojeni Slovenci pak so nesrečni manjohi, Bog jim gréhe odpusti.

G. Dr! meni se nikar po norci ne zdi, da bi dobro bilo, ako bi se Slovenski obrazi, Formularien — Blanqueten za kerstne — poročne ino mertvečke bukve ino tude za uredstvo napravili — drugače ostanemo v stari luži. Tude kar učtvo zadene, smo v stari robači, ker od nikod zakonitega ukaza ni.

Zato bode imeniten zbor na Ptujih dohovnikov in učiteljev 31. Majnika: jaz sem na našem zadnjem Slivničkem učiteljskem zboru vse gospode poprosil, da bi jih onam obilo prišlo — da se onde dobro pretrese ino sklene, česar nam je treba. G. Dr.! če Vam je količko mogoče, tude Vi priidite — Vas bi težko gréšali. Tam moramo veliko prošnjo ssnovati.

Kvar! da je Ljubljana tako neskerbna ali slaba!

Vaš spisek o rodu ino svačtvu v Sloveniji je kaj vrèden — le več kaj takega!

Nikomu se ne sme zdeti, da bi jaz od svojega dela ino truda prenehaval ali popustil. Rana juterna zvezda me nahája v ti skerbi — nahája pozdnja večernica. Svojo slovnico do ino popolnujem — tude slovar se dobro naráša. Pod jesen bo slovnica, kar je I. dela etymologičkega ino lexičkega s theoretičko slovnicoj gotova. Pozdravite mi prijázno brate Slavljáne, posebno brate družtvenike Slovenije.

Bodite zdravi ino veseli: Hvaljen bodi J. X.

Vaš sluga

Oroslav Cafov

podj.

V Frauheimu 12. Majnika 849.

22.

(16. X. 1849.)

Bleiweis. — Grimmove slovnice II. del.

Prečestiti gospod Dr.!

O preljubljeni Prijatelj,

Dražička Slovenska Duša!

Oj kako žalostno je moje serdce, ker letos nésmo vredni bili, da bi Vas le za malo časa videli. Pozabili na nas vem da néste, ali pak ste hudi? — Ne! Kaj da tè néste prišli? —

Pridirjajte pak zdaj gde po berzi želéznici, zdaj naj huje beremo ino sladko medico serkamo.

Včera so tu v Frauheimi bili Vaši predragi sodrugovi g. dehant Jauk, gg. fararji Reš ino Kostanjevec!

Mi smo hvala Bogu zdravi, ino imámo duhovnega dela prav malo, ker nas ljubi Bog bljuvnice tako dobro varje! Ali pak vreme imámo da se Bogu smili.

Iz Ljubljane Vam imám poseben pozdravek g. Dr. Bleiweisa pisati.

Mož čeden ino ljubezniv je on!

Jaz ne vém, kaj bi si jaz začel, ko bi „Slawische Centralblätter“ ino „Südslaw. Zeitung“ ne imél, to še me teši ino krepča pri mojem težavnem deli, kterega bo I imenitni dél skoro gotov.

Samo, preljubi prijatelj! še neko potrebno reč pred dokončanjem tega dela gréšam; naimer:

Jakob Grimm's deutſche Grammatik 2ten Theil. I. III. ino IV. del te gramatike uže davno imám uže 8 let, ali drugega dela (2. Theil) ne morem po knigarstvu, pa v Marburgi tude od druga nikoga dobiti, ino vémdar je II. dél Grimmove Grammatike naj imenitnejši, weil er die Formentehre beſandelt. Bodite pak Vi tako dobri, ino mi v Gradci od kterega g. profesorja ali v Bibliotheki na 1 mésec spraviti račite, hitréje kakor morete, da bom préd pri kraji. Pomágajte!

Zdaj pak preljubi prijatelj srečno; bodite zdravi ino veselí, če ste nas ravno letos zametnoli, prijte pak zdaj kaj!

Pozdravite Slovenske Domorođce: V Ljubljani je prešentano lépa ino bogato omišljena Slovenska bravnica. Tude Vašo mislim skoro pogledati.

Z Bogom ino
materjo Slavoj!

V Frauheimu 16. 8^{bra} 849

Vaš ze vsem
Oroslav Cafov
kaplan.

23.

(1. XII. 1851.)

Caf v Zagrebu (Vrazova smrt; Macun; Rakovac; Brlič; staroslovenska liturgija; Haulik). — Klajžar. — Očitki Miklošičevim delom. — Očitki graškemu konsistoriju.

Prespočtovani gospod Dr.!
Preljubi, zlati moj Prijatelj!

Ne zamérite mi, vsej ne vém, ali še ste boleni, ali k naši veliki sréči uže zdravi. Oj zlo nam je po skrbi šlo, ko smo slišali, da boléhate od prevelikih južnih trudov. Bog Vam plati

ino povrni, kar ste dobrega opravili ino hudega prestali — vsej je v korist Slavi. Zlo se nam tožno zdi, da Vas letos nésmo nič v Frauheimu vidéli!! Bog Vam daj trdno zdravje, ino moč, da boste ubogemu Slavenstvu potrebna podpora! Jaz sem bil v Zagrebu, hotel sem imeti svoje obilne rokopise „Slovenskih v Frauheimu za St. Vraza, Bog se mu duše vsmili, narodnih pésni, kateri so z drugimi Vrazovimi pismi v narodnem muuseumu shranjeni. Peljal sem se po nagodi ravno ti dën, ko se je g. Klajžar z g. Glažarjem šentpeterskim župnikom k bolenemu g. knezovladiki Slomšeku v Celje ali vsej uže iz Celja podál, proti Celju k Kamenemu ali Zidanemu mostu v Zagreb, tako da sta si prë ta gospoda mislila, da se jima hočem umeknoti, da bi Lazarist ne postal, kakor na priliko stari prerok Jona! (Lazarist ino slavist, oboje bi jaz ne mogel biti: toliko let pripravljam svoja dela knižstvena, tako da se bodikomu confus zdím, ker me ne razumi, ino tako bi vse pustil, kakor pravi Konfuzionstrath!). Tedaj dalje moj pot! Pripeljam se v nevoljni Zagreb — domorodstva ni sluha ne duha — po gostivnicah vse okorno ino plaho. Od Zidanega Mosta do Zagreba se je peljal nek imenitni lovski stotnik (Jägerhauptmann) rojen Karlovčan, iz Egera na Češkem na svoj dom: Zakaj, da bi svojo vbogo domovino še videl, se nad njo razjokal ino jo nesrečno — zapustil. V Zagrebu je moj prvi pot bil k Vašemu sožupljanu (sofarmanu) g. Macunu: ali toti možiček mi je Ilirstvo, Jugoslavenstvo, Slavenstvo sploh v taki podobi pokazal, da sem hotel kmalu drugi den ves žalosten, nijednega domorodca ne poiskavši iz gnusnega Zagreba pobegnóti — pak prilike na ti den v Varaždin ni bilo. Tako še drugi den ostanem, poiščem Narodnu kuću — naidem g. Rakovca, kateri se mi je po vsem svojem značaju hitro zazdél, kakor rajni Vraz — v arhivu za pověstnicu još nalezem g. Brlića — v Jurjevcu (Maksimiru) pak še g. Babukića: oči so se mi odprle: spoznal sem, ker se mi je tudi reklo, da je Slovenec, Svetbolfančan, g. Macún, podkupljeni špicelj, Bog mi gréhe odpusti. On je zagrebski professorski collegij počrnil, tako da je drugoč Slovenec g. Premru za učnega nadzornika v Zagreb postavljen, kateri se je ravno z menoj tistokrat iz Dunaja do Celja peljal. G. Premru je rekel, da minister Thun hoče na Hrvatskem die Gleichberechtigung vollkommen durchführen. G. Macun (ravno grčko grammatiko je ilirski pisal) pak mi je rekel: „Heut od. Morgen, und in Kroatien ist die deutsche Sprache in Schule u. Amt eingeführt. On ima veliki srd do Slovencev: toliko pak sem vémdar spoznal, zakaj? ker mu je Jugoslavenstvo Cvětje v škrinji ostalo. ino zavoljo tega črtí Slovence ino črni Hrvate. Videl ali tudi naj delj v noč sem z gosp. Vakanovićem govoril. Kar me je zlo veselilo, je to; vse je lepo Ilirščino govorilo, tudi naj imenitnejša gospoda.

Videl sem prelepo, bi rekel, najljepšo vladičko, škofovo cirkvo, ino vladikovo prekrasno palačo. Bil sem tudi pri Božji službi nezedinjenih starovercev: Prijatelj! povem Vam, da sem se milo jokal med Staroslovenskoj liturgioj. Srdce mi je žalosti kipelo, ko sem videl, da je le hudobnost, prevzetnost jutno ino večerno sv. Cirkvo razločila. Vsi napisi po celi cirkvi so bili staroslavenski — take mešne ino ceremonijske bukve. Aj prepevanje Staroslavenskega me je toliko povzdigalo ino tudi pobožno zadržanje molcev. Bilo je izvečksega mnogo graničarjev — aj lëpih, močnih ljudi ino visokoplemenite gospode. Po božji službi sem popa obiskal ino se ž njim čez 2 uri menil, spravil sem ga v tako stisko, da je obstal: da on ni učen pop. Sicer je dober človek, govori Staroslovenski kaj lepo ino gladko: potožil se je, da le katoliško prosto ljudstvo staroverce zaničuje itd.

Govoril sem tudi s vladikoj, Haulikom: gospoda Šchlöra D'ja je kaj hvalil. — Ali svojih rokopisov nésem dobil, g. Malina ni bilo doma. Tako sem Zagreb prvokrat našel.

Domu priidši naidem gosp. Klajzarja pismo, v katerem me g. kanonik Dr. Büchinger upraša, ali bi jaz hotel za subdirectorja priiti. Da sem se ustavil temu nakanjenju s vsemi vzroki, si lahko mislite. Tudi v Gradci bi moral Slav. slovstvo na kljupo oběsiti. Hvala Bogu, da je na to mésto vémdar drugoč le Slovenec prišel, česar se je g. Klajzar naj huje bal.

Gosp. Dr., ljubi prijatelj!

Ali še je gosp. Klajzar v Gradci? Uže davno bi mi on bil imél na moj list odgovoriti, kaka je kaj z našimi Božjimi jaslemi, Betlehemom (Šrippe) ino kaka je z mojim rokopisom: „Missionski govori“ pri Sirolli, ino ali je kaj prazdnih polovnjakov uže v Bače poslal? Ker mi je g. Kl. obljubil, odmah mi odpisati, se mi pač zdi, da je to jegovo pismo v izgubo prišlo. Oj ljubi prijatelj! račite mi Vi v teh rečeh pomagati, ker me ljudje zlo pitajo, ali uže letos dobijo betlehem ali ne itd. pénezi so vsako uro k redu od 35—40 fl. srebra.

Jaz zdaj dvé grammatiki sestavljam: Slovensko obširno ino (prosim o tej reči mlčati) Vseslavensko. Ta poslednja Vseslavenska bi lahko v nekih mésecih gotova bila: v Zagreb sem pisal, ako bi jo Il. Matica vzela. Ne bo preteгла, le sok iz osnove moje goleme Vseslovenske grammatike je: sine ira et studio, zato nikake autoritete ne napeljam: Jede Abtheilung hat in quoque capite libri allgemeine Grundsätze, und nach diesen Grundsätzen greift mathematisch richtig ein § in den andern als Ursache und Wirkung. Dieses gilt insbesondere von der Slawischen Lautlehre, welche die Grundbedingung Einer Slaw. Formenlehre ist. Š. Dr. Miklošič, unfer grober Landsmann, bekommt bei einer

andern Gelegenheit einige nothwendige Lektionen von der „[ung?] glücklichen Unwissenheit“. G. Hanki v Prago sem poslal mnoge „Bemänglungen aller Werke des H. Dr. Miklošič; pak ne skrivit. Postavim: da v njegovem „Lexicon ling. Sloven. v. dial. samo iz njegovih „Monumenta Codicis Suprasl. 250 beséd ni; pak vse beséde so čtété ino po vrsti imenovane. Ravno tako načtéh več pogreškov etymologičkih v njegovih „Radices ling. Slov. v. d.“. Potler ima postavim Dr. Mikl. v svojem „Formenlehre d. altslav. Sprache pag. 20 nomin dual.: на - vě für die 1 Person! v njegevih „Monumenta Cod. Suprasl. pag. 156 pak se pravi dual masc. 1. Person naide: на - на; potler ima ravno ondi: dual. nomin. II. persona o j neumno вы - вы, kar je plur.“ v njegovih „Vitae Sanctorum pag. 8 pak je pravo на - ва!! Le sami poglednite, inò se prepričate, da ni prav, če taki človek, kateri svojih vlastnih knjig ne pozná, druge ljudi toliko zasramuje. Pak takih reči sem veliko v Pragu poslal, da Miklošiču Čehi na noge stopijo. O nesloga slavenska, o ubogi Abbè Dobrovsky!!

G. pritatelj! gore sém Vam pisal, da mlčite o moji vse-slavenski slovnici. Naši sovražniki nas drugoč stiskajo ino celo naš ljubeznivi consistorij. Izročite g. Razlagu sledeće reči ino tožbe sub rosa:

1). Za Šnabenšeminar je naš g. milost. vladika novo pobiranje razpisal: naj slovenski duhovniki pogodbe postavijo, preden kaj vložijo, da se toliko ino toliko Slovencev v seminar spreime, da ne bo drugoč, kakor pri prvem pobiranji — Slovenci so toliko dali — Němci se gosté ino Slovence proč tiščé.

2). Čujemo, da naš vladika dijakov v Brieſterhaus ne jemlje, kateri so se na Hrvatskem učili; da je Zagrebskemu vladiki pisal, da bi Zagrebski vladika bogoslovcev ne sprijemal, kateri Němški ne znajo. Zagrebski je prě odgovoril: na Hrvatskem je on vladika.

3). Da naš Consistorij Slovenski jezik proti vsej Gleichberechtigung iz šol odpravlja, da se kanoniki prě dehantov oklepajo, če v Gradec k njim pridejo, kakor zmije, ino iz njih tlačijo, da povedo, koliko se v njihovih dehantiah Nemškega ino Slovenskega uči, posebno Schufensberaufseher g. Gruber. Kaj imajo ti gospodje s šprahami? ali je to jih Duhovni poklic?

4). Da consistorij posebno s svojim nosom panslaviste lovi.

5). Da je toliko pitanja po šolskih slovenskih učnih knjigah, pak jih ni — kdo je zadržava? Čujemo tudi naš consistorij. Dehanti ne vejo učiteljem nauka davati, kako da učé, ali po cesarski postavi Gleichber. ali po zahtévanji g. Gruberja — — —

Prosim za odgovor! Pozdravite mi gg. Dr. Robiča, g. Razlaga, ino Dr. Krajnca, to je ljubezniv človek. Sněga imamo veliko, še dnes gre. Moj g. Pleban Vas serdčno pozdravijo. Z Bogom

Ves Vaš sluga i prijatelj

V Frauheimu 1. grudna 851

Oroslav Cafov, podžup.

Ne zamerite mojega dlgega pisarjenja.

24.

(12. V. 1852.)

Slomšek. — Cafova rokopisa: „Romarska palica“ in molitvenik.

Prečestiti Gospod Dr.,
Ljubi prijatelj!

Pač dlgo časa je preminolo, kar sēm Vam zadnjokrat pisal, od teh dob se je tudi veliko, veliko premēnilo ino kaj bo šće prišlo?

Da ste zdravi, ljubi prijatelj! smo z veseljem slišali, Bog Vas hrani ino krēpi šće k večim dēlom na mnogaja lēta! Ker ste toliko blizo nas bivali ino bili, smo se Vas trdno nadējali.

Včera so bili g. v. č. Kostanjovec pri nas: prišli so iz svojega rojstvenoga kraja, kder so obletnico za svojo rajno mater obhadjali. Prav zdravi so; pak moj g. župnik so pretečeni teden bolni preležali. Včera sva pak vkuper g. Kostanjevca na Slivnico sprejemala, hvala Bogu!

N. g. vladika Slomšek so bojē v Gradci vzboleli — Bog jih nam obari — vsej ste jih gotovo videli! — Svetce meseca aprilja za „Branje svetnikov“ imam jaz od njih v prestavo ino sicer dogotoviti do letošnjega kresa; pak kam? ker mi je velikanoč ino jubilaem toliko časa potrošil. 5. Julja pak, čujem, bo na Slivnici „mission“; tako se duhovska opravila močno množijo ino sicer od lēta do lēta, da svojega velikega dēla skoro prav na tenko pogledati ne morem. —

Te zimske noči sēm pak vēmдар edno začeto delo dokončal, ino to se mi potrebno zdi, da Vam naznamim, ker ste moj dragi prijatelj, ino naimer: pak domorodec! nikar se ne prestrašite, da se jaz s takimi deli bavim: sila kola lomi! človek ne živi samo od besēde božje, temoč tudi od kruha, kteri v usta gre/: pomočne knige za moja etymologička dēla, časopisi trošijo, bi rekel, žrò pēneze, ud sēm mnogih družtv, ako ravno né Slovenskoga v Gradci, ker ne vēm, ali šće životāri, naši ubogi ljudje sv. meš ne najemajo.... ne vzemite mi za zlo, da Vam kaj takoga pišem:), tedaj čujte: k svoji „Romarski palici“, ko je zdaj v Vaših rokah, sēm po željah Sirolovih tudi molitvene bukve spisal ino sicer za vsakošnje

koli pobožnosti poplne, tako da so pravi *Andachts- ino Erbauungsbuch*, na 28 celih polah veličine, kakor je „Romarska palica“ ino tudi v ležejši besedi, kakor je tá. Ker tega dela nšem za kratek čas, pak tudi ne iz gole dobičkarie opravil, pre-pustim „Romarsko Palico“ s temi le molitvenimi bukvami vred za 200—150 fl. sr. s to le edino pogodboj, da se mi 4 iztisi v dar dajo; tudi popravljanje tiska v za me plačila prostih poslatvah po pošti, kar je po želžnici lahko, rad prevzemem: za 1 polo s križevim obvitkom je 1 x sr. poslatvine.

Dragi prijatelj! naj se Vam rači, biti med menoj ino Sirolom mili srednik, ino mi dajte s kratkim vèdèti, kaka bode, da šče vse pole, kar jih tu imam, zvesto pregledam, da ne bo Robinsonovih nesrèčnih popak. — Pozdravite mi gosp. Razlaga: v Slov. Bèceli bo skoro nekaj mojih sostavkov: tudi Vidva se je smilita.

Z Bogom!

V Frauheimu 12. vel. trav. 852

Ves ino ze vsem Vaš
sluga

Oroslav Cafov
podžup.

XX.

Macun Muršcu.

(1846—1849.)

Devet listov Macunovih, pisanih Muršcu, je objavil dr. Glaser v „Domu in Svetu“ 1901, str. 646 sl., 709 sl.; v Muršèvi ostalini, ki sem jo prejel od g. prof. Gomilšaka, se nahaja le še en list, in sicer tisti, ki je tiskan na str. 709.—710. „Doma in „Sveta“. Dr. Glaser pa je tam objavil tudi 13 listov, ki jih je Muršec pisal Macunu. Tej korespondenci nimam nič novega dodati; nje pregled pa podam zadi pod B.

XXI.

Matija Majar Muršcu.

(1847—1850.)

1.

(9. XI. 1847.)

Muršec in njegova slovnica. — Javornik, Robida, Majarjeva „Pravila“. Povesti za mladino.

Častitljivi Gospod!
Dragi Domorodec!

Vaš listič ni samo mene prav razveselil, ampak tudi ostale Celovske domorodce, kterim sim ga bral, zato Vam tudi pri tej priči odgovorim.

Vi meni niste neznani, kamorkoli o praznikih sim prišel, se je govorilo od gospoda Muršeca, kateri so verli domorodec, učén, za vse dobro unet, za slovenščino ves iskren; spoménjali smo Vas pri Doktorju Kočevanju, pri g. Vrazu, pri kateketu Matjašiču in tako dalje; še na zdravje smo Vam in Gradečkim domorodcem napili. Tudi naš Celovski g. Špiritual Pikel in nekteri naših bogoslovcov so meni od Vas pripovedovali. Od Vaše slovnice sim tudi slišal in mislim, da bi bilo naj bolje prav, ako knjige za razprodati jih, meni pošljete, po Celovskim vozniku (Bothen), jaz iz serca rad primem se te reči, tudi imam naj lepši priložnost, ker sim tukaj u Celovcu, kakor bi rekel u srédišču.

Radoveden sim, kako je kaj slovnica složena; gotovo u novim našim pravopisu? Na Koroškim je Bohoričica pri kraju — conclamatum est de ea! — Kako ste kaj slovničke naimenovanja upotrèbovali, postavim: Endung, Hauptwort, Beiwort . . .

Profesor P. Placid Javornik, benediktinar je spisal knjigo: Sv. pismo od I. do XX. poglavja pervih Mojzesovih bukev, [in] je prav obširno in prav učeno razložil, knjiga je cenzurirana in u kratkim misli jo dati tiskat, to se vè, u novim pravopisu; professor Robida tudi ima neko knjižico za mladino složeno pri natiskanju, tudi s novim pravopisom. Tote dni bodem tudi jaz svoj spis u censuru poslal, bođe blizo 6 tiskanih polov obsegel in se imenuje: Pravila kako izobraževati ilirsko narečje i u obče slavenski jezik.

Naši bogoslovci, izverstni in iskreni mladenči bi se radi u slovenskim spisovanju malo vadili, bi radi kratke, resnične, posvetne pravlice (Erzählungen) iz němščine u slovenščino prestavili, naj ljubši bi meni bilo, ako bi se posebno na naše kraje, na naše slavjansko ljudstvo oziralo; da bi se zbrale take pravlice, ktere bi od slavjanskih dežel, od slavjanskih dogadjajev, od slavjanskih krajev in možev povedale in to vse priprosto, da bi naši Slovenci radi brali — kratko nekaj takega bi radi napravili, kakor so nemške knjižice: Jugendschriften von Chimani.

Kdè bi le takih kratkih pravlic najšli? Svetujte nam u tem, Vi bodete bolj vedeli u kakih knjigah bi se take stvari najšle. Tudi u ilirskih in Českich knjigah bodemo pojiskali, le škoda, da tako malo takih knjig imamo.

Bog daj Vam ljubo zdravje

in srečo!

U Celovcu 9. Novembra 847.¹⁾

Matija Majer.

¹⁾ Zadnji del pisma je že natisnil Glaser v Zgod. slov. slovstva III. 126.

2.

(7. XII. 1849.)

Majerjeva: „Pravila“, „Predpisi“, „Slovnica“, „Spisovnik“; Zoričičeva „Citanka“; „Računica“, „Bukvar“. — Politični izgledi; naloga rodoljubov.

Ljubi slovenski brat!

Ne zaméri, prijatelj moj! da Ti tako dolgo nisem odgovoril. Potreba je bila da sem saj jedenkrat razposlal po Slovenii svoje knjige, posebno ker so moja Pravila že blizo celo leto pri knjigo-teržcu Lerharju zastonj in ne razposlane ležale. Lěpo se Ti zahvalim, da si mi světoval, kam jih poslati; kakor si mi pisal, tako sem storil. U naglici Ti še pisal nisem, ko sem Ti zadnjokrat po knjigovezcu Majerju u Gradcu poslal knjige moje, namreč: 10 ex Pravil in 10 ex Predpisov. Predpisi so po 20 kr srebra.

Zvunaj tega sem bil od slov. društva Ljubljanskega najet za pregledovanje slov. slovarja. To mi je mnogo časa požel; sadaj sem tega děla se znebil.

Spisal sem slovnico za Slovence, prav kradko, lehkora-umljivo, obsegla bode blizo 3 lepenje (Bögen) tiskane, veljala 10 kr. sr.; u sebi obderži: predgovor, Naukoslovje (Methode die Sprachlehre vorzutragen), slovnico in pravopis. Text je popolnoma slovenski, mnogo pravil iz Tvoje slovnice sem od besēde do besēde zaderžal, ker ni bilo mogoče jasnejše in krajše stvar izrēči, še priměre sem večiděl Tvoje zaderžal. Sklanjanje in sprezanje je pa ilirsko, to je blizo kakor u mojih pravilah. Tiska se ravno sadaj u Ljubljani pri Blazniku.

Sadaj spisujem pismar ali kako bi imenoval knjižico, ktera se imenuje po němško schriftliche Aufsätze. Narediti ga mislim prav kradkega, blizo 3 tiskane [po] lepenje obsežejočega. Text popolnoma po slovensko; sostavke za narekovanje (Sätze zum Diktiren) in za spisovanje (zur Übung in schriftlichen Aufsätzen) bodem pa u knjižico vzel slovenske in njih nēkoliko tudi ilirskih; da more učitelj svoje učence tudi malo soznaniti s ilirščino ali hoče. To izdam na svoje stroške: Ne uzdaj se ni u koga, več u se i svoje kljuse.

Bansko večē je blizo pred pollětam konkurs izpisalo za spisovanje ilirske čitanke. Neki gospod Zoričič je naj bolje spisal. Kakor hitro bode tiskana, mislim jo za Slovence poravnati in izdati. S tem se — nihil dicendo — s Horvati in Serblji sjedinimo u tej knjižici gledē obsega, in nēkoliko tudi glede jezika. U njej namreč so sostavki s pisavnimi in tiskavnimi pismeni latinskimi in cirilskimi. Blizo polovino bi jaz poslovenil, drugo polovino pa po ilirsko pustil.

To imam pred seboj ako Bog dá.

Računar (Rechenbüchlein) je že pod Meternicham na svetlo prišel u našim novim pravopisu na Stajerskem in Terstjanskem; jaz imam tudi spis, kateri je bolj prikladen za sadajne naše okolnosti; tudi Bukvar (Namenbüchlein, Abcbüchlein) sem že spisoval; pa na svoje stroške ga izdati ne morem, kakor tudi ne računar, zato ker bi očitno škodo imel, ako bi se u učilišče te dve knjižici ne upeljale. To čaka na ministra. Moja slovnica, predpisi in pismar bodo pa tako sestavljeni da jih mislim razprodati, ako ravno bi vlada nekaj drugega predpisala.

Rad bi spet jedenkrat s Teboj govoril. Kako se je politika u Austrii obernila, Ti je znano. Proti sili dokazivanje malo izdá. Sadaj vlada spet Meternihovo prekleto pravilo: Divide et impera, — Österreich ist deutsch, oder muß deutsch werden. — Jaz se malo dobrega nadjam od samih Landtagov in tudi malo od tistega Reichstaga, ako se sbere.

Kaj bodemo sadaj mi vlastenci za narod dělali? — Piši mi enkrat od tega. Jaz mislim: Pazimo, kako se slavenstvu u Austrii godi; Pišimo prijazno u slovenske Novine, da ostane ljubezen med nami. Sloga od Boga; Prizadevajmo si, da se p malo, po času ilirščini približamo; itd.

Kaj le bode s nami?

Ni ga na svētu, da bi mogel ukazati, da naj Drava u Rhein teče; ni ga da bi mogel oktrojirati, da morajo od sadaj vse slovenske lipice se spreméniti u nemške dobe; sovražniki nas ne bodejo na jedenkrat požerli, je nas preveč. Dělajmo pametno, opazno, pa stanovitno in krépkó: „Kdor dobro děla bolje dočaka.“ Saj še ne bode sôdnji den; Post nubila Phoebus! Kad je sila naj večja, je božja pomoč naj bližja! Die Extreme berühren sich.

Smo pod Meternicham za svoj narod skerbeli in se trudili, zakaj bi za napred tega ne mogli?

Ne zaméri, da ti tako dolgo nisem pisal, — od sadaj bodem že marljivejši.

Bog daj Tebi in vsemu našemu narodu srečo junaško!

Matia Majar.

U Žabnicah (Saifnitz in Kärnten) 7. Decembra 849.

3.

(2. IV. 1850.)

Majarjev „Spisovnik“, „Predpisi“, „Slovnica“, „Pravila“. — Slomšek in šolske knjige. — Ilirščina; Potočnik; Janežič. — Sestavljanje čitank v Ljubljani. — Konec lista „Slovenije“. — Nemci in slovanska zavest. — Majarjevi literarni načrti.

Predragi slovenski brat!

Pred nekoliko dnevi sem svojo slovnico razposlal, k knjigovezcu Majerju u Gradec tudi za Te jeden iztisek. —

Ravno sadaj sem dokončal spis: Spisovnik za Slovence (Schriftliche Aufsätze), obsegel bode blizo 5 tiskanih lepenjev (Bögen) in veljal bi, ako bi ga zamogel jaz izdati 20 kr. sr. To je za privatnega založnika dovolj dober kup; še nemški Schriftliche Aufsätze izdane po državi veljajo nevezane 19 kr. vezane pak 25 kr. To bi bilo vse prav, pa zavolj stroškov mi hodi tesno. U Predpise sem uteknil 100 fr. sr. u Slovnico tudi 100 blizo dvě sto že popred u svoja: Pravila . . .

Slomšek u je naloženo, da poravna — glede pravopisa — šolske knjižice, kakoršne so u Terstu u običaju in da jih ministerstvu pošle. Slomšek mi je pisal, da naj mu jaz u tem svojo misel razodenem. Ker so moje misli že po Novinah: Slovenija znane: sem mu poslal: Slovenski bukvar, to je Abece-büchlein — sit venia verbo — izverstno poslovenjen po tistem nemškem za Stadtschulen, u kterem se pove, kaj različni rokodělci dělajo. Spisal sem ga po slovensko, pa s latinskimi in s cirilskimi, pisavnimi in tiskavnimi pismeni. To biti mora! To je jasno! Poslal sem mu svoje Predpise in Slovnico — sem poslovenil Računar na pamet (Kopfrechenbüchlein) da bi to, ako se mu zdi, ministerstvu priporočil. Pa odgovora nisem dobil; slišal sem, da se njemu cirilica zdi preveč: panslavistisch. — Spisovnik je tudi želil, da bi mu ga poslal, — pa k čemu? — Od sadajnega ministerstva se nič dobremu nadati ne moremo.

Jaz imam s svojem spisovnikam dva pota: jaz ga morem dati někomu založniku — tu meni ni potřeba nič skerbiti in nič denarjev izdati, pa knjiga bode mnoga drajejša; — ali pa bi ga moral izdati po predbrojnikih. 400 bi jih moral imeti.

Kaj misliš kaj Ti, da bi storil?

Gledé sjedinjenja slovenščine s ilirščino se u obće dosti dobro kaže; koroški vlastenci smo vsi za slogu. Krajnci, kakor vsigdar, tako tudi tukaj, so Krajnci. Potočnik — napuhnen far, mora vsem vlastencem změrjati, on je zato plačan. To nas nič ne mōti. Janežič, začasni učitelj slovenščine, je izdal že dva natisa: Slovenische Gramatik, sadaj je izdal: Popolni ročni Slovar němško-slovenski. Je prav izverstno dēlo, upotrebuje skoz in skoz tudi pisme ě. To je prav. U Ljublani dělajo slova, namēsto da bi jih le sbirali u njih slovar, so preveč: Wortschmidi. Škoda! Vendar ne smēmo jih žaliti. Bolji da nekaj dělajo, kakor da bi lēnost pasli.

U Ljublani naredjajo někako berilo za gimnasium. — To berilo bi imelo biti, kakor bi jaz mislil, zato, da se mladina iz njega uči slovenščine in ilirščine in sloga (Stil) slavenskoga. K temu bi se imeli sostavki uzeti iz različnih izverstnih slov. in ilirskih pisateljev — ta knjiga bi imela biti da kradko rečem: za naš jezik: Sammlung deutscher Beispiele in Stil — bi imelo biti nekaj slov. nekaj ilirskoga s latinskimi pismeni, nekaj s

cirilskimi. U Ljublani pa naměsto: Sāmlung der Beispiele to knjigo iznovega spisujejo u njej bode geografia, geschichte, naturgeschichte — bode nekaj bohoričice, metelčice, Dainkočice, staroslavenščine — kakor bi rekel, da se mladina uče spet našega starega razkolništva. — Sit! Bode se že s časom izravnavalo.

Slovenija je šla počivat. Ona je u tem kradmem času toliko opravila za naš narod, da se to nigdar več izbrisati ne dá; ona je več opravila, kakor mnogi veliki časopisi u 50 létih. Ti si bil izversten mož — vsigdar me je veselilo, kadar sem nekaj od Tebe bral. — Mislim, da jo pustimo malo počiti. Naj se Slovenci malo oddehnemo. Le dobro da je tako mirno zaspala, jaz sem se le bal, da bi se ji bilo tako okrutno godilo kakor Havličkovim narodnim Novinam in Slavenskomu jugu. Dokler je sadajno ministerstvo mislim, da bi mi počakali; in u tem na literarnem polju dělali.

Němci so gledali, Němci! ko so brali u Südslawische Zeitung, da je naj modreje: da vsi Slaveni rusko narečje vzamejo za jezik vseslavenski. Wanderer pravi 27. Marca: eš lăjt jidj durdj blojš Jgnoriren des Slawenthums nihts mehr auřrichten. Věst Němce straši; kakor hitro u Parizu samo někdo čihne, že začnejo trepetati in nam govoriti: Le tiho bodite, le Einigkeit, le Friede! mi vam bodemo pa spet obljubili Gleichberechtigung. Le lěpo verjamite! Saj damo vam deutsche Freiheit, u vaše dezele Němce in Jude! Mi vam nationalităt garantiramo: per deutsche Treu in Redlichkeit!

Kaj misliš, da bi sadaj začel spisovati? Al bi: Iz českega jigre za igrališče poslovenil? al: Molitno knjižico spisal? Ali kradko čitanko za gimnasium? Ali Briefsteller za Beamtarje na jednej strani po němško na drugej po slovensko in povsod kradko razkladanje?

Ko bi jaz vědil, da naše stvari dvě lěti tako obstojo, da se sadajno ministerstvo dvě leti odderži, věš čega bi se jaz lotil spisovati?

Jugoslavenski slovar bi sestavil — kateri je brez tega že več kakor na polo gotov pri g. Kočvarju. — Pa s cirilskimi pismeni bi prav bilo.

Kaj pa Ti kaj spisuješ?

Jaz sem sadaj na Něškim za Provisorja, morebiti dobim to Kuracio. Rad bi že bil jedenkrat sam za se.

Piši mi nekaj iz Gradca, dragi prijatelj! Nadpis na list pa naredi: Matia Majar provisor u Mičičah, Post Villach.

S Bogam!

Matia Majar

U Mičičah (Mitschig bei Hermagor) 2. Aprila 850.

4.¹⁾
(2. VI. 1850.)

Potreba političnega lista: „Jugoslavenske Novine“. — Slovenska slovnica latinskega jezika.

Ljubi slovenski brate!

Narod brez političkih Novin je to, kar je človek brez jezika: on ne more govoriti in svojih pravic braniti; on je hlapec drugih narodov.

Mi političke novine imeti MORAMO!

Novine „Slovenija“ so prestale. Škoda! Vendar je to bilo od naših zakletih soprotivnikov tako sklenjeno. Še le dobro, da se je to s takim malim hrupom storilo. Prihodnost našega naroda nismo zidali na papirnasto Slovenijo, ktera je prestala — naša Slovenia še stoji in bode stala, ako Bog da in sreča junačka dalje, kakor vsi ergerji in bergerji.

Jaz sem dolgo časa molčal; sam nisem vedel, kaj bi bilo naj modrejše početi; sem mislil in premišljeval; sem od več stran slišal prašati; kaj čemo sadaj?

Političke novine imeti moramo!

Naša stvar ne stoji na tako slabih nogah, kakor se vlastenci bojé, in kakor soprotivniki želé. Naš pravopis je službeno upeljan — Slovenci so izbudjeni, oni véjo, da so Slovenci, oni véjo, da bi se imela slovenščina upeljati u učilišča in u pisarnice. Da toliko pritôžujemo in jokamo nad krivico ktera se nam děla naproti svetoj jednakopravnosti, ravno to je naj veselejše znamenje — da smo zbudjeni in da nas bolji časi čakajo. Na Koroškim je veči děl prosvétlene mladine za našo stvar. Novice — istina — niso več tako izverstne, kakor pred létam 1848, vendar verlo koristne za priprosto ljudstvo. Samo tako napred! Slovensko društvo u Ljublani je vse hvale vrédno. Misli izdati abecednik u našem pravopisu. To je važna, prevažna rěč. Tudi u Terstu vlastenci se možko obnašajo. — Kar nam močno manjka so političke Novine.

Političke novine imeti moramo!

Nov list utemeljiti je težka in draga stvar. Nam bi se tudi to sicer ne ubranilo, pa tega nam ni potreba. Karkoli smo pisali u Slovenijo:

pišimo za napred u jugoslavenske novine!

Dobiček, kteri bi se s tem zadosegel:

Nam bi se ne bilo potreba truditi in mučiti, za nekaki nov politički časopis osnovati;

Jugoslavenske Novine bi se po Slovenii bolje razširile in pogosteje brale;

¹⁾ Gl. opombo v Glaserjevi zgod. slov. slovstva, III. 155.

Književnoga narečja bi se čitajući nevédeč, kakor jigraje navadili;

Domorodne misli bi se iz Slovenie, iz trojedne kraljevine in iz vojvodine serbske bolje izjednačile, ubrale, složile in sjedinile;

Vsi Jugoslaveni bi se s to stopinjo u književnom jeziku sjedinili ipso facto; itd. itd. Slovenci bi stali u jugoslavenskih Novinah tverdnjeji, kakor u Novinah Slovenija, ker bi se naslonili na vse ostale Jugoslavene, in tudi za Horvate bi naš pristop k njim bil koristen.

To pišem naj popred Tebi, ker Te kakor naj bolj praktičnega Slovenca in naj iskrenejšega vlastenca poznam. Terstenjaku in Macunu bodem tudi pisal. Koroški vlastenci smo vsi za slogo.

Dobro bi bilo, da bi saj u vsakim predělu Slovenie po jeden se dopisovanja u jugoslavenske Novine poprijel, namreč: u Gradcu, Mariboru, Celju, Terstu, u Ljublani, u Koroškoj in u Gorici, da bi saj pod napisom: Slovenia u Novinah vsigdar jeden dopis stal.

Gledaj da se ta misel razširi, ker je važna — in da se nas zmirom več na Jugoslavenske Novine bode predplaćevalo.

Pišimo u Jug. Novine blizo tako, kakor smo pisali u Slovenijo — vredništvo more poravnati in popraviti, kar bi se kaj prav ne privileglo.

Jaz bodem začel, dopisovati u Zagreb.

Novce za moje knjige sem sprijel. Lěpa hvala za nje. Spisovnik sem dokončal; Janežič ga misli Slovenskej bćeli za priloga pridati, in zraven še 1000 iztisov natisnuti dati za prodajo. Sadaj mi hodi po glavi, da bi skusil pověstnico Slovenske dežele spisati, to se vě da le prav kratko, ker nisem noben ućen historiograf. Tudi rušćino malo pregledujem, pa knjige mi manjkajo. Neimate jih Vi u slov. družitvi?

Ti spisuješ slovnico? Věš, kake nam bode potreba? Slovnice take, iz ktere se bodo dijaki po slovensko latinšćine učili. Vidiš tak grammatik kakor ga imaju u pervoj šoli u gimnasiju pa s slovenskim razkladanjem. Zato si Ti prav spisoben; bi se bil že jaz tega prijel, se pa ne podstopim.

Od ministerstva za slovenstvo nič ne očakujem.

Od Thun-ove: Freiheit der Kirche, Ti nič noćem pisati, jaz věm, da sva jedne misli. Da bi čerui muri vse požel. Vsaka sila do vrěmena!

Mene gonijo za provisorja po němškem světu, pa nič ne stori: uđrit će i za nas sat! uđrit će i za nas sat! —

U Celovcu je Janežič, začasni učitelj slovenšćine, moja slovnicićo upeljal u svojo učilišće; dijaki se cirilice marljivo navadjajo.

U Celju je vse nekaj mrtvo, kdo bi le od ondot mogel dopisovati u Jugosl. Novine?

Za denarje, ki si mi jih zadnjikrat poslal, se lépo zahvalim!
Боже Вам дај срећу у всіх Ваших пам'ятах!

U Mičičah (Post Villah) 2. Junia 1. 1850.

Matia Majar
provisor.

5.

(5. XII. 1851.)

Majarjeva „vseslovanska“ slovnica v cirilici. — Potreba literarnega lista. — Einspieler. — Natečaj za učiteljsko službo.

Predragi slavenski brat!

Dolgo časa je že kar Ti nisem pisal. Jaz sem med tem kakor nekaki večni Jud létal od jedne granice naše diocese do druge kakor provisor i sadaj sem se ustanovil za župnika gorskega pri Zili u svojej domačej ziljskej dolini. Hvala Bogu!

Sadaj sem dokončal svojo slovnico (vse-)slavensko, s cirilskimi pismeni, u pravopisu Vuka Štefanoviča, ako maličkost izuzameš; u jeziku takovom, kakor je u knjigi „Pravila“. Obsegla bođe blizo 6 tiskanih lepenjev. Dosti težko dēlo je bilo, naj težji je bil alfabet — ložeje pravopis; u skladu (syntax) i u slogu (Still) smo pa tako že vsi Slaveni sjedinjeni, ker u tom ni nobene razlike med narečjemi. Za me je bilo to lépo i kratkočasno dēlo. Vse, karkoli u tej slovnici stoji, je že sadaj u resnici ali u govoru vsega naroda našega navadno ali saj u večej strani njegovej. Novega nisem čelo nič izmislil, ne novega pismena, ne novega slova (besēde), ne novega pravila.

Sadaj bi mi potrebovali list literaturni, kakoršen je bila nekđajna Danica ilirska u Zagrebu. Tak list bi se tiskal na pol lepenju (Bogen) u tednu — po ilirsko s pismeni latinskimi — potle po malo tudi s cirilskimi smēsoma — zadnič bi se začeli jemati tudi sostavci iz českoga, poljskoga in ruskoga — i bi se tiskalo vse cirilskimi pismeni in u Vukovom pravopisu — zraven bi se moglo na mojo slovnico pozorovati — in jeden književni jezik bi bil gotov!

Dones pišem zavoljo tega tudi u Zagreb. S politiko sadaj nič ni začeti — samo pozorovati moramo kaj se godi — i skerbno se literarnega dēla poprijeti. To je sadaj naša politika.

Sadaj ne vēm, kako bi jaz svojo slovnico naj ložeje, brez prevelikih troškov na svēt izdal. Na svoje troške mi pride predrago; predplatiteljev se bojim da bi dovolj ne dobil. Kako se pa kaj Tebi zdi?

Kteri slavenski domorodci se pa sadaj u Gradcu znajdejo? Kako je zavoljo slovenščine u Gradcu, Mariboru i Celju? Kaj

děla Terstenjak i Matijašič? Sadaj bode potřeba, da se spet pojiščemo k daljemu dělu literarnomu. Ali je g. Caf še v Frauheimu jaz bi mu rad pisal.

Na Koroškim imenito u Celovcu je zavoljo slovenščine še dosti dobro. G. Einspielar je učitelj věrozakona na Celovškej realšoli. Za sadajne čase je on sadaj politično premalo pregnan, je preveč nedolžnega, lehkovérnega serca, se da lahko proti svojemu naj boljemu prijatelju nahusati. Pri vsim tem je bil te leta u Koruškoj jeden od naj iskrenejših in marljivejših vlastencov.

Strašen Slaveno-Žrut (Slavenfresser) je naš Burgarmaster Milonik — on je na svojo pest město gorjanskega učitelja u Novinah izpisal, pristavljajuč, da novomu učitelju tukaj u tvrdo slovenskoj fari ni potřeba slovensko znati — on je tudi učitelja resnično izbral in ga ustanovil brez da bi bil kako oblastnijo duhovsko ali svetsko poprašal — on je očitno pri komisii terjal i zadosegel, da u našej šoli ne sme se keršanski nauk učiti, i duhovnik — to je — jaz u šolo iti, ker je učitelj samo Gemainde-Vorštontu odgovoren i podložen itd.

Mislim, da mu pak bode ura vendar enkrat odbila.

Pa gnjusi se meni, močno gnjusi pred lisimi oblastnijami duhovskimi i svetskimi, ktere nekaj takoga terpijo. Samo na kakoga vbogega kaplana ali fajmoštra imajo kuraše dovolj! Fuj te bodi!

Ali je g. Caf še u Frauheimu?

Veselilo bi me, ako bi mi na te listič odgovoril!

Zdravstvuj pradrugi brat!

5. 10^{br} 851.

Matia Majar

fajmošter u Gorjah (Post Arnoldstein).

6.

(4. I. 1865.)

„*Matica Slovenska*“. — *Slovenska pesem, napevi in zagovori*
„*iz poganskih časov*“.

Prečastni gospod!

Preljubi brat!

Tvoj ljubi listič sem sprijel s veliko radostjo i Ti pošljem moji dvě knjigi: uzajemnu slovnicu, i knjižico Ciril i Metod.

Joj kako bi jaz enkrat spet rad se snidel s Teboj, s tako plemenitim i iskrenim rodoljubom. Jaz sem čital v Novicah i v Koledarju slovenskom za lěto 1865 da si matici slovenskoj v Ljubljani daroval cělih sto goldinarjev — da Te Bog obilno

blagoslovi za tvoje djansko rodoljubje, cvětale tvoje darežljive roke. Jaz do sada še nisem pristopil, nisem utegnul, sem imel mnogo opravkov s svojima knjigama. Ne verjame, kdor sam ne skusi, kdě i koliko zaderžkov slovenski spisovatelj najde iz vsěh stran, in od vsěh kotov, ako něko knjigo tiskati dá. Sada pak pristopim k matici ljublanskoj v kratkim. Jaz sem imena družbenikov matice zvěsto prečital več ko trikrat i sem premišljeval, kaj bi matica imela izdajati, da bi bilo družbenikom naj prijetnějše in narodu naj koristněje. Kako rad bi s Teboj od toga obširneje se pogovarjal i Tvoje praktične misli zvědel.

Ne zaměri, dragi moj brat, da některe svojih misel o matici razodenem, da jih Ti malko presodiš.

Družbeniki matice su naj iskrenějši rodoljubi naši, skoro vsi gospodi študirani, to je, kakor Němci bi rekli: die Elite der Slovenen — to su na izbor Slovenci, so naj plemenitejša gospoda slovenska.

Kaj bi imela matica na světlo dajati, toj izbranoj i učenoj gospodi našej?

Samo molitne knjižice, ali pripovědke izmišljene, ali samo fabule bi se takoj gospodi učenoj dajati ne směle. Pobožne stvari izdaja društvo Sv. Mihora, o gospodarstvenih stvari pišejo Novice, za učeno gospodo našo bi se morale izdajati slovstvene, učene stvari, postavim pogledi v slovstvo drugih plemen slavjanskih, sostavki iz zgodovine slovenske itd.

Dobro i potřebno je, da bi se družbenikom ne podajale samo knjige. Mnogo knjig vsakoga lěta matica izdajati vsaj sada od početka ne more, ako pak samo po jedno ali po dvě knjigi v lětu izdá na světlo, se bode některomu družbeniku premalo zdělo, koji ne vě koliko tiskarina velja. Tudi naj izverstnějša knjiga, ktero matica izdá, ne bo vsakomu družbeniku zanimiva; i zato lahko, da bi še le v dvěh lětih, kako knjigo od matice sprijel, ktera bi ga razveselila.

Tu imam jaz take le misli:

Naj koristněji za maticu i za družbenike bi bilo, da bi se izdajal naučni, slovstveni list, kakor se za študirane, za književne ljudi, za ljudi, da po němsko rečem, gebildete prileže. Početi bi se moralo po malem, ker matica ni bogata, pa tudi zato, ker Bog ponižnemu svojo milost děli, prevzetnomu se pa soperstavlja. Tak list bi se izdajal vsakih 14 dni pol listine ($\frac{1}{2}$ Bogen), bi se razpošiljal s Novicami, kakor doklada (Beilage), s tem se poštarina zašpara, to bi izneslo vsaki mesec jedno listino, celo lěto 12 listin (Bögen) dajal bi se matičinim družbenikom za polo cěne. Tu bi mogel vsakeri družbenik dopisovati v te list, tu bi se med seboj pogovarjali učeni ljudi, kar se v Novicah ne more, kjer je većji děl čitateljev neštudiranih. — Naših izobraženih gospodov vsaki ne more izdajati cěle

knjige, mnogoteri sostavek zanimiv i važen bi pa mnogoteri za te list napisal, mi bi se uzajemno jeden od drugoga učili i se izobraževali. — List, kateri izhadja vsakih 14 dnéh po jedenkrat, več koristi, kakor deset velikih knjig, ktere samo v léte jedenkrat bëli svët zagledajo.

Jaz se sada od nêkoga vremena pečam s zgodovino slovensko. Spisujem jo iz gerčkih i latinskih klasikov — jaz bi nikoli ne bil verjel, koliko se v njih zanimivoga najde. — Tudi imam iz poganskih časov jedno cëlo pesem slovensko s napevom vred, ktera se je sprepëvala pri poganskoj službi božjej — drugi dël je spadal v poganske misterije, se je uže o poganskih časih deržal tajno, skrivno; Jarnik je mnogo lét jiskal te drugi skrivni dël pësní i ga ni najšel, 20 lét sem jaz po priložnostih popraševal po tëm misteriosnem dëlu te pësní — i zadnič zbaram cëlo pesem. Bal sem se, da bi se ne najšlo v toj skrivnoj pësní nekaj razuzdanoga ali nesramnoga — pa je vsa poštena i verlo pametna. 6 napëvov poganskih za visoke raje, plese, tudi imam, kateri su v Asiji i v Evropi sloveli uže davno pred Kristusovim rojstvom; tudi imam 12 paganskih kratkih zarikal (Beschwörungsformeln) proti raznim boleznim i proti hudój uri; imam nêktere kratke pripovëdke paganske, kako je Bog svët ustvaril itd.

Prosim ne zamëri, sem se prav zapozabil pisaje Ti.

Morebiti greš ti po létë k velikomu lëtnomu sboru matičinomu v Ljublano, morebiti morem jaz tudi priti i tam bi Te po toliko létih spet vidil, to bi me verlo veselilo.

Se lépo priporočim v Tvoju slavjansko ljubav i prosim, ako imaš kako priložnost za moje knjige dobiti kakoga kupca, da jih priporučiš, da jih toliko razprodam, da se vsaj za večjo silo troški meni doplačajo.

S Bogom, dragi brat!

4. januarja 1865.

Ves Tvoj
Matija Majar

XXII.

Bleiweis Muršcu.

(1848—1880).

1.

(20. II. 1848.)

Murščeva slovnica.

Visoko spoštovani gospod Doctor!

Nikar mi za zlo ne vzemite, de Vam tako pozno za lepi dar, ki ste mi ga s svojo slovnico po gosp. Vodušku poslali, spodobno hvalo rëčem. Toliko imam opravil, de dostikrat ve-

like dolžnosti zamudim, in tako je prišlo, de Vam še le danes lepo lepo hvalo za Vašo slovnico pošljem.

Oznanil sim jo koj v Novicah; to je tudi storilo, de 50 iztisov, ki so mi jih Vodušek za prodaj poslali, je bilo kmalo poprodanih, in de bi se je gotovo še kaj prodalo, ko bi, postavim, Kremžar v Ljubljani zalogo te hvale vredne knjižice prevzel.

Vaša slovnica meni prav dopade in bo svojimu namenu lepo vstréгла. V Novicah bomo enkrat še kaj več od nje govorili, kér sim gosp. Jerana, po Novicah znaniga pevca —n, prosil, de bi ob kratkim kritiko čez njo spisal, ker je Jeran visoko učen in terden gramatkar, kakoršniga skoraj na Krajnskim ni. Jez se v take reči nočem vtikati, kér gramatiko pretresovati se le globoko učenim gramatkarjem spodobi, in le taka kritika potem kaj veljá.

Še enkrat ponovim lepo hvalo za poslani dar ter Vas prosim, de bi tudi Vi na Novice z lepimi in koristnimi sestavki, kakoršnih ste mi včasí že poslali, ne pozabili.

Z velikim spoštovanjem

V Ljubljani 20/2 848.

Vaš
udani sluga
Dr. Bleiweis

2.

(26. XII. 1850.)

Priporočilo za prispevke Novicam.

Dragi prijatelj!

Veselo novo leto! S tem vošilam potërka Vaš prijatelj na Vaše duri, ki je serčno vesel, da Vas po osébi pozna, kteriga je že zdavnej po delih častil.

Vzemite v spomin noviga leta priloženo pratiko, ki scer nobene vrednosti nima kakor to, da je slovenska, in da je bila ena prvih zvezdic na nebu zbujoče se Slovenije. Ostanite mi tudi prihodnjič, kakor dosihmal, ljubi prijatelj in razveselite večkrat Novice s svojimi lepimi sestavki.

De si zraven truda, ki ga imate, ne delate še stroškov, prosim, da svoje liste brez mark veržite v tružico; radi bomo plačali poštnino s tistim majhinim poverškam.

Srečno in z Bogam!

V Ljublj. 26. dec. 1850.

Vaš
iskreni prijatelj
Dr. Bleiweis

3.

(15. XII. 1853.)

Murščev spis „Štajerska penina Kleinošekova“ (Novice 10. decembra 1853.) — „Živinozdravstvo“. — Dirnböckova knjigarna v Gradcu. Slovensko knjigarstvo.

Predragi prijatelj!

Po predolzem omolku ste me serčno razveselili s dopisom poslednjim in s poslanimi izverstnimi spisi o penini, ki so prav, kakor Nемеc pravi „ein Wort zur Zeit“. Lepo se Vam zahvaljujem, da ste to reč, ki je važna vsim slovenskim deželam, tako krepko in tako ljubo po domače pretresli.

Za spominek v novo leto Vam pošljem „Koledarček“, — naj Vam ta mala stvarica pové, kako močno Vas spoštujem in ljubim.

Posljam Vam tudi dosihmal izišle pole živinozdravstva, ki jih po našem zapisniku še niste prejeli. Kar pa račun o tem zadeva, on takole stoji v naših bukvah:

Poslali sta nam 2 fl;

ara (za poslednjih 10 pol) znese — 40 *xr*

prejeli ste 20 pol po 4 *xr* — 1 f 20 *x*

skupaj 2 fl

Danes prejmete 15 pol po 4 *xr*,

nam pride tedaj zate na dobro 1 fl,

ker polovične in četere pole s podobami se bojo na zadnje porajtale.

Pisali ste zadnjič o slovanskih knjigarnah Gradških, kar pride prvo pot v Novice. O ravno ti zadevi Vas prašam za svét. Jez sem po naročilu Dirnböckove knigarne ji poslal lani 30 iztisov „Koledarja“ na prodaj. Mesca sušca bi bila imela porajtati to reč, — ali Dirnbök ni nič zinil in jez ga tudi nisem hotel terjati. Pretekli mesec mu pišem: ako hoče spet koledarja za leto 1854 dobiti ter ga prosim, da porajtava lanski znesek. Dirnbök ne da nobenega odgovora!

Po ravno tem gospodu, ki Vam prinese ta list, tudi Dirnböku pišem, naj mi pošlje vsaj to nazaj, kar ni prodal, ali pa dnarje, — in ga enmalo pokregam, da me je s tem, da mi nobenega odgovora za letošnji „Koled.“ ni dal, toliko zapeljal, da čakaje na odpis njegov nisem nobenemu drugemu bukvarju v Gradcu ponudil „Koledarja“ za leto 1854. Vidil bom, kaj mi bo odgovoril. Zdi se mi, da to ni „solide Buchhandlung“, in da ni ravno mikavno ž njo kaj opraviti imeti. Prosim tedaj:

da mi nasvetjete: kam bi bilo bolje se obrniti, ker vem, da saj nekteri „Koledarji“ bi se tudi v Gradcu prodali, ako se scer prodajo po družih mestih slov. Štajarja.

Žalostna je z našim slovstvom tudi v ti zadevi. Kupcov nimamo kakor Nemci na tavžente, in še pri tem malem, kar se slovenskih knjig proda, je treba knigarjem po 20 in celò 25 od 100 dajati. Kdor misli, da kdo slovenskih pisateljev dobiček ima pri izdajanju knjig, se bo močno goljufal ako iz tega namena bo začel pisariti. Žertovati je vedno treba domovini svoji, kar se še rado stori, ako je le ta žertva kalivno seme za veseli prihodnji sad potomstva našega.

V berilo za 3. gimnaz. red sem vzel iz Vašega bogočastja krasni „opis hiše božje“, ki je gotovo mladini ves prikladen.

Serčne Vas pozdravlja tudi lepo prosim, da bi se z veliko vrednimi Svojimi spisi od časa do časa spomniti blagovolili na „Novice“! Zdravstvujte, dragi prijatelj! in ostanite tudi v novem letu prijazni

Svojemu

iskrenemu prijatlu

V Ljubljani 15/XII 853.

Dr. Bleiweisu

4.

(1. IX. 1880.)

Čestitka za petdesetletnico mašnikovanja.

Velečastiti gospod Profesor!

Ne morem si kaj, da ne bi tudi jaz še posebno za svojo osebo Vam k veseli dogodbi, da Vam je mili Bog dal krepkemu na duhu in telesu doživeti petdesetletnico duhovnega stanú, čestital iz dna svojega srca. Vsaj ste Vi jeden prvih mojih prijateljev bili, ko sem pred 37 leti stopil z „Novicami“ na beli dan! Tudi Vam gre čast in hvala, da ste bili med tistimi oratarji, ki smo na polji slovenskega slovstva ledino orali! Zato Vas domovina prišteva po pravici svojim naj ljubšim sinovom. Jaz pa danes ž njo vred kličem: Bog poživi našega velezaslužnega Dr. Muršca in ga nam ohrani še mnogo mnogo let!

V Ljubljani 1. septembra 1880.

Dr. Jan Bleiweis

XXIII.

Fran Muršič Muršču.

(1848—1850.)

1.

*(Vsebina ustanavlja čas: spomladi l. 1848.¹⁾)**„Kaj bodemo cesarja prosili?“ — Na Braneku.**Ohranjen je samo ta-le komad pisma:*

A to lepo ponižno molim, da s pervum Prilikom odpišete po pošti, samo ka ljutomerci, kak su mi Dominkuš na znanje dali, liste gor tergneju [nad temi besedami stoji:] more biti zaderžiju, koje sem ja dobio još nijeden nê bio vtergjen — naj mi nekaj šaljeju, ako bi moguče bilo, mnogi bise radi podpisali kaj budemo Cefarja prosili, ali ne smo dobili, Terftenjak je vse razdelio, a ja nejsem dobio ništa, ja bi vu dvema dnevoma Gotov bio, ako ni je kesno, šalite podpise, — i buduč sve . . . Dominkuš mladi pisalmije, da naj taki knjemu dojdem, a znate da ludi sada sem upučivao, nê sem mogo doći, a sad neufam; zato molim Vas priporočiteme — ovde doma došo bi u pisarnicu, ali se bojim, da me nebi otroval, kajti mi rekel: Sie lieber Muršičtſch laſſen Sie daſß bey Seite, ſchauen Sie Leute ſagen, ſie werden ihnnen erſchlagen . . . vidite — drugoč bojimse da budem mogel onda skupa žnjim dêržati, a to neču biti izdajica našog naroda — rajši me naj pes za plotom jê — a mater mi je spuntal proti meni, kaj me čerti i reče „hodi z bogom, kaj boš doma, gospod su rekli da gorice odajo, či bom te doma terpela — kajti zadužio sem u osem školah 160 forinti srebra, pak gospod kaže da sem vse zapravijo a to sami vidite da je to za osem godin malo, kajti su mi Domo-rodcu Zagrebski pomogli skoštum — sudite i priporočte me . . . Adresse: dem . . . Franž Muršič abſolvirten Philoſofen zu Lutzenberg

Gemeinde Mekottniak

Bez. Wallegg.

¹⁾ Za ustanovitev časa služi opomba o pozivu „Kaj bodemo cesarja prosili“, češ, da ga je Trstenjak že razdelil. O tem nam pa poroča Trstenjak v svojem zgoraj natisnjem pismu z dne 13. aprila. S tem je določen terminus ante quem non.

Z imenovanim pozivom dunajskih Slovencev je graška „Slovenija“ podpisala prošnjo, koje načrt je objavila dne 22. aprila. Prišla pa je ustava z dne 25. aprila in v Gradcu so sestavili novo prošnjo; mislim, da je s tem podan približno tudi terminus post quem non. Prim. še „pisme od Slovenskega zbora iz Beča“ v Vogrinovem listu z dne 12. maja 1848!

Pismo bi bilo torej pisano v drugi polovici meseca aprila 1848.

2.

Poštni žig: Luttenberg 17. Jun., Gratz 19. Jun.

Vsebina ustanavlja leto: 1848¹⁾.

Madžaronski profesorji v Zagrebu. — Vojska v Varaždinu. — Ljutomerska duhovščina. Glavni del pisma ni ohranjen; ohranjen je le ovitek in na njega notranji strani je pisano, kar tu objavljam; na čelu stoje podčrtane besede: „ovo sledi k—Listu“.

A ja bio sam tri leta u Poesišu i Philosophii u Zagrebu i mnogo sem terpio po Direktori, i profesori magyaroni, da se mi su drugi Profefsori — Mojses — Quatternik i oštali skupa z Gajum i Vrazom smejali, kak sem sve dobrovolno terpel — vendar došlo je vreme da su Magyaroni pokrepali — i zato znam kak se ravnati imam, a sada sem vu pravo došo — U Varasdinu su već Crnogorci — Serežani — a sad već naša Gospoda s duhovniki ljustvu kažeju: budete vi znali, turki su već Varasdinu — to je da ljudi mene pitaju, jeli istina? — i meni veruju, i bolje već razmeju kaj je ov turk — kak gospoda — i govoriyo muži: naša Gospoda i popi su Cigani, bi nas radi vkaniti. — Naj prosim negovoriyu i nekažeju ovoga lista Jacobu Holcu Theologu 2 godine, kajti on je Afsentator in ljubitelj Ograde, taki bi razglasio po pismu našem mešnikom, i još bi me bolje jeli, nego Sović Minorit u 4 godini on je, koj mane pozna, i pošteno zna, drugi su prilizavci i od Vas je spomenek, med Prilizavci bio vu Farofo — i to je zišlo od afsentatorov . . . već bomo se dogovorili — ov Holc je mene pod pokojnem Jaklinom, budi mu lahka zemlica, černil, i nigdar nisem poštenja imel kod jega — a Kapelani su bili brati zmenom — Bežan — Bratuša — Terstenjak, a Jaklina pak nigdar nisem za niš molil — a Holc pak nevidi bervna u svojih očih, nego smet u drugom taki spazi — moj bog: ako sem bogat; šta bi mi hasnilo?, ako sem gizdavec in huncvot — ja samo velim, doklam nebudemo slovenskoga Jezika podigli, nebude med ljudmi Ljubavi Bližnega — zato molim Vas, mnogo krat pital me je Gaj: Jeli si ti rod gos. Muršecu, da imaš njegovu ime?, svaki to misli i pita . . . ja neznam — jad pod Bogom . . . Pozdravim i dobro Vam želim sve, svem Slavjanom i ruke kušujem Vam skup s-gosp. Cafom — mi već imamo za Beč Dr. Miklošića mnogi — Budite naš ščit i obramba, — a ovu našu Gospodu pak u Nemačke Novine z-imenom i zmenom

¹⁾ To leto je brezdvomno spričo opombe, da so serežani že v Varaždinu in da „mi već imamo za Beč Dr. Miklošića“. V listu omenjeni Jakob Holc je bil junija 1848 res bogoslovec drugega leta, a minorit Sović je dovršil študije 1849 (torej junija 1848 pač še le v tretjem letu?)

skup proglasite, kaj budu slavjani znali, kojeh buduse čuvali i potlam u „kolo“ primili — a mene priporočite Dr. Dominiku, ja sem mu več pisao, da bi došo knjemu kaj bi se malo vremena vugnul, Vi več to režmete — Bog Vas živi sve koji za nas radite — z Bogom . . .

Franjo Muršič

Muro—Slav.

3.

Pisarne ljutomerske. — Domorodci ljutomerski.

Mekotnjak $\frac{1}{50}$

Preljubi Gos. Muršec!

Lepo Vas ponizno ruke kušujoč prosim, pišite Vi našemu Poglavaru G. Nagi-u u Lutoměr da naj se čes me zmisli da mi kak naj perle da Službo i to: u Lutoměru, naj neposlušna Lutomerčanov kaj mu oni lažejo . . . ja sem bil kod njega i rekel mi je: ja ču Vam iz serca pomagat . . . i onda mi je rekel: da ste si Vi znjim dobri prijatelji, tak prosim lepo: „priporočite me scelom Slovenijoj — onda bi ja najenkrat njega imel; i bi vse počeli u slovenskom jeziku pisati . . . Kajti zdaj si je vzel za pisara „Brankoviča“ koj je huncvoť bio stiran iz Braneke i lainsko leto naj bolje našo „Zistavo drapal . . . pri totom Brankoviču je bil Prelog Doktor na kvartiru, i zdaj je tudi Nagi pri njem . . . kajti kak se čuje, bodo vsi nemškutarski uradniki (šribari) službo kakti „pomočniki“ dobili — te z-bogom naša Slovenčina u pisarnah . . . a Nagi je dober čovek, ako me priporočite, če Vas posluhnuti . . . ja ga čem u jednom letu naučiti, da bo dobro Slovenski pisal.

Još jenkrat prosim G. Doktor: priporočite me, i to kaj bi tu že u tork pismo dobil . . . Vi znate da so Lutoměrski nemškutari vsi proti meni skupa nemškutarskem Dekanom Cvetkom . . . Kajti više domorodcov nejmamo u Lutoměru kak: Kaplan Dolinar — Hercog syndicus — Magdić Dr. i Huber Ivan, drugi pak so vsi od pervoga do zadnjega Nemškutari.

Priporočite me lepo Vas prosim Gos. Doktor — ven smo si pod Bogom u Muršičovom Pridavku brati (?) i to kak naj perle, te čete viditi kak čejo naše škole cvesti . . . Ven sem strašno dosti preterpel za narodnosti voljo kak Vam je znano . . . kajti svi Rihtari so mi z-Nedvedom u Braneku proti . . . a Nedved je prvo nedelo Rihtare Nagemu poklonja — a zdaj pa se na prosto lüstvo niš neposlušna . . . i piše se vse nemški,

kajti nevejo slovenski pisati — no zdaj še nemškutare v-službo jemle za šribare.

Boditemi prosim na roko, ino priporočteme . . . i zbogom ruke kušujoč oztajem zvezt

Domovini
Fr. Muršič
Lutoměrski

XXIV.

Anton Kreft Muršcu.

(1848—1849.)

1.

(25. IV. 1848.)

Politični pokret v okolici radgonski

Hochwürdiger Hochgelehrter Herr Muršec!

Gestern war die Wahl der Wahlmänner in Bezirk Neuweinsberg, die 1300 Slovenen unserer Pfarre haben dagesen protestirt, u. zu Protokoll gegeben — daß sie nicht zum deutschen Bunde gehören wollen, dß sie fordern, dß man auch in Schulen auf ihre Sprache Rücksicht nehme, und in der Kanzlei windische Beamte seien, dß die Geſetze und Currenden auch in dieſer Sprache ihnen zukommen. — Ich mußte dabei interveniren, suchte die Bauern zu beschwichtigen, ich bekam aber von ihnen kurzweg den Rath zu gehen, ich als Slovenc werde wohl keinen Verräther an ihnen machen. — Wer war in dieſem Winkel auf das gefaßt. — In den übrigen Herrschaften sind die Wahlen vorüber. Das Volk glaubt es handle sich in ihrem Interesse z. B. wegen Zehent etc. Ablösung. — Lauter deutsche Beamte — es versteht [sich], dß sie in dieſem Sinne gewirkt. — Die Strafe wird nicht ausbleiben, wenn das Volk verstehen wird, um was es sich handle. — Heute schon ließen die Wenden den Radkersburger[n] Bürgern sagen, dß sie die deutsche Fahne vom Rathhaus Thurn holen werden. — Die deutschen Bauern murren auch dagegen, es sei, meinen sie, kein Adler darauf. — Die Petition, die vor etwelchen Tagen in der Grazer Zeitung gewesen, hat in unserer Gegend viele Unterschriften. — In Schachenthurn haben die Bauern vor etwelchen Tagen ihre Beschwerden zu Protokoll gegeben, der Beamte (ein Deutscher) mußte es in windischer Sprache schreiben, wie? Deus scit, ego nescio. Die Wiener Zeitung kann ich leider in Radkersburg nicht zu Handen bekommen.

Mit ausgezeichneter Hochachtung

am 25¹/4 48

A. Kreft Coop.

¹) Moglo bi se citati tudi za: 23, a besede „Die Petition, die vor etwelchen Tagen in der Grazer Zeitung gewesen“ kažejo odločno na 25.; zakaj načrt peticije je bil objavljen v Grazer Zeitung z dne 22. aprila (Aplh, 88).

2.

(27. V. 1848.)

Radgona. Maribor. — Prispevki za „Slovenijo“. — Nemci z Madžari proti Slovanom. — Praga.

Hochgelehrter Herr Professor!

Ich schreibe Ihnen, obgleich nichts von Bedeutung schon deshalb, weil mir ein längeres Schweigen doch auch nicht recht vorkommt. — Beim Volke nimmt der Enthusiasmus für seine Rationalität nur zu. — Die Bögen mit den Unterschriften hoffe ich Ihnen in der Bälde zu schicken. — Als am verflossenen Samstage hier die Nachricht eingetroffen, daß der Kaiser Wien verlassen, durfte ich mich nicht auf der Gasse sehen lassen — unsere Politiker jagten mir ins Gesicht, an dem sind die Slaven schuld. — Während ich in Graß gewesen, hat ein hiesiger Bürger ausgepredigt, in der Absicht die Slovenen einzuschüchtern, man hat mich in Graß gehentt, der Spaß hätte aber beinahe üble Folgen gehabt, die Bauern rotteten sich schon zusammen, und erklärten laut, wenn ich bis Sontag nicht komme, dann geht es los — schrecklich ist der Mensch in seinem Wahn! Auf der Rückreise war ich auch in Marburg, wo mir in etwelchen Stunden schon übel geworden — eine Unkenntniß unseres Streben[s] bemerkte ich, daß jedes Wort zur gegenseitiger Verständigung eine vergebliche Mühe wäre. Der Herr Pfarrer Ruedl hat versprochen einen Beitrag Ihnen einzuschicken, ob er sein Versprechen gehalten? Ich werde in der Bälde im Stande sein, wenn nicht viel doch einiges zu schicken. — Unsere größten Gegner sind aber die Beamten Cicero pro domo sua, aber ich glaube vergebens — wollen sie von nun an das Brod des slovenischen Bauers essen, so werden sie auch müssen slovenisch lernen. — Wie werden sich die Wirren in Croatien lösen, Wie rührend ist es nicht, wie die Deutschen und Magyaren ein Liedlein über die Slaven singen — Arnulf et Arpad — freßen möchten sie uns — besonders die Augsb. Allgemeine, wenn diese Slavenfresserin richtig die allgemeine deutsche Stimmung gegen uns Slaven ausdrückt, dann Gott mit uns. — Wer geht nach Prag? Jemand doch um Gottes willen. Zdravo

Vaš zvesti

27. May 848

A. Kreft

3.

(Junija meseca 1848.)

Volitve v lenarškem in ptujskem okraju. — Madžari in Hrvati.

Predragi G. Muršec!

Vi meni pišete, da bi za Ptuje G. Dr. Miklošica pripočal, za sv. Lenarta pa G. Dominkuša. — Davorin pa je meni pisal, da naj gledim, da se pri sv. Lenarti Miklošic izvoli —

za Ptuje že on eniga domorodca 'ma. — No tako sim dozdej delal, zdaj je že žmetno inache, drugači se ljudje zmenšajo — če pa Vi inache mislite — hitro pište. — Pri sv. Lenarti pridejo Lotmeržani, Lokavčari, z-Praneka, z-gornje Radgone, Žahenturna, kateri so vsi za Miklošica. —

Ali za Boga, da bi si Vi tuliko zkusili, kako sim si jaz — oh Protivnikov 'mamo! — no izdajcov takodjer, kateri so naj hujši — nega turčina nego poturčina. — Pa takih domorodcov takodjer, katerim je vse jedno, deutschbund ali türkenbund — naj le čepek derži, ali dvajšica na dvajšico pride. — Ni kaj zato, časoma bodo šli rakom žvižgat, kjer ljudstvo tak vročo za slovenščino in svojo narodnost, da je veselo. — Škoda, da je Jakob Kreft pri Gradčkim zboru, njegova beseda zdaj naj več velja. — Kde so dijaki — no bogoslovci, oni bi nam naj več pomagali. — K' volitvi jaz nemrem iti, kaplan sim — — Za slovenjo dobite od mene 5 f. Srebra, pravoč je: kdo bi rad, nemre, kdo bi lahko, neče — Si nebodo Nemci Frankfurti pameti kupili?? — G. Dr. Krajnca zostavek se je moral vsakimu dopadnuti — ali pri nemcih je to glas vpijočiga v' Pušavi. — Meni se zdi vlada bode verne Horvate Magjaronom predala. Hudič je sovražnik ljudski — Magjar pa sovražnik slovenski. Le, naj nas vlada zapusti, kuliko bode slovenskih ljudi na sveti — bodo to sramoto pomnili. Velja pač od Slavjanskiga pokolenja: Sic vos non vobis. — Sklenem pa z illirskim pésnikom:

Malo još poterpi, mili rode,
Bdij i radi — tvoje darži i ljubi —
Doč će i tebi danak bolje sgođe
Samo sebe i nadu neizgubi.

V' Radgoni Juna 848

Vaš zvesti prijatelj

A. Kreft

NB. Več podpisnih listov še nisem dobil. Bratkoviču častniku od Negove povejte, da on na vsako vižo se 20. pri sv. Lenarti znajde. —

4.

(24. II. 1849.)

Volitve v Ptuju. Nemški uradniki. — Kozler. — Učiteljstvo in duhovništvo.

Predragi Gospod!

Vi ste mi žalostne reči pisali. — Verwalterje že ljudstvo k' volitvi na Ptuje pripravljajo. — Ljudstvo meni, da mora za naš zbor v' Kromeriž voliti. — Kuliko je mogoče bodem včinił, ravno sta G. Dr. Vogrin, i Jakob Kreft pri meni bila. — G. Bratkoviču pri Negovi sim takodjer pisal. — Menim, da prav

pogodim, ako Vam pišem, da z' tote volitve nebode ništa. — Bog nam enkrat daj Bezirksgericht, da bi šli enkrat vsi Verwalterje rakom žvižgat, to so Vam sami slavožderi — Meternihi. — — Med ljudstvom se nezaupnost od dneva do dneva bolj širi — confusio idearum je med njim, da se Bogi smili — no kdo je kriv — nebodem krivo rekel, ravno naši Beamteri, kateri menijo vladi pomagati — no naopak. — Ako se bode moralo za Kromeriž namesto Dominkuša voliti, tako mi Sloveni samo eniga Candidata moramo imeti, drugači se glasi preveč rastrosijo. — Kteriga, to Vi sodite. — — Vi pišete, da se bodte v' tej reči naj več ali c'lo na me zanesli. Bože moj, jaz sim tistimu ljudstvo celo nič ni znani, pa zdaj v' posti, kje postne pridge 'mam, prevdarite, kako mučno je to za me. Pišite G. Kainihu, G. Ciningeru. — Jaz bodem pri volitvi v' Ptuji za Kromeriž malo pomogel. Vi ste mi pisali, da bi za G. Kozlera na Dunaji ethnographisch Slovence Vogerske popisal — zato takodjer hoče prek zutra Sparavec iz sekovske grajšine k' meni priti, težko da bode kaj, kdo bi se podstopil na Vogersko, vsaka Vam je tam duša Madjaron — naj bode Šwab, Slovenec, ali Madjar. — Radi bi morde znali, kako Slovenja pri nas napreduje — oh! v' grajšinah sam nemškutar. — Učitelji, to Vam je speciale hominum genus. — Mi duhovni — žalibože vekši del ni merzli ni topli — vse nam je prav, naj bode, kako bode. Bože pomози! — Vi pa ostanite zdravi no veseli. — Resen — Graške Zeitung tako blättblau pišejo — da proficiant pa ni Nemcom temoč ravno nam Slovenom.

Z Bogom

A. Kit

 $\frac{24}{2}$ 49

XXV.

Hladnik Muršcu.

(26. IV. 1848.)

Skupno delovanje dunajske in graške „Slovenije“. Matija Majar in peticija dunajske „Slovenije“. — Južni del celjskega okrožja. — Palackega govor.

Euer Hochwürden!

Mit wahrem Vergnügen hat der Verein Ihr werthes Schreiben erhalten, und aus demselben die Beruhigung geschöpft, daß er sich in Euer Hochwürden nicht getäuscht, daß es noch Männer gibt, auf die das Volk der Slovenen mit gläubigen Blicken schauen kann. Eben so war es uns erfreulich zu vernehmen, daß sich auch in Graz ein Slovenenverein gebildet hat, die Slovenja erlaubt sich E. V. zu bitten, ihr von dem Wirken des Grazer Vereines von Zeit zu Zeit Bericht zu erstatten, oder, was noch besser wäre, sie in die Möglich-

keit zu setzen, unmittelbar mit dem Vereine zu correspondiren, damit dann beide vereint handeln können, nam vis unita major. Schwierigkeiten dürften in dieser Beziehung wenige sein, da beide Vereine die nämlichen Zwecke haben werden, und höchstens in Ansehung der Mittel eine Verschiedenheit obwalten könnte. Von der Slovenja wird auch eine Petition im Sinne Mayers nächstens doch alle slovenische Gebieth vertheilt werden zur Sammlung von Unterschriften. Neben der Petition werden 3000 Exemplare einer für das Landvolk berechneten Begründung der einzelnen Petitionspunkte vertheilt werden. Die Petition ist an seine K. M. gerichtet, und wir werden sie dem versammelten Reichstage vorlegen, da nach der erschienenen Constitution die Provinzials-Gränzen nur doch ein Gesetz aufgehoben werden können. Beim Reichstage haben wir alle Hoffnung unsere Wünsche zu realisiren, da unsere Angelegenheit, als im Interesse aller Slaven gelegen, sich gewiß der Mithülfe aller slavischen Deputirten zu erfreuen haben wird. Wir hoffen nächstens vom Herrn Majer etwas Näheres über seine Petition zu erfahren, damit wir dann wissen können, in wie weit er vielleicht uns vorgearbeitet habe, in wie weit unsere Petition neben der seinigen bestehen könne. Überhaupt wäre es wünschenswerth, daß alle Slovenen, denen das Wohl ihrer Nation am Herzen liegt, und die ihre Kräfte der Förderung der slov. Rationalität widmen, in stetem Einverständnisse handeln. Die Slovenja hofft die Erlaubniß zu haben, bei der nahe bevorstehenden Vertheilung ihrer Petition sammt der beige-schlossenen slovenischen Begründung, Ihre Güte wieder in Anspruch nehmen zu dürfen. Sie werden daher höflichst ersucht anzugeben, wie viele Exemplare Sie bedürfen, dabei diene Ihnen zur Richtschnur, daß die Slovenja solche Exemplare in alle Theile von Steiermark schickt, mit einziger Ausnahme des südlichen Theiles vom Cillier-Kreise, wo sie keine für die Sache eingenommene Patrioten kennt. — Ein Exemplar von Palaszjcki's Rede hat die Slovenja schon Samstag dem Redakteur der Grazer-Zeitung zugesandt. Ist sie schon abgedruckt worden? Überhaupt ist es uns sehr leid, daß wir die Grazer Zeitung hier nicht zu Gesicht bekommen, daher uns auch einige Stellen Ihres werthen Schreibens [unbekannt] nicht verständlich sind. Auch bitten wir Sie, beiliegende Exemplare der Palackischen Rede dem Herrn Graf. v. Auersperg mitzutheilen, der in einem an ein hiesiges Vereinsmitglied gerichteten Briefe klagt, diese Rede nicht erlangen zu können. Vielleicht wird sie ihn eines Bessern belehren. — Es wäre sehr wünschenswerth, daß der in der Grazer-Zeitung erschienene Aufsatz eigens abgedruckt würde, wollen sie daher die Güte haben, eine Abschrift davon entweder unmittelbar an Hr. Joseph Blaznik Buchdrucker in Laibach zur Drucklegung, oder hieher an die Slovenja zu schicken, daß diese die weitere Besorgung übernehme. Auch bittet die Slovenja um Einsendung einzelner Exemplare von Allem, was vom Grazer-

Bereine allenfalls schon gedruckt worden ist, oder noch gedruckt werden wird. Pozdravimo use Slovence. Mit Achtung zeichnet sich im Rahmen des Vereines

Wien am 26. April 1848.

gladnig

XXVI.

Lovro Vogrin Muršču.

(1848—1852.)

1.

(12. V. 1848.)

Nemška agitacija za Frankfurt; narodna zavest. — Murščeva Slovnica. — Ločitev Slovencev od sekovske škofije.

Predragi prijatelj!

Tvoja pisma me je z veseljem napolnila, ker sem iz nje se presvedočil, kak se gradčki Slavjani za našo lubo domovino ino narodnost trudijo, ino njo proti nam sovražnem živali tak vitežko branijo, za istino bratje, nega zlahtnešega bora, kakor je Vaš, le bote stanovitni. Z druge strani pa me je Tvoj list z žalostjo napolnil, ker sem v tistem štel, da nemški emiseri po Slovenskem hodijo, no našo ludstvo mešajo, ino moja žalost je telko vekša bivala, kader sem v kratkem slišal, ki so tiste osebe, katere si meni oglasil, resnično okoli hodile, no Slovence z vsoj siloj k nemški zavezi nagovarjale. Pa glej lubeznivi prijatelj, stranom tota okolšina, stranom pa, ki so tudi graišine zvekšima to nameno imele, Slovence z Nemci zediniti, je med ludstvom dvomba nastala, jeli bi ta zaveza, ker njo Nemci tak silno želijo, nebila k njegovi pogibeli. Med tem pa so že od Slovenskega zbora iz Beča prišle pisme, katere so toto pogibel očividno dokaživale ino poslanike v Frankobrod zvoliti odsvetavale. Kedar pa se je to razglasilo, si je lustvo za svojo narodnost tako pozdinalo, ki je vsakega gospoda, kater je nebil domorodec, htelo pregnati, ino neki gospodi, lubeznivi prijatelj, so zdaj k Slovencom privergli, kateri so perle proti njim govorili ino delali, zakaj ovači bi nje iz Slovenje pregnali, ino neke graišine, kak Negovska no Dornoska nam župnikom že zdaj v Slovenskem jeziku dopisavajo, druge pa bojo njihov zgled v kratkem slediti začele. Bog nam le daj mir, ino Našem svetlem cesaru[i] Ferdinandu srečo, tak se naša narodnost vesele budućnosti nadati sme.

Tudi se ti zahvalim, ki si meni zahtevanja gradčkih gradjanov poslal, bar mislim, ki je tisti list od Tebe bil, zakaj pečat no pismo bilo je Tvojo. Zraven pa tudi za to prosim,

da bi prihodnjič svojih listov na me nebi po Ptujski temoč po Lutomerski pošti pošilal, zakaj jas vse pisme krez Lutomersko zadovinam, ino če kaj na Ptuj pride, mora nazaj v Lutomersko iti.

Zakaj pa si mi ne že bar enega eksemplara Tvoje Slovenske slovnice poklonil, jas sem na to zavolo starega prijateljstva, katero me že duge leta z toboj veže, računil.

Vaše Novine nam visokovrednega Krausa za prihodnega Sekovskega vladika obečavajo, ino tudi jas iz serca žilim, da bi toti lubleni gospod na škofovsko stolicu povzidjeni se enkrat svojega žmetnega posla v guberniji rešili. Koga pa drugi za Gradčkega škofa stavijo? Ali se bode naš slovenski del ločil, ino Labudčki škofiji perdružil? Pri nas je med lustvom občinska žela za slovenskega vladika, ino tudi čujem praviti, ki že prošnja okoli gre ino se podpisava, katera se potem presajnem gospodu kardinalu Švarcenbergu predati hoče, da bi oni blagovolno nekega Slovenca nam za vladika postavili! Po moji namenbi pa bi najbole bilo, da bi nas od Nemcov ločili, ino z Labudskim škofistvom zedinili.

Srečno ino zdravo

Tvoj

Pri Mali Nedli 12. maja 848.

istinski prijatelj

Vogrin

2.

(26. XII. 1852.)

Slovenska imena graščin. — Oskrbnik Razlag. — Vogrinov spis za Družbo sv. Mohorja.

Predragi prijatelj!

Tvoj dragi list sem s veseljem sprejel, jas rečem drag list, ker mi je prišel od staroga znanca, posebno ker mi donese dobre vesti od Tvojega počutja. Hvala Bogu, da se je Tvoje zdravje sboljšalo, Bog dal, da še bi dolgo ostal v krepki moči za našo domorodno reč. Jako bi me bilo razveselilo, ako bi me v pretečenih šolskih praznikih bil obiskal, ko mi je župnik Jaklin glas prinesil, ker pa nije moglo biti, naj je Bogu priporočeno.

Zastran imen graiščin, za ktere pitaš, ti hočem drugo krat pisati, ker nje perle pozvediti moram, kar se v kratkem zgoditi hoče, mislim pa, ki lastnih slovenskih imen nimajo, temoč se po vlastelinih pišejo, postavim Neuweinsberg se pri nas zmirom Pistorov grad imenuje, Fahrenbüchl = Lihtnekarova graiščina. Saj bom vidil, na čem je, ino Ti v kratkem odpisal.

Kaj pa se Jožefa Razlaga za gospodarja v Ormož tiče, Ti ga upam brez pomišljenja priporočiti, i Te zagotoviti, da je pred mnogimi drugimi za to službo ves sposoben. On je pošten, pravičen i zanešljiv, ali ko se pri nas navadno reče: poredi človek. Upam rečem, da gospoda vlastelina ne bode vkanjal, pa tudi ne bode pustil, da bi se mu na njegovi reči kvar godil. I da tudi gospodarstvo zastopi priča njegovo gospodarenje v Lokavcu, kdej je šest let v takši službi bil, ter vse na svoji skerbi imel, i gorice no njiva s menšimi stroški boljše delal, ko nje sedaj s vekšimi obdelavajo. Poprek nije na povrat. Tudi na sadorejo se zastopi, spomnim se, ki mi je pri neki priliki sam rekel, da je v Lokavcu v enem letu 150 sadnih dreves zasadil, ostalom pa je od tega tudi njegovo zemljišče v Radoslavcih očitna priča, na katerem mnogo mladih sadnih, od njega odgojenih dreves, stoji. Razlag živi sploh za svoje gospodarstvo, i nima s nikom nič, njega edino razveselenje je kakša ura na lovi, kedar je za tisto čas. Ako vse to premislim ga s ozirom na njegov značaj i njegovo obnašanje poprek, za rečeno gospodarstvo s dobro vestjo smem priporočiti, ter upam, ki bo za gospoda vlastelina dobro.

S božjo pomočjo se bode moje delo v tem letu tiskalo pri društvu sv. Mohora, ako bo je isto sprejelo. V Gradec me berčas pred prihodnim sprotletjem ne bo. Ako me Bog tačas živi, Te hočem obiskati, da Te pa enkrat vidim. Ostani s Bogom

Tvoj

Pri Malonedli 26. Dec.
1852

izkreni prijatelj
Lovr. Vogrin

XXVII.

Stanko Vraz Muršcu.

V „Dělih Stanka Vraza“ V. je objavljenih 27 pisem, ki jih je Vraz pisal Muršcu.¹⁾ V Murščevi zapuščini se je ohranil še sledeći list, pisan na nepotiskano stran pozivnice pripravljalnega odbora za slovanski shod v Pragi (poštni žig: Agram 25. Mai 1848, Gratz 26. Maj.).

Dragi prijatelju!

Po Dru. Kočevaru poslao sam Vam jednu staru husarsku čordu s molbom, da mi dadete ondě brže bolje načiniti nove korice (Scheide) i novi ukusni držak (Griff), jerbo u čitavom Zagrebu neima zanatlje, koj bi taj posao umio kako valja. Nadam se, da ste tu stvar već dobili i oskrbili. Kako dodjem

¹⁾ Pregled Vraz-Murščeve korespondence podam zadí sub B.

platit ću Vam, a doći ću ili u petak ili u subotu po železnici iz Poličanah nekako po pódne. Zato Vas i to drugo molim, da bi me izvolili ondě u kolodvoru pričekati, ili ako sami neuzmognete, da bi onamo koga drugega poslali, koj mene lično poznaje, a to radi toga, jer se neću mnogo baviti u Gradcu, nego po svoj (*sigurno*: prilici) već ifti dan odputovati dalje, pa zato možebiti nebi se mogo s Vama saštati, jerbo neznadem, gdě Vi sada stojite. Za ostalo pisao Vam je već Dr. Kočevnar.

Nadajući se da ćete Vi želju moju izpuniti, priporučam Vam se u dalje prijateljstvo, a time da ste mi zdravo!

U Zagrebu d : 21. Svibnja 1848

St: Vraz

XXVIII.

Ignacij Orožen Muršcu.

(1848.)

1.¹⁾

(24. V. 1848.)

Podpora Stanku Vrazu za potovanje v Prago. — „Berein zur Versöhnung zwischen Deutschen und Slaven“ v Celju. — Pogajanja s Hrvati. — „Stiria“.

Euer Hochwürden!

Auf die Aufforderung des Hr. Dr. Kotschevar habe ich zur Unterstützung des Herrn Stanko Vraz auf seine Reise nach Prag unter der hiesigen und benachbarten Geistlichkeit eine Collecte veranstaltet und auf diesem Wege eine Summe von 35 fl CMz zusammen gebracht. Diese Summe überfende ich nach Anweisung an Sie; Herr Vraz wird das Geld Morgen am 25 d. abholen. Sollte aber Herr Vraz dasselbe nicht bedürfen, so wollen es Herr Doctor ihrer Slovenia zur freien Verfügung übergeben. Ich hätte wohl eine größere Summe erzielen können, wenn mir mehr als 2 Tage zur Sammlung anberaunt gewesen wären.

Hier hat sich ein Verein zur Versöhnung zwischen Deutschen und Slaven gebildet. Das politische Glaubensbekenntniß dieses Vereines hat Herr Gurnigg im Grager Extrablatt vom 21. d. ausgesprochen. Da sich hier die Nachricht verbreitete, daß eine Deputation aus Kroatien hieher kommen soll, so wurde in der 1. Sitzung des Vereines über die Art und Weise des Empfanges der Deputation

¹⁾ Deloma že natisnjeno v Glaserjevi „Zgod. slovenskega slovstva“ III. 13.

berathen. Das Resultat der Berathung war: die Deputation freundlichst zu empfangen und für den Fall, daß die Kroaten sich mit uns vereinigen und unter das Wiener Ministerium treten wollen, sie als unsere Brüder zu begrüßen und Ihnen in ihren Bestrebungen mit Rath und That beizustehen.

Wir erwarten heute die Deputation, worüber jedoch Niemand etwas verlässliches weiß. So viel ist gewiß, daß die Bauern aus den Bezirken Raß, Reichenburg, Lichtenwald und einigen an der Gränze gelegenen Bezirken mittelst Deputationen in Dobova mit den Kroaten über Vereinigung beyder Theile und über Aufhebung der Zoll-Linie unterhandeln.

Hr. Kofjzel Bezirkskommissär von Lichtenwald sagte, daß seine Bauern den Deputirten Marek aus Frankfurt zurück berufen wollen. So viel ich höre, stimmen alle Bauern darin überein, daß wir mit Deutschland nichts zu thun haben, wie sich Koseski leider zu spät ausgesprochen hat.

Könnten Herr Doctor den Verfasser des Artikels in der Stiria: „Was wollen denn die Windischen eigentlich“ — erfahren und ihn uns nennen? Es ist uns viel daran gelegen den Autor zu erfahren, weil wir dießbezüglich Herrn Prof. Brosch in Verdacht haben; der sich hier als ein biederer Deutsche zur Aufgabe gemacht zu haben scheint, den Samen der Zwietracht zu streuen und die Geistlichkeit durch die unverschämtesten Lügen und Verleumdungen zu entwürdigen.

In Erwartung einer baldigen Antwort empfiehlt sich Ihnen in aller Achtung

Ihr

unterthänigster

Cilli, am 24/5.

Jg. Droschen.

2.

(7. VI. 1848.)

Kandidati za državni zbor. — Poziv graške „Slovenije“ in „Celjski zbor“.

Visokospoštovani gozpod!

Včeraj sem prejel celo breme slovensko nemškiga zostavka na naše slovenske brate. Ravno v' pravim času mi je prišlo. Imeli smo tukej v' Celi cerkveni svet alj konferencje včeraj ino iz raznih krajov našiga okroza je bilo duhovnikov tukej, s' katerim sim ta poziv po vse kraje razposlal.

Čverste poročnike potrebujemo res za deržavni zbor, alj malo je takih v' našimu okrozu.

Nar gorej bi bili :

1). Dr. Kočevar, 2). škof Slomšek :/pa mislim, de bi ne šli/: 3). Dr. Šubic — Urek — Konšek — Anton Wolf :/faj-mešter per s. Petru blizo Rogaca/: dehant Bruner :/učen in moder gospod/: Straha ne poznam/: gospod Jañez Lichteneger oskerbnik Blagonske grašine. Dr. Knezu se blodi po glavi; Gurnik je pa, kakor veter žene.

Naše prošnje po našim okrozi nič kaj prav ne podpišujejo, kir se za našo reč nihče skoraj ne potegne kakor duhovniki, katirih je pa tud veliko preboječih. V' Sabato je bil Dr. Kočevar tukej, ki mi je povedal, de ni pole s' prošnjam h' podpisavanju prejel. Dal sim mu jih 6, pa pravi, da bi jih več potreboval. Morebit morete mu jih neki poslati. V' Celi jih bode malo, ki se bodo podpisavali. Ker je Dr. Kočevar povsodi tukej znan in visokospoštovan, sim mu rekel, naj skusi nekaj gospodov nam perkupiti. Alj ni mu bilo mogoče. Gornik je djal, da 3. prošnja mu ni všeča, drugi pa pravi, da se mu 1. ne dopade. Kočevar mi je djal, da mesto naj v' miru pustim. Pa nekaj se jih že bode podpisalo. Veliko pa govoriti ne smem, ker mestlani pravjo, da vse, kar slovenšino zadene, od Vodušeka izhaja ino potem njega še bolj čertijo.

Od našiga zbora sim kmalo od začetka mislil, da ni kaj drugiga, kakor nemška sleparija; ino tako se tudi res kaže. Neki nemci hočejo s' tem zboram samo le Slovincam usta in oči vezati ino jih pri nosu tako dolgo voditi, de bodo v' Frankfurt nas v' jarm perpregli. Nisim jim upal, zato tud se nisim zboru perpisal. Jezijo se silno Nemci tukej, de Slovence tako spodbadamo. Včera je Dr. Foregger predsednik Celskiga zbora pismo bral, v' katirimu vse Slovence svari, naše prošnje [ne] podpisati. Od perve prošnje je pisal: *Rönnigreich Slovenien — daß (pretrgan papir, a gotovo: ijt) die Schlange, die im Grafe lauert.* To pismo je hotel natisniti dati ino povsodi razposlati. Pa nekteri so se mu vstavljali ino tako mende ne bo se natisnilo.

Vaši poziv je prav lepo spisan, pa :/ne bote zamirli/: bolj bi ga per nas razumeli in rajši brali, ako bi se bolj krajniskiga narečja deržali. Kdaj bomo zopet kaj brali od vašiga predsednika Dragoni? Vselaj se veselimo kader njegov ime v' novinah vidimo.

Z' Bogom!

Vaši prijatelj

Ig. Orožen.

V Celi 7./6.

XXIX.

Peter Kozler Muršcu.

(1848.)

1.

(25. V. 1848.)

Slovanski shod v Pragi; narodnost na Primorskem. — Krajepisni podatki iz Koroške in Stajerske. — „Stimmen“. — Politično mišljenje na Dunaju.

Guer Wohlgeborn!

Die Thätigkeit des Vereins Slovenija ist leider durch die Erkrankung des Dr. Miklosič, der seit dem Tage seiner Ankunft an einem Fieber leidet, gehemmt; wir befürchten mit Bedauern, daß seine langsam fortschreitende Genesung ihn vielleicht verhindern könnte zur bestimmten Zeit nach Prag abreisen zu können. Von den hiesigen Slovenen werden 3 oder 4 nach Prag gehen, die wenn Dr. Miklosič bis dort ganz hergestellt sein sollte, unsere Slovenija wohl vertreten werden, wir hoffen jedoch daß auch Steyermark und vielleicht selbst aus Krain sich Patrioten einfinden werden.

Von hiesigen Vereine aus hatten wir den Laibacher und Görzer Vereine dringlichst ersucht, selbst im Falle als einige Mitglieder zum slavischen Volkstage abreisen sollten, zugleich auch slovenische Adressen an den Volkstag zu erlassen, und in selben die 3 zur Berathung bestimmten Punkte (Novice od 17 velk trav. List 20) so wie die allg. slav. Sympathie ausführlich zu besprechen, diese Adressen dann in eigenen Flugblättern abzudrucken und wo möglichst in ganz Slovenien zu verbreiten. Wir glauben, daß der Grazer Verein diese jedenfalls vielversprechende Demonstration billigen, und das Seinige beitragen wird. Sollten diese slov. Adressen nicht auch in deutscher Übersetzung im Drucke erscheinen?

Der Görzer slov. Verein ist nach den uns eingelangten Berichten sehr eifrig, der eifrige prov. Direktor S. Mašgon und die übrigen energischen, allgemein geachtete und anerkannt intelligenten Comiteglieder, wußten dem Vereine ein besseres Ansehen zu verschaffen als der Laibacher Verein. Die Stimmung für die Nationale Bewegung ist im Görzer Gebieth sehr gut, viele Landbeamten und Seelsorger unterstützen eifrigst den Verein, die Wahlen für das deutsche Parlament wurden noch ärger als in Krain und Untersteyermark betrieben, ja das Gubernium Triest erließ eine Praes. Note die Wahlen ohne Commentare und Discussionen weder für Pro noch Contra vorzunehmen. Betäubend ist die Bemerkung unseres Berichtstatters „ich versichere wollte man ein Bündniß mit der Türkei schließen, es geschehe eben so gut, da

die Leute nicht wissen, was da geschieht.“ Übrigens ist dort das Rationalbewußtsein ungemein erwacht, und man kann schon im Voraus für alle slav. Bezirke beruhigt sein. Die Bezirke Tollemine und Haidenschaft haben Einführung der slov. Sprache in Schule und Amt verlangt. Ich hoffe daß die slov. Petition mit eben solchen Eifer wird unterschrieben werden. Der Verein in Laibach erhielt eine sehr patriotische Adresse der Beamten und mehrerer Geistlichen der Umgegend Castelnovo's (Novi grad) somit haben wir auch schon im Herzen Istriens eifrige Beförderer unserer guten und gerechten Wünsche. In Steyermark ist daran nicht zu zweifeln, die Steyer. Slovenen gehen allen andern mit dem besten Beispiele voran. Zivil. G. Majer in Sainniz hat uns sehr schätzenswerthe Daten über die slav. Bevölkerung und eine Special-karte Kärnthens mit der detaillirtesten Sprachgränze eingesandt, sehr wünschenswerth wäre uns eine ähnliche Karte aus Steyermark, da uns die Sprachgränze im Marburger Kreise von der Mur bis zur kärnthnischen Gränze nicht ganz genau bekannt ist. Der hiesige Verein würde dann in Stand gesetzt eine kleine slov. Landkarte Sloveniens herausgeben zu können, die sehr wünschenswerth erscheint. Die Herausgabe der „Stimmen“ wird ebenfalls durch die Krankheit des Praeses verhindert, in der ersten Nummer wird wahrscheinlich die Entgegnung auf den wackern Vorkämpfer deutscher Interessen des rein slavischen Krains (A. Grün) erscheinen.

Wien ist noch stets betrübt, man ärgert sich über die energischen Protestationen der Provinzen, und wäre nicht Steyermark darunter, so würde man alles den Slaven dieser reaktionärer Parthei! Oesterreichs vorwerfen. Die deutschen Interessen sammt dem d. Parlament sind ganz in Hintergrund getreten, man fürchtet jetzt nur schon zu sehr, daß am Graben nicht bald Graß zu wachsen anfange. Die Studenten werden von den Bürgern und intelligenten Bewohnern Wiens arg bekräftelt, während sie die Arbeiter und den Pöbel ganz für sich haben.

Zdaj Vas pa prov serčno pozdravim v imenu naše „Slovenije“ ostanite zdravi in kmali nam pišite, jaz pak ostanem

Vaš

ponižni

V Beču 25. velk. trav. 1848.¹⁾

Peter Kozler.

P. S. Es erscheint sehr wünschenswerth daß auch in andern Orten Sloveniens, die slov. Adressen auf den slav. Volkstag in Prag anempfohlen würden, und diese entweder direkt nach Prag (an das Comité für die Slavenversammlung in der Bürger Ressource N° 141—2) oder an unsern Verein zur weitem Versendung eingesandt würden. Leider ist die Zeit schon fast zu kurz, doch hoffe ich daß der Grazer Verein es jedenfalls thun wird. Pr. K.

¹⁾ Ta del pisma je natisnil že Glaser, Zgod. slov. slovstva III. 102.

2.

(5. VI. 1848.)

Kandidati za državni zbor. — Slovanski shod v Pragi. — Narodnost osobito v Ljubljani. — Stanje dunajske „Slovenije“.

Euer Wohlgeborn!

Beiliegendes Verzeichniß der Candidaten für den am 26 d. hier abzuhaltenden Reichstag hat der Verein gestern an H. Ambrož in Földnig zur Drucklegung in slovenischer und deutscher Sprache, so wie zur Veröffentlichung in der Laibacher Zeitung mit dem Ersuchen eingesandt, die Wahllisten in ganz Slovenien, an alle benannte Candidaten, so wie an die einzelnen Wahlbezirke zu versenden. Da diese Verbreitung für Steyermark nicht in erwünschter Schnelle von Seite des H. Ambrož & slov. Verein in Laibach erfolgen könnte, so überlassen wir es dem Ermessen des löbl. Grazer Verein, diese Wahlliste für Steyermark in Graz drucken und sodann verbreiten zu lassen. Die Veröffentlichung dieser Liste konnte von unserm Verein leider nicht früher gemacht werden, da wir von vielen Seiten noch Briefe mit Angabe der Namen der zum Reichstage fähigen Männer zu erwarten haben, nun aber nicht mehr säumen können. Insbesondere scheint uns Kärnthn und das Küstenland noch zu wenig vertreten.

Die Entwerfung von Wahllisten steht jedem zu, und es ist somit auch kein Hinderniß diese verbreiten zu dürfen, ja sie erscheint bei der jetzigen polit. Bildung nur höchst wünschenswerth, damit wir doch Vertreter unseres Stammes bekommen, die unserm Vaterlande und Kaiserthume Ehre machen.

Zugleich ersuchte der Verein auch H. Ambrož, er möge wo möglich, selbst durch die Laibacher Zeitung und Novice bekannt machen, daß die mit Unterschriften versehenen Petitionsbögen längstens bis 18 oder 20 d. M. nach Laibach (für Krain) eingesendet werden, damit sie von dort hieher zur rechten Zeit gebracht werden können. Wir bitten daher auch die Herren die in Steyermark Unterschriften sammeln, dies anzuzeigen, daß sie an den Verein in Graz bis zum 20^m d. einsenden, von wo dann Euer Wohlgeborn die Einsendung besorgen wollen. Wäre nicht auch die Veröffentlichung in der Grazer Zeitung angezeigt?

Nach Prag hat der Verein eine Adresse und H. Sparovic (aus Untersteyermark) gesandt dem sich H. Globočnik & Sušnik anschließen. Die Ergebnisse der Versammlung werden gedruckt werden, und möglichst verbreitet. Sollten unserm Vereine dertei Schriften zukommen, so wird er für möglichste Verbreitung Sorge tragen.

Der gute Fortschritt der nationalgesinnten Parthei in Laibach muß jeden Slovenen erfreuen, die Opposition ist schon sehr schwach, meistens wohl nur die Bürokratie & Aristokratie, die wohl in Bälde

vollkommen geschlagen sein wird. Am Lande in Krain und Küstenland ist das Nationalbewußtsein durchaus erwacht, von Steyermark können wir ein gleiches mit Beruhigung erwarten. — Dr. Miklosič hat sich zur vollkommenen Herstellung aufs Land nach Baumgarten nächst Schönbrunn begeben, unser Verein ist nun durch seine Abwesenheit und die Abreise der meisten hier studierenden Slovenen sehr geschwächt.

Ihren fernern gefälligen Zuschriften entgegengehend, bitten wir die Adresse „An den Verein „Slovenija“, Stadt, Bauernmarkt N° 546, 2 Stock, 4 Stiege künftig zu machen. Mit den herzlichsten Grüßen an alle Slovenen, zeichnet sich im Namen des Vereins achtungsvoll

Vaš

V Beču 5/VI 848.

Peter Kozler
tajnik.

3.

(22. XI. 1848.)

Kozlerjev slovenski zemljevid.

Euer Wohlgeboren!

Mit innigster Freude vernahm ich von unserm ehrenwerthen Deputirten H. Dominkuš die erfreuliche Nachricht, daß Euer Wohlgeboren meinem schwierigen Unternehmen, der baldigsten Herausgabe einer Landkarte Sloveniens in slovenischer Sprache, hülfsreich beizustehen gesonnen sind, und zu diesem Behufe bereits Materialien sammeln. In der That bedarf ich dieser Mithülfe am meisten im Warburger Kreise, denn aus allen übrigen Theilen nahe predrage domovine besitze ich durch eigenes Sammeln und durch schätzenswerthe Zuschriften verlässlicher Patrioten treffliche Daten, der mir dadurch verursachten Sorgen hoffe ich durch die Nachricht des H. Dominkuš und Ihre anzuhoftenden Mittheilungen vollkommen enthoben zu werden. In dieser angenehmen Erwartung nehme ich mir die Freiheit, Ihnen einen Kupferabdruck der Terrain-Zeichnung des Warburger Kreises einzusenden, mit der Bitte, Euer Wohlgeboren wollen in selbem die slovenischen Ortsnamen beschreiben und die Sprachgränze genau bezeichnen, diese Beilage aber wieder in Originali innerhalb 10 v. 12 Tagen nach Erhalt unter meiner Adresse (post restante) rücksenden.¹⁾ Zur bessern Orientirung habe ich einige slavische Ortsnamen bereits beschrieben, sollte Ihnen das Beschreiben Schwierigkeiten darbiethen, so bitte die Orte mit Nummern, und deren Namen am Rande oder in einer Beilage zu bezeichnen. Da ich zur richtigen Angabe der

¹⁾ Do tod je pismo natisnil že Glaser, Zgod. slov. slovstva III. 102₈₈.

etnografischen Gränzen den Gottesdienst in den einzelnen Pfarren als sicherste Basis annehme, so erscheinen neben diesen auch hie und da nur zur Ausfüllung auch Filialen und kleinere Ortschaften, doch sind diese und die Bezeichnung derselben nach der Nationalität vorzüglich an der Sprachgränze wichtig, da sie zur genauen Bestimmung der Nationalgränzen wesentlich beitragen. Sollten Ihnen derley Daten an der Sprachgränze so wie am linken Murufer um Radkersburg bekannt sein, so bitte selbe in der Karte zu bezeichnen oder mir zur Benützung mitzutheilen.

Der beiliegende Kupferabdruck der von mir herausgegebenen Karte möge Ihnen zugleich ein Beweis meines ernstlichen Willens, der kostspieligen und schwierigen Unternehmung sein, und indem ich mich jeder Anpreisung enthalte, überlasse ich die Beurtheilung hinsichtlich der Genauigkeit des Gerippes Ihnen und den dortigen Freunden unseres slov. Vaterlandes, und bemerke nur daß diese Terrainzeichnung, von welcher mit Ausnahme des Warburger Kreises, bereits ganz Kärnthen, Istrien und die quarnerischen Inseln mit slav. Namen beschrieben ist, im halben Maasstabe nach den trefflichen Karten des hiesigen topografischen Institutes gezeichnet ist, dacher sich in Beschreibung der Ortsnamen nur nach diesen verläßlich richten können. Nach der Beilage können Sie die Größe der auf einem Blatte zu erscheinenden Karte bemessen, in welcher außer den erwähnten Parthien auch das croatische (olim ung) Litorale und die Resianci im Venezianischen erscheinen werden. Die Slovenen in Ungarn mußte ich wegen Mangel verläßlicher Daten auslassen.

Ich hoffe daß mein Unternehmen, dessen Schwierigkeiten gewiß groß sind, allen Slovenen willkommen sein wird, und wünsche daß es sich einer günstigen Beurtheilung und allgemeiner Theilnahme würdig mache, die mich dann zur Herausgabe anderer Karten, und eines kleinern stat. Werkchens oder geog. Lexikons veranlassen werden. Die Annoncirung hatte ich aus mancherley Gründen unterlassen, insbesondere da ich über die Beendigung keinen bestimmten Termin versprechen kann, obgleich ich bis Ende d. J. fertig zu werden hoffe. Sollte sich das beiliegende Gerippe, in welchem die Beschreibung der Orte, Zeichnung der Gebirge, die polit. und ethnografische Begränzung mit der gewöhnlichen Bezeichnung und Farben fehlt, Ihres Beifalles schon jetzt erfreuen, so überlasse ich es Ihrer Beurtheilung und Ihrem Ermessen, ob mein Unternehmen schon gegenwärtig einer öffentlichen Besprechung in unsern slov. Blättern würdig ist. Die slavischen Ortsbenennungen, selbst theilweise im deutschen Kärnthen, so wie die genauen ethnografischen Gränzen dürften auch den übrigen Slaven erwünscht kommen.

Indem ich mich schließlich Ihrer bereitwilligen Beihülfe mit der Versicherung meines verbindlichsten Dankes bestens empfehle, bitte ich zugleich mir die von Ihnen in dieses Fach einschlagenden,

bereits gesammelten Daten zur Benützung einzusenden, obgleich mir die bloße Angabe der slov. Ortsnamen und der Sprachgränze im Marburger Kreise (vom Cillier besitze ich bereits gute Materialien) schon für jetzt genügen würde.

In dieser angenehmen Erwartung zeichne mich

Euer Wohlgeboren

ergebenster

Wien am 22 November 1848.

Peter Kozler

XXX.

Šparavec Muršcu

(1848—1849.)

1.¹⁾

S slovanskega shoda v Pragi.

Prag $\frac{1}{2}$ 48 Nachts 11 Uhr

Euer Hochwürden
Hochverehrter Herr!

Im Auftrage des Vereines Slovenija in Wien, der wegen Erkrankung des Herrn Präses Dr. Miklošič mich u. Sn. Globočnik hieher gesendet hat, übermache ich Euer Hochwürden die Geschäftsordnung u. das Programm des prov. Ausschusses zur geneigten Einsicht u. Erwägung, wie dringend nothwendig es ist, dß ungefümt berufene Männer aus der Slovenja hieher kommen, zumahl ich u. Globočnik die einzigen Slovenen bei dieser aus 200 Mitgliedern bestehenden Versammlung zugegen sind.

Herr St. Vraz ist zwar geborner Slovenc, u. wird als solcher zwar²⁾ unsere Interessen gewiß vertreten, allein seine Kräfte sind unserer Section durch die ihn getroffene Wahl zum Vicepräsidenten des großen Ausschusses entzogen.

Die sehr bedeutenden Arbeiten in der Section der Jugoslavjani treffen demnach für die Interessen der Slovenen außschlieſend den Globočnik u. mich, welche Arbeiten um so ausgedehnter sind, als die Verhandlungen in unserer Section in illirischer Sprache gepflogen werden, u. wir demnach bemüthiget sind, alle Verhandlungen in das slovenische zu übersezen. Hiezu gesellt sich noch die ausgedehnte Correspondenz, u. die umfangreiche Berichterstattung an die Laibacher slov. polit. Zeitung.

¹⁾ To pismo je natisnjeno že v Glaserjevi „Zgod. slovenskega slovstva“ III. 12., vendar naj ima tudi tukaj svoje mesto že radi natančnosti. Najvažnejši razliki sta števili: 200, 38.

²⁾ Ne morem reči, ali je ta beseda prečrtana ali podčrtana.

Abgesehen von der Ausarbeitung sind aber auch unsere 2 Stimmen in der aus 38 Mitgliedern bestehenden Section, wie einleuchtend, der serbischen u. illirischen Majorität gegenüber vom geringen Belange, u. doch sind nach meiner unmaßgeblichen Meinung die Interessen der Slovenen, wiewohl im Allgemeinen, so doch in speziellen Richtungen nicht mit jenen der Serben u. Illirier im vollkommenen Einklange.

Zum Präsidenten des großen Ausschusses haben wir heute durch Aklamation den Palacky erwählt, Šafařík ist Präsident in der tschechischen Section.

In sichtlicher Eile zeichne ich mich mit vorzüglicher Hochachtung
Euer Hochwürden

gehorsammer Diener
Šparavec

P. S. Heute so auch am 30./5 gelegenheitlich unserer Ankunft wurden im Saale auf der Sofieninsel Reden in allen slav. Sprachen gehalten. Slavaruše u. slav. Marseillaisen ertönen an allen Ecken, deutsche Fahnen u. Kokarden sind hier nirgends sichtbar.

Der große Ausschuss versammelt sich auf der Sofieninsel, die Sectionen aber verhandeln im Nationalmuseum in der KolowratstraÙe.

Slava Slavjanom!¹)

2.

Volítev v Ptuju za Frankfurt.

Sekova 17/2 49

Visokovredni Gospod!

Bratkovič meni 15/2 piše:

„Na mojega poglavara je ravno zdaj prišla naredba okrož-nega poglavarstva, da naj po zavupanem potu /:vertraulichem Wege:/ ta na znanje da, ali, ino na kašni način bi se volítev „v- Ptuji za Frankobrod mogla upeljati.“

Mila Slovenija, kaj se bo še z- teboj godilo?

Jas bom še dnes na Dunaj, pa tudi v- Ljublano, in na druge dolnje kraje pisal; vi Gospod pa tirajte taisto pismo, od kerega smo govorili, na naše poslance v Kromoriž, da naj bar ministerstvo opitaju, ali je na ednakopravnost narodov že pozabjlo?

Če bom imel vreme, bom tudi g. Miklošiču, in Dominiku pisal.

G. Dominkuš so mi pisali, da še ne bodo taki sedeš v- Kromoriži zapustili.

Pozdravite vse naše rodoljube, vam se preporečim

Vaš podložen

Šparavec

¹) Muršec pod pismo pripisal: Erhalten 5/6

XXXI.

Dr. Kranjc Muršcu.

(1848.)

1.

(29. VII. 1848)

Slovanska in nemška stranka v državnem zboru (Rieger, Löhner). — Bakljada Jelačiću. — Adresa na cesarja. — Ministrstvo za federativno državo. — Cigaletova „Slovenija“. — „Allgemeine Slavische Zeitung.“ — Murščeva slovnica; pesem „Was ist des Slaven Vaterland?“

Ljubi prijatelj!

Sie werden mir verzeihen, daß ich mich auf eine fast holländische Art bei Ihnen empfohlen bevor ich Graz verließ. Die Anerkennung meiner Wahl erfuhr ich erst in den letzten Tagen vor meiner Abreise, wo Sie bereits abgereist waren, und seit der Zeit meiner Anwesenheit hier bin ich von Geschäften aller Art so sehr in Anspruch genommen, daß ich erst heute einen Augenblick erhaschen konnte, um Ihnen zu schreiben. Des Materials gibt es so viel, daß ich mich wohl nur auf das Nothwendigste beschränken muß, da Ihnen insbesondere die allgemeine Charakteristik des Reichstages aus den Zeitungsblättern ohnehin zur Genüge bekannt ist. Ich beschränke mich daher auf die Schilderung desjenigen, was als national den Zweck der Slovenija näher berührt.

Daß die slavische Parthey am Reichstage die überwiegende sein wird, hat wohl niemand in Zweifel gezogen; aber überraschend war es für jedermann, daß sie die besten Köpfe in sich vereinigt. Man hörte bis zur Reichstagseröffnung nur von Fischhof und Goldmark sprechen, und jetzt muß man es sehen, wie klein sie den Czechen: Rieger, Trojan, Borrošch, Klaudi, Strobach u. a. gegenüber sind. Ueberhaupt hat kein Land den Reichstag mit so fähigen Köpfen beschenkt als Böhmen, und zwar fast durchgehends Demokraten, was um so auffallender ist, als sämmtliche Wahlen, auch auf dem Lande in Belagerungs- oder einem ihm analogen Zustande vorgenommen wurden, eine bedeutende Lehre für die Staatslenker, daß der Druck in unseren Tagen nicht Servilismus, sondern im Gegentheile eine noch nachdrücklichere Freiheitsbestrebung als Gegendruck erzeugt. Der Führer der deutschen Parthey ist D^r. Löhner von Saaz, der nur darum die auf ihn gefallene Wahl zum Frankfurter Parlamente nicht annahm, um auf dem öfste. Reichstage desto mehr für Deutschland wirken zu können. Wenn die deutsche Parthey die Oberhand erhalten sollte, so könnte sie's nur durch Dr. Löhner thun. Er besitzt alle Fähigkeiten zu

einem Partheyführer, Rednergabe und Ueberredungskunst. Sein Plan, womit er vor wenig Tagen die Slavenwelt in Alarm setzte, ist ein verteufelt kluger, und der einzig mögliche, um zum Zwecke zu gelangen. Er brachte einen Gesetzesvorschlag ein, der dahin geht, der Reichstag wolle vor Allem die Selbstständigkeit Polens und Dalmatiens in der Art, wie Ungarn, aussprechen. Es ist nicht schwer zu sehen, daß dieß ein gut angebrachter Köder für die Polen ist, die hiedurch auf dem bequemsten Wege die Realisierung oder wenigstens Annäherung ihrer so lange angestrebten Wünsche erreichen könnten. Nach Löhners Berechnung würden für diesen Antrag alle Polen und Deutschen, somit eine bedeutende Majorität des Reichstages stimmen, und die slavische Macht am Reichstage würde somit durch das Austreten der Polen und Dalmatiner um so mehr gebrochen werden, als er auf bedeutende Kräfte aus Krain und Mähren bauen zu müssen glaubt. Wir wären verloren, wenn uns nicht ein Umstand, der immer als ein Uebel ausgelegt wurde, zu Statten käme, nämlich, daß die Mehrzahl der galizischen Vertreter dem Bauernstande angehören, die von einer Isolierung Galiziens nichts wissen wollen; an ihnen und dann an der sogenannten schwarzgelben Parthey unter den Deutschen werden Löhners Plane scheitern, und so dürften die nationalen Fragen wohl vor der Hand bis zur Lösung der wichtigsten politischen in den Hintergrund treten.

Daß Zellatschitsch in Wien ist, ist Ihnen ohnehin bekannt; auch von dem grandiosen Fackelzuge der ihm gestern Abends gebracht wurde, werden sie Kunde haben. Ich habe nur beizufügen, daß dieser Fackelzug theilweise ein officieller war, und wie ich aus guter Quelle weiß, die Beamten des Hof-Kriegsrathes die Weisung erhielten, daran Theil zu nehmen, was auch schon daraus hervorgeht, daß sich das Militär so zahlreich daran betheiligte. Ein Grenadier und ein Croate wurden auf den Schultern getragen, und auch die Wiener-Nationalgarde trug das Ihrige dazu bei, daß Alles in Ordnung ablief. Erst um Mitternacht ließ sich eine übel berathene, wie man glaubt, von Ungarn angestiftete Rotte beikommen, eine Demonstration im entgegengesetzten Sinne auszuführen, was jedoch durch die Nationalgarde rechtzeitig verhindert wurde.

Die merkwürdigste Reichstags-sitzung war die heutige. Die Eröffnung geschah durch die Ankündigung des Kriegsministers von einem 2ten glänzenden Siege in Italien; worauf Minister Doblhof der Kammer die betrübende Nachricht mittheilte, S. Maj. habe die Rückkehr nach Wien verweigert, und befügte, das Ministerium habe gleich beim Beginne seiner Amtsfunktion seine Existenz von der Rückkehr des Kaisers abhängig gemacht; der letzte Schritt könne also nur eine energische Adresse des Reichstages selbst sein, die durch eine aus dem Reichstage zu wählende Deputation nach

Innspruch zu befördern wäre. Der Vorschlag wurde nach einer äußerst bewegten Debatte einstimmig angenommen, und in 1 Stunde versammelt wir uns wieder, um die Fassung der Adresse zu begutachten. Da der Reichstag nicht bittet, sondern nur eine categorische Antwort ein für immer verlangt, also ein Ultimatum erläßt, so sehen Sie, daß wir bei der fast durchgehends demokratischen Stimmung desselben auf einen Punkt gelangt sind, der vielleicht in wenigen Tagen über das Schicksal der Dynastie wo nicht der Monarchie entscheiden wird.

Bemerkenswerth ist noch die jüngst vom Minister Schwarzer gemachte Privatmittheilung, daß das Ministerium dem Systeme eines Föderativstaates huldige, — ferner, daß ein jüngst vom deutschen Reichsministerium eingelangter Befehl ad acta gelegt worden sey.

Jüngst schrieb der Redacteur der Slovenija, Cigale an die hiesigen Slovenen, worin er sich bitter über die Gleichgültigkeit der Krainer gegenüber den slavischen Bestrebungen beklagt, hingegen die steirischen Slovenen sehr lobend erwähnt. Zugleich ersuchte er, sich an die Mitglieder der Grazer Slovenija mit der Bitte wenden zu wollen, ihn mit leitenden Artikeln für sein Blatt, /wenn auch deutsch, — denn er würde sie schon ins Slovenische übersetzen/ versehen zu wollen, indem ihn die Krainer ganz im Stiche gelassen haben. Ich erfülle daher hiemit die angenehme Pflicht, Ihnen obige Bitte ans Herz zu legen, indem die Slovenija, die nach Cigale's Erwähnung in Untersteier sehr zahlreiche Abonnenten zählt, gegenwärtig wohl das einzige Organ sein dürfte, wodurch wir auf die Slovenen wirken könnten. Sie haben tüchtige Slavisten zu Freunden, wollen Sie daher dieselben auch nach Möglichkeit zur Mitwirkung zu gewinnen suchen. H. Dragoni wird sich gewiß auch von Zeit zu Zeit zu einem Aufsatze herbeilassen.

Bei dieser Gelegenheit muß ich Sie auch noch auf eine Erscheinung aufmerksam machen, die unsere ganze Aufmerksamkeit verdient. Seit dem Beginne des Reichstages erscheint hier in der Benedikt'schen Buchhaltung die allgemeine slavische Zeitung, die unter einer vortrefflichen Redaction auch tüchtige Mitarbeiter auch im Schooße der Reichsversammlung selbst zählt, und in geistreichen Artikeln Oesterreichs und insbesondere der Slaven Gegenwart und Zukunft bespricht, und insbesondere von nationalem Standpunkte bemerkenswerthe Beurtheilungen über den Reichstag selbst liefert. Ich empfehle Ihnen diese Zeitung zum Abonnement an, da sie bald das bedeutendste slawenfreundliche Organ in Oestreich werden dürfte.

Im Rahmen der hiesigen Slovenija habe ich Ihnen noch die Bitte vorzulegen, Sie wollten die Güte haben, ihr bei nächster Gelegenheit ein Paar Exemplare Ihrer slovenischen Grammatik,

nebst einer Abschrift des bekannten Kriechner'schen Gedichtes: Was ist des Slaven Vaterland,¹⁾ nebst allfälliger Uebersetzung, wenn dieselbe schon fertig sein sollte, einzusenden. Die Einsendung könnte an mich, Miklošitsch oder Dominiksch, auf jeden Fall an einen Deputirten geschehen, indem bekanntlich die inländische Correspondenz der Deputirten mit Ausnahme der Geldbriefe Portofreiheit genießt, wenn der Adressat als Reichstagsdeputirter bezeichnet und an der Adresse die Worte: „In Reichstagsangelegenheiten“ angebracht sind. Indem ich privatim hiemit zugleich eine Banknote

¹⁾ Iz Kranjčevega rokopisa se da povzeti le oblika „Kriechner“; Kranjc se je pravega imena spominjal le približno; pesem je Rižnerjeva, tista, ki jo je napisal Glaser v „Zgod. slov. slovstva“ III. 227.

Glaser je pesem prejel od gosp. Janžekoviča, duhovnika lavantinske škofije; našel sem jo pa tudi med korespondenco Murščevo, a rokopis ni Murščev, marveč najbrž Rižnerja samega. V tej obliki, kakor jo nahajam v Murščevi ostalini, se pesem nekoliko, če tudi nebstveno, razločuje od objave Glaserjeve; naj navedem tu vse razlike:

<i>Glaser</i>	<i>Muršec</i>
Der Slaven Vaterland.	Das slavische Examen. Der Slaven — Vaterland.
1.) Slaven Vaterland? feste Löwen-Söhne Leinenblau Spindel dreh'n; Cehen Vaterland,	Slaven — Vaterland? (vedno ločilo) fest die Löwen-Söhne Linenblau Spindeln dreh'n, Ezehen Heimatland,
2.) Bis nicht der Himmel „Halt!“ beschließt;	<i>beseda nicht prečrtana, in čez napi-</i> <i>sano: einft.</i> Halt!
Das ist der Pohlen Leidens-Land,	Das ist der Polen Hoffnungs-Land (izprva je bilo tudi: Leidens-, a to je prečrtano in čez napisano: Hoffnungs-)
3.) in Liebe glücken,	izprva von, a prečrtano in čez na-
Und Gott vergelt', und nicht das Geld;	pisano: in Nach „Gott vergelt“, u nicht nach Geld (namesto: Nach „Gott“ je bilo izprva tudi: Und „ . . .“, a je beseda Und prečrtana)
das ist der Russen mächtig Land,	der Russen mächtig's Land,
4.) Moravcen	Moravzen
Durch Tugend groß,	groß:
5.) Slovaken	Slovaken
Heimath	Heimat
Ist wahre Weltphilosophie;	Sind wahre Weltphilosophi,
Karpathen	Karpaten
6.) Kennst du der Slaven Vaterland?	Kennst noch ein Slaven-Vaterland?
pro Austria;	(izprva tudi: du der) Austria,
7.) Kennst du der Slaven Vaterland?	noch ein Slaven-Vaterland?
die Černogorci sind bekannt: . . .	Černogorzi sind bekannt,
Serbier,	Serbier,
Tracier,	Trazier,
Kreuz und quer;	Kreuz und Quer,

pr 5 fl C. M. zu den Zwecken der Slovenija beischließe, mit der Entschuldigung, daß ich für den Anfang noch nicht so recht in der Lage bin, Bedeutenderes beizutragen, habe ich die Ehre, in der Erwartung einer baldigen Erwiederung mich zu zeichnen

Ihr

ergebenster
Dr. Jož Krainz

Wien am 29ten July 848

NB. Meine Wohnung ist: Alter Fleischmarkt, No 686, im 3ten Stock. Zugleich bitte ich Sie um Ihre Adresse, damit ich nächstens den Brief unmittelbar in Ihre Wohnung adressieren kann.

2.

(21. VIII. 1848.)

Taktika Slovencev in Čehov v državnem zboru. — Poslanec Smreker. — Peticija iz štajerskega deželnega zbora. — Muršec misli priti v Beč.

Preljubi prijatelj!

Vi me osramotite z' Vašo marljivostjo, kir ste mi že tri, jes pa Vam še le edno pismo poslal. Pa zaneste mi, da Vam tudi zdaj le nekake verstice pišem, kir imam preveno teliko opravila, de sem še skoro povsodik z' mojimi odgovori dolžen. Vsaki den 5 ur pri veliki seji, 1 uro v' sekciji, 2 ure v' ustavnim odboru: to kaj znese; razun tega se morem vsaki den kake ure iz političkih knjig vučiti, ali novice prebirati, ino zadnič skoro toliko časa ne ostane, de bi se kam prehajat šel. Pa kir Vi sami v' petek ali saboto sem pridete, tak bom Vam ustmeno pripovedvati priliko najšel, kar mi zavolj krajšine časa v' toti dobi ni mogoče.

Glaser

Muršec

8.)	Kennt du der Slaben Vaterland?
In Österreich heuth uns die Hand:
Das zeigt ja das Neuner-Jahr,
Deutschlands Hallen	Kennt ein den Slaben treues Land?
Ja, Oesterreich heit
tu je pripisano: 1809
Deutschlands-Hallen
9.)	Sprach'	Sprach

Pred pesmijo samo je v Murščevi ostalini pripomnjeno: Graz am 19. May 848.

Anmerkung. Dieses Lied könnte auch unter dem Titel: Das slavische Examen erscheinen, u so verdeckt vielleicht mehr unwillkürliche Leseer finden.

V. R:

Muršec pa je dodal: Taubstummendirektor ter izpisal ime: izner. (sc. Rižner). —

Mnogo gornjih razlik bi si mogli prav tolmačiti pač le, ko bi imeli izvornik Glaserjev.

V' državnemu zboru se zdaj mi ino Čehi, koljkor je mo- goče, varjemo narodniga prepira, da Nemce preveč ne raska- čimo, kir bi drugači znabiti ne bilo lahko, občno ustavo vkup- spraviti, ino se kres druge reči posvetovati, ktere se občnih zadev dotičejo, kakor postavim: kres zdajni Kudlichovi pred- log, kteriga dobro končanje je nam kakor Nemcam potrebno. Kakor hitro bodo pa nar važnejše dela končane, pri kterih je nam nemške pripomoči treba, [mo] bomo jim tudi zavolj na- rodnih zadev na zobe počutili. Novo ministerstvo, ako ravno gospodu Mikložiču ni prav po volji, mislim, de je ino bode vsim narodnostam enako vgodno. To kaže zadni odgovor boj- niga ministra na prašanje enega nemca, zakaj de naša armada več nemških barv ne nosi, ino kterega ste že v' novicah brali. To nam skaže več odgovorov ministra znotrajnih opravil, kteri se vedno kakor protivnik Madjarov, ino prijatelj Hervatov ob- naša, ino kteri je tudi včeraj na eno interpelliranje ta odgovor dal, da je bojni minister vsim' dostojnikom nemških regimentov v' madjarski deželi vkazal, regimente zapustiti, či jim njih na- gib ne pripusti, se proti Hervatom bojevati. — Smreker je bio včeraj vender skoro od celiga zbora za poslanca potruden, kir preiskvanje zavolj podkupljenja ni zadosti dokazila prineslo, de bi ga mogli zvrečiti; pa kakor ga zdaj poznam, mislim, de nam ne bo nikakor škodval; za gospoda Dragoni bi pa, ka- kor slišim, tam dolj malo upanja bilo, kir so voljitelji v Sevnci na ta permerlej, de bi Smreker zveržen bil, enega grašinskiga oskerbnika na Krajskim zvoliti hteli. — Slovenska prošnja je dobro hranjena, ino mislim, de tudi zastran Nemcov ne bo dosti overikov najšla; le centralisti, kteri čejo cesarstvo v' de- partemente razdeliti, ino gubernije dolspraviti, so naši nar veči nasprotniki, ino med njimi se znajde k' naši nesreči tudi obilno Slavjanov, med njimi g. Kaučič z' Ljubljane, prav svo- bodomiseln mož, pa le od same te misli se ne da odpraviti. Tukej Vam tudi „die allgemeine slavische Zeitung“ pošlem; pro- sim pa Vas tudi, de kader v Beč pridete, prinese mi letašni tek „Drobtinc“, kir se tukej v' nobednemu bukvarstvu ne naj- dejo. Tudi Vas prosim, podajte se v' Ferstl'novu bukvarstvo v' Gradci, ino vzemite tam 51^u ino 52^u zvezek Rottekoviga „Staats- ferifon“ ino mi ga v' [Duna] Beč prinese; tode ta dva zvezika (ali znabiti jih je že več za me pripravljenih) ni treba plačati, kir bu- kvarstvo me tako dobro pozna, ino na moj račun zapisuje. — Gospod Kva[s]z je Dominkuž[š]u pisal, de so kmetiški poslanci deželniga zbora v' Gradci eno peticio sam pernesli, v' kterimu proti slovenskimu jeziku na zboru itd. protestirajo, ino de je v' ti tudi Kreftovo podpisanje ponaredeno. Jes sem si toto peticio pustil dati, sem jo celo [per] prebral, ino ne besede od slovenskiga jezika v' njej najdel; tudi Kreftoviga imena nisem nikjer podpisaniga

videl; za tega voljo Vas potolažim, ne bojte se; mi smo razun tega čversti varhi za jezik ino narodnost. — Včeraj so tukejšni delavci mali hrup napravili, kir jim je od ministerstva dnevno plačilo bilo za 5 krajcarjev ponižano; več bote v' novicah brali. — Njih poziv za ranjene vojšake našega regimenta Kinski sem v' Gračkih novicah zabstojn iskal; torej tudi ne vem prav, ali bi se za prineske potrudil, ali ne; povedal pa sem to že tudi domorodnim poslancom. — Za 2 slovnici se flovenski gospodje pustijo lepo zahvaliti; pa povejte jim, kaj de koštajo, kir ste zadnokrat to pozabili. — Žal mi je, de je moja hiža tako tesna, ino de ni prostora za drugo posteljo, de bi Vi mogli pri meni stanovati; pa prašal bom denes, či ima znabiti drugi poslanec veči stan, ino či to zvem, bom Vam neprenehama pisal; ovači pa mislim, de bi ne bilo treba, posebno v' kaki oštariji ispico oskerbeti, kir zdaj ni tak veliko število ptujcov [na] v' Beči, ino kir mi Slovenci po celimu mestu raškroplejlni prebivamo, ino torej nobena osterija blizo vsih ni. Lepo pustim pozdraviti vse sočlene naše družbe, ino ostanem

Vaš

serčni prijatelj
Dr. Krajnc.

Beč, 21^{tega} velciga serpana 848

XXXII.

Vošnjak Muršču.

(30. XI. 1848.)¹⁾

„Mali Blaže v prvi šoli“. Razzlogovanje.

Visokovredni Gospod!

Namenjeni smo v naših šolah na švitlo dati nove bukvice za pervence pod napisam: „Mali Blaže v' prvi šoli, kakor uvod v' znane knige: Blaže in Nežica. V' eni reči pak nismo vsi ene misli, namreč: kako de bi se boljši razdelile večzložne besede, ki imajo dve alj več tihnic med glasnicama. Postavim, kako bi bilo bolj rečeno: Divišt-vo alj divi-štvo, krajns-ko alj krajn-sko, san-jač alj sa-njač, mod-ro alj mo-dro, kap-la alj ka-pla i. t. d. Naši milostlivi škof so često tako pisali: Es scheint mir im Slovenischen ein Vorurtheil, dß es so viele neločlive tihnice gebe, als im Deutschen. Warum sollen wir nicht jag-ne, jek-lo, sreb-ro i. t. d. abtheilen? es würde das Buch-

¹⁾ To pismo je natisnil že Glaser, Zgodovina slov. slovstva, III. 127., vendar je n. pr. iztakniti, da pismo govori o „Vorurteil“, ne o „Vorteil“.

ftabiren erleichtern, und daß Abtheilen am Ende der Zeilen leichter machen. Man schreibt ja doch moder, dober, kotel, u. f. w. Höchstens würde st eine Ausnahme finden.“

Ljubo bi nam bilo zvedeti, kaj za ene misli de ste vi, dragi Gospod! v' ti reči. Ne zamerite, de tudi v' tak majhnih rečeh vaš svet jišemo. Al mi bi radi, de bi novi abecednik tudi v' tem bil po volji vsih zaštopnih slovincov. Bodite torej tako dobri, in pišite mi ene verstice, in razodenite mi vašo misel. Vašimu prijateljstvu se perporočim, ino Vas iz serca pozdravim.

Vaš

V' Celi 30. Listopada 1848.

Dr. Janez Wošnak
pr. Direktor.

Moji gospodi tovarši: Orožen, Mikuš etc Njih prav serčno pozdravijo, ter močno želijo zvedeti, kako de se kaj počutijo, ino kako de se še kaj v' Gradci godi.

XXXIII.

Mukič Muršcu.

(3. I. 1849.)

Nemškutarji pri Sv. Ilju. — Šola.

Častitlivi ino visokovučeni Gospod!
Dragi prijatelj!

Tvoja zavúpnost do mene, z kateroj si me počastil, me čez vse obveselila je, iz serca rad Tvojo voljo spolnim. Bog daj srečo, pa tudi razsvéti naše nevúmnne ošábne nemškútarje, ki slovenskiga duha nimajo ino lepo gladko slovenšino čertijo. Ko sim voljo našiga miliga popréjšniga Cesarja oznanil, da naj se slovenski otroki v šólah v maternim jezíki vučijo, ino jim od lepote, kero sam Mecefonti spozna, slovenskiga jezika govoril, so skoro vsi v en rog trobili, da ne bodo svojih otrók v šólo pošiljali, če bi se več slovensko kak nemško vučili. Bog njim daj razumnost opustiti svojo nemškútarijo, kaj se mende počasi vender zgodilo bo. Slovenijo ljubljansko kaj je na svitlo prišla imam, tudi kmetijške ino rokodelske novice, cerkveni časopis, Védež ali časopis za šólno mladost; pa kaj? de starejši ljudje, ki v šóli se nobene slovenske čerkice vučili niso, slovensko brati neznajo, še menj razumejo, nemško pa še slabéši govorijo, tedaj niso slovinci ne nemci. Hotívci! Moji vučenci znajo vsi slovensko brati. Zláti prijatelj! ne dvomi, tudi jes sim iskreni prijatelj slovincov, madjaršina, deslih jo znam, se mi studí, ino želim v vašo častito družbo stopiti. 4₂

den t. M. sim Te namenil obiskati, pa nadležna néduha mi bráni, záto te ponižno prosim, le ene prijáznosti mi ne ódreči. Prosil namreč sim za faro sv. Martina pri Vurbergi, ino za me je silno vážno vediti prošnjávce za imenuvano faro, bodi tedaj telko dober, dojdóče prošnjávce ko naj hitrej zvediti, ino jih brez odloga, če bi mogóče bilo še te Svetke mi kratko na znanje dati, de, če bi vtegnili kateri od mene vážnéši biti, tedaj tu svojiga naména ne doségnil, še ob pravim časi od svoje prošnje odstopiti, ino za Sv. Volfganga pri Viši ino Ternovci, ali pa za sv. Ano prositi zamórem. Ali pa je morde že sklep storjen? Na Tvoje poznano blágo serce se popolnoma zanesem, ino pričakujem od Tebe neodlagama odgovor, ker bi mi náči prepozno ino zamujeno hodilo. 11^{úga} grudna bivši pri višjem rudéčo nogavličneti me pital: ali bi tudi jes deléžnik zasramvavniga pisma bil, katero je nekdo is Ptuj na sv. stol /nevredno tak imenuvan:/ poslal? Gotovo je slovenski duhovnik pisal mi je rekel dalje, vender ne v Ptují. Nedolžnost mojo je lahko na mojem ne prestrašenim obrazi vidil. Njegovo natolcovanje pa zadosti pričuje od krivice meni storjene. Od tega naskorem Tebe obiskaje drugo pot več. Kajkoli bodeš mi pisati blagovoljil ponesem z seboj v zemlo, ino žívi duši ne razodenem čerkice. Mojo ponižno serčno prošnjo drugóč ponovim ino Ti želim vso mogočno dobro.

Tvoj nevreden prijátel

Štipko Mukič.

Pri sv. Ilgi v slovenjih goricah

$\frac{3}{4}$ ($\frac{3}{4}$? 49)

XXXIV.

Miklošič Muršcu.

(1848—1859.¹⁾)

1.

(9. I. 1849.)

Označba zastopnikov štajerskih Slovencev v državnem zboru. — Pokret na polju slovenskega šolstva.

Lieber Freund!

Daß ich Ihnen auf Ihr verehrtes Schreiben vom 5 December 1848 erst jetzt antworte, werden Sie gütigst damit entschuldigen, daß gerade damals die Parteien im Reichstage sich anders constituiren zu wollen schienen, indem mehrere unserer

¹⁾ Gl. opombo na koncu Miklošičevih pisem.

Feinde in unsere Reihen traten. Ich mußte das Ende dieses Klärungsprozesses abwarten, um Ihnen antworten zu können. Da der Marburger Wahlkreis in diesem Momente im Reichstag nicht vertreten ist, über die politischen Grundsätze des Dominkuš und Kranjc kein Zweifel obwalten dürfte, da ich ferner über meine politischen Grundsätze mir kein Zeugniß aufstellen kann, so handelt es sich um folgende Deputirte der Slovenen in Steiermark: Sturm, Supanc und Smreker. Sturm ist nicht nur unser Gegner in politischen Fragen, er ist der Feind, der erklarte Feind unseres Volkes. Supanc ist wie alle Bauern, dum und starrsinnig, und ungeachtet der letzteren Eigenschaft bald von diesen, bald von jenen gegaengelt, am leichtesten von jenen, die ihm Aufhebung aller Lasten versprechen. Smreker ist in jüngster Zeit aus dem Lager der Linken entwichen (?) und sitzt nun im Centrum: er ist daher in politischen Fragen eben nicht unserer Gegner, wird es aber höchst wahrscheinlich in nationalen Fragen werden. Übrigens ist er bekanntlich ein höchst unzuverläßiger politischer Freund. Für den gegenwaertigen Reichstag wird sich wohl kaum eine Aenderung erzielen lassen, da es bekanntlich kein Mittel gibt, einen Deputirten seines Sitzes im Reichstage zu berauben. Schade, indessen was ist zu thun! —

Wie denken Sie über unser Schulwesen? Ich bin eben jetzt mit einer diesen Gegenstand betreffenden Ausarbeitung für das Ministerium beschaefigt: ich glaube, ich könnte bei dem gegenwaertigen Ministerio in dieser Hinsicht etwas durchsetzen, und möchte das Eisen schmieden, so lange es warm ist. Darin aber möchte ich mich durch Sie, lieber Freund, und, wo möglich, durch die ganze slovenische Gesellschaft unterstützt sehen. Ich halte diesen Gegenstand für den allerwichtigsten für die Basis alles weiterhin zu Erstrebenden. Wollen Sie nicht einzelne Glieder der slov. Gesellschaft oder vielleicht auch die ganze Gesellschaft auffordern, diesen Gegenstand in Berathung zu ziehen? Es muß [müßte] jedoch unverzüglich geschehen. Sie wissen, wie kurze Zeit das Eisen warm bleibt. Schreiben Sie mir darüber sobald als möglich.

Allen slovenischen Patrioten meinen Freundesgruß. Leben Sie recht wohl und verzeihen Sie die Saumseligkeit

Ihrem

treuen Freunde

Kremsier den 9 Jänner 1849.¹⁾

Dr. Miklošič.

¹⁾ Zadnji del pisma v Glaserjevi Zgod. slov. slovstva III. 163.

2.

(14. XI. 1849.)¹⁾

Minister Thun. — Državni zakonik. — Miklošičev staroslovenski slovar. — Čitanka za gimnazije.

Dragi prijatelj!

Ja sem Vaše milo pismo dobil in Vam lepo zahvaljujem za Vaše zaupanje do mene: jaz bi jako rad za voljo znane reči s Tunom govoril ali Vi ne vete, koliko je težko k njemu priti, koliko ur vsakokrat čakati treba in kako malo praznih ur jaz imam. Razvun tega, če bi tudi Tun meni obljubil, da se reč po naši volji odločila bode, Tun in ministerstvo ne bota mogla tega izgovoriti, če mu prilike do tega ne damo. Za to Vas jako lepo prosim, če Vam je mogoče, svojo misel v prošnji do ministerstva pismeno izjasniti in prošnjo meni poslati. Jaz bi te leže jemu pisal, če ne bi mogel ž njim govoriti. Pišite mi skoro, če namenite tako storiti. Kar se državniga zakonika tiče, jaz sem od prviga dne tega mesca prost od njega: jaz ne sem časa imel vsem svojim dolžnostem zadostiti, in sem ti posel gospodu Cigaletu predal. Jaz mislim v drugih rečeh narodu in znanostem koristen biti.

Jaz sem pred nekterimi tjedni dovršil rečnik staroslovenskiga jezika in Vam pošiljam srbski pisano oznanilo; ne bi li Vi tako dobri bili, pa bi to oznanilo podali katerimu častivcu slovenšine? Kvasu, gospodi v semenišu in drugim ljudem, kateri po Vaši misli bi morebiti knigo kupili. — Jaz namenim spisati knigo za branje za slovenske gimnazije: ja sem to delo počel, ali samimu mi ne bode mogoče ga dokončati tako hitro. Jaz vas za to zelo lepo prosim, ne bi li Vi meni sami pomagali in druge dobre Slovence nagovorili, da se z meno združijo? Izgled naj bode nemška kniga za [znamje] branje (Lesebuch) ki je pred nekterimi mesci v Beču izišla. Pa ne treba, da vse bode izvorno, meni bi tudi dobri prevodi dobrih izvorov po volji bili, kakor se jih nekaj celo v nemški knigi bere. Prej ko ta kniga ne izide, ministerstvo ne hoče postaviti učnikov slovenšine v naših gimnazijah.

Pišite skoro

Svojimu

prijatelju

Beč 14 novembra 1849.²⁾

Miklošiču.

¹⁾ Tega in sledečega pisma ni pisal Miklošič lastnoročno; pisava je pač Ertlnova. Le besedo „znamje“ je Miklošič lastnoročno prečrtal in čez napisal „branje“, tudi podpis je njegov in naslov pisma.

²⁾ Zadnji del tega pisma v Glaserjevi Zgod. slov. slovstva III. 163—164.

3.

(Januarja 1850.)¹⁾

Staroslovenski slovar. — Slovensko-nemški slovar. — Knjige za ogrske Slovence. — Staroslovenska slovnica.

Dragi prijatelj!

Mislim da ste že dobili istiske mojega rečnika: če ste pri raspošiljanju kaj troška imeli, prosim, pišite mi da Vam nazaj dam. Ne zamerite mi, da sem Vam vse za štajersko namenjene istiske poslal.

Ja sem sklenil izdati slovensko-nemški rečnik: kar sem skoz dolge leta nabral, zdaj s pomočjo svojih dobrih prijateljev v Beču dopolnjam. Ali če učeni ljudje v slovenskih deželah meni ne pomorejo, delo ne bo moglo doseči tiste popolnosti, katero toliko želim. Zato Vas lepo in lepo prosim, naj se Vam rači meni poslati če kako zbirko slovenskih besed pripravljeno imate: Ertel, kateri mi je od velike pomoči v mojem delu, mi je rekel, da tako zbirko imate. Ja sem dobil dve zbirki: Kopitarjevo, Rudeševo in celo kratko Ravnikarjevo. Poznate li Vi koga, ki bi tako zbirko imel, ali ki bi mogel in htel meni pomagati? Jaz rad platim, če kdo kaj za me včini. Morebiti bi v semenišču se kdo najšel, gospod Klajžer sami vendar.²⁾

V Gradcu izhajajo knjige za naše slovenske brate na Ogerskem: prosim Vas pošljite mi, če kaj takih knjig najdete. Naj raji bi imel Kuzmičevo Evangelje. Če drugiga ni, kupite kako molitveno knjižico: ceno Vam taki pošljem.

Za neštore dni bode dovršena moja staro-slovenska gramatika: jaz Vam jo taki pošljem.

Z bogom. Pišite skoro

Svojemu

Beč —/1 1850.

prijatelju
Miklošiču.

¹⁾ Pisava pač Ertlnova; „Ravnikarjevo“ je z drugo potezo izpremenjeno v „Ravnikarjevo“.

²⁾ Do tod je pismo natisnil Glaser, Zgod. slov. slovstva, III. 163.

4.

(Poštni žig: Wien, številka nečitna) April. — Gratz, 7. April.
Vsebina pisma ustanavlja leto: 1850, podpis „petek“ pa datum: 5. aprila; torej:

(5. IV. 1850.)¹⁾

Miklošičev staroslovenski slovar. — Miklošičeva slovnica. Janežičev nemško-slovenski slovar. — Bučar. — Berilo.

Dragi prijatelj!

Dolgo vam že ne fem pisal — ne zamerite mi, saj sami veste, koliko poslov na mojih plečih leži.

Mislim, da ste dobili peneze, ki sem jih Vam po g. Kristanu poslal — lepa hvala Vam za dobroto, ki ste mi jo fkazali pri razpošiljanju mojega rečnika.

Od tiste dobe sem še drugi, ali boljše prvi del staroslovenske gramatike izdal. Meni bi jako po volji bilo, če bi nekoliko istiskov v Gradci mogel prodati. Oba dela — Formenlehre in Lautlehre — koštata 1 f srebra.

¹⁾ Dokaz za letnico: 1850.

1). Miklošičev „Lexicon linguae slovenicae veteris dialecti“ kaže sicer letnico: 1850, a je bil dotiskan že pred koncem l. 1849.

V pozivu na predbrojbo z dne 5. oktobra 1849 (objavljenem v „Sloveniji“ z dne 16. nov.) pravi Miklošič sam: „Knjiga je že gotova, ali se ne bo razdajala do 15. Decembra 1849, i dotod prosim, da mi se imena prenumerantov z dnarji vred pošljejo, da bi se i ona mogla natisnuti“, a „Slovenija“ sama je dne 30. oktobra 1849 poročala: „Te dni je gospod Dohtar Miklošič na svitlo dal svoj besednjak staroslavenski.“

Gl. spodaj prvo pismo Ertlnovo!

2). V pismu je omenjen le nemško-slovenski del Janežičevega slovarja, ne pa tudi slovensko-nemški del. Tudi to kaže na april l. 1850. „Slovenija“ je dne 19. marca 1850 poročala: „Te dni smo dobili „Janežičev nemško-slovenski slovar“, ki je ravno na svitlo prišel . . . Slovensko-nemški del bo tudi kmalo na svitlo prišel“ (prim. (14.) Dokladni list Novic z dne 3. aprila), vendar je prva polovica slovensko-nemškega dela bila dokončana in se je dobivala po vseh bukvarnah šele sredi aprila 1851 (Novice z dne 16. aprila 1851).

3). „Natis slovenskiga berila za l. gimnaz. je dognan“, so poročale Novice dne 4. dec. 1850; pohvalo ministra Thuna ljubljanskim snovateljem beril za nižjo gimnazijo so objavile Novice dne 17. aprila 1850, češ, da je došla „te dni“, torej pač baš tiste dni, ko je Miklošič pisal pismo.

„Novooblikarski vihar“ je razsajal v „Sloveniji“ in v „Novicah“ v začetku l. 1850.

4). Miklošičevo delo „Formenlehre der altslovenischen Sprache“ in „Lautlehre der altslov. Sprache“ je oboje izišlo l. 1850. V članku, ki ga je dr. D. objavil v „Sloveniji“ z dne 22. in 26. febr. 1850, „Dr. France Miklošič in staroslovensko jezikoslovje“, čitamo nazadnje: „Ravno zdaj smo od (Miklošiča) slovnico staroslovenskega jezika prejeli in v nekterih tednih dobimo staroslovensko berilo in glasovje (Lautlehre) tega narečja . . .“. Staroslovensko oblikoslovje („slovnica“) je izišlo torej kaka dva meseca prej nego glasoslovje („prvi del staroslovenske gramatike“).

Vašo zbirko besedi sem dobil — in sem Vam za njo jako hvaležen. Pošljite mi vse kar imate in nagovorite tudi druge, kateri bi vtegnoli kaj imeti, ker le tako bo moja knjiga, kakoršne nam za našo vbogo literaturico treba. Prosim, lepo prosim. Nemško-Slovenski del Janežičevega rečnika se mi ne more dopasti — taka zmes dveh jezikov nam ne famo nič ne hasni, ampak tudi škodi. Mislite na Francoze, kateri pravijo: le dictionnaire de la langue c'est le premier livre de chaque nation.

Kar se tiče Bučarja, je to velki križ za me. On si je sam jako škodil, jegovo prošnjo pismo do ministerstva je, pre, tako bedasto narejeno, da so se vsi, ki so ga brali, smejali. Meni ga je jako žal — ali kaj si čem!

Še eno, pa to važno reč imam do vas. Mi si toliko prizadevamo, svoj jezik v škole spraviti — ali mi ministerstvu knjig ne damo, brez katerih to ni mogoče. Jaz sem že Vam davno pisal, da sem sam za slovensko berilo začel zbirati. Ali slišavši, da v Ljublani nekoliko možev se je tega dela lotilo, ja sem svojo zbirko na stran djal. Zdaj pa pá slišim, da gospodje kateri so to delo začeli, se ne morejo pogoditi kar se gramatikalnih form tiče, tako, da se bojim, da bi gospodje na mesto fletno oblečenega fanta nam ne bi dali staro s krpami obloženo babo. Za to sem zdaj drugi krat na to reč začel misliti in vas in vse dobre Slovence lepo prosim, da bi meni v tem poslu pomagati hteli.

Pišite skoro

Vašemu

Beč v petek

Prijatelju

Miklošiču.¹⁾

5.

(6. XII. 1859.)

„Bildung der Nomina“. — Miklošič v domovini.

Dragi prijatelj!

Davno, davno, le malo lēt po potopu obečal sem vam, moj stari prijatelj, mojo knjižico: „Bildung der Nomina“. Vem, da bote miflili, da fem svoj obet pozabil: aus den Augen, aus dem Sinn; ali ni taka, famo nifem mogel prej vam obečane knjižice dobiti: zdaj ko jo imam, bote jo tudi vi imeli. Poflal jo bom po knjižarju: dobili bote po ti ifti priliki nekaj knjig za Koširja.

¹⁾ Podpis ni razločen; od zadnjega zloga je razložno le še „si“, zadnji znak ni prepoznaten. — Zadnji del tega pisma v Glaserjevi Zgod. slov. slovstva III, 164_a.

Komad lista je tu odtrgan; ohranjeno je sledeče: Sami . . .

Gde lte letos . . . ali kakor mi „tam do . . . (sigurno: doli v) Lotmerku gučimo“ v Cmreki.¹⁾ Jas sem samo sedemnajft dni v štajerskih, koroških in kranjskih bregih romal — po zgubljenem zdravju!

Najse Vam tako dobro godi, kakor jaz vam voščim — te bote zadovoljni.

Z Bogom!

Vaš

$\frac{6}{17}$ 59²⁾

štari prijatelj
Miklošič.

XXXV.

Mikuš Muršcu.

(23. I. 1849.)

Kresijski komisar v Celju. — Gurnik.

Prečastiti gospod prijatelj!

Kak dolgo bomo še zladki jarm Nemcov nosili? Zupet nam pošlejo perviga kresijskiga komisarja, kateri ima skazalo, de govori slovenski jezik, kateri pa vonder ne zna „pa“ reči. Listneder iz Marbursa bi imel nek priti, kteriga pregovor je: Die Windijchen haben alle Raßen gefreßen. Takih dedov ima Cele dovolj že. Pervi komisar bo morebit tudi nekdej ogleda šol postal, ino mi bi terpeli nemškiga ogleda čes slovenske šole!? — Slovenia surge! — Gurnik je lepi sostavek iz Slovenie lista 6. pod napisam Lublana — na Weld'na v Dunaj tudi v nemškim jeziku poslal, in ga prosil, naj zveste Slovence izdajavcam (Nemcam) primerijo, ino jim dajo, kar izdajavci že imajo od nekdej. Jes ino vsi moji tovarši Te lepo pozdravimo in polubimo. Spomni se še kaj na Celane ino posebno na

Tvojga

odkritoserčniga prijatla

V Celi 23. prosenca 849

Franca Mikuša
Kaplana

¹⁾ Iz zveze se vidi, da je to mesto tako nekako izpopolniti: Gde ste letos na počitnicah bili? Menda v Murecku ali kakor mi „tam doli v Lotmerku gučimo“ v Cmreki.

²⁾ Ko je Miklošič l. 1889. postal tajni svetnik, mu je čestital tudi Muršec in prejel od njega odgovor: Srčna hvala Vam, mojemu najstarešemu prijatelju za tako lepo čestitanje.“ (V Murščevem rokopisnem životopisu, ki ga je sestavila njegova nečakinja Gerta Gomilšakova).

XXXVI.

Einspieler Muršcu.

(1849—1851)

1.

(19. II. 1849.)

Delitev Koroške v slovenski in nemški del. — Štajerska. Bojazljivost v Celovcu. — Matija (Cigale). Hladnik.

Ljubeznivi prijatelj
Slavni domorodec!

Ne zameri mi, da Ti na prva dva listica nisim odgovora poslal. Čakal sim zmiram na gosp. Gurnika, pa ga ni blo, in mislim, da ga tud ne bo; povej toraj, kaj se ma s tistim listam zgoditi?

Sedaj pa važno reč na Tvojo važno naročbo. Z' žalostnim sercam smo tiste verstice v Sloveniji brali, da naša mila Slovenija se ne bo vstrojila; in Tvoj dober svēt, da bi imeli spodobno pismo na naše poslance odposlati, je moje rodoljublo serce prav ganil; hvala in slava Tebi, in vsim pravim Slovencam; alj ja Ti očitno povem, tisto pro memoria se mi ne upamo napravati. Že na zostavek v' Sloveniji, kterega smo tudi po posebnim natisu med Slovence razposlali, namreč: „da se Koroška naj na 2 kroga, slovenskega in nemškega razdeli“, je po Celovcu in Koroškej tak hrup in krič postal, da so vsi uradniki odstopili od slov. društva, in mislil sim, da me bojo odpodili kakor ljub: Matijeta. Kaj bi še le počeli po tem? Našo društvo toraj v nevarnost razida pripravimo, — brez da gotovo in resnično vemo, da bode Sloveniji pomagano.

Potle, kakor donašne slav. Centralbl . . . povedo, ima Koroška pri Kranju ostati; naj le nesramni in nesiti Nemci beručijo, da se tega vbranijo; mi Slovenci stojimo na strani državnega zbora, in bomo brez dvombe premagali. — Alj za vas je drugači; vi bote mende pri Nemcah ostali: alj jes terdno zavupam, da bojo vaši slovenski poslanci v' državnim zboru to reč sprožili, in podperti od drugih za etnografično razdeljenje Austrije se borečih poslancov pobeo obderžali. Bog daj srečo! Slovenija je nam potrebna; namesto koroških Nemcov hočemo Vas v bratski zaves!

Vi se prav možko in junaško pekate s nemškimi novicami v Gradcu, in vse terdi, da imate vi prav! Ja tista neslana sanjarija od tiste Tevtonije je prav neumna roba, alj vender skrite želje pokazuje, da bi imeli Nemci tud za naprej gospodi, in Slavjani hlapci ostati: pa to je po Matijetovim: „Smuk črez verh!“ —

Tudi mi mislimo naše Celov: novine poprijeti, alj le zavolj reakcije, zavolj ostudnega černenja državnega zbora. Nesil sim k vredniku neki zostavek, da tudi naj se Korošci povabijo k napravljenju tako zvane „Vertrauensadrebbe“ — alj ni hotel jo primiti; pri nas račja stranka strašno gospoduje, in na slov: družtvo stermo gleda tako, da vsi bojeci odpadejo: Kukavice!

Ljubljansko središno družtvo tudi nam ne pošlje odgovora; kaj je le v Ljublani? mislim tudi tam raki žvižgajo ministerijalne pesmi: „nazaj, nazaj“; pa zavupam, da bodejo v' kratkem umoknili.

Naš predsednik Dr. Hladnik bo nas zapustil; škoda celimu družtvu! le samo to nas tolaži, da bode tudi kot vrednik Ljublj: nemških novin za Slovenijo se trudil in scer s' večim posledkom; alj kaj bo s nami? ni jedniga prav izkreniga Slovenca, in če ja predsedništvo dobim, tak še ti uradniki, ki jih imamo, odbežijo; bomo vidili kaj bo, škoda, da ni Matijeta; to bi bil mož!

Z' Bogam!

Tvoj prijatelj

Celovec 19 49.

Svečan

2.

(11. II. 1851.)

Murščevo „Bogočastje“. — Gofine. — „Südslavarca“. — Zakoniki.

Preljubi moj prijatelj!

Tvoj listič je me prav razveselil, ker že od šolskih praznikov sem na kaki odgovor čakam. Ko si še u Murecku bil, sem ti pisal, da bi bilo za naše knjižoterstvo, za naše slovstvo, za našo sveto in pravično reč, in tudi za te mnogo koristnejše, ako bi ti bil svojo lépo spisano in za Slovence živo potrebno knjigo u navadni pot knjižoterstva spravil. Ojstro in preobširno sem ti bil pisal, morebiti, da sem te razžalil, — alj bratec moj! verjemi mi, le iskrena ljubezen do tebe in do naše stvari me je gnala. M. Majar, Navratil, Cafov, Razlag, vse naše zvezdice so hvala Bogu! te spasonosni pot nastopile; bodejo več robe izprodajali, in slovenščini bolj koristili. Za to te lépo prosim, ako misliš sopet kej natiskati dati /:da bi se le skoraj zgodilo!:/, ceno svojega delca tako napravi, da bodeš u stanu, navadne 25 odstotke dovoliti. Saj morebiti tudi že sam občutiš, kako polževo in žalostno je naše knjigoterstvo. Knjigovesci se s razpošilanjem knjig ne pečajo, in za 10% tudi nemorejo, ako nočejo škode terpeti; knjižice, ljudem tako koristne, pa u kotu ležijo in plesnovajo, dokler se kaka dušica za nektero ne oglasi. Za tega del tudi nobenega knjigovesca nisem naprosil, temoč

tvoje „Bogočastje“ Leonu pustil, ki je tudi knjigokupec, in kamor tudi več ljudi pride knjige kupovat. Baral sem ga, koliko je kaj bogočastja razprodal; on mi je odgovoril, da tega še sedaj povedati na tanjko ne more, pa je pristavil, to pa že vem, da velike sile ne bode, ker za 10% nisem u stanu knjige razpošiljati in priporočevati. Bodem ti pisal še te mesec. —

Ti misliš, da jas kej na tihem spisujem; povem, da sem že vse pripravil in nakupil, slavnega Gofine posloveniti, pa — kakor čutiš! je Südsclarca spet oživela, in to podpirati se ne da odložiti: periculum in mora. Na Koroškem je Praus skoraj vse naročnike zgubil: pa se že sopeset za Südsclarco pipelejo, bode, bode! Le tudi vi iz Gradca pridno dopisujte, s Kranjci tako ni nič početi, oni bi nam radi vse pokazili, da bi le mogli. Podajajte Cermanu, našega Rudmaža pa le tudi hvalite, on gotovo zasluži: bodeš že čital u „Bčeli“. — Viribus unitis mora biti naše geslo; kar mi sprožimo, to tudi vi trobite, in tako vice versa. Sedaj se vam na Štajerskem naj hujše godi; pa vendar ste vi u resnici naj boljše na njem, ker imate narod že izbujen in že na nogah; to pričajo pečati. Pri nas pa tega še ni čutiti; pa tudi pri nas se bode slovenski duh oživil in ojačil: že ustaja!

Ti bi rad vedel, kako je s' našim deželnim zakonikom? Janežič ga ureduje, in je dobil za vsako nemško-slovensko polo 3 raj: 30 kr. srebra; ravno tako so se prerajtovali oglasi u novinah. Alj sedaj od novega leta ni mogoče, tako prerajtati, ker se postave iz deržavnega zakonika u deželni ponatiskajo. Zato se je tudi na ministerstvo dalo, da celoletno plačo za prestavljavca odloči. 300 rajn: je veliko premalo: za to bi tudi ti ne [bil] imel prestavljati; naj plačajo po 5—600 rajn. ni preveč. Kako pa kej prestavljaš? Še nisem vidil vašega zakonika; včm, da ti bolj po slovensko prestavlaš, kot u Ljublani in tudi u — Beču. Jaz se imam za znanega Slovenca, pa vendar moram naravnost obstati, [ne] da tih zakonikov ne zastopim, ako nemški text ne berem. Vse tako terdo, tako zamotano, tako abstraktno, vse tako po nemško, da bodemo, če po volji tih gospodov pojde, dobili nemški stil u slovenskej obleki. Prosim te, da si kak zvezek [-ik] našega zakonika od leta 851 dobiš; beri, to je po slovensko; prosti kmet lahko zastopi. Tistih abstraktnih besed, tistih dolgih [sojstavkov ni; tudi tehniških besed se ogibamo, — jih bodemo najprej u šole, in potem še le u postave dobili. Bojim se, da bi prestavljenje deržav: zakonika našim sovražnikom priložnost ne dalo, nam vse podreti in nam škodovati.

Zdravstvuj!

S Bogom!

Celovec 1/2 51

And. Einšpieler

3.

(13. III. 1851.)

„Bogočastje“. — Slovenski prevodi zakonikov. — Matija Majar. — Einspieler prosi v Beljak.

Predragi moj prijatelj!
Ljubi slovenski brat!

Dolgo sem Te nal čakati na svoj odpis, in vendar Ti še tako pregodno pišem, da Ti nisem u stanu vse pisati, kar bi Ti rad od meni zvedil.

Zraven leži rajtenga od Leona; se bodeš prestrašil, videjoč, da je Leon le tako malo Tvojega bogočastja predal. Imaš pri Leonu dobiti 8 rajn: 11 kr: povej, kaj ima Leon š njimi storiti. Žalostno je, ljubi brat! tako slabo kupčovanje, pa bode že boljši. Bodemo u Bčeli pri pravej priložnosti „Bogočastje“ priporočevali za šolska darila posebno na koncu leta, — bodemo Rudmaža prosili, da bogočastje na svojem potovanju dehantam in fajmoštram priporoči; alj bi Tvoje Bogočastje ne bilo prav za slovenske latinske šole? potegni se za to. —

Zastran plačila g. Janežica za prestavljenje zakonika Ti dones še ne morem kaj gotovega pisati; to je res in gotovo, da je poglavar ministerstva [pr] nasvetoval, Janežicu 450 fl za leto plačevati. Res ni preveč; dela je strašno, u Ljublani ima 600 rajn; za 300 rajn: ne prestavlaj, za božjo voljo bodeš sebe in drugim vse pokazil.

9. marca je bil za nas u Celovcu vesel den: je bil naš Matija Majar pri nas; on Tebe in druge vlastence u Gradcu prav serčno pozdravi. Postavili so ga za provizorja u fari Klančah na nemškej strani, 3 ure od Celovca, sedaj bode večkrat u Celovec prišel, — alj sedaj sem pa jaz iz Celovca kompetiral; prosil sem, da bi me za kateheta in vodja nemških šol u Belaku /:Villach:/ postaviti blagovolili. Kompetentov je nas 9, med njimi jeden fajmošter, ki že več kot 20 let pastiruje, in jeden dohtar bogoslovja, ki je 4 [5] leta pred meno; ne vëm, kaj bode; rad bi imel tisto mesto, pa Nemci in nemški korarji bodo mene gotovo černili in podkopovali; upam na škofa in — Rudmaša; pa upanje je slabo. Lepa priložnost, Rudmaža prav poznati, — alj je res to, kakor se kaže. W nekterih dneh bode prišlo na den. —

Kej drugega ne vem pisati, kakor to, da Te lepo prosim, za Bčelo kej poslati! Zdravstvuj! s Bogom!

Celovec 13 51

And Einspieler

Kakor hitro zastran plačila kej zvem, bodem pisal po Tvojej volji.

XXXVII.

Fran Muršec dr. Josipu Muršču.

(27. II. 1849.)

Frana Muršca prevedeni spis za mladino. — Volitve v Frankfurt.

Visokovredni gospod!

Predragi moj prijatelj!

Njihov list od 25. t. m. mi je neizrečeno veliko veselje in radost vzrokuval. Hvala Bogu, da je moje slabo izdelanje v Njihove roke priti pustil! zdaj sem vesel in se v Gospodu serčno radujem, ker sem zagotovljen, da bodo taisto vseh pregrešk, katerih je velika množica, očistili in tako vravnali, da bo taisto dušni korist naši ljubi mladosti, ktera mi je močno na sercu ležoa, v pridočim prinašalo! Našli bodo sosebnosti, in mnogo pogrešk gledaje na slovnico, našli bodo tudi pomankljivosti ne majhne v zlaganju besed in v pravopisu, pa ravno zato Njih prav serčno prosim, naj se ali potrudijo, da bo vse lepo vredjeno, in ako toliko sosebniga v mojem slabem izdelanju bodo zapazili, naj, prosim ponižno, ne pozabijo, da sem 6. let med našimi horvaškimi brati živel, in ravno to je zrok, da sem se morde preveč taistim pisaje nablížal zapustivši voditbo naših krajnskih bratov.

Rad bi bil tako pisal, da bi v korist bilo naši, krajnski in koroški mladosti, pa oh! pred Njimi in vsem svetom bi hotel odkritoserčno spoznati, da sem se dalje od dosegnenja mojega v duhu narisaniga konca odvernil, ko sem misliti zamogel; pa hvala čudnovitimu vižanju božjemu! to me zdaj ne plaši, ker so me odpertoserčno zagotovili, da se bodo Oni — iskreni slovinc, — moj nar dragši prijatelj dostojali za me močno napejati, da bo kniga, ktero sem poslovenil, meni v veselje in radost, ljubi mladosti pa v dušno korist in srečo po Njihovem pripomaganju na svitlo dana! Naj ali poprimejo nepriličen posel in naj, Njih serčno prosim, natis in rokopis popravljajo, dokler bo se cela kniga na svitlo dala, in naj znajo, da bo Njim vse dni mojega življenja moja razveseljeno serce hvalo vedlo in dalo!

Kaj se dotiče volitve v Frankobrod, bom si perzadeval po volji „Slovenije“ po moji moči z ljudmi in gospodmi, s kterimi bom kaj opraviti imel, se vročo pogovarjati, da se kaj taciga ne zgodi, kaj bi nam škodovati zamoglo.

Serčno Njih pozdravljam, še enkrat za vso Njihovo pripomaganje ponižno prosim in sebe v pridočo v Njihovo ljubezen, in prijateljstvo priporočaje ostanem

Njihov

V Borli 27 49.

hvale dolžen
in zvesti prijatelj
Fr. Muršec.

XXXVIII.

Cigale Muršču.

(1849—1850.)

1.

(23. VII. 1849.)

Narodnost v Ljubljani. — Dr. Ulepič, dr. Miklošič.

Častiti gospod!

Na Vaše pismo družiga odgovoriti ne vem, kakor de z Ljubljančani ni nič. Od tukej ni mogoče deputacije skupej spraviti, razun nekterih rodoljubov, kateri veljave nimajo. Večina je oterpnjena, pohlevna, t. j. od birokracije in duhovšine (nota bene krajnske duhovšine, ktera se bistveno od drugih loči) s takim duham navdana, ki jih za hlev pripravne stori. Ako bi Ljubljančani ministrovali, bi sedanji naši gg. ministri, ki z narodovo voljo tako vganjajo, na narskrajniši levici sedeli. To je zadosti rečeno, pa vendar res; ali se bodo že kesali, kader bo prepozno. Od Krajncov [se] ni torej v ti reči prav nič pričakovati; edini Dr. Ulepič, ki je zunej pri ministrih, bi lahko kaj pomagal; ali njegov Bog je le trebuh, on še zapopadka nima ne le od domovine in narodnosti, temuč tudi ne od *Waterlanda*. Kar pa od g. Miklošiča pišete, je res, de bi lahko kaj pomagal, ali tudi on nema prave ljubezni do domovine, je prečastilakomen in boječ. G. Ambrož je meni povedal, de Miklošič tistih toliko podpisov na slovensko prošnjo še ustavnimu odboru (*Verfassungsausschuss*) v Kromerizu naprej položil ni, kar bi bil vender kot domorodec storiti mogel in moral. Dobro bi bilo, de mu v ti reči pišete. Kar je v 53. listu Slovenije v nagovoru: Slovenci! pisano, je od mene in sicer na pismo g. Živca iz Dunaja, ki je leto od ministerskih svetavcov iz Goriškiga in Istrijanskiga (Gorjup in Vlah) zvedel. Neke dni pozneje je pisal tudi Dr. Dolenc v enakim smislu, ter je tudi povedal od Apelacije v Celovcu, kako de bo razdeljena. — Pri zgori popisanih lastnostih Ljubljančanov zlasti pa tiskarske porote (*Jury*) si morete misliti, kakšno de je zdaj življenje vrednika. Pozdravite g. predsednika, in druge družbenike in ostanite z Bogom

v Ljublj. 28 49

Cigale

2.)

*Državni zakonik. — Komisija za juridično terminologijo.
Rak prezident v Celju. — Chorinski. Šlojsnik.*

V Beču $\frac{29}{17}$ 49

Spoštovani gospod!

Morebiti, de ste že slišali, de je ministerstvo meni izročilo prestavljanje postav za slovenski državni zakonik, in sicer že od II. dela naprej jez delam, če prav nisim stanovitne službe dobil, ampak le provizoričj. To delo je važno, ali tudi težavno, nikoli se nisim za posebnega slovenskega pisavca imel, za torej bi Vas lepo prosil, ako zakonik dobivate, kar ne dvomim, de bi mi svoje opombe in tudi nasvete poprav od časa do časa poročiti blagovolite; prav hvaležen Vam bom, in sveta Vašega ne bom zanemaril. Kar me posebno k ti prošnji sili, je to, de mi je med vsemi prestavami vkazov za odvezo zemljiš, ktere sim iz provincij dobil, Vaš prevod narbolj dopadel. Upam, de mi ne boste v tem odrekli.

Komisija za terminologijo se je, kakor ste brali, razšla; ali delo ni dokončano, saj za natis še ni pripravljeno, in mi bi imeli po mislih darovitega ministerstva za-stonj zdaj delati, in prepisavati i. t. d.

Ko bi kakšne diete dobivali, bi jez hotel Bürstenabzüge na dobrem papirju slovenskim imenitnejim pisavcom v pregled pošiljati; tako pa bo težko kaj. —

De ne boste preveč veseli, de je Rak, ki sicer slovensko in ilirsko dobro zna, v Celji president postal, Vam pišem, de je on tisti gospod, od kterega je ne davno Slovenija povedala, de naš jezik novokrajnšino imenuje in od jugenanute Gleichberechtigung govori. Tode on obrača plajš po vetru in se okoljnostim primerja. Od našega Chorinskiga zvem, de le besedice slavjanskega ne zna, de je pa skoz in skoz pošten in liberalen mož, kakoršnega Krajnci potrebujejo, in de, če prav se je nad to volitvijo sam zavzel, je vender sklenil poklicu se vdati in tudi slovenšine se poprijeti. Šlojsnik zna dobro slovensko, star naročnik Novic, in je sam na naš „Redaktionsbureau“ opombe poslal, zastran slabo poslovenjenega občinskega reda. Sicer pa pozdravite znance in izvolite odpisati. Z Bogom.

Cel

Vaš

Cigale

Adresse: abzugeben im Redaktionsbureau des Reichsgerichtes-
blattes.

*) Prvi del tega pisma je natisnil že Glaser, Zgod. slov. slovstva III. 89.

3.

(Leta 1850 in sicer nekako 7. febr.)¹⁾*Državni — deželni zakonik. — Majerjeva „Pravila“ itd.*

Častiti gospod!

Ker menim, da mora biti v tej reči neka zmota, Vas preden zakonike pošljem, še poprašam in za odgovor prosim, ali res namestnija hoče, da bi se zakoni iz drž. zakonika per extensum v deželni zakonik stavljali; jaz dvomim, saj po postavi to ni. V deželni zakonik gre samo naznanilo zapopada držav. zakonika, in pa deželne (na deželnem zboru storjene) postave in vkazi deželnih oblasti. Samo deželna ustava Štajerske dežele bo vtegnila v Vaš list priti, ali to te Vam poslati ne morem, ker naša Staatsdruckerei toliko dela ima, da se slovenskih reči kar²⁾ ne poprime. Ako Vas bodo silili, ustavo posloveniti, se upirajte in pustite raj na naš bureau pisati, da se ti gospodje zdramijo in da bodo tudi Slovencam postave dohajale. Da lanskih listov 9. in 10. niste vdobili, se mi čudno zdi, letos pa jih tako več ni kakor 4. 10. in 13. in dans ali jutri bode [1] 5. na svitlo prišel. Če pa le vendar jih želite, Vam bom že pošiljal, vendar mislim, da bi to lahko tam opravili pri namestni, storite eine Einfage in prosite, da bi se poskerbelo, da sem Vam po redu iz Dunaja pošilja. —

Zahvalim za Vaše opombe, neherih [e] sim se že prejel; prosim še zanaprej. Tudi to Vas prosim, držite se v zakoniku Svoje gramatike, ne pišite tako, kakor zadnji sostavek v Slo-

¹⁾ Cigale se v pismu ozira na Murščev „zadnji sostavek v Sloveniji,“ ki govori med drugim o končnicah -iven, -aven. Ta Murščev članek pa se nahaja v „Sloveniji“ z dne 11. januarja 1850.

Datum nam pomagajo ustanoviti številke državnega zakonika, ki jih imenuje Cigale v pismu: Četrta številka je bila „izdana in razposlana“ 8. jan. 1850, deseta številka 18. januarja 1850, trinajsta dne 29. jan. 1850; — 15. številka je bila izdana in razposlana v edino-nemškem izdanju 7. febr. 1850, a „v pričujočem dvojnem izdanju“ dne 26. apr. 1851. Cigale je pri številki „15“ prečrtal enojko, čita naj se torej „5“; peta številka zakonika pa je bila izdana in razposlana v edinonemškem izdanju 9. jan. 1850, a „v pričujočem dvojnem“ 15. maja 1850.

Na 5. (nemško) številko ni misliti, ker je omenjeni Murščev članek pozneje izšel, na dvojezično pa pač tudi ne, ker je 15. maj predalec od 11. jan., ko je „Slovenija“ objavila Murščev dopis. Najlaže bi zato bilo misliti na izdanje z dne 7. febr., torej vendar le 15. številko zakonika (a ta je bila nemška!) in bi morali misliti, da se je Cigale v naglici motil.

Muršec je v „Sloveniji“ z dne 12. febr. 1850 priobčil zopet en članek; ker imenuje Cigale Murščev članek z dne 11. jan. „zadnjega,“ je jasno, da je pismo pisal pred 12. febr. 1850. V dobi od 11. jan. do 12. febr. za peto številko zakonika ni mesta, pač pa za 15.

Torej je Cigaletovo pismo pisano nekako 7. febr. 1850.

²⁾ Muršec pripisal: najnč néti.

venii od Vas /namreč v [tistu] tistem dopisu iz Gradca [zastran], kjer med drugim tudi zastran končnice i ven, a ven prašate. Ondi je bilo pisano: moraju, in morajo, žene in ženu, in take nedoslednosti, kar gotovo slovensko ni. Majarjove Pravila se morajo častiti [čitati] kakor delo iskrenega, skozi in skozi poštenega rodoljuba, to je res, ali tajiti se ne da, da se mu nekoliko meša; n. p. kje je mogoče pred [poštenim] pametnim človekom po pravilih, ktere on postavi, izgovarjati in braniti gen. plur. ženah, mužah,? kakor tudi že nekdo v Slov. Čbeli slepari. Kam pridemo s to čobodro! — Neki Serb Kurelac, ki, kar prozo zadene, je prvi za Vukom, že piše gen. plur: žen. Vuk sam piše le: žena, ker se h ne izgovarja. Zakaj naši reveži to jemljejo, kar Serbskimu jeziku največo nečast dela in kar po mojih mislih se ima ravno tisti osodi pripisati, po kateri so vbogi Bulgarci celo svojo deklinacijo zgubili. Ljubi prijatelj! Ali ste že kje brali, da bi bilo ljudstvo po konvenciji prerajtan jezik prejelo, kakor Majer hoče?

Drugi hočejo, da bi se po serbsko pisalo. Dobro! Ali kateri Slovenec ima čelo in si upa reči: jaz znam srbsko. Po mojih mislih ga ni nobenega; zakaj Stanko Vraz ne zna več slovenskega, je torej več Srb; in od Srbov je tudi znana reč, da jih komaj petorica (še te je težko dobiti) prav po srbsko zna. To so moje misli. Prosim za odgovor. S Bogom

Cigale

XXXIX.

Korošak Muršču

(31. VII. 1849.)

Gorice pri Framu. — Korošakova slovenščina.

Preljubi, dragi moj Jožek!

Ne zameri mi, ki Ti na Tvojo posledno pismico, kero fem s' ferčnim vefeljom prijel, tak dolgo ne odgovorim. Jas bi Ti moga gorice v' Radiseli g. Denika popisati, no glej to je težka reč, vfe tak prevdariti, kaj bi vredno bilo, no ki bi fe tvoj staneec nebi prefrašil, no od kapa pobegnul. Jas fem gorico š' čednim pametnim možom pregledal, no najšel, ki je za res lepa gorica, le pravega, sferbnega vlaštnika bi mogla imeti, ki bi njo v' pravem časi opravlal, obdelal, tak bi bila kaj vredna. Naj prvič ima, kaj je ne pozabiti dva dobra pota, po kerih le ta vfe lahko, ja celo v' kučiji prepela, gorice neležijo previfoko, pa tudi ne prenifoko, polek so 3 hrami, vfi več ali menje za popravlati, eden kak fe meni vidi celo za novo poftaviti, da niše nič nepopravla, no v' dveh niše ne prebiva, tak more po čafi vfe konec vfteti, drugi hram za veincerla še vala kak je, no je s' ciglom pokrit. Pri 3. hrami, ker je tudi gospočki hram, je v' femli lepa vifoka klet, na kleti ena velka gošpoška hiša, kuhinja, kamra ali hraniulca, fadi hiša za Vejncera, no preša, vfe v' frednem uftani, to je ne preveč fapušeno, pa deno ne v' dobrem ftani, kaj še fe da z' malimi potroškami popraviti, toti hram je z' flamoj

pokrit, preša je tudi, kak mi je veincerl povedal za popravlati, hrami so prasni, nebene pritikline je tam vidit. Gorica meri fdaj, kak je meni rečeno bilo, 14 plugov famega tersa, ino 3—4 plugov je njiv, košenine z' fadnim drevjom. To je resnica, da fdaj gorica več tersja ima, kak je prej imela, pa kelko ravno, to ne morem povedati, lepi kos ali falat se vidi novo zasa-jenega tersa, se lahko na razno pozna, kaiti je fdaj najlepši no močnejši les. Tudi je gorica na fvuunešo videnje še ne preveč fapušena, tersja no famega mladega je fadošta; za en oral je famo letos pogrobanega, kak fem vidil, pa to je, kak čujem, da tersovje pri grobanji premalo vživeža dobi, no na tako vižo dolgo obftati no prav roditi nemore, femla je dobra pešnata, fuha, ters rad nosi, či le to fvojo dobi, no fe v' pravem časi opravi; dofdaj je tota lepa gorica nikdar ne bila v' pravem časi okopana no opravlena, še fdaj za drugo kop koplejo, no bodo kopali do jeseni. Resen je, da je gorica to no tam fapušena, pa to je tudi resen, ki je to no tam lepi no fam mladi ters, kaj pri tak velki gorici no pri takem vlafniki ne more drugači biti; tota gorica nič bol ne pogreši, kak praviga, fkerbniga no v' fačetki z' penezi oskerbleniga vlafnika, ona fe bo v' svojem časi perta njemi hvaležna fkazala s tem, ki bo njemi najbolšo vino, kero v' našem kraju perrase, pernesla, ki bo lahko v' dober denar ga fpravil. Pod goricoj so njive, košenina z' fadnim drevjom; telko kerme perrase ki se 3 krave no či je letina tudi 4 redijo, lepi kraj za fadje, le škoda, ki niše fadnega drevja ne fadi, no že vfajenega niše prav ne trebi, kaj bi to bil za lepi fadni vert! — Še todm morem povedati, ki fe vfa tota reč vkuper derži, gorica lepo leži perta poldnevi no večernemi Sonci. Sdaj fe bara, kaj bi tota reč vredna bila? Na to Ti jas to odgovorim, kaj je meni čedni no fkerbni mož no kmet, keri je pred nekimi letmi en kos ali falat totih goric imel, no g. Deniki prodal za travnik, odgovoril: Da bi jas fdaj mlad bil, je on rekel, jas bi fe ne bi bal totih goric za 14000 fl srebra kupiti, tak jas is teh befed fklenem, ki bi fe tote gorice za imenovano ceno dobro kupile, no pošteno vredne bile, no jas mislim gorica bi, kaka je fdaj za 16000 zadošta bila plačana, no to je po mojem računni naj višiša cena; jas tak računim: v toti gorici, či bi prav vredni no obdelana bila, bi moglo, kak pri nas gorice rodijo, v' enem leti 60 no še več Startinov vina prirafiti, Startinjak fe prodal za 60 fl — dale fam računni. Da fdaj prvo leto tak ne more biti, to tako veš. Gospod Rajner, keri v' Graci nekdi prebiva, je imel pred g. Denikom tote gorice, od njega bi fe tudi morebiti kaj zvedlo, či je že ne umeri. Pa najbolj bi bilo, da bi ti fam ali s tvojim fnancom na en den na železnici k' meni prijašal, no mi bi na tihem no fkrivnem vfe lepo pregledali, no fe kres nekc pomenili, kaj fdaj nemorem popisati, no mi tudi v' glavo ne padne, od mene je k' gorici samo pol vure, kaiti dobro je, či kupec tisto reč, kero želi kupiti, fam prej vidi; vfaka hiša ima fvojo fončno ino fenčno stran, enemi fe dopadne, drugemi ne. Dale, či misli tvoj fnanec tote gorice kupiti, naj ne pozabi poftaviti: kere gorice, do kere meje no kaj vfe, kaiti tote gorice fe dajo tudi rastergati no na kose ali falate prodati, kere je g. Denike poznej bil kupil, no to zna zrok biti, ki je g. Denike tak razločno ceno poftavil — on še tudi ima druge reči grunte etc na odaji, pa vfe previfoko ceni, kaj je ne vredno. — Sdaj nič več nevem, kaj fem vedil, fem ti povedal, či pa bi še od ene ali druge reči bol na tenkem kaj rad vedil, le piši mi, jas ti čem s' vefeljom či le morem, razjasniti.

Mojo flovenšino no moje pregreške dobrovolno prenesi. Sačetek more biti, vaditi se moremo v ftarofiti, kaj imo neki v' mladofiti zamudili, tvojo slovnicu prebiram, kak pervenc, pa v' moji ftari herbanji nič neče oftati. Kak se kaj občutiš? fi fdrav? boš šal letos v' toplice? pri nas še je vfe pri ftarem no tiho, le pridi kak najhitre, tudi prej kak v' jesen, ti ja veš,

ki Te radi imamo, no te vefelimo Tebe viditi. G. Caf Te lepo pozdravi, on z' mirom piše no kroži, le tudi ti piši no kroži za nas Slovence, kaiti maš glavo no ferce na pravem kraji. Z' Bogom, perhrani mi v' Tvojem dobrem ferci nek kotek, kaiti jas fem, kaj fem bil ino bom do fmerti

Tvoj veren no sveifti prijatel

Frajheimu 31/7 849

M. Korošak

XL.

Ertl Muršcu

(1849—1880.)

1.

Miklošičev staroslovenski in novoslovenski slovar.

Beč, $\frac{2}{12}$ 1849.

Častiti gospod!

Dnes sim tri staroslovenske rečnike, gdere so mi g. Dr. Miklošič dali, na pošto dal. Jaz zato pod takvim povitjom (kiri se pravi: Kreuzband) pošlem [al], da samo četerti del košta. Dr. Miklošič začnejo novoslovenski rečnik pisati, ino zato potrebujejo slovensko-nemški rečnik od Murka. Imajo že dva, pa bi še radi ednega imeli za svoje pomagavce; zato vas prosijo, da bi jim takši rečnik na dva meseca posodili (v' Beču se neda nigdi dobiti). Či niše v' kratkim v Beč ne pride, kiri bi ga z seboj vzel, te mi ga pošlite zkos pošto pod: Kreuzband, jas bom ga že Doktoru uročil, zakaj da dostikrat ž njimi govorim, da jim tudi pomagam toti rečnik pisati. Pred večrešnim je cesar svojo zimsko staniše v' Beču vzel, pa niše ga ni perčakal, niše mu ni „živio“ zakrikal. Gospod Herga, magister chirurgiae se Njim priporoči. Pozdrav od tukejšnih Slovincov na vse v' Gradci prebivajoče Slavjane. Hvala Njim, da so me gosp. Miklošiču priporočili, taj so meni že dosti dobriga storili.

Priporočim se — z Bogom — Živio.

Ivan Ertelj

Josefstadt, lange Gasse Nr. 34 nb. Erde Thür 18.

2.

Čestitka za zlato mašo in spomin na prejete dobrote.

Graz am 27 Juli 1880

Euer Wohlgeboren!

Hochgeehrter Herr Professor!

Dem Vernehmen nach feiern Euer Hochwürden in nächster Zeit Ihr 50 jähriges Briefsterjubiläum.

Erlauben Sie mir Ihnen aus diesem Anlasse meine tiefgefühlten aufrichtigen Glückwünsche darzubringen. Mit großer Beruhigung und Genugthuung können Sie auf das verlohene halbe Jahrhundert zurückblicken! Wie vielen, vielen Jünglingen und jungen Männern haben Sie durch Rath und That, durch Ihre einflussreichen Empfehlungen und durch Ihre wahre väterliche Freundschaft den Grundstein zu ihrer künftigen Existenz, zu ihrem künftigen Glücke gelegt!

Ich bin nur Einer von diesen Vielen, der als Jüngling das Glück hatte, unter Ihre segenspendenden Fittiche zu gelangen und der jetzt, selbst schon ein Großvater mit grauen Haaren, noch immer mit größter Dankbarkeit im Herzen an alle die vielen Wohlthaten denkt, die Sie ihm in seiner Jugend erwiesen haben.

Was wäre aus mir armen, eltern- und subsistenzlosen Studenten geworden, wenn Sie sich nicht meiner angenommen und mir durch ihre erfolgreichen Empfehlungen die Existenz während meiner Studien verschafft hätten?

Meinen Kindern habe ich dies oft erzählt und ich werde es auch meinen Enkeln erzählen, wenn mir Gott lange genug das Leben schenkt, daß Prof. Muršec mein größter Wohlthäter war —

Es bleibt mir nur noch der Wunsch übrig in die glückliche Lage zu kommen, als gebeugter Greis nach meinem goldenen Arztes-Jubiläum Ihnen zur diamantenen Primiz abermals meine und meiner Nachkommen Glückwünsche und Dankfagungen wiederhohlen zu können.

Leben Sie glücklich und genießen Sie froh die Ernte Ihrer moralischen Ausfaat, daß ist der sehnlichste Wunsch

Ihres ewig dankbaren

Dr. Johann Ertl

XLI.

Ciringar Muršcu

(20. I. 1850.)

Ravnopravnost na pošti. — Slovensko društvo v Gradcu.

Dragi gospodine prijatelju!

Tuka Vam pošlem priložen nemečki sostavek s toj prošnjoj, da ga slov. društvo u Gradcu popili, pobrusi, pristavi, popravi kar je pomanjklivega, potem pa ga izročite vikšemu poštah upravitelstvu u Gradcu. Slovensko društvo naj podpira nas; potem dajte ga (ovaj sostavek) u Gracarcu, ali ako ga ona ne vzeme, v „Union“ ali „Südflaviſche Zeitung“ s tem naročitim pristavkom: Gracarica, ki bi morala zastupati oba naroda u Štajerskoj, nije hotla ovoga sostavka uzeti. Kao sem rekel, najpred se ima ova pritožba vikšemu poštah upravitelstvu izročiti (slobodno pod mojem imenom), potem še le u Novine poslati, s tem početkom: Am x Januar 1850 wurde der k. k. O. B. A. B. in Graz eine Beschwerde folgenden Inhaltes zur Entscheidung vorgelegt (ali kako se vam priličneje i bolje zdi). Iz tega sostavka lahko vidite, kakšne ljudi imamo u Sloveniji, ino kako se ravnopravnost spoštuje! Sdaj nam je ali narodno živeti ali celo umreti, ako se ne poskusimo za prirojdjene narodne pravice.

Priložen je 1 fl. za potroške ino za slov. društvo s tem pristavkom ino prošnjoj, poterpite, dokler vina kaj prodam;

jer dosad nisem jošte ništa mogel u peneze spraviti. Kao sem Vas prosil, učin'te mi tu dobrotu, jer ovemu poštaru ne smemo prizanesti. U Sloveniu budem uže ja sam poslal!

S Bogom!

Bog vam daj zdravje!

20. Januara 850.

U Jarenini.

Jernej Ciringar
kapelan.¹⁾

XLII.

Seb. Brunner Muršcu.

(18. II. 1850.)²⁾

Hochwürdigster Herr Doctor!

Ihr werthes Schreiben empfangen. Ich finde Ihre Entgegnung ganz gerecht und werde dieselbe dem Inhalte nach gerne aufnehmen, habe aber nur Eine Bitte bezugs der Form. Erwuche demnach, den Artikel wo möglich kürzer zu faßen, dann aber auch mehr lang froir gegenüber dem Landpfarrer, bitte denselben gar nicht zu erwähnen, sonder nur die Widerlegung des Inhaltes seines Schreibens zu berücksichtigen. Ist die Sache kälter ohne alle oratorische Beigabe besprochen, so macht sie auch mehr Eindruck. Mögen Sie daher meine Bitte nicht ungütig aufnehmen, und mir nächstens den Artikel in der angezeigten Form einfinden; es wird ein Vergnügen sein Ihnen dienen zu können

Euer Hochwürden achtungsvoll

ergebenstem
Brunner

18/2

XLIII.

Anton Lah Muršcu.

I.

(19. IV. 1850.)

Lahovi prevodi sekvencij. — Lahove „Duhovne pesme za šolsko mladost“; tisek not.

Moj dragi, častivredni Gospod!

S' tem Vam pošlem vse 7 „Antif. O“ ino še ovih „4 sequenc“ na slovensko prestavljenih, pa nevé, kak sem Vam

¹⁾ Na drugi strani lista zgoraj v levem kotu je ta podatek: N. 41. V. P.

²⁾ L. 1850. je brezdvomno:

„Wiener Kirchenzeitung,“ ki jo je urejeval dr. Sebastian Brunner, je v svoji 11. številki (dne 24. januarja) l. 1850. objavila članek o razmerju Slovencev do sekovske škofije s podpisom „Ein Landpfarrer.“ Repliko na ta članek je prinesla ista „Wiener Kirchenzeitung“ v št. 30. (z dne 9. marca) 1850 in sicer s podpisom „Ein slovenischer Priester“; ta „slovenski duhovnik“ je bil Muršec in na oni njegov članek v „Wiener Kirchenzeitung“ z dne 9. marca se naša to Brunnerjevo pismo. (Gl. spodaj 31. pismo Murščevo Vrazu!)

vstregel. Zakaj tako delo bi se še moralo po časi skozi in skozi spiliti, in kar se spervega ne vda, zadnič popraviti. Dokler pa teh reči že skoro potrebujete, nje pošlem, kakor so mi najprej na misel prišle. Is velikonočne sequeencie si nisem zmozel vun pomagati; prvič sem jo v-jambe, zadnič v-trohee zložil, pa menda eno tak malo, kak ovo velja — samo, da v-troheah bolj gladko teče. Vzemte zato, kero hočete, ali imate kar bolšega. Največ dela je dala sequencia, kera se bere na telovo. Pod štev. sem neke „varianțe“ postavil, n. pr. „quantum isti, tantum ille“ ino „mors est malis, vita bonis etc.“ kjer znate vzeti, kar se Vam dopade. Volkmerovo „stabat Mater“ sem nekaj predelal, pa nevem, ali sem popravil, ali pogubil, — sami presodite.

Zdaj pa lubi, dragi Gospod, tudi jas imam do Vas velko, velko prošnjo. Glejte, pošlem Vam viže za 5 duhovnih pesem v- note postavlene, kere bi rad dal v' kamen zarisati /:lithografirati:/ ino potem k- bukvicam zvezati, kere bodo kake 3 pole obsegle ino skoro pri Lajrari na prodaj prišle pod imenom: „Duhovne pesme za šolsko mladost“. Perva pola je že natisjena v- dvanajsterki /:Duodez:/, v- keru podobi bi tudi te viže napravlene biti mogle, dabi se bukvicam prilogle. Jas bi najprej rad zvedil ceno, 1^{vič} kelko bo stroškov, če bi se viže v- male, lične note postavile v- dvanajsterki; 2^{ič} kelko stroškov, ako se v- navadne, velike note ino na navadno polo /:gewöhnlichen Rotenformat:/ postavijo? Bukvice same bodo menda kakih 5 kr. sr. veljale, kar je za šolarje cena zadosti velika. Ino če si vsi slovenski školniki /:kerih bi le 200 štel:/ tote viže v' naši škofiji za kake 5 ali 6 kr omislijo, tak bom težko svoje peneze nazaj rešil, ako stroški več, kak 15 ali 16 gold. znesejo.

Še en drugi Gospod, z' imenom Johann Diem, /:Schützenhofgasse in feinem Hause No 516:/ je prae v- Gradci, keru note risa ino natiska, pa toti je znabiti še dražej. Ko bi jas v- Ljubljani koga znanega imel, tam bi lehkič iz Blaznikove kamnotiskarnice za pravo ceno te reči znal dobiti, keru tudi v- svoji bukvtiskarnici note ima.

Prosim Vas prav lepo, dabi mi zvedli, kak dragi bi eden ali drugi natis imenovanih viž bil, ali dabi mi v- ti reči kar umnega svetvali.

Više 300 natisov je škoda napraviti, ker še telko jih težko se bo predalo. Se vé da se šolarjom le samo pesmenske bukvice brez viž predavati morajo. —

Bog daj Vašim knjigam srečo, dabi v- prid keršanstva služile. —

Moje bolezní se nemorem znebiti — samo da bi že topléšo ino stanovítnešo vreme bilo!

Gdar bote za me od natisa viž kaj zvedli, prosim da mi pišete. Ino tako celo mojo prošnjo ponovim ino se Vam sporočim

Vaš

zvesti prijatelj

A Lah

farm.

19/4 850

Muršec je s svoinčnikom pripisal: 3(?) Blatten = 300 Exemplar = 5 f.

2.

(27. IV. 1850.)

Tisek not in „Duhovnih pesem“. — Murščevo „Bogočastje.“

Visokovredni,

Predragi moj Gospod!

Tudi jas se prav lepo zahvalim za Vaše stopinje, kere ste zavoljo mene storili, ino prosim prav lepo, da bi še mi dalje v' ti reči hteli pomagati.

Jas mislim, da bo gospodom školnikom bolje perročno, ako se jim te viže v- navadnih, t. j. v- vekših notah /:seki-ricah:/ ino polah podajo, brez, dabi jim treba bilo v- dva-najsterko posebno na tenko gledati, ali jih celo prepisovati. — Zato prosim, dabi hteli Gosp. Dimu naročiti, naj le v- navadnih, vekših polah svojo delo prav lepo napravi, ino pri [Velik] Božični pesmi naj od kraja na levi strani zapiše: „Pa-storale“; Kissman pa naj le 300 komadov natisne — ino kadar bo vse to delo dokončano, kar bi pač skoro rad vidil, kër se že zadna pola /:3tja:/ moje pesmarice ravno zdaj natiska — bom stroške zvesto poravnal. Posebno dobro pa je to, da mi cinate ploše v- last ostanejo.

K- Vaši knjigi, ki telko vagate, Vam posebno srečo vošim, da bi se Vam trud ino stroški povernuli.

Bog daj, da bi me resen mlado sonce ozdravilo, ino da bi skoro moj farof, kerega že več 20 let stavijo, bil postavljen. Tje bi še pa resen znal kako pesem zapeti, ino sicer z- vekšo zadovoljnostjo, kak dozdam.

Mojo prošnjo še ponovim — tudi Vam lubo zdravje vošim, ino se Vaši prijaznosti sporočim

Vaš

zvesti prijatelj

A. Lah.

L— 27/4 850.

Predragi G —!

Še neke prošnje imam. Moj Gospod pomagavec /:A. J.:/ se mislijo za Slivnico poskusiti, in bi radi tudi lastno županijo imeli. Vi s' tistimi Gospodi večkrat vkup pridete, ki imajo v- ti reči pri Konsistorii tudi kako

besedo govoriti ali svetovati, postavim z- Gosp. Ridl — Robič i. t. d. — prosim, znabiti bi se dalo narediti, dabi zgor imenuvanega Gosp. J. saj v- Terno spravili. Jas tih besed ne pišem zato, ki bi se ga rad znebil, zakaj on mi v-mojem bolejni dosta vunpomaga ino vse rad stori — ino či ga vtegnem zgubiti, bom ga zlo pogrešal — temoč jas prosim, ki mislim, da si zasluži ino ker čas njegovega konkurza ravno h' koncu teče. Prosim, či morete ino hočete kaj pomagati.

Lh.

Muršec je s svinčnikom pod pismo pripisal: I dnes 50 mi reče Kisman, da za stokratni pretis edne ploše račun 30 kr, tedaj za 3 ploše 1 fl 30 kr., kar bi za 300 prišlo 4 fl 30 kr.

I kniga papirja stoji 50 kr. sr.; ona ima 25 pol, 150 pol je treba za 300 stisov s $\frac{1}{2}$ polom, kar bi zneslo 6 knjig = 5 fl, tedaj oboje 4 f 30

5

9 f 30 kr

(vrivnine pak 5 f sr)

3.

(19. V. 1850.)

„Duhovne pesme“.

Častivredni, prelubi Gospod!

Prav lepo se zahvalim za Vaš trud ino prosim, naj da bi to delo še dalje hteli oskrbeti. Jas sem z' narisanim te popevov celo zadovoljen, samo naj še te zaznamljane pomote zvesto popravi. Prosim tudi, dabi mi, kadar bo vse gotovo z- Marburskim Pregom /:selom, poslom:/ hteli poslati, pa tudi račun, da bom vedel plačati.

Tretja ino zadna pola mojih duhovn. pesem je že zostavljena in popravljena, samo natisjena še ni, ker je Gosp. Jožicu papira zmenkalo; tak se tudi moja knjižica dokončanja brani.

Srečno! Vaš iskreni prij.

L— 850

Anton Lah

žup

Jas mislim, da gosp. Dim mojga predpisa več ne potrebuje — zato samo natis zad pošlem

L

XLIV.

Razlag Muršcu.

(31. V. 1850.)

Francelj v Pragi. — Mickiewicz.

Gospodine!

Evo vam šaljem 10 for srebra, da jednom svoju dolžnost izpolnim, premda pozno pak itak točno i gotovo. Budi vam serdečna hvala na vašoj dobroti; drago će mi biti, da sem

kader vam u naknadu tolike ljubavi s čim služiti, izvolite dakle samo kazati, kad bi se šta takvoga sbilo. — Ovih dni mi je Francel iz zlatnoga Praga pisal: Vsakdanje potrebe još kako tako pomiri, alj za obleko bi mu trebalo 20 fr srebra „kao ribi vode“; ove novce bi on o velikih praznikih vernul, kadar nakani svoj vinograd u Poljčanih prodati. On kao vatren i pošten domorodec mi se u serce smili, kojemu bi rad pomogel, da mi je možno više od 2 for. pogrěšati, koja sem mu poslal. Ne bi li ja u njegovom imenu směl kod vas, blagi domorodec! poterhati? Ako vi blagovoliste otu milu prosbu uslišati, i kad bi se slučilo, da od bėsnečega u Pragi kratelja i Francelna nemila sudbina stigne prie nego bi on ovaj svoj dolg izbrisati mogel, vam ja hoću polovicu vernuti, da se vam, koj toliko na domorodne naprave trošite, nenametje toliki porez. Prosim u ime Boga i majke Slave. — Njegov nadpis je: Jernej Francel, djak (abžugeben im Budče) —

I nadalje vas moram nadlegovati. Perva 2 dĕla Mickievića sem već prečital, prosim dakle, izvolite konec izročiti Feichtingeru, da mi ga šalje; kad si někoje stvari prepisem vam hoću vse skupa natrag poslati za dva ali tri tjedne. Tudi za Novice godine 1848. i 1849. bi vas prosil za već časa, ako jih sami ne potrebujete, u posłđnjem slučaju hoću bogoslovce poprositi. —

Ja se ovdĕ velni dobro nahadjam; učim druge, učim sebe, čitam, pisarim i tako mi vrĕme berzo mine, da se skoro proplašim, kad u pratiku povirim.

Još jednom vam se prelĕpo zahvaljujem priporučivši se vašoj blagonaklonosti i nadalje. Pozdravljam vas iskreno, da ste nam zdrav i vesel, nam [na] u radost a matki Slavi u korist.

Ja sem sa počitanjem Vaš

U Vajcu 31. maja 1850. hvaležen rodjak **Radoslav Razlag.**

XLV.

Großkopf Muršcu.

1.

(29. VIII. 1851.)¹⁾

Muršec komisar pri maturah po Hrvatskem.

Prelubi priatelj!

Slišati, ka Te je ministertvo uka k' tak imenitnemu opravilu poklicalo, me je jako rasveselilo. Pa lubi brat! po tem, kaj jas od horvačkih učiteljov in učencov vem, Ti je moglo

¹⁾ Letnico ustanavlja vsebina: za komisarja pri maturah po Hrvatskem je bil imenovan dne 16. junija 1851.

vse, kaj si videl, in čul ogavno, netečno in nepovzbitno naprej priti. Tam še se malo kaj da ličiti no hoblati, ampak vse se more od kraja le tesati; resnično, tam je tisti hlev augiaša, gde duge leta njih — veliko stoji, pa kteriga kmalo strebiti, tudi moč herkuleša preseže; dabi pa ministerstvo Tebe za stanovitnega nadzornika odločilo, pri tvoji goreči lubeznosti do slavjanskega roda, pri tvoji prijaznosti y priludnosti, no pri tvoji nevtrudlivi železni voli, dabi Gospod Bog Ti precej veliko zdravih let šenko, bi Ti zamogel vendar veliko popraviti, ultra posse autem nemo tenetur.

Pa ravno ko pišem, me tvoj drugi list dosegne, k'ter me rasžalosti, pak vendar ob enem tudi potalaži rekoč:

Ka bo ptiček spet zletel,
In koroški zrak dospel,
S- vodoj blagoj si očesa vmil,
In s- menoj priatelsko vince pil.
Zrak pa brāte! v- žakle plati,
In ga Tebi v Grac poslati,
Pet krav, bi se prej s'en groš dobilo,
Kak v- navadne žakle to vlovilo.
Da Te zrak ozdravi tam,
Zato pridi v- Brezje Sam.

Moja gospodinja in mati Tebe, mi vsi pa tvojo priludno sestro Gerčko prav lepo pozdravimo. . .

Bog Te prav čversto ozdravi, to želeje no prosi

Tvoj zvesti priatel

v- Brezji $\frac{2}{3}$

Grofskopf
farmešter.

2.¹⁾

(23. XI. 1851.)

Muršec komisar na Hrvatskem. — Slovenščina na pošti.

Prelubi moj priatel!

Dugo sem jas odlagal s- odgovorom na tvojo zadno res priazno, pa vendar žalostnega glasa puno pismo. Skos sem

1) V Senju si je Muršec s kopanjem v morju nakopal težko bolezen, protin . . . Kljubu hudim bolečinam je zvižgal in narekoval šaljiva pisma za svoje prijatelje. Župniku Grofskopfu je dal pisati:

„Bratec pomiluj, bratec pomiluj!

Svojga brata revnega, na posteljo razpetega.

Že pet dni in še tri, me vse prav zlo boli;

Pravijo, da je protin; vzemi ga sam črn hudin!“

Ruedlnu: „Bulletin Nro. 1.

Aus unferem Haus- und Hoflager, Nordost der Residenz:

Unsere Unterthanen haben sich empört;

wollen uns nicht mehr tragen itd.“

(V Murščevem rokopisnem životopisu, ki ga je sestavila njegova nečakinja Gerta Gomilšakova). — Novembra je Muršec že toliko okrevaj, da se je mogel preseliti k Ruedlnu.

Ti jas htel povedati, kako me je silno veselilo, ka Te je ministerstvo uka k- tak imenitnemu delu poklicalo. Pa lubi brat! Kelko jas horvačko poznam, mi je neprestance po skerbi b'lo, ka gde nebi, pri tvoji terdni voli, gorečnosti za slovenski rod, no pri toji obilni znanosti, prevelika težavnost dela tvojo slabešo telovno moč presilila, kér za tisto horvačko Augeašovo štalostrebiti je resnično potrebna ena krepka vesolna tak dobro dušna, kak telovna moč. Pa kaj sem si neradoma mislil, se je zgodilo :

Ministra Tuna naročeno delo,
Je Tebe pri zdravji živo prijelo.
Če se Ti vidi, ka bi Ti škodilo spet,
Netreba Ti tak'ga dela v- roke več vzet.
Ostani v- Štajarski no Koroški deželi,
Ja Te mo zadosti jesti no piti tu meli.
Kaj hasni zlato, srebro no velika čest,
Če se zgubi zdravje, no pride zemlici v- pest.
Zato priatel! modro ravnaj
Ka Ti pride to lubo zdravje nazaj
Te pa s'ga pridi terdit v- moj krepki koroški kraj.

Moja gospodinja no mati vsi zdravi, tudi tebi to lubo poprejšno zdravje želejemo, tvojo sestro Gerčko pa prav lepo pozdravimo . . .

Tvoje lube pisme skoro prej celo Krainsko deželo obletijo, kak do mene pridejo, kér tam je v- nekem koti tudi en svet Ošvald.

Naša luba slovenšina poštna gospode moti,
Ka si mermrajo, ko stara mačka v- koti ;
Da dobijo v- roke pisme naše,
Se deržijo kislo, ko mače poleg vrele kaše,
No rečejo: Vrag zna kam bi njo poslal,
Ka bi slovenca misel res dognal.
Pa — poidi po železni cesti,
Da še se ma en nemic za jez'ti,
Potem pa pridi spet nazaj
Ka te pošlem v- pravi kraj,
Odlazi! v- št ošvald pri Marenbergi,
Ka prideš v- prave roke Grosskopfi.

Ta luba Drava je tudi pri nas rassajala, veliko pripravlenega naloženega lesa odnesla, tudi precej gruntičkov vzela, nekaj pa sporastergala, nekaj pa kamenja, pečovja, prodá no nerodovitega peska gor nanesla. Pa naj bo vse Bogu k- česti, pomalem si bomo s- božjoj pomočjoj spopravili, kaj de se popraviti dalo.

Bog daj dab' Te mojo pismico že prav zdravega našlo, to močno želeje

Tvoj

V- Brezji
23^t Listopada 851.

zvesti priatel
Matia Grosskopf
farmešter.

XLVI.

Stojan Muršcu.

(19. IV. 1852.)

Krajepisna imena braslovške dekanije. — Gmotne prilike braslovškega dekana.

Prečastiti Gospod Doktor!
Predragi Prijatel!

Pač boš že nevoljin, de odgovora od mene tak čas čakaš. Odpusti: kar se mi je tukje toliko opravkov nadervilo, tudi rad dolžnosti opušam, ki jih prijatel do prijatela ima. Zastran Tvojiga vprašanja sim se čudil, de popisa naših krajev še v Tvoje roke nazaj ni. Jaz v tih krajeh tako rekoč doma, ker sim razen 2 $\frac{1}{4}$ leta zmeraj v tej tehantij, kar sim se v Ternovcu od Tebe poslovil, vem za vsak kotič, in bi ga malo de ne z zavezanimi očmi našel, [torej] sim imena pri tej priči poslovenil, kakor sim Tvoj razpis v roke dobil, in kar drugi dan celo stvar v Gorni Grad g. Brunerju poslal. Brunner je, kakor znano, zgled lepe rednosti, torej se čudim, kako de je ta reč v njegovih rokah zaostala. Zbolel je bil kake tedne pozneje nevarno, in torej je lahko, de [je] na celo stvar pozabil, drugače si zaostaje ne morem misliti.

Kakor hitro sim letošno Tvoje pismo prebral — bilo Tvojiga goda — sim kar natvegama Brunerju „knjigu bielu“ pisal, in ga zaostaliga dela opomnil. Lahko de Ti je celo stvar že zdavnej poslal bil. Bi bilo pa vunder kaj navskriž prišlo, samo besedico mi piši, in spisati Ti hočem vse lastne imena krajev moje tehantije. Narboljše bi bilo, ko bi se zgodilo, kar je lani enkrat „Bčela“ omenila, de bi se krajopisí po tehantijah zložili. Razun imenov bi se dobilo tudi lice kraja. Ne vžalilo bi se mi, za svoj okraj tak spis načertati, ker se mi kaj takiga občenorokoristno zdi.

Tak — vbožčik! — Te je tudi Gospod obiskal! Pomilujem Te, to me taži, de vem, de si križu kos in si ga v duševni prid obrniti veš. De bi mi križev mankalo, se tudi jaz ne morem pritožiti. Vera mi pravi, de so križi žlahtni zakladi za brezkončno večnost, duh bi bil še voljin, ali — meso je slabo. Večkrat se mi dozdeva, de so moji križi — križi brez Boga. Kar sim namreč tukje, se mi malokdaj godi, kakor bi človek rad. Perve dve leti sim se prav globoko v dolge zakopal, de bi zamogel kmetijstvo po redi oskerbovati. Komaj sim si oddehnil nadjaje se: Zdaj počneš dolgove odpravljati; kar našene osoda strahovito burjo 1848. leta, ki me je še vse globokeje v dolgove potlačila, kakor me je najdla; in ta zlob le raste in se dan na dan huje naraša; zakaj moreš vediti, de ga še nisim dobil vinarja za vse svoje pravice, ki mi jih je 48letna burja odnesla. Moja fara ni bila rektificirana, in zato ne dobim tudi nobene pobote. Ako bi še bilo kaj tistih vradnikov, ki se jim je reklo: *Überzähliger, Unbeisoldeter*, bi se jaz z posledno lastnostjo po svakim načinu moral imenovati, z prvo ne, ker imam opravkov zdaj ko poprej — verh glave, le zdaj še veliko več. Poverh vsega tega me še vjima tepe, kakor gormane splot, in še toče mi je bilo pred lanskim v no-grade, lani na polje nagnalo; letos si je nesreča v moje hleve zašla: v nedeljo Laetare so mi vse svinje proč prišle — 6 glav. Sit nomen Domini —!

Kadar se vigrud v celi svoji lepoti — vsa topla in prijetna prikaže — skusi skusi na ene dni Nemcam slovo dati, pa odrini do tod; boš vidil, v kakim raji de prebivam. Naj Te ne vstraši poprejšni popis, ako le nisim poverh še bolehas, se za vse sitnobe ne zmenim: neobčutljiviga so me te burje naredile za vsaki zleg. Poverh se ajdovski zrek pri meni ni spolnil: „Tempora si fuerint nubila, solus eris“; vsi prijatli so mi zvesti ostali, in ti me verh vode deržijo, de ne vtone. Ne verlo, pa po idiliško Ti bomo po-

stregli: le pridi. Sestra bo vsa vesela, ko bo eniga mojih prijatlov spoznala, ki ji je še neznan, ko vé, de so moji prijatli sami jaki korenjaki.

Ko je sv. Jožefa še enkrat, 3tjo nedeljo po veliki noči, priložim malahno vezilice; kar pa vošim, je čez čudo veliko — vse vse, kar je dobriga. Med tem, ko skončavam listič, mi je previdnost pota poslala, kakor nalaš. Prav Ti bo spoznati noviga novinca Lazaristov, ki se ravno na potu v Pariz znajde — g. Premož po imenu. Rad bi človek rekel z sv. Avguštinam: Ti si osvojujejo nebeško kraljestvo, mi pa le mirno tečimo!

Ždaj moram pa že nehati pisati, pa ne ves zvest biti njemu, ki ga v duhu poljubim,

Svojimu, preljubimu Prijatlu

Prijatel, sluga, spoštovavec

Brašlovče
19. aprila 1852.

Mihael Stojan

XLVII.

Sladović Muršcu.

(1852—1853.)

I.

(21. VII. 1852.)

Senj; hrvatske gimnazije sploh.

Častiti Gospód!

Lubi rojak ino perjatel!

Mene ino vse Vaše tukajne poštvavce močno veseli Vaše prav slovenski nakinčeno pismo. Povsód gledamo milino odprtega srca, toplino domolubneg čutenja ino praveg poznavca napredojóče vkopne domačije. Vere! nejste se premenili. Vas srce boli, kjer se naše duhovitne reči v takšnoj needinosti nahajajo. Ah, če bi Vas per našem oralu i mislili imeli! Bog Vas na mnoge časti in dolge čase obvari!!

Potém ker sim Vaše pismice prebral, sim menil narbol storiti, ako Vam slovenskom besedóm oznanik povrnem, imajoč na pameti Cicerovo na Attika (pism. 23.): „In quo si quid erit quod homini Attico (Vam pa: Styro) minus graecum (v. p. slovenicum) eruditumque videatur, non dicam me, quo facilius (ea) probares . . . idcirco barbara quaedam et *σλοικα* dispersisse . . . erit eiusmodi me imprudente et invito.“

Prvič nezamorem narisati vesele našeg mnogozaslužneg, stareg biškopa, koj sim njemu Vaše oznanilo bral, ino resnico povem, solzami sta mu očesa potočila: poglej našeg Muršeca, so mu besede bile. Kader sim pak beroč do tih beséd prišal, kje svojo žalovitno bolezen spominate, ino pót v toplice, na tó so djali: „piši gosponu od moje strane, de ga želim videti, naj dojde k meni u Senj, ja budem za njega vse pripravil, pa

se bude kupal v morskoj kupelji i vozil krajem i veselil, i tak vsake vakance naj dojde k meni, i javi mu da ja to jako želim i de ga imam rad." Tudi se mi vsi upamo, vas tukaj pozdraviti, narmenje drugo leto, če toisto brani, saj se Vi temu odrekli nebudete, kar dobro véte, koker morski zrak vašoj nravi godi; temuč ste nekaj i perjatlom dolžni, kateri Vas s polnim srcem čakamo. Rés, pravite, rés ino rés, mi Vas strežemo a vi pridete. Nejste še nikar ogledali naše permorske otoke a ni krasote plitviških jezér, ktera imenitne zaloge vsake natorske baže pomalajo. Temu tudi lepa pergoda bode romantišno liko pohođiti, če bi Vas tukaj (menim de nebode) dolg čas nalamal. Gospód prefekt, moj bratič Francek i drugi kolege povolno Vam vesele trdiyo. Vam se na Mureku pri Radgoni lubi, zakaj pa ne v Senju per slovenskem morju, kje so tudi Vaši milenki, kje se Cicerova domačija prek naše sinje vode a pod lepim modrim oblakom razprestira.

Ah, vi gospoške slačice, friške smokve z našeg okoliša, gruške z laškega kraja, dinje sladkorne i ti drugi žlahtni kinč južne Pomone, povabte nam Muršeca! — Neque te inexorabilem Rhadamanthum putem!

Perjatú! Vaša per našoj učilni delavnost védno se pozna. Kolko menši čas prebivanja, tolko vekša zaslužba. Men-de let plati: prišal, vidil, dobil! Razlika sgorneg ino spodneg gymnas'ija v plačilu je sto rajnskih, tar 700 i 600 fl, očiten razložik (za 100 fl menše) naproti svetovnim učenikom unih šól, kjer nemamo žene, ktera po temu številu ampak v šolskoj roki 100 fl vela. Vsi smo bolj zadovolni, zavolo čega Vami, žlahtni gospód, zahvalimo, jenu Vas tisočkrat spomenemo, zosebno častiti biškop. Kera pak doba vašo vošnje popolnoma zreši, to sam Bog vé. Povrstenje našeg zavoda povlači se na vsak pergod. Učeniki nemajo še nobeneg povelneg pisma. Senj, bolpak Vinkovce postanovitijo, oba zavoda težko obstaneta; povančam, de za perkladnom sredinom barajo. Čas nam to lóči. Petrinja je banova milenca. Kdo bode pak korist senjskeg gimnaza narmenje za jadarsko permorje tajiti! Mi se vsi za vsako zgodo našeg Stareg držimo. Resen de še nemamo naških knig za učilnu, tamuč tu reč per nas koker i v Zagrebu marljivo obdjanjajo. Morebiti de to nebode k sodnemu dnu trobilo. Saj je g. Šulek nalogo dobil, npravne povesti dogotoviti, letako se v Senju za zdelanje matematike peča, Močnikovu v Golóbovu prevodu imamo.

Velike zahvalnosti za poslane meše vkóp 36 fl 18 kr., ktere sam 19. tekočeg mes. primil. V dober čas ste mene pomogli, kar začetkom Augusta za volo Concursa na Dunaj pojdem. Znajoč Vaše znaneštvo s g. Miklošičem, lepo Vas

prosim, de bi mene poprej ko tam pridem, g. Miklošiču enim pismom preporočili.

Gospod Biškop nesu od Vas nobeneg pisma dobili i nerazumijo kakšni „obris risne mise“ menite.

Bodite uvereni de Vas vsi lubimo i tukaj želno čakamo. Čas gredoči naše perjetelne veze enega leta k pridu naše domovine inu k slasti našeg žitka obtrdi.

Od Boga Vam zdravle, od mene pozdravle.

Vaš

zahvalni

Senj na 21. Julija 1852.

Mane Sladovič.

2.

(28. III. 1853.)

Zima in pust v Senju; draginja v Senju. — Prilike na gimnaziji.

Prečastiti Gospodine!

Ljubi Prijatelju!!

Rado Vam odpisujem, kad sam se od težkog bolovanja pridigal. Najprvo hvala što mi poslaste sv. mis, primih popunoma, kako u Vašem listu kažete. Pozdravlje izručiti nisam mogal do sade, nu kad pošetam iz dvora, bit - čete služeni. Hvala bogu! kad sam stanje obsade mojeg' dvora dokinul, te se smiem voljnije kretati po božjem zraku. Mislim po Vašem zdravlju, koje tek onomadne vratiste, da nečete biti ove močvarne zime ni Vi puno hodali po vaně, bar je ta zgoda lietos u našem primorju, gđe je malo koga bólja minula, samo našemu starini Mirku nenahudi, valjda što se tvrdo dvorih drži, te malo izlazi, izim kadkad na izvoz prama sv. Jeleni [rečkoj strani]. Morate znati da smo i ugodnih danah minulog sečnja imali, koi su mnogog šetalca na primorski čelopek izvabili; pače gđekad bi rečka cesta vrvila gospodom svetrojeg stališa i gospodjami, kano da bi u vnciech Corso gledali, da kako en miniature.

Kratki lietošnji mesopust dal je ipak našem gradiću dosta zabave. Sabrali bi se pri moru kod mosta na luci gledajući krabonosice u lépih i po izbor nošnjah, talianskih načinih, turskih opravah, sad kojeg sužnja ili odsudjenika, sad odělo phantastičko, ili kojeg odrapina, sad satyričku osobu itd. šarenoga dosta; nu valjalo se je, osobito lietos, dobro čuvati, da kome ta krivena čeljad oči ne izbije, jere bi nosile krabonosice po 2—3 *fl* cukrenih mendulić te bi bacale cielom šakom u gledače.

Bacanje ovimi mendulicami (od veličine graška) obično je u nas i na pirieh, svakako za oko pogibelno. Da Vam je pako bilo poviriti, kad su slamenog mesopusta [zadni dan u oči pepelnice sréde] u kolieh vozali, uzanj žižke uljane gorili, i za njim naricali, njegove dobrote izbrajali, pa opet zloće i što je komu zla pričinio, pominjali, gđe bez satyre neprolazi, zaista bi se bili za trbuh držali. Dosétljivost našeg naroda uz voljnu censuru pokladnu postupi iza mesopusta na sami vrhunac. Vršeno bi bilo gđekoju takovu ex tempore ubilježiti. Istina, krabonosice dolikuju vlaškomu rodu ali se kod nas već odkad pametara neima udomaćiše. A i po Vaših stranah imadu neki slični tragovi bar na tri mesopustna dana.

Budući i Vi kučno gospodarstvo vodite kako i ja, bit-će vam mislim drago da Vam kažem kako ovdě živemo, te čete moći prisposodobiti cěne gradačke s našimi: mi se tužimo na skupoću jere je odprie sve slākše bilo: mundmehl 1 fl 5 $\frac{1}{2}$ *xr* CM., Semmelmehl 1 fl 4 *xr*; griza 1 fl 7 *xr*; mekinjah 1 vagan (fl) 2 fl 40 *xr*; soli 1 mēra (fl) 11 *xr*; oriža 1 fl 8 *xr*; kave 1 fl 18 *xr*; cukra 1 fl 13 *xr*; govedine 1 fl 8 $\frac{1}{2}$ *xr*; ribe 1 fl 8 *xr*; vina 1 mēra (fl) 12 *xr*; piva 1 mēra 10 *xr*; tele-tine 1 fl 12 *xr*; bravine neimamo do jurjeve; frontinjaka ili cipra mēra 1 po 1 fl; masla 1 fl 32 *xr*; masti 1 fl 22 *xr*; mlēka 1 mēra 8 *xr*; svēcah lojenih po 6 u funt 18 *xr*; ulja 1 mēra finog 1 fl 8 *xr*; smokāv 1 fl 6—12 *xr*; mandul olupljenih 1 fl 30 *xr*; sljivah suhah 1 fl 8 *xr*. itd. Znam da je mnoga od ovih kod vas u priličnu cěnu, akoli nije a ono je gore po Vas nego po nas.

Kad su se počele kod Karlovca vojske kùpiti, onda su cěne nešto digle se bile, osobito kad su ovuda konje kupovali sa samari za vojsku, bili smo se svi velikoj draginji nadali. Nu hvala bogu, iz vojske neće valjda ništa biti, jere su se turci prepali, te su rep podase povukli. Mi smo se dēlom ovomu vojnomu kretanju radovali, da budemo jedanput mirni na krajini od turakah, ufajući se da će turčin unapredak popraviti stanje u Bosni, udariti ceste, dići trgovinu, s kojom bi mi osobito dobili, zametnuti školu i slične popravke uvesti, koje bi i mi susēdi očutili bili. Ali od lienog tureta nigda ništa! Od kako turci amo nesmiju ili boje se, od onda je govedsko meso poskupilo, u nas je prie 1 fl po 4—6 *xr* bio, to nas očutno tare, jere brez mesa nema puta, a koj veliko obitel ima hraniti, kano ja, taj znade našto drobi. Kad prolēće nastane vidēt ćemo bolje, hoćeli se zaratiti ili neće, ja bi volio da bi se na miru brez krvi i mrtve glave obavilo; vojska je nevolja, a najgore okolici gđe se dva jaka biju.

Već je prvi tečaj školske godine minuo a mi još nemamo supplenta za mathesis i hiftor. natur., za kojeg biasmo raz-

pisali concurs, javio se samo neki præmonstratensis monachus bivši suppletom u českoj, pak ga dan na dan očekamo. Hoćeli moći su 300 fl živěti, to je veliko pitanje? Mislimo da je čoek drugčie izobražen i da nećemo š njim izgubiti. Accurti, bivši supplet u nas od risanja, slikanja, prirodopisa i računstva otišao je u rěku na tamošnji privatni pomorsko-trgovački zavod su 500 fl, svojim stanom i dvorbom a s malo posla, tako da mu po 2 ure nauka na dan pripadaju. Budući ovaj zavod praktičan i položaju grada doličan, imade dosta djakâ, s toga čujemo da će ministarstvo viši gymnasij na rěki ukinuti. Svakako nebi dva gymnasija ovako blizu mogla obstati, a ovako je za nas bolje, kad u rěki mali gymnasij bude. A i odporni duh rečanski, naklonjeni talianštini, nije prikladan za odgojenje mladeži, kako je Vam poznatie. K tomu su u rěki dvě stranke, talianska drži za onaj privatni zavod, gdje je sve talianski, a narodna za gymnasij, gdje se ponešto i materština goji. Ovo čepanje pučanstva u glavnom interessu nemože probitačno dělovati na tamošnje škole, koje su i brez toga od nekad slabe bile i jedva dovoljnih učiteljah imale.

Što se knjig školskih tiče, u tom poslu nismo ni za palac naprvo, držimo u rukuh auctore němačke pak prepodajemo sad naški a sad němački, uprav po duhu mnogojezičnog slovēnstva; knjigu napisati, to je u nas velika muka, a osobito od rata madjarskoga, sve je stronulo i zalěnilo se, uprav něko mrtvilo vlada kako nigdě. Malo tko u nas čita, ako se je zapopio, on više negleda u knjige, dok nedodje ona godina, kad mu se valja za župni natečaj pripravljati, ako i breviar čita, to je osobita revnost. Pak tko će tu auctora sastaviti, koji zahtěvanju sadašnje nauke i dětovodstva odgovara. Světovnjaci pako po gotovu žive u nemar za škole i nauku. Dosta zlo, kad možemo izbrojiti na prste sve one koji šta rade, i to smo u brzo gotovi. Prilika je daklem sva da će nēm. jezik naukom ukupnom zavladatai. — S toga mene malo veseli u nas, ja sam nakan na koi štajerski gymnasij preći, ako bi kako mogao za latinski jezik, iz kojega sam za šest clafsah gymnazijskih potvrđen, a to bi se Vam vredni prijatelju priporučio, koi bi to meni kroz kojeg directora lahko naklonili. Ufam se, da bi odgovorio svojim dužnostim. Neznam koliko imadu tamo profesori od dolnjeg a koliko od gornjeg gymnasija? Mislim da bi mogao živiti. Nu ja nebi hteo za suppleta ići.¹⁾

Za sada pozdravljam Vas mnogo i želim Vam zdravlje, ako budete što mogli mi glede moje prošnje (za štajer) javiti, bi ću Vam mnogo zahvalan. Ovih danah (24—28) febr. imamo

¹⁾ Tu je (pač) Gomilšak pripisal: Ni se mu posrećilo. Poznej je bił župnik.

dělom sněg a dělom dažd, uvěk jugo i nepovoljno, oblačno. Ako budem mogao, kad prolěće nastane što poslati Vam od primorja, neće faliti.¹⁾

Vaš

U Senju dne 28./2 853.²⁾

zahvalni štovatelj
Emanuel Sladović

XLVIII.

Ivan Trnski Muršcu.

(1854—1895.)

1.

Pesem

„Gerti Muršecevoj
u zabiti gorskoj
pri murskem zavoju“³⁾,

To pesem je objavil že Glaser v Zgod. slov. slovstva III. 37. Pod pesmijo je v rokopisu:

U Gradcu na 21. Rujna 854 žaleči, što gospodina brata i Vas nenadje
Vaš štovatelj

Ivan Trnski.

2.

Napisi za križev pot.

U Zagrebu na 6. Prosinca 1886.

Visokoučeni gospodine i dragi prijatelju!

Evo Vam ročnega prievodu napisa za pojedine postaje Isusove muke. Sam sam obavio taj posao i rado se odazvah Vašoj želji; stari smo prijatelji a i Vi bi meni izpunili namah svaku želju.

Naše literarne okolnosti niesu najpovoljnije, prodaja naših knjiga vrlo slabo napreduje.

Ni zdravje mi nije najpovoljnije . . .

Ujak mi i teta pišu, da se po okolnostih i svojoj starosti prilično dobro nalaze. Kada ih prvi put posjetite, molim vas, izručite im moj srdačni pozdrav.

I Vašoj vrlo štovanoj sestri⁴⁾ slovenskoj domoljubki moj ponizni naklon.

Štuje Vas svesrdno

Vaš

stari znanac
i prijatelj

Ivan Trnski

¹⁾ Tu je (pač) Gomilšak pripisal: Ni nič poslal.

²⁾ V tem listu rabi Sladović običuo kompendij **η** = nj.

³⁾ Pravzaprav Gerta Gomilšakova, Muršcu po materi nečakinja in dolgoletna gospodinja. Prišla je k Muršcu čisto mlada in še živi v Gradcu, odlična po izobrazbi in mišljenju.

„Murski zavoj“ je brezdvomno Mureck (Mur-eck), kjer je Muršec od l. 1848. počenši bival na počitnicah.

⁴⁾ Gerta Gomilšakova popravila: sestrični.

3.)

(1895.)

Cvjet na grob

slovenskoga poštenjaka profesora Josipa Muršeca,

Ilirskoga drug iz doba,
Štovalac Ti vazda očit,
Povrh Tvoga dodjoh groba
Bratsku viernost zasnvedočiti.

I sam radeć na rad Ti si
Bez zavisti nuko druge,
Tko je krilat nek se visi
Luć nam iza noći duge!

Medju prviem skoči prvi,
U našem se nadje kolu,
Živ i sviestan brat po krvi,
Brž nam dade srca polu!

Steta nam je, žalost velja,
Luć da taka zapala je
Sa vidika prijatelja,
Mjesto da nam priekviek sjaje!

Svedj si bio dobra duša,
Budeć rod svoj čil kremenjak,
Gdje se vatrom zlato kuša,
Bog i duša, sav poštenjak!

A ja tužan, drug ti jađan
Sa Slovenci plaćem, žalim,
Cvjet Ti sadim na grob hladan,
Uzorom Te mladjim hvalim!

Ivan Trnski

II.

Kišpatić Muršcu,

(187?)

Prošnja za Vrazova pisma.

Velećenjeni gospodine!

Matica hrvatska radi na tom, kako će još ove godine izdati zadnji svezak Vrazovih djela. U njem želila bi ona uz Vrazov život objasniti i literarni pokret njegove dobe. Da će tome najviše pomoći njegovi listovi, o tom nejma dvojbe. Razabirući po njegovoj ostavštini vidismo, da i u Vas štovani gospodine, ima njegovih listova, s toga Vas najuljudnije molimo, da nam jih što prije izvolite priposlati, a mi ćemo Vam ih, ako želite, kašnje povratiti.

U ime odbora:

Mijo Kišpatić

tajnik prof. zagr. realke

¹⁾ Ta elegija je bila natisnjena v „Stovanskem svetu“ 1. 1895, a „prepis od svoje ruke i za svoju uspomenu“ je Trnski poslao Muršćevi nećakinji Gerti Gomilšakovi.

L.

Božidar Raič Muršču.¹⁾*Vrazova slavnost.*Pri sv. Barbari v Halozah
dne 19. avgusta 1880.

Prečastni gospod!

Dne 8. septembra t. l. kanimo v družtvu z brati Hrvati velikanski proslaviti 70letnico milega nam prerano umrvega St. Vraza; Slovenec navadno počina vsako delo z Bogom, tako je tudi pri tej svečanosti odbor odločil, da bode navedenega dne slovesnost pričela se s sv. mešoj pri Jeruzalemu, v ondešnji kapeli. Prečastni gospod! Vi ste bili iskreni prijatelj Stankov, služili ste pri Sv. Miklavši kakor duhovni pastir dobrega spomina, preprijazno Vas tore drzne se prositi svečanostni odbor, da bi Vaša blagost račila za Stanka ob 11ih sv. daritvo opraviti, kar bode toliko odličnejšega pomena, ker bodete onokrat uže zlatomešnik, k čemur Vam omenjeni odbor najdostojnejše častita.

V presladki nadi, da milostivo uslišite in spolnite našo ponižno prošnjo, ostajam

Vaše prečastnosti

najiskrenejši štovatelj
Božidar Raič

LI.

Dr. Ivan Geršak Muršču.

(30. VIII. 1880.)²⁾*Vrazova slavnost.*

Velečastiti gospod!

Jako razveselila nas je vest g. Božidara Rajča, da bodete kot kolega Stanko Vrazov na den jegove sedemdesetletnice v Jeruzalemu mu blagovoliili zapeti svečano mešo. Prepričani smo, ka bode navzočnost Vaša, velečastiti gospod, svečanost storila še sijajnijo.

Blagovolite, slavni gospod, od podpisanega odbora k 5. bodočega mesca sprejeti naj srčnejša voščila.

Z najodličnejim spoštovanjem priporoča se
Vam

udani

Za odbor St. Vrazove svečanosti:

V Ormoži 30/8 80.

Dr. I. Geršak¹⁾ Glej Glaserjevo Zgod. slov. slovstva III. 145.²⁾ Le podpis je lastnoročen, Geršakov.

LII.

Jos. Lendovšek Muršču.

Slovniske opazke. — „Slovenski pravopis“.

Beljak, 17. III. 89.

Velečestiti gospod profesor!
 Slavni in prezaslužni starosta slovenski!

Prav srčno se Vam zahvaljujem, da ste mi blagovolili poslati zelene knjige; vrnem Vam jih kakor hitro končam svojo „slovensko slovnico“; nemško pisano „Slovenische Elementar-buch“ sem že predložil visokemu ministerstvu, da jo potrdi, in pričakujem vsak dan odgovora. — Zahvaljujem se Vam pa tudi za jako zanimive opazke glede nekterih oblik in glede pravopisa. „Ti“ ali „te“ mesto „ta“ govori se tudi na Koroškem, a težko bode dandanes pridobiti tej obliki zopet veljavo, ker so se vsi pisatelji poprijeli oblike „ta“; omenil pa bodem na vsak način tudi obliko „ti“ ali „te“. Kar se tiče rodilnika „dveh“ in „dvuh“, mislim, da je prvejša oblika narejena po množinski obliki „treh“, druga pa odgovarja „dvoju“ stsl. „dveju“ in je pristna dvojina. Nevem pa, imamo li pravico, obliko „dveh“ rabiti za ženski, „dvuh“ pa za moški spol. Ista težava je tudi pri mestniku: „obéma“ „obuma“. — Tudi oblikama „dvuh“ „dvuma“ „obuh“ „obuma“ bo težko zopet pridobiti v pismenem jeziku veljavo.¹⁾ — Mogoče pa se mi vidi, da rešimo „pri bratoma“, „pri nama“ itd. mesto množinske oblike, ki se navadno rabi. — Tudi jaz sem mnenja, naj se v sestavljenih oblikah prvotno deblo kolikor mogoče ohrani, da se torej piše: tež-ko, bridko i. t. d. — A prilikovanje ali asimilacijo pozna slovenščina ravno tako kakor grščina, latinščina i. t. d. — Piše se scriptum, ne scrib-tum; γε-γραπ-ται in βε-βλαπ-ται in ne γε-γραφ-ται ali βε-βλαβ-ται. — Tako tudi v slovenščini: spremem-ba, ne spre-men-ba, obram-ba, ne obran-ba; asimilacija je provzročila, da pišemo: z dobrim, z lepim, a s tenkim, s hudim, s košatim in ž njo, ž njegovim. — A mejo, do ktere naj se ima prilikovanje izvesti, je težko določiti; kako se naj piše: „zmatram“ ali „smatram“? „pojasnujem“, „pojasnujem“ ali „pojašnjujem“? vse tri [oblike] pisave se dandanes rabijo. Kakor pri asimilaciji, tako je tudi pri mehčanju posebno „l“ in „n“ velika zmešnjava; jeden piše „ljubeznjiv“, drugi „ljubezniv“, jeden „prihodnost“, drugi „prihodnjost“, tretji celo „prihodnjest“. Posebno težavo provzročuje ta nedoslednost v pisavi nam učiteljem; zategadelj sem se obrnil do gosp. prof. Kreka, naj on povzdigne svojo

¹⁾ Muršec je pripisal to-le opazko: dvuh bratu sem slišal od svoje mlade neuke sestre.

merodajno besedo in naj sestavi „slovenski pravopis“, kojega naj ministerstvo poterdi in ukaže, da se vsi učitelji po ljudskih in srednjih šolah strogo ravnajo po njem; le tako bo mogoče priti do toli potrebne jedinosti glede pravopisa. —

Dovolite, da Vam ob priliki slavnega Vašega godu izrazim najpršrčnejša, najbolja in najiskrenejša voščila. Ljubi Bog Vam ohrani krepost na duhu in telesu še mnogo, mnogo let, daj Vam dočakati, da se bodo uzori, ki so Vas vodili vse Vaše plodovito in zaslužno življenje, uresničili, in da še bodele videli domovino, koji ste posvetili vse Svoje moči, srečno in slavno!

Proseč, da mi blagovolite ohraniti še zanaprej Svojo naklonjenost, klanjam se Vam

z najodličnejšim velespoštovanjem in bivam

Vaš hvaležno Vam udani

Jos. Lendovšek

LIII.

Lovro Herg Muršču.¹⁾

(17. III. 1889.)

Čestitka za god; podpisan je tudi Fr. Kosar.

. . . . Po lepi in stari slovenski navadi Vam želim za vezilo k slavnemu godu „ljubo zdravje, dolgo življenje v milosti božji!“ . . . v blagor svete cerkve in mile domovine . . .

LIV.

Josip Sinko Muršču.

(24. V. 1893.)

Nova šola pri Sv. Bolfanku v Slov. goricah.²⁾

Veleučeni in prečastiti gospod
doktor in dobrotnik!

. . . . Ravno dnes opoldne v sredo kvaterno smo končali šolskega odbora sejo, ktere so se vdeležili gg. šols. nadzornik. c. kr. inženir in zdravnik kot strokovnjak pri stavbi šolskega poslopja — se ve, naš odbor kakor tudi vsi trije obč. predstojniki. Po preiskovanju zidine sedajne dognano je, da se na to še nadstropje pozidati ne more, tedaj je sklenjeno: do temelja se vse podere, a na stari temelj novo poslopje sezida. Podstrešje je že itak vso piravo, kakor je tudi strop doslužil. Ozdol bode stanovanje za g. nadučitelja, podučitelja in primerno za mežnarja s posebnim vhom; ozgor pa dve šolski sobi. Vsi so bili za to brez ugovora, kar se je gospodom zelo dopadlo. Inženir je stroške približno na 5000 fl prevdaril — se ve natenčno bode še le po zgotovljenem načrtu v jesen naznanil.

¹⁾ Prim. sub B Muršec Hergu!

²⁾ Prim. sub B Murščeve liste, pisane Sinku.

Pred č. g. Sinkom je bil župnik pri Sv. Bolfanku v Slov. goricah Slanič; z njim si je bil Muršec pobratim, kakor mi svedoči pismo, ki ga je dne 30. maja 1891 (par mesecev pred svojo smrtjo) pisal Slanič Muršču.

Tako je tedaj začetek papirni novi šoli postavljen, ktereга ste le Vi preblagi dobrotnik prouzročili, a djansko bode odbor brez velikih težav opiraje se na tisočaka našega prečastitega rojaka lahko šolo postavil. Ktera župnija ima takega rojaka, naj ga pokaže!

Slava Vam! Koč župnik bom tudi jaz hvaležen, saj pridobim eno sobo — mežnarsko — za pisarno in obednico župnijsko; tako mislim imeti. Ako pa Vi, praktični strokovnjak, ljubeznivi gospod veste, da bi se dala na kaj boljšega ona soba porabiti, gotovo ne bote pozabili meni naročiti — zgodilo se bo — le prosim.

Moje gospodarsko poslopje je res le slaba figura — ako bode kaj dobra letina k leti, bi se znalo napraviti; kar težko se mi zdi velika bremena kmetom nalagati ob enem — pa menda bo šlo; da bo Religionsfond za to, je gotovo, ker se bi tudi slepi inženir lahko prepričal da je vse piravo, ko bi lahko padel v štalo skoz strop. — — — — —

Da je Vaša dobrotljiva roka in blago srce tukaj v pomoč, bode mi to in mojim faranom trdna podlaga in podpora. Kdo in kako se zamore primerno zahvaliti!

K temu pa tukaj prilagam prepis določila g. Slaniča glede svote 670 fl = 1020 fl. Bilo je 1020 fl — sedaj 670 od avgusta 1881 tedaj bode že čez 1000 fl zopet, s kterim denarjem bi imeli prav za prav Vi kot darovnik „jus“ razpolagati — in tako če 400 fl bi le za večno luč ohranili, itak še ostane Vaših darovanih 600 fl za poslopje. Oménim še, da so P. T. g. Slanič tudi posebej 300 fl za večno luč sporočili. Po nasvetu č. g. Zmazeka sem naknil s temi denarji nekđaj oskrbeti neki plot tik Kaisersbergerjevega posestva okol cerkve — dalje porabiti za slikanje cerkve, kar pa se bode že vse zgodilo z drugimi doneski. Za slikanje imam že čez 200 fl.

Kar še Ločiške šolarje zadevlje, vejo že naše želje, toda nič se ne glasijo za našo šolo, razumljivo je to, ker so veliko morali plačati za svojo farno šolo; iz Trnovskega vrha pa hočejo tukaj biti všolani in stroške prevzeti, za to smo nje že v šolo vzeli — saj njih ni več kakor 12. — — —

Najsrdneje se Vam priporočujem želeči naj Vas ljubi Bog oblagruje zarad obilnih darov z nebeškimi biseri — a jaz in drugi ostanemo le dolžniki

hvaležni

Jož. Sinko

Sv. Bolfank v Sl. gor. 24/5 1893.

župnik.

LV.

Luka Jeran Muršcu.

(1893—1895.)

1.

Murščev rokopis „Modroversko krmilo zdrave omike“ in „Zgodnja Danica“.

L. Geh. M. J.!

V Ljubljani 26/10 93

Prečastiti, Visokoučeni
gospod Doktor!

Da vse predolgo ne mudim spolniti Vašo blago željo in voljo, Vam z največo hvaležnostjo vračam in s tem pošiljam „Modroversko krmilo zdrave omike“, ta dragi in veliki zaklad zdravih naukov, iz ktereга je „Danica“ pretekla leta prav veliko

posnela in prinesla za ljube Slovence, nekaj pa je še pripravljene v prepisu, če tudi rokopis v celoti tukaj pošljem. Zanašati se smemo, da so mnogi čitali in tudi v korist si obernali zdrave verske nauke in jih marsikteri še bodo, ker so v „Danici“ kot zakladu shranjeni, če tudi, žali, zarad okoliščin preveč raztreseni, — list namreč mora mnogotere tvarine donášati, da je času primeren in različnim bralcem ustreza, kar se more.

Tedaj, prečastiti in preljubljeni gospod zlatomašnik: Bog Vam tisučkrat plačaj in povračaj to posebno dobroto, da ste te bogate spise blagovolili v korist Slovencev posoditi in za nauk darovati! Seme se je sejalo in tudi želó se je, pa se še bode, dokler bodo iztisi „Zg. Danice“ po bukvarnah in privatnih hišah se nahajali.

Z naj večim spoštovanjem tedaj se smem podpisati, Prečastitljivi gospod zlatomašnik

Vam prav serčno hvaležni
sluga in prijatelj

Luka Jeran

kan. in urednik
Zgod. Danice.

P. S. Tudi še prav gorko zahvalo za druge dopise, pesmi, darove in za predragi pozdrav po zlatomašniku g. župniku A. Missi-u!

2.

Murščevi mili darovi; prispevki za Danico. — Stara leta.

L. geh., M., J.

V Ljubljani 10/10 95

Prečastiti gospod
zlatomašnik, profesor in prijatelj!

Ne vé m, če se je gos. župnik Vodiški Simon Žužek sam zahvalil ali še ne za tako velikodušni dar v prid najhuje razdžane cerkve, in toliko bolj ker po neki zmoti (ali stavčevi pozabljenosti?) dar ni še v Danici št. 41; torej Vam v naglici naznanjam, da sem dar (50 gl.) g. župniku poslal (kar mi pa tudi še ni poterdil), namreč poslal 5. t. m. — Tako sem razdelil tudi dva poprešnja lepa darova Vaša, ko sem darove, prišle v naš list, oddajal v najbolj potrebne kraje, posebej za cerkve, da molčim o družih tako doberoserčnih darovih, ki so večkrat dohajali iz „Dominikanergasse N°. 8“. Bog plačaj tisuč in tisučkrat vse Bog plačaj! Močno pri sercu mi je mila „Dominikanergasse“ in preljubi — drugi, ki tam prebivajo, če tudi so mi osebno neznani. Posebno drag mi je ta spomin, odkar ste bili za Danico poslali lepe Vaše spise in ko ste mi bili po

blagem pokojnem župniku Antonu Missiji poslali predragi svoj pozdrav. V preljubljenem tem spominu sem tudi nekemu štajarsk. dijaku, ki sem mislil, da ima Vaše drago ime, naklonil majhen porcijonček pri dijaški mizi Meni so štajarski dijaki prav dragi, ker so tako mehkega in priljudnega značaja bolj, kakor smo mi Kranjci.

Zatožiti moram sebe, da me tudi že starost tlači in nisem več tako spréten za delo in pisanje, kakor pred kaj leti; torej prosim tudi, ne zamérite prečastiti gospod Doktor, ako ne bodete mogli moje pisave brati; vendar pri vsem tem moram velike kosove noči v delo obračati, ker mi veliko dela skupaj speje. Upam, da Vi, preljubi gospod profesor, ste pa še zmeraj jaki in dobro klubujete številu lét, ki jih že štejete. Zdaj pa Vas prav živo in iskreno pozdravljam ter naj se smem imenovati

Vaš ves hvaležni
spoštovatelj in prijatelj

Luka Jeran
kanonik

B.

Pisma, ki jih je pisal Muršec.

I.

Muršec Stanku Vrazu.

(1832—1850.)

1.

(25. XII. 1832.)¹⁾

Dojem cirilski pisanega pisma. — Murko.

На ден ројства J. K.

Драги пријатао!

Kak so temjari desetino mervili, sva s gospodinom Jгуманом там obedвала. По обеди ми ваш свак заънејо правити, ки сте писали, но некшо такшо писмо poslali некому, нај бержеј, прејо, мени, бери би бес штел „Вес (!) би нјо штел? то ме на стра постави. — Они нјо дајо донести. К' среџи нје неведи штети; њаси знам, да сем демо (!) не бес. Па норц, сем си мислил, пањ сем. Ино то би скоро верјел, да со се ми појдоњ домо Jгуман так смејали, ки би нјих леко бог-

¹⁾ To pismo je odgovor na Vrazov list, ki je v „Dělih“ V. natisnjen na str. 132—133. V tem listu vpraša Vraz o Murku: „Ali bude stalen?“ In evo Muršcev odgovor!

njake videl, Kajti vi ste ošame, (!) z' kerimi bi nje brati znal preveč skryli; ali jas sem ravno tak neprilivno pismo gorvtergnil, ki sem nji ne perle zagledal, kak za osem dni, kda že sem tak vse razmil.

Пријател! kda bote Јгумани по цярлском писали, вянте нјам туди так. Они туди не до могли 'здобрени, (!) kaj je v' писми, ино те до си веč задели, но ује главо терли — те бом се јас нјим режал.

Вас мој луби! па оџем помиловати. „Добро, се тожите з' федром, се радо проверже на зло.“ Истїно! таки на свети је ред, па kdo му kaj заповедати море? нишье, њи не модра глава, кера ишье, как Орац вели: *non se rebus, sed res sibi subijcere*, то је по словенском: кера се навѡи, kda вас по конје згуби, ки туди пер пешца весела живи.

Јели бode Мурко стален? ме питате. воде (!), бode бode; так неко крат сем велил, ки је за попа ројен, да је мировнега, полевнега серца но велко не мара за лепо око вканливе дивиде. Влогер (!) нјеми! Здај му ниѡ не крати вастен корнеј словенцом остати. Па как со га шкоф дено тели горвзети, да је з' клоштра одстонил? Јели придно преставла? Как' је з' ѡсновисом? Кере кнїге же има збор? в пости бом вас нај бержеј ободил по мој подавек доположил.

Ви па ми теѡас ле па ради ниште по старословенском. Да би ми теѡит неби таки о. писма назај взели, би же венда расвун тоти ваши азбуки туди kaj znal, пак на здај имете потрпленје, посебно, да здај имамо ѡуда послов. Мој драги! оскербите ми теѡас Јапелново с. писмо, ки га добим, kda додем, имо (!) kaj би другега за ме било. Ројнега вина сем добил крес пет.

Na označenem mestu Vrazovih „Děi“ je Vrazovo pismo datovano: „30. Oktovra 1833“. Ta letnica je očitvidno pomota; moralo bi pač biti 1832. Dokaz: 1). Murko se je „zapopil“ 1832;

2). v istem pismu pozdravlja Vraz iz Gradca Muršca tudi v imenu Matjašiča, Matjašič pa je 1832/33 dovršil 4. leto bogoslovja in ga torej jeseni 1833 ni bilo več v Gradcu;

3). Dne 4. jan. 1834 piše Vraz Muršcu, da mu je zadnje četrtletje pisal troje listov, a ni prejel odgovora, in sicer prvega „po g. Kocmuti“, t. j., 3. nov. 1833 (natisnjeno „Děla“ V. 129—130), drugo po pošti dne 5. dec. 1833 („Děla“ V, 134—135) s slovenskim naslovom, a tretje po nekem kmetu s polja. Muršec tega zadnjega ni prejel. Za pismo, ki je natisnjeno Děla V. 132—133, v tem četrtletju (od okt. 1833 do novega leta 1834) ni prostora.

4). Župnik Miklošič, o katerem govori naš list, je umrl že 8./3. 1833.

5). Le do 27. dec. 1833 je kaplanoval Muršec pri Sv. Miklavžu in je absolutno neverjetno, da bi bil dva dni prej pisal tako pismo.

Ako je stvar taka, potem je Vrazovo pismo, natisnjeno v „Dělih“ V, 132—133, najstarejše do sedaj znano Vrazovo pismo in je pisano 30. okt. 1832. Drugo je pismo z dne 29. VI. 1833 (ib. 130—131), tretje pismo Cafu z dne 1. IX. 1833 (Zbornik Mat. Slov. 1900, 205; prim tudi tam str. 177.), četrto pismo z dne 3. nov.

Ako je stvar taka, je tudi določeno leto 3. Klajžarjevega pisma, ki kakor naše govori o Murkovem „časopisu“: 1832.

Новине вам друге neznam, kak ki so 'z me na Niklozavo vaša mati milo zvedaval, kaj bi zaželi, kej no kaj bi bili? Kaj sem znal povedati? dobro. Ormuški Jguman (kanijo) pridejo v' Cirkovec. Miklošiča že smert na davi. Kdo zna, jeli nji zdej ne premeta?

Mož Jguman dajo vas ino Miklošiča jas na še tudi Matjašiča. Murka no druge meni rađe slovence lepo pozdraviti.

Bog (!) vam' daj dobro, pište na skoren na vašem

Vam zvestem prijat.

Joz. Muršca.

2.

(9. VI. 1833.)¹⁾

Selska idila.

Dragi prijatel!

Dnes mi per Jerusalemi telovo obslushavamo. Vremen je strahno sparno, ino moje robazhe so jako debele. To me možno zhemeri ino mi volo nashene do takih lehkih robazh, kak ste vi ob vusmi eno doma imeli. Lepo vas sato prosim, dajte mi 3 take seshiti ino mi hitro pishte, kaj do valale, ki vam hitro penese poshem.

Meni so se vzheraj na prvo zhele rojile, pa si v' shuplo na strahno visoko bukvo sele. V' smerti ino pogubeli smo nje spravljali, pa deno srezhno; sato se veselste s' menoj, kajti dobil sem pa, kaj sem mislil, ki je sgubleno. Grosdje jako lepo ino she od Verbanovega zvete. Vino bo pravi elfer. Veselste se na dom, pili ga bomo.

Pishte mi kaj novine. Jas vam drugega nikaj ne snam, kak ki sem 3 dni v' toplizah bil ino ki me je lepa puza od turske meje imenuvala: „Dusha moja.“

Telko na hitrem per Jerusalemi na 9./6 33.

Vash

svesti prijatel

Odpisek bo mi svedozhtvo,
ki ste toti list dobli.
Sdravje vsem Slovenzom.

I. Mrshz.

Naslov pisma slovenski:

Gospodi Jakopi Frasi
fisque vuzhenezi prebivajozhi
na Mariahilf-plazi v' Dohtor
Stigerovem hrami N° 105 v' Grazi.

¹⁾ Vrazov odgovor na to pismo je z dne 29. VI. 1833 (Děla V. 130)

3.

(13. VII. 1833.)¹⁾

Slovenski naslovi na pismih. — Letina. — Muršec določen za Kamco. — Napad na Babiča, „sodeca v Pavlovskem vrhi.“

Dragi prijatelj!

Mojo veselje, ki sva sazhela pisme s' slovenskimi nadpiski se poshilati, je tak veliko, ki vam je ne dopovedati! Venda med vsemi sva prva, ali deno med prvimi taki. Blashen spozhetek! —

'S pervenze si bodo pozhmestri glave terli; si kotrige svoje pameti napinjali, pa tak sposnali, ki tisti, kerl engelske, fran-zoshke, lashke diazhke shteti vejo, na slovenskem tudi morejo snati slovenske.

Sami smo si mi Slovenzi krivi, ki si ne vujpamo, najnzh doma ne, v' domazhem jesiki pisati, ino ga tak ozhivestno povikshati, da deno predersni ptujzi v' vse kote s' svojimi silijo! Zhi sami nezremo, non fit iniuria. To me naj bol shmeti, to naj shmezhe sashmerim.²⁾ — Pa odsdaj, mislim, de zelo she nazhi, ali deno kam bole. Bar bi bilo!

Moj jeguman she so sdravi. Vas dajo posdraviti. Sploh skoro doma zhizhajo, no se veselijo, kak kvokla, kda she nakani valiti, na to, kaj de letoshja blashena letina pivnizi, 'no guti, 'no moshji persorila.

Ali pa s' menoj, moj lubi! fo namenli nashi grazhki рудечо-ногачи drugazhi sigrati. 26. Ivajnhzhaka so me hteli v' гамзу пер марпруги prestaviti, k' hipi kak da bi turska sila bila.

Pa ta me ne mika. Tudi jegumani po voli ne hodi. Taki so nekshega besa nasajpisali, ino snozhi je dojshe odpisek: — — zu belaffen — — —. Pa se mi je zelo 'snevidlo. Kajti rajshi po totih veselih hribih ozhem Bahi krosho puniti, se Šileni smejati, kak tam Fauni kosle 'no kose po pleshah, rezhinah³⁾ no golih pezhinah guniti. Tu mi neskajjena sladka slovenshina shedno napaja serze; tam so she dervari, dervarijo s roko no s' jesikom. —

Pa s' rokami tuj tudi dobro dervarijo. — Babizha, sodeza v' Pavloskem vrhi venda poznate. K njemi so nedavno prishli po nozhi skos okno lotertolovaji, ga s' sablami sbadali no sekali, ki je omamlen ta opal ino sanemil kak mertev. Zherstvo mlado sheno pa, kera je branila so tak sesekali, ki she so jo

¹⁾ Odgovor na Vrazov list z dne 29. VI., 1833.

²⁾ „Žmetiti“ = težiti (cfr. žmeten!); v rokopisu je „žmeteri“, to je valjda kontaminacija iz „žmeti“ in „čmeri“. „Zažmeriti“ je od „žmeriti“ = mežati, torej: die Augen zudrücken, verzeihen!

³⁾ (= redčinah t. j. jasah.)

ovi den pokopali. — Penes je tam ne bilo, ali gradski slusheb-
niki najdejo per kmetizhkih telko lubesni, kak sgisdana sraka
med srakami. — Vash svak so dobli one gorize, ko
snate. Sdaj so kerzhmar, ino tak srezhen, ki v' nedelo od
vezherka imajo vezh ludi kak kaplan per navuki. To vam
vujpam sam posvedozhiti. — Groskop she imajo novi takshi
klobuk, jas mojega dam ponoviti. Bog Vam ali lepo plati sa vasho
dobro ponudbo. Sahvalim Vam tudi sa robazho. Vse se mi
dopadne, samo to ne, ki ste ne pisali, kaj do vse tri koshtale,
ki bi vam penese poslal. Tezhas vam samo 5 f v' srebri po-
shlem no vas prosim: perloshte kaj de vezh.

Zhi she je IV. del krajnske zhebelizhe dobiti, perneste
da mi ga, ino posvete per Verblazhi, jeli so knige, po kere
sem pisal no she Fershtelni sam narozhil, dobiti? Vse slovenze,
ki so mi posdravljenje poslali, mi pa lepo posdravte. Murki pa
she povete; zhi meni babamosh biti, te naj vam mojo sbirko
da, ke se ne bom dolgo sabstoj veselil.

Od Klajshara vam ne vem trohize. Naj bershej vtize po-
slusha pa ne rajske, temozh gorizhke. —

Zhi mi kupza, ki ima debeli pojas pershenete, te bova
shla v' sahod, na kraje slovenske. Bog vam daj dobro. Vam
svesti ostane na veke

Vash

Per s. Mikloshi na 13.
Jakopovzhaka 833.

prijatelj
J. Murshez.

4.

(6. „prosinca“ = januarja 1834.)¹⁾

Vrazove knjige.

Častit prijatelj!

Vsako vašo pismo, razvun tistega, kere ste nekem po-
lanci dali, sem dobil ino bi vam tudi taki odgovoril, ali ne
sem znal nadpisa napraviti, da ga nečete podpisati, ino tak
sem te mogel dozdej čakati, da je perle ne niše znanih gor
ta šel, ki bi vam pismo naročil. Vaših knjig sem vam ne mogel
'zebrati, da sem betežen bil, potem pa mi je selenje telko
poslov napravlo, ki sem ne znal, kam bi se djal. Vse horvačko,

¹⁾ Odgovor na Vrazovo pismo z dne 4. jan. 1834, „Děla“ V, 135—137,
zajedno tudi odgovor na pismi z dne 3. nov. in 5. dec. 1833 (Gl. zgoraj
opombo k datumu 1. Murščevega lista!). —

Nerazumljiva mi je pri tem Murščeva trditev: „Ne sem znal nadpisa
napraviti, da ga nečete podpisati“, ko pa je Vraz v pismu z dne 5. dec. 1833
in z dne 4. jan. 1834. natančno navedel svoj naslov.

razvun gervanciaša, rususko no staroslovensko gramatiko vašega Livia no Paterkula sem soboj vzel. Pa bol, kak vse to zdaj polsko potrebujem, da so polaki tu v' mesti. Moj ponujen ino sprošen nasleditel je Bohanec. On bo pobral, kaj sem jas ne najti vedil.

Vi mi pišete, ki lubezen rada človeka oslepi, me zato opomenite pasko imeti no sam se za peldo postavite.

Či je to tak, te tudi jas m. l. morem vas prositi: imete pasko, ki ne bote čisto oslepnili, kajti škoda bi bila ino jako žal bi bilo za vas

Vašem

prijatelji

J. Muršeci

kaplani.

Če de mi Murko pisal ino mojo knjižico nazaj poslal, mu hočem čuda reči ino lepot pisati slovenskih.

5.

(20, XII. 1835.)

Prevod Schmidovih spisov. — Kačič. — Muršec določen za Ljutomer.

Dragi perjatelj!

Vi ste v' jesen sami no mojem jasnem lizi vidlj, ki me je vasho savujpanje do moje slovenshine možno veselilo — zhi sem vam ravno samo na pol obljubil posloveniti, kaj ste mi odlozhili, sem dino v' svojem serzi terdno sklenil po moji slabi mozhi v' vashem lepem spozhetji vash pomozhnik biti. Resniza je, ne sem se menil podmekniti. Ali sila kola tere. Sdaj she ozhitno vidim, da morem figamosh biti. Saj bi se totega lesenega krisheza, kerega ste po pismi g. Stuheza meni namenli, ravno ne bi bal, pa na meni she telko drugih krishov leshi, ki sa totega vezh prostora ne.

Vi vete, davno she sem se vam toshil, ki so tu gosti posli, she skoro gosteshi obiskavzi, ker neko slato vuro vkradnejo; kres to vse pa she sem letos postni predgar. Sato vas prosim — ne samerte mi — ne sanashajte se na me — jas nebom vtegnil. Pa telko she si pa naprejevsemem: zhi bi venda v' toti stiski she dino vtegnil meni odlozhen krishez posloveniti, bi vam ga poslal, kak hitrej bi ga sgotovil — na svolo. Zhi je per krishih ravno nobena svola ne slo pridna, je dino srezhneshi, ker leshishjega dobi.

Nevem, jeli mi bote vi ali g. Murko prvi del Kazhizha poslali? Smenta se. Murko mi je tudi drugi del Slomsheka

odnesil. Zhi she je ga ne sapravitl, naj ga perloshi. Penese hitro poshlem kak vem komi ino kelko.

Slishte novino, ki do vam vuha zvilile: mene so menli v' Lotmerg sa kaplana postavti; pa moj g. Dehant so ne perlovili.

Lepo se vam sa vasho pismo sahvalim, se vam sa drugo ino sa stalno prijasnost priporozhim na veke

Vam veren prijatelj
V Upti 20/12. 35. **J. Murshez.**

6.

(12. III. 1837.)¹⁾

Plohelnova štipendija. — Krempljeva pesem na čast nadvojvodi Ivanu.

Dragi perjatelj!

Za Plohlnov štipendium je istino telko proscov, ino, kaj še več vala, tudi za nje neka tak lepa prosica, ki nji človek komaj kaj odreče.

Jas sem vašo pismico mojem g. dehanti naprejbral, kelko se je dalo ino dopustlo. Oni so vašo slovenšino močno hvallili ino zadnič rekli: „Ja vendar bode Magdič tudi za štipendium prosil.“ Z tega že spoznate, ki koga drugega na peri majo — meni se zdi, ki križoskega Dominkuša — pa za tega volo se Magdič ne sme strašiti; naj le kompetira ino se zviža; vendar je bliže v Plohlnovem pokolenji; vendar bol sermačkih staršov i. t. d. ino či ravno štipendiuma bi nebi dobil — vsako leto se tu v' Upti, či ne blodim, ob novem leti — med Plohlnov rod — med naj bol sermačke neki penezi razdélavajo — naj se potel vseli tam zglasi — blizi 50 - 60 f bode vsako leto dobil. Telko je Dominkuš letos prijel. Ino či so naš dehant ne za istino komi oblube dali, se zna zgoditi, ki štipendium v' njegov žep padne.

Vi ste ali v' Graci ino se terdno vučite! Prav je tak, pa ki de se vam v' vašo od temnih pravic naj beržej precej megleno glavo eno malo 'ziskrilo, vam pošlem pesmo, z keroj so Ptujčari princa Johana 5. sušca per obedi gor v gradi pozdravli.

¹⁾ Odgovor na Vrazovo pismo z dne 4. III. 1837 (Děla V. 152—153). Tudi Vrazovo pismo (ib. str. 154—155) je pisano, predno je Vraz prejel ta-le Murščev list; pa tudi Muršec še dne 12. marca ni imel onega Vrazovega lista. Očividno sta se torej Murščev list z dne 12. marca in oni Vrazov list na pošti srečala; oni Vrazov list bi torej bil pisan okoli 12. marca 1837.

Pozdravljenje

Njih cesarsko visokost princa Johana.

1.

Bog njim dolgo daj živeti,
 Njih cesarska visokost!
 Dugo njih med nami 'meti,
 Je prav serčna nam sladkost;
 Veseli nas proste ludi
 Da en tak visok gospod
 Je per nas no se potrudi
 /:Nam podignit zemle rod:/ rep.

Nach der Volks-Melodie: Gott erhalte etc.

2.

Vinska terta, klas erženi
 Naj obvenči njih glavo
 Toti venec lep zeleni
 Naj njim zlata krona bo.
 V' toti naturalski kroni
 Njih o princ pozdravimo
 lno na zelenem troni
 /:Se mi njim nanizimo:/ rep.

3.

Ker oni veselje majo
 Z' tem najbolj, kaj zemla da;
 Tak njim visko hvalo dajo
 Roshe vse no zelenja.
 Vsako drevo, vsaka trava
 Se čres njih rasveseli
 No njim reče: čast no slava
 /:Bodi princ Johanesi:/ rep.

4.

Za vso toto perzadenje
 Za lubezen njihovo
 Njim bog dolgo daj življenje
 Z' pravo serčno radostjo.
 Daj potem njim v' onem kraji
 Se pres konca veselit;
 Le v' tem večno lepem raji
 /:So oni ja vredni bit:/! rep.

G. Zeiler so v' Kleh per Radgoni prestavleni.

Pesem so zložili g. Krempf. Peli so od s. Verbana 2 pajba z' 10—11 letni ino 2 ravno telko stari deklinci, po naši domači šegi oblečeni. Princ so se jako razveselili.

V' Upti 1/2. 37.

Vam veren prijatl

J. Mršč.

7.

(Po Jurijevem l. 1837).¹⁾*Čbelica. — Krst pri Savici. — Plohelnova štipendija.*

Dragi perjatelj!

Vi čete, ki bi vam kake prevzet'nice pisal: Jeli ne vete, ki sem duhovnik, keremi je naloženo neti samo drugih ponižnosti vučiti, temoč tudi sam ponižno pisati no govoriti? Pri meni ali nega prevzetnic, ino či bi se ravno še kera znajšla, dino ne vtegnem zdaj izkati, da vam na naglo pišem.

Zhbelize no kerste sem vse odal; zato vam perložim 6 f srebra ino vas prosim, pošlite še mi pa 3 c e l e zhelize 4 kerste ino en šterti del zhelize.

Davno že bi vam pisal, pa sem na Jurjovo čakal — ki bi več kaplanov k' kupi totih bukviz nagovoril.

Ki ste moje pisemce — odgovora na vašo prvo ne dobli — se močno čudvam, — tam sem vam dosta laži pisal ino tudi od Magdiča.

Za Dominkuša, sina školnika križoskega se Gotweiss močno opira, pa či je pravica z' srečoj zložna, bo naj beržej Magdič stipendiat.

Či te prav dosta gorjih Stajarcov dolsim pošilali, boma se v' Graci vidila.

Z Bogom.

Vaš

svesti perjtl
Jožef Muršec.

Še eno: Matjašič pride 'z Sredisja v Lémpah, dolta pa Lovrenčki Hojnik.

8.

(13. XII. 1837.²⁾)*Hrepenenje po Sv. Miklavžu. — Čbelica. — Krst pri Savici. — Danica.*

Lubi prijatelj!

Pismo, kero ste mi pisali z krajev slovenskih meni tak dragih, sim dobil ino z veseljom štel povablenje lubo nepozablivega mojega nekrajnega g. farmeštra. O kak rad bi spunil njihovo ino mojo volo ali služba moja, na katero sim kakti

¹⁾ Odgovor na Vrazovo pismo, pisano okoli 12. marca 1837 (gl. opombo k datumu prejšnjega lista!), a Muršec še Vrazovega pisma z dne 24. IV. ni imel. Murščev list je torej pisan nekako 25. aprila!

²⁾ Odgovor na Vrazovo pismo z dne 2. dec. 1837 (Děla V. 165—167).

z' lancom pervezan, mi nači zapové. Že inda je žmetno se našem mestnem zidovji odtergati, totokrat pa je bilo celo nemogočno, da je na Mikložovo ne bilo doma ne g. Dehanta ne kurmajstra. Da bi jas pa enkrat z dragimi prijateli po mirnem tihe radosti punem s. Mikloži šetal židane, sreberne, zlate volé bi bilo mojo serce! Pa naj bo s' nebrojlivimi drugimi tudi toto nedužno veselje vižari nebeškem aldovano.

Ki sva se v' Graci ne vidla, to je zlodi storil, ker je oča vsih laži. Davno že bi se jas rad pri vas dugov rešil. Zato vam zdaj priloženo pošlem za posledne čbelice no kerste 8 dvajšic, ino za obe danici 18 dvajšic.

Ali kaj me per tem naj bol žmeti, je, ki mi je dozday ne bilo mogočno od danice le neke liste prebrati! Bogi danici v prahi ležite, ino za istino vam povem, ki bode venda perle tretja ino šterta že s' neba stopla, kak bom jas prvo le komaj na pol pregledal. Meni nemre danica svétiti! Le od daleč se sirmak po njenih zlatih trakih oziram!! Zday je vse nači kak nekda!! Či še te vtegnoli priporočte me ponižno mojem lubem g. farmeštri. Že davno sim mislil njih obizkati, ali naj menje pisati — pa či prvo ne, zadno bode se ne na dugem spunlo. Pozdravte mi tudi vašega svaka z' sestroj ino otroki. Kda bom enkrat per s. Mikloži, nebom odišel, ki bi nebi k totim dragim stermčarom prišel — ino sí sprosil krožico vina s' tistih novo zasajenih prestermih goric, kde more ruino vince rasti.

V' protletji kanim pa enkrat v' Gradec priti, prepovete že zato zdaj vsim lažlivim gobcom ki vas te pa ne bodo zatajili

Vam

v Ptuji 13./12. 37.

G. Pesérl se vam priporočijo.

vernem prijatli

J. Muršeci.

9.

(2. III. 1838.)¹⁾

Volkmer, prevajan na nemški jezik. — Kollarjeva „Wechselseitigkeit“.

Moj lubi!

Vaša pismica puna fašenka no šal, pa tudi puna zmišlenih hval ino skritih graj ino zbadajočega pomilovanja me je dino jako razveselila. — Hujde muhe vam ne bernijo v' glavi — vse je pri vas židane vole! — Bog vam obvari sploh toto radost — vam obvari zvirališče, z kerega vam tak obilno zvira, ki se v' duge potoke razleva, ki tudi sim k' nam časi kaka sladka kaplica perplava!

¹⁾ Odgovor na Vrazovo pismo z dne 18. II. 1838 (Děla V. 167—170); zato je letnica „1838“ za to Murščevo pismo brezdvomna.

Pa eno — dragi prijatelj! je dino ne resen; vaša graja je ne celo pravična. Nesem jas, kak vi menite čisto nerodno pole — čisto vsušeno drevo, kero nobenega sada neda. Sem rodil toto zimo. Ino kaj sem rodil? Slovenca sem rodil t. j. terdega nemca sem na Slovenca prerodil; g. Matanca — vračitve doctora sem tak v'slovenil — ki pesme Volkmerove pres zablodka zvestobno na nemško prestavla. V' Murkovi gramatiki neje besede, kere bi nebi na pamet znal, ali ne strana ino mesta vedil, na kerem stoji.

Je to ne sad? O toto drevce zdaj lepo cvete — ino či ga vročo leto ne vsehne, zna morebiti sada kaj roditi.

Razvun tega moj lubi pomalem sploh na tihem slovenšino sejam. Vam, kak vete, sem telko bukvi rasodal, ki ste njih več zmogli, ino dino sem njih zdaj vkratkem več raztrosil od g. Slomšeka — ino či de mi sreča le enomalo služla, njih letos več stotin menim raspravti. To bode Bogi ino slovenšini sad perneslo. Gde se slovenšina v' božji besedi v' spripovesti ali lepi molitvi slovinskem serci perbliža, naj hitrej korenino no klico požene — ino se naj hitrej klasi!

Tudi vašega Kolara, verlega moža — (Bog takih daj dosta :) čem v dil po Halozah od farofa do farofa potočiti tijan prek na Velkonedlski breg. — Vi prete, ki je privas vsako kerv zburkal. Takše puntarije tu nebode spočel, to naprej vem. Kajti tu je kerv precaj postana ino serca so zaspana — ino meso je slabo; pa glavo bode dino vsakemi enomalo razvedril ino s' dobrotlivo toplotoj persa segrel.

Zdaj pa še eno: Ne poračajte me preveč vetrom, ki bi me odcod odnesli. Bojim se, ki bi me nebi gde na hujše terdine posadli.

Še izdaj nekaj: Kak pa pride to, ki tisti ptuji Lahi per vsaki perložnosti — per vsakem imenitnem godi neke besede no hvale v' novine dajo ino domači goreči slovinci pa nezmorejo čerke? O kak bi to mladost za slovenšino vnelo ino naš jezik častilo!

Nezamerte nam stric, priporočte me lepo visokočastitemi g. profesor Miklošiči ino 'mete radi

Vašega

vernega brata

2./3.

J. Muršca.

Kolara sem ne dva, kak ste pisali, temoč samo enega dobil od g. Vogrina; v pa dojde. Lepo pozdravljenje od g. Peserla.

10.

(20. IV. 1838.)

Rod cesara brat ste peli,
Serce naših plamení!
Lucki pa se zavzeli:
Tih' Slovenec — on ne spi!!

Pesmi žila da vam zvira
Z pers predragih vekoma,
Tak obilna — kak presmira
Zvirališča 'z Pohorja.

Židane da bote vole,
Zjutra, podne no večer;
Nič vam zdravja naj ne kole
Žalost ne, no ne čemer.

Sreča naj vas vsigdar sreča,
Slava zlati vam ime,
Kakti zorje luč izkreča
Prerumeni višine.

20/4. 38.

Ves vaš sluga
J. M.

11.

(30. XII. 1838.)¹⁾

Slavjansko društvo v Gradcu. — Novine. — „Vedež.“ — Vrazove „Narodne pesmi.“ — Cirilski napis v cerkvi ptujski.

Dragi brat!

Da bi vi mogli tako dolgo na moj odgovor — kako ja na dohod meni z Zagreba poslanih novih reči čakati, kerih še izdaj ne, bi vam resnično predugo bilo. Zato vam rajši perle odgovorim.

Vam z veseljem oglašim, da sem ne samo jas gračkem sveslavnem zočlenstvu pristopil ampak tudi 5 drugih k pristopi pripravil — z njim vugodnoj pogodboj, da vsi potroški pošilanja na moj račun padajo. 4 česki — 1 polski — 2 serbska — 2 ilirska — 1 slovenski — i 4 nemški časopisi ali novine so nam obečane. Za polovino leta sem vašem namestjaki Terstenjaki peneze že poslal. Či bude družba oblubo istinsko spunjala, imam zavujpanje v drugi leta polovini še njih pa toliko nagovoriti — za leto dni pa dvakrat teliko. Povem vam — da se prinas Slovenšini sploh velkša čast dava. Terdega Nemca sem nedavno na dobrega Slovenca prerodil — ino zdaj imam pa 2 vučenca.

¹⁾ Odgovor na Vrazov list z dne 17. XII. 1838 (Děla V., 178—181).

Novine bom tudi verlo razširjal. Či vse obečane novine zvesto dobivamo, znate, da bode več kak zadovoljno šteti. Pa razvun toga, dino hočem narodne ilirske novine še vseli na svoj račun sam deržati, či cena z' pošilanjem vred, kak vaš oglaš oznanuje, je ne kres 4 fl. Ako bi dražiše bile — bi mi prevnogo bilo!

Za vedeže vam pošlem — kelko sem dozđaj rešil — namre:

15 fl. srebra.

Pa či želite, da de njih moči več predati, bote mogli ceno na polovico postaviti.

Za vaše narodne popevke že zdaj — pred kak njih kdo vidi, podpise zbirati, bi tudi žmetno delo bilo! ali natisjenih ino zvezanih se nebojim čuda rasprav'ti.

V cirkvi naši smo vse pregledali na levi ino desni strani — ali cirilskega ali kakšega drugega napisa je ne najti slovenskoga.

Pozdravim vas — i vse ovdešne iskerne rodolubne brate. Z Bogom

Vam

veren prij
Josip Muršec

V Ptuji 30. Prosinaca
838.

12.¹⁾

Dav. Trstenjak. — Murko in ilirski pravopis. (Prim. tretji Murkov list, z dne 1. I. 1839!)

24. Veljače 839.

Ljubi brate!

Ob svečenci komaj sem dobil vaše obečane knjige i kalendar — eto peneze za nje 7 fl 48 *xr* srebra. Kalendarov bi lahko več predal — zdaj pa bode že prekesno — da že je Ožujak pred pragom. Tudi Juran i Zofia se dajo leži predati, či je ravno dramatička pokušnja leži razumljiva — ali polovico je dražišja.

Kaj le Terstenjak dela!? Čuda so njegove pisme obluble — dosta sem njih za lubo Slavšino nagovoril — ino zdaj že je drugi mesec odtekel i ne je časopisov i novin — ne nikšega zgovora. Či je on kaj kriv — či je vendar peneze potrošil — ne za peneze mi je žal — tote hočem napreplatitelom že namestiti, pa ki dobra vola pa zgine — ki to dugi trud potere,

¹⁾ Kakor se vidi iz konca tega pisma, je pisano, predno je dobil Muršec kak odgovor na prejšnje pismo.

ki naša mila Slava kvar terpi — ki vera mine — to mi serce teži! O da bi jas le, kak sem namenil, kak smo se tudi tu spominjali za našo okolino sam vse oskerbil! Ali čisto sem vujpanja še ne zgubil.

Nekaj še me izdaj bol žmeti — namre pismo — kero mi je pred nekimi tjedni g. Murko pisal. On je v' stiski. Vi vete, ki mu je naročeno knige, kere za naše šole spisava, v' Bohoričevih asbukih spisavati. Lani, se mi zdi, je mu to po volji bilo — ali letos ne več. On vidi, ki novi česko ilirski pravopis starega premaga ino vsih Sloven. serca zavнима. Iz tega mu 'zhaja sovraštvo. — To on vidi — toga se boji, ino dino se mu neče — ino si vendar ne vujpa, ki bi sam v' Beč prošnjo pisal za dovoljenje — v' novih asbukih smeti knige dati štampati. Zato je mene prosil, ki bi jas v' Ilirskih narodnih novinah zaznanil, ki on novi pravopis više lubi no štima kak starega — ki je ne njegova vola, temoč okolnosti prikru sila, ki šolne knige po starem natisjene bodo — ino ki on naprej vse knige, kere bo izdava — kakti s. pismo n. z. v' našem narečji — svojo slovnico i rečnika — ki bude vse v' česko ilirskih asbukah natisniti dal.

Jas pa drugači mislim: Naj beržej majo g. Dr. Gaj kakšega možnega prijatela v' Beči, ker bi na tihem pres Murkovega vedenja to lahko tak ravnal — ki bi se novi pravopis njemu naročil. Odpište mi na to — ki te g. Gaji lastne Murkove reči spišem, ki leži govorijo. G. Krempl so v' toti oné že g. Kopitari pisali — kaj bode gde za odgovor?

Či v' tem ne bode pomoči — te bom Murka prosil — ki delo preloži (zgovori se lahko najdejo.) Za leta dni nede več telko protivnosti —, te, se nadam, bo staro čisto potlačeno.

Pa imete toto skrivnost na tihem med soboj — ki ne bodem ovaditel prijateljstva. Ob svojem časi — či še bode prijateli treba, pride tak v' vaše novine.

Do teh dob so ilirske novine k' carovem rodi ne imele letopisov. Eto se podstopim — ako novinarna bolših ne dobi — 2 perložiti. V' Gradec budem tri na zvalo poslal.

Či nju g. Dr. Gaj, kerim se s posebnim poštuvanjem priporočim, dovolijo poprijeti — naj bota pres podpis.

Jeli ste mojo pismo taki po novem leti, v kerim sem Vam 15 fl srebra za vedeže poslal, dobili?

Bog bodi z vami

Vaš br.

Joz Muršec.

13.

(21. VII. 1839.)¹⁾

Knjige v Krapini „v vozi“. — Murko in pravopis. — Ilirščina med Slovenci.

Lubi prijatao!

Evo — što se je pripetilo! Knige, z kerimi ste me zadni put razveseliti namenili, su postale boge vjetnice. Kmet, keremi su bile berščas v' Krapini naručene, je s praznimi rukami dojšo i glasom, da su mu na harmici odvezete! — Budalo! bi lahko bio platio primerjeno harmico!

A što je vezda včiniti? Jurve je berš dva tjedna danah preteklo, i jošče je ne niednega odpisa — ne poziva po nje poslati i voze osloboditi. Što za besa ste mi poslali? Što harmicari ili stražniki tako dugo kuhajo? Jel hoté točo izkuhat, kera bi me potukla? Aj naj hudja burja njih neka protira!

Za tega volo vas prosim, pište mi, što je v' balici bilo, da mi bude moči mirnim biti i se za knige glasit.

Drugo vas pitam: kakši vas muti 'zrok, buduč da mi ne volite odgovoriti, što sem vam jurve davno od Murka pisao, poradi njemu odlučenog pravopisa? Odviše rad bi mu odpisat, kajti skradno jeste vreme za odgovor — pahčite se dakle.

Ako pri nas ravno ne gori, dino dobro tli. Tudi' starci — kako g. Kosi v' Leskovci se kod nas Iliršini vadijo. G. Krempl pa so neumorni. Dogodovčina z ilirskimi bude čerkami natisjena.

Štajerska je jurve dokončana — samo kipe junakah i. t. d. jošče naš Matjašič risava.

Ov tjedan budem se českega lotil. Ako ne zamluvit vŕsckehe česki budem se dino troško razmit naučio.

Danas budo g. Lipič hrastovski pokopan.

Če mi bude moči, vas hočem v jesen v Zagrebi pohodit.

Z ponižnim poklonom svim vernim llirom

vam

veren brat

Jos Muršec

V Ptujii 21. Serpnja 839.

¹⁾ Knjige, ki so ostale v Krapini, niso tiste, o katerih govori Vraz v pismu z dne 17. dec. 1838. (Děla V. str. 181), marveč pozneje poslane.

14.

(1839.)¹⁾„Vedež“. — „Luna“. — *Dav. Trstenjak in Slavjanska čitalnica.*

Dragi gospone!

Eto 20 vedežov; ako njih jošče više želite, njih rad z rok spravim.

Vaše knige sem vse Waicingeri poslal. Tudi en arkuš vaše Lune priklopil — kajti vi ste njih ne 12, kako pišete, poslali, temoč samo 6, kere sem razdelil. Med nama reč: Vaša Luna ma precej ostre zobę — je ne tak mila — ludna — prijazna, kak luna v' naravi. Či se skoz tako neludnost le ne bode preveč zamerila!

Terstenjak je njemi poslane novce potrosil ino mi ne čerke letošnih Časopisov poslal. — Zdaj je čitavnica proč — ino jas sem primoren denare povernoti. Da bi vi kakše dobre že hrovacke ali ilirske molitvene knige imeli, mi slobodno ene na pregled pošlite. Či bi neble drage — bi se vendar znale predati.

Kajti krajnskih sem v štartal leta za 400 fl srebra prodal. Preporočte me ovdešnim gorečim Ilirom vendar — dojdem letos v' Zagreb. —

Z Bogom

Vaš verni
Jos. Muršec.

¹⁾ Pismo nima nikakega datuma.

Nad izvornik tega pisma je ureditelj Vrazove korespondence v zagrebški vseučiliški knjižnici pripisal: „Valjda g. 1839. i to prve polovine.“

L. 1839. je brezdomno in sicer spričo opombe o novcih, ki jih je potrošil Trstenjak (gl. Trstenjakovo pismo Muršču z dne 16. dec. 1838 in Murščevo Vrazu z dne 24. febr. 1839) in pa spričo opombe o 20 „Vedežih,“ ki jih nahajamo tudi v sklepnem računu za leto 1839 v Murščevem pismu Vrazu z dne 24. dec. 1839.

Hočem pa še temu pismu odkazati določnejše mesto v okviru l. 1839.:

1). Terminus ante quem non je pred vsem 24. febr. tega leta; zakaj v pismu s tega dne še Muršec ne ve, kaj je storil Trstenjak z denarjem, a v našem pismu že pozitivno poroča o tem.

2). Terminus post quem non je pač jesen leta 1839.; zakaj Muršec misli še „letos“ priti v Zagreb (prim. njegov list Vrazu z dne 21. julija!), in Trstenjak, ki se je jeseni tega leta preselil v Zagreb, po našem pismu očitno še ni tam.

Po tem takem bi bilo misliti le na dobo od konca maja kam do septembra.

3.) V tem okviru je važna opomba našega pisma o „ostrih zobeh“ „Lune“; to se pa more nanašati le na „Luno“ z dne 15. maja 1839, ki je v opombah k članku „Magyarismus, Ilirismus“ res energično polemizovala s piscem nekega madžarskega članka; ves ostali letnik je čisto „uljuden kakor luna v naravi.“

Po tem takem bi bilo misliti le na dobo od konca maja do septembra, to je, osobito na mesece juni, juli, avgust.

15.

(24. XII. 1839.)¹⁾*Muršec v Gradcu. — Glavni račun za razpečane knjige.*

Dragi prijatelj!

Skoro že je 14 dni, ki je mene ne več u Ptuij — kero sem najberžej na vsigdar zapustil. Vem ki se vi totem glasi močno čudvate — tudi, ki vam na pol žal bode — pa za me se že da dostavek najti. Da mi je na mojem novem mesti tu v' Graci ne več moči vaših knjig razpravlati ino predavati, bi rad z' vami račun storil.

Kak znate, sem dobil 2 bali vedežov, vsako po 100.

15 fl srebra sem vam poslal za 45 vedežov potem še 20 vedežov — ino 25 še njih je ostalo. Zadne dobé sem samo 10 vedežov predal a 12 *xr sr.* = 2 fl. Od tote ene bale še ali dobite 2 fl ino 25 vedežov. Druga bala pa še je cela, kak je prišla. Od vaših narodnih pesem sem 3 komade predal = 4 f 30 *xr* njih še ali ostane 27. Za 10 predanih hval nadvojvoda Ioana a 12 *x* = 2 fl. 50 komadov še ostane, ino 2 stari danici.

Penezi, kere še ali mate dobiti, znesejo 8 fl. 30 *xr* srebra.

Vse ove knjige sem jas zapečatané pustil v mojem starem dozdamnem konaki pri g. Matjašiči — mojem nasledniki. Njemi naročte, kaj mislite ž njimi včiniti.

4.) S tem pa smo se zelo približali 21. juliju, ko je Muršec tudi pisal Vrazu (pismo 13.), in nastane vprašanje: Katero pismo je starejše, pričujoče ali pismo z dne 21. julija?

Pričujoče pismo govori o neklih Vrazovih knjigah; tudi pismo z dne 21. julija govori o knjigah, ki jih je Muršču poslal Vraz, a o teh-le se more reči, da so bile poslane nekako v začetku julija („Jurve je berž dva tjedna danah preteklo*). Ni zelo verjetno, da bi bil Vraz Muršču v tej kratki dobi poslal dvakrat knjige, recimo koncem maja ali v začetku junija in zopet v začetku julija; marveč so pač knjige, ki jih omenja v obeh pismih, iste.

Ker te knjige po pismu z dne 21. julija dotle še niso dospele, pač pa po našem, je jasno, da je to-le pismo pisano pozneje.

Isti zaključek se nam poda še iz enega premisleka: pismo z dne 21. julija nujno želi odgovora radi Murka, v našem pismu pa Muršec tega ne omenja; zato je misliti, da je v stvari Murkovi že prejel odgovor, ko je pisal pričujoče pismo, in da je to-le pismo pisano po 21. juliju. (Ali mu je radi Murka Vraz odgovoril zajedno s knjigami, ki mu jih je poslal začetkom julija, ali pa šele v posebnem odgovoru na pismo z dne 21. julija, je za moje vprašanje irelevantno).

Po tem takem bi bilo pismo pisano zadnje dni julija ali (začetkom) avgusta.

[Seveda je Vraz Muršču v času med februarjem in julijem najbrž vsaj enkrat tudi pisal, a to pismo bi bilo dosle neznan.]

¹⁾ Ni videti, da bi med tem listom in prejšnjimi listi leta 1839 bila kaka vrzel.

Vtegnilo bi biti, ki tote peneze mente tu v' Graci na kakšo ono potrositi — či pa ne pište mi na vsakšo vižo — jel njih tu mam komi dati ali vam poslati.

Ali dino moj lubi me ne mete za tote premembe volo za odstopenika. Či ravno ne toto prvo leto pa dino prihodne bom jas pa priden v naši stvari.

Jas stanujem pri g. Konjeniki Ormuškemi v' kneso-herberšteinovem hrami v' ulici Paulusthor vu Graci. Či sem vam ne vsakši reči dozdam pogodil — ne zamerte — bole sem ne zasumil.

Srečno

Vam

veren br

24./12 839.

Jos. Muršec.
Erzieher.

16.

(22. VII. 1841.)¹⁾*Predplata na „Glase iz dubrave žeravinske.“ — Murko.*

Lubi prijatelj Stanko!

Vašo pismo, kero mi je ovi den dospelo, me je po stari navadi razveselilo, kakti vsako vaših nekdanjih. — Je sicer istina, da sem nedavno v' novinah vaše pisme čital, ali či ravno vesele, niso dino mi bile tako prijazne. Tudi od predplate na glase iz deržave Žeravinske sim štel ino želel nje imeti, ali gde predplato storiti? Navaš samer [Na vas samega?] pisati k' vam, sem ni znal, jeli bi pogodil. Ino, kak vi zdaj sami velite, vnogo vam kupcov nabrati mi moje zdajne okolnosti po pravici ne dopustijo. Na mojem predašnem mesti, sem resen imel široko znanstvo, i vnogo bratov, ker so me ali jas njih obhajal — kajti bila je lepa priložnost. To se je premenilo. Neti je časa obiskavati, neti vlegnosti vložne pridoče prijatele pres vsakše oni poprijeti. Tudi se zvonček ino predhiša nekim neče. Zato vam dam, kelko premorem, mojo jedino ime. — Ali več, kak venda mislite ino hočete, vam v' imeni g. Grodera naznamnam. Vse poprek znese 68 r. sr. Na drobno vam bode, gda dojdete, vse razložil. Ali pa menje, kakti dočakati, je prodal Ferštel namre — nič. Kinreich vas je čisto zatajil. On se nespoti, ki bi kaj od vas imel. Šubert še pač vse ima

¹⁾ Odgovor na Vrazov list z dne 12. VII. 1841 (Děla V. 259—261). Od spomladi tega leta je Vraz potoval po „gornji naši strani“; med tem mu Muršec ni mogel pisati. „Nisam več dugo nikakvoga glasa čuo od Vas,“ mu piše Vraz dne 12. julija; ali je Muršec odgovoril na list z dne 19. II. 1841 (Děla V. 210—213)? Najbrž ne; to izvajam iz opombe o Klajžarju v tem listu. Ako je tako, ni vrzeli med Murščevimi listi in si je Vrazovo „dugo“ tolmačiti z dobo od 24. XII. 1839 do 12. VII. 1841. Iz leta 1840. tudi ni nobenega Vrazovega pisma Muršču.

ino g. Košar je duga, ker 7 r. 58 *xr* sr. znese, dozdaj ne popravi. Bolše glase vam dam od g. Dam. Njemi sim plačal z' penezi, kere sem v' vašem imeni od g. Klaišara sterjal.

Dino nekaj moj lubi, kaj je ne čisto noro, se mi ravno na pamet naseli. Jas ino neki drugi še — že bi davno radi gorsim od vas neke knjige imeli — ali mi nevemo kam penes pošilati, ino či bi ravno to pogodili, dino nevemo kelko? Kak pa bi bilo, da bi vi tamdol za nas odračunili, mi pa tugar za vas položili, kaj naš dug znese!? Zavujpam, ki nebote odrekli. — Zato se bodem taki zjutra dogovoril — ino vam odpisal — na zadnem strani.

Tečas zezvete, ki bode naš Murko venda še toto leto svojo gramatiko, bolše ino širie nasnovano na svetlo dal. Tak tudi nakani z svojim rečnikom. Totega bi resen rad z' g. Capom¹⁾ red na novo zložil — ali zdi se mi, ki bode mu g. C. sam naprej vujšel ino ob svojem rečnik na svetlo dal, keremu že je duge leta gradivo pabiraval. Venda nebode kaj bodi. Toto jesen — ali po jeseni nam namenijo tudi g. Kvas, (ker so se oženili, ino se že otec kličejo,) v' našo čitaonico il. nar. novine spraviti. Museum česki ino Ost ino West že je tak ovdi. Na totem zadnem strani vam ali pišem: premite tudi g. Lovr. Vogrina že Doctora bogoslovstva med naprejplatitele na vašo knjigo; zraven vas prosim dajte njega ino mene za ovdešni novi rečnik med naprejbrojitele zapisati; potem nam pošlite 3 jezgre keršanske bogoljubnosti sredne zorte ino meni od vsake drame, kere so se dozdaj na svetlo dale, 1 exemplar.

Zna biti ki vam v' totem posli kres nedugo pa pišem da sem tak hitro se z' večimi ne pogovoriti mogel. Z' veseljom bom vam tu namestil, kaj bote za nas potrošili. Zato prilozite vseli vaš račun.

Ako se pripeti, ki bodem v' Ormuži, gda te vi domovino obizkali, bote že zvedli ino tak dobri me tam obhoditi; ino či sem še v' Graci, bote tudi čuli. Srečno. Imete radi

Vašega

22./7.

Jož. Živkovega.

17.

(28. VII. 1841.)²⁾

Plohelnova štipendija. — Ptujski dekan.

Dragi Stanko!

Eto vam druge pisme i prošnje. Jas se pahčim, ki mi po prvi priliki lahko vse vkup pošlete — naj bolje bode po pošti, da bodo tak vse knjige više funta znesle — ino te je

¹⁾ Gotovo „Capom!“ Moj prepisovavec je pač krivo čital:

²⁾ Na koncu prejšnjega lista omenjeno drugo pismo.

plačilo ne veliko. — Kak sem že naznamnal — vas poprosim tudi g. Macuna Ivana Jurata med naprebrotite na vaše glase i tudi na novi rečnik dati zapisati, ino mi tudi za njega poslati od novo štampanih dram od vsake 1 komad.

Pozabil sem vam oznaniti, da je k Ferstelni na vas 1 kniga zavečana — iz Zeiringa dojšla. Tudi zvete da je vaš domorodec Magdič Plohelnov stipendium dobil — proti voli Dekanuša — ino bode zdaj tudi jurat. — Ptujčari dobijo naj beržej na skorem novega dekana — toti odstopijo — hočeš — nečeš. — Gda bodete dojšli slobodno vaše knjigopredavce pokregajte — kajti, tote dni sem nekem diaki, ker sirmašek tudi po slovenskem hlepi vedeža pokazal — ino on se je začudil — da mu še ne glasa čul — neti ga v' nobeni izlogi vidil. Taki ga je šel kupuvat. Kaj vas moje pisme koštajo prosim mi na moj račun zapisati. Vam i vsem vernim domocom vse dobro. Srečno. Ves

Vaš

v Graci 28. Serpnja 841

Jozip Živkov.

18. 1)

Predplata na „Kolo“, — Murko, urednik Slomškove knjige (gotovo „Bl. in Nežice“), — Klajžar.

27./3. 42

Luba duša!

Že davno bi vam na vašo pismo rad odgovoril — ali z' ene strani sem preveno na knige čakal — od kerih ste mi oznanili, da so že na poti po dilišanci, ino kterih še dozday ne; z' druge strani še so mi ne dojšli odgovori od prijatelov, kerim sim po dalji domovini zbiranje prenumerantov naložil i prijazno naročil — ali kak zavujpam, njih više bode, kak si mislite. Že Gradec sam je jako roden bil — kak bote na zadni strani vidili. Polovico telko bodo Juri Matjašič — Tutek v' Radgoni — i Klajšar njih naj beržej tudi spravili. Pri g. Damiani sem za 2 exempl. Luzičkih pesem kere že so vam tedaj odposlane bile, 3 f platil. Naše domovine zgodba od Winklera za 18 vam eto dojde — ali od Murka še nikaj ne dobiti — ino še taki nebode, kajti on se' komaj z' žučne' trešlike skopal ktera ga neke tjedne gnjavila; ino zdaj malo kaj vtegne, da more prvi tisk onih knjig pregledavati, ktere g. Slomšek tu štampati dajo, i kerih bo izišlo novo komadov. Blizi 2000

1) Odgovor na Vrazov list z dne 2. III. 1842 (Děla V. 286—289); kakor kaže začetek Vrazovega lista, med pismi ni vrzeli. Novembra 1841 je bil Vraz osebno v Gradcu.

imajo predbrojitelov. Kako ste mi pisali — tak sem vsim prenumerantom povedal ino pisal, da penes ne treba perle položiti, kak kda že bodo knjige v' roke prijeli. Žal mi dene, ki vam ne morem broja v' Gracu štampanih knjig slovenskih že zaznamnati — prepozno sem se zglasil — ali da bom vam kres neke dni tak pa pisal — bote vse gotovo zvedili. Kaj vas če veseliti je — ki se v' kaviši pri Harumi ilirske novine javno najdejo — ino čitajo. Neki zedinjeni domoroci — jurati nje kupijo ino tam berejo. Poznate vi novo komedio: Die Mode? Ako bi toto delce dobro predstavljeno bilo — bi za vaš posel jako uspešno bilo — da tak močno zagovarja domačo nošjo — ali opravo. Poresnim vam — lepo je pisano, ino jako vujžge narodno ljubav, i njene oprave.

Poslite mi dino berš obečane knjige, predugo za čakam. Tako vas tudi poprosim vašim poštam delkšo skerb v' spravi novin naročiti; rade zaostajajo. Klajšar vas po strani gleda — ino bi mi skoro zebiranje prenumerantov odrekel — da pre je vam i g. Gaji po Danici od 3 zadnih let pisal — ino nobeden ga ne z' čerkoj — ne z knjigami osrečil! Ako še nje hoče, bom vam v' drugi pismi povedal — zdaj samo telko — da še dino pred koncom Sušca zvete, kaj mi doma spočnemo.

Eto vam predbrojitelov:

1. P. n. Kvas Koloman učitel slovensk jezika na sveučilišči Gračkem
2. „ Košar Jakop kaplan pri Marii Trošti pri Graci.
3. „ Leih Blaž kaplan c. k. regimente Biret.
4. „ Murko Antun odgojitelj pri njih Excelenci Konst. Wikenburgi guber. Staj.
5. „ Ruedl Franz, kurat deželskih vjetnikov v Graci.
6. „ Vogrin Lovrenc bogoslovja doktor — adjunkt semeništa i suplent dogmatike.
7. „ Terstenjak Davorin klerik biskup. sekavske i s. bogosl. slušatelj u Gracu.
8. „ Ciringer Arni dt — dt —
9. „ Stibor Antun dt — dt —
10. „ Cvetko Juraj dt — dt —
11. „ Bratuša Mirko Josip dt — dt zadne godine
12. „ Divjak Josip dt — dt — dt
13. „ Pak Mato dt — dt — mešnik
14. „ Šolher Antun dt — dt — mešnik
15. „ Dolinar Mato dt — dt — zadne godine
16. „ Rubin Davorin dt — dt — mešnik
17. „ Čuš Janko dt — dt slušatelj bog
18. „ Kovaček Alois dt — dt
19. „ Verbnjak Josip dt — dt
20. „ Rošker Franjo dt — dt
21. „ Klemenčič Antun dt — dt
22. „ Meglič Franjo dt — dt
23. „ Peršoh Valentin dt — dt
24. „ Dervanšak Juraj dt — dt
25. „ Dvorski Mato dt — dt
26. „ Kurnik Ivan dt — dt 3. godine
27. „ Misia Antun dt — dt 3. god
28. „ Gollinar Josip dt — dt 1. god.

29. P. n. Sem jas sam — ako še me poznate

30. * Oroslav Strah Pravdnik 3. god.

31. * Robič Matias, bogoslovja doctor, c. k. profesor cirkvene zgodbe i Decan duh theolog. Facultät.

Suma 31 exemplar.¹⁾

19.

(Nekako 9. VI. 1842.)²⁾

„Kolo“. — „Blaže in Nežica“. — Dav. Trstenjak. — Gajev rečnik. — Zagrebška reštauracija.

Dragi gospodine!

Više tjednov že je preteklo, ki ste mi dohod k o l a označili —; preveno ga čakam — ino dino ga včakati nemorem!! Za samega boga volo kaj vas mudi i moti? Bojim se da mi bogoslovci ne bodo pred iz šol odšli — ino rastavljeni — kakti vaše knige dojdejo. Kak bo te moči pri njih prenumerirati? I pred vam tudi denarov nemrem poslati, kak knjig ni — kajti tak ste se v i s' meno j ino jas z' gospodmi pogodil. Pahčite se zato — ako so vam penezi i z' novič prenumeranti lubi. Nači nemože biti. Vašo dužno pismo mi je v' manj bilo pošilati. Vi ste si ja sami' skusili, da je nič ne dobiti ž njim. Dr. Königshofer, ki je po mešniki Kaučiči baštino razpravlal — me je odposlal k Dr. Wasserfalli, ki je po Domheri razdelenje imel — ino tudi pervopokojnega brata premoženje' na skerb dobil. Toti mi reče, da je to vse zgublena reč. Kajti več pol dugov, iz kerih bi vi, kak več drugih, imelo peneze dobiti i vleči, se ne plačalo, da se ne imelo z' česa. Preč je preč.

¹⁾ Tu je torej 31 predplatnikov; a konec lista očitvidno manjka. V pismu z dne 20. maja (Děla V. 296 — 298) piše Vraz: „Vrlo sam se obradovao kako sam primio od Vas predbrojnike. Petdeset to baš nije veliki broj . . .“ To število (petdeset) pa se sigurno nanaša tudi na tiste predplatnike, ki so jih pridobili Matjašič, Tutek in Klajžar (torej na cel „mariborski kotar“); saj jih je Muršec od teh nabirateljjev pričakoval „polovico toliko“, to je kakik (15—16).

Po tem takem smemo misliti, da je Vrazovo pismo z dne 20. maja odgovor na to-le pismo Murščevo in da Murščevega pisma ne manjka tu nobenega.

²⁾ Pismo je nedatovano, a „Kolo“, „Blaže in Nežica“ in opomba o zagrebški reštauraciji ustanavljajo leto: 1842. — Reštauracija se je vršila 31. maja in 1. junija 1842; s tem je pismu določen terminus ante quem non. Na Vrazov list z dne 9. junija se Muršec še ne ozira (torej ga še ni imel), pa tudi Vraz še 9. junija ni imel tega Murščevega lista, sicer bi ne bil pisal: „Ovdě smo imali reštauraciju . . .“; iz tega sledi, da je Muršec pisal to pismo tudi okoli 9. junija, najbrž nekako 10. (zakaj „istino“ o reštauraciji, o kateri govori Muršec v pismu, so v Gradcu valjda zvedeli „iz nemških zagrebških novin“ dne 8. jun., ki jih omenja Vraz v onem pismu).

Pričujoče pismo je ozir na Vrazov list z dne 20. maja 1842 (Děla V. 296—298), kjer je Vraz Muršču naznanil, da mu „za nekoliko dana“ pošlje Kolo. Od 20. maja do 9. junija je pa „više tjednov“.

Blaže ino Nežica od g. Slomšeka je že izišlo — izvorno kaj vredno delo na 300 stranov, v' velkem 8^{vi} za 40 x sr. Jas sam sem 14 exemplarov kupil — Jako se mi dopalo. Prestavleno v' vašo narečje — v' pravo iliršino, bi to pravi zaklad za ovdašne kraje ino dežele bil. Bolje nemre prostih ljudi podvučiti — neti, kaj je više, učitelom lepšiga uvoda ali vižara v' podvučenje v' roke dati. G. Terstenjak je tudi nekega šenta — mesec Marijin — v' slovenšino prenesil — ino po g. Siroli na svetlo dal. Škoda. Drugih novin nimamo. Či že je g. Gaja rečnik dobiti — ali na njga predbrojiti — dajte me zapisati ali mi knigo taki pošlite zdругimi — denare bom k' mesti poslal.

Vi ste dobro svoje pravice zaščitili, kak je strašen hrum letil. Bilo je z' pervega čuti, da je 60 protivnikov bilo omorjeno, ino ki so g. biškov sam komaj skos okno v'begnoli. Potem smo istino zvedili.

V'čeraj so tu soldata obesili, da je svojega kaprola vstrelil; v' kratkem bodo drugega, ki je starše umoril. Z Bogom. Otešite skoro vam

vernega prij.

Jož. Živkovega.

20.

(20. X. 1842.)¹⁾

„Kolo“. — *Vukotinović, Kukuljević, Seljan. — Muršec bolan. — Košar, dvorni kaplan; Matjašič, profesor.*

Moj lubi prijatelj!

Mudne so bile v' prihodi vaše knige — ali mudnešo, bote rekli, še je vašo plačilo. Po pravici, kajti penazi še se izdaj od vsih stranov pri meni nečejo ziti — ali predugo mi je, še duže dužen biti, zato sam hitro izplatim. Na priloženem listi so — po vaših listih — mi poslane knige z cenoj red naznamnane ino zračunjene. Kaj sem za vas platil — ino kaj še gospod Matjašič na dugi ima, sam odbil. Tak dobite 47 f 54 x srebra, ino dug mi je zbrisan.

Ne zamerte moj lubi — mojo dugo mučanje; kak že ste od p. n. gg. Vukotinoviča, Kukuljeviča ino Seljana i. d. čuli, se mi je letos hujdo kvasilo — bolehal sem od mesca do mesca celo leto ino tudi skoro vso jesen. Komaj sem se z postele skopal — me je že drugoč nazaj poderlo — ino

¹⁾ Od junija do oktobra 1842 Muršec Vrazu ni pisal; med prejšnjim in tem pismom ni vrzeli. — En dan prej (19. okt.) je pisal Vraz Muršču (Děla V. 314—316.) Pismi sta se srečali.

nanjč zdaj še nimam pravega zavujpanja. Či mi ljubo zdravje ne bode lepše streglo, bom si naj beržej drugači zgospodariti mogel.

Moja bolezen je tudi zrok, da sim gg. Kuk. ino Seljani neti pisati neti predbrojitelov poslati mogel. Edino, kaj mi je mogoče bilo, je, da sem na vse strane mojim prijatelom razpisal. Je kdo predbrojil ali ne, neznam, kajti meni je vračitel vkažal se preseljati z kraja v kraj. Tak sem bil v' Celji — Celovci — Bilaki — doma — v' Ofmoži — ino pisme so me ne vedle najti. Neke dni sem zdaj nazaj v' Graci — ino kak je čuti, so se neki sami dolta zglasili.

Naj beržej so vam ovi gospodi naše pogovore spovedali. Mi smo opertoserčno mnogo zgučali od prečk za ilirsko kniževstvo v' naši domovini — od mudnosti v' doblenji — od dragoče, od velikih trožkov v' pošilanjji, ino od truda i. t. d. Tak sem mogel za kola volo trikrat na harmico — ino sem za obojne knige 3 f srebra trožkov platiti imel. Takše reči so jako vnožne. Mi smo že drugi oglas na kolo v' novinah šteli, pa še smo ne kam za pervim vedli. Pa tudi veselejše glase vam imam: g. Košara so za škofskega kaplana postavili — ino g. Matjašiča za Religionsprofesora na Marbruškem gymnasii — zdaj zpervence namre provizoriš, ali on nakani konkurs napraviti, ino kdo bo ga obladal pod škofovim štitom? To je velika sreča za našo mladeš — za našo slovenšino. Kak hitro se bo segrel — bo okoli njega veselo gorelo. Zato dobrovolno poterplivost. — Tak tudi g. Vogrin zdaj v' dogmatiki namestuje — ino naj beržej postane profesor. Či dobro vse ide pride g. Klajšar za Margetenskega farmeštra — kajti g. Domainko so prestavleni k' s. Floriani na nemško. Ali Ptučari še nimajo pastira. Či pridejo g. prof. Robič — bo vsem vesela Alleluja — tudi za vas! Kak ste tak čuli, je v' Lotmergi jako puno — ali predobro, pre, nebode. Či je ravno toti mesec hvala bogi — verlo lepi, bo dino žmetno kaj bolšega od 838 skuhal. Množina bo dostavila — vesela vam je majka.

Kaj pa bi z' vašim dužnim pismom? Naj beržej si bote ž' njim naj bol segreli, či si tabak prižgete.

Kda bodo drugim našim predbrojitelom knige odposlane, volite, da tudi za me priložiti Seljanov zemloobras i 3 perve knige g. Kukuljeviča, kakti tudi slovnik. Vi znate, da gotovi denari hočejo dojtj. Ali drugih reči mi ne pošilajte — doklič vas pa ne poprosim.

Prosim vas, priporočte me serčno gg. kateri so mi veliko čast skazali svojim pohodom, pošlite, kak sem vam tak že oznanil — tudi drugo kolo za vse perve prenumerante, (:kajti

na drugo še imam od vsih oblubo — pa tečas ne više:) ino radi bote

Vam

vernem prijatli

V' Graci $\frac{2}{10}$ 42.

Joz. Muršec.

21.

(28. XII. 1842.)¹⁾

Drugo „Kolo“. — Knjižnica slov. bogoslovcev v Gradcu. Čitalnica v Ivanišču.

Moj Stanko!

Nevem si kaj misliti, ne si vas raztumačiti. Že 20./10. t. g. sem vam račun položil ino denare poslal za doblene knjige — ino neti čerke odgovora!! Vem, ki mate vse roke pune poslov ino vse kote pune misel, ki ne vete kam bi glavo djali — ali od 48 fl. sr. ne najmenšiga spomina — toga nemrem zdobreti. Docod sem se sploh zanašal, ki mi bote z' drugim kolom vred pisali. Pa kaj bi. Razvun števila knjig ino njihove cene — ne besede! Ja kaj še me več moti, veliko vse inachi kak sem vas poslati prosil. Pa za tega volo bi dino znali odgovoriti! Bojim se zato jako, ki ste penez ne prijeli. Ne mudite mi na to hitro odpisati, ki še bom vtegnil se počte deržati. Više 14 dni nemrem čakati. Čas vteka.

Naši sloveni bogoslovci so knigarncu vtemelili za naše domorodce. Vsaki mesec namenijo 11 fl. sr. spraviti za knjige — razvun tega še prinesce od drugih prosijo.

V' čitaonici Ioanejskoj bodo toto leto tudi narod. ilirske novine imeli kak mi so director Gočer povedali. Velijo, da bi ovači to bila luknja v' njihovih novinah. Ali meni se če zdeti, ki so vendar brali knjigo: Die Slaven, Russen ino Germanen. Bolje še bi bilo, da bi vendar bili kakši dobrotlivi kim na tihem dobili!

Samih zemloobrazov slavskih od Šafařika bi se tu lahko več prodalo — ali ne knjig, da njih redki ali malokdo razmi.

Kak vam je kaj? Mojo zdravje me sploh bol boga — či se ravno še jetra nekaj protistavijo.

Srečno. Pohlevno mi pozdravte vse domorodce kaj vredneše od

Vašega

J. M.

Živkovega.

28./12. 42.

¹⁾ Slučaj je hotel, da je Vraz Muršču pisal baš 28. dec. 1842. (Děla V. 324—327) — torej sta se pismi zopet srečali! — Primeri opombo k datumu prejšnjega lista!

22.

(29. IV. 1843.)¹⁾

Razpečavanje knjig (Vogrin, Klajžar.) — Cvetko, dekan ptujski. — „Nitra“.

Ljubi dragi Stanko!

Na vam — kaj že ste dolgo želeli — peneze za knjige, kere ste mi zadnokrat poslali. Znesek je, kak na priklopljenomu lastnemu listeku po mojem računi lahko vidite — 39 f 25 x srebra. Davno že bi vašem zahtevanju rad pogodil — ali moji pomočniki so jako mudni. Zato nezamerte. Sem muden pa dino gotov.

Zal mi je, ki vam nesmem ino nemrem totokrat pa po več knjig pisati. Zrok je, da sem moj dozdajni stan zapustil — za novega, kerega do mi odločili, pa še nevem. Zato sem tudi našim domorodcom g. Terstenjaka ino novovtemleno društvo v' našem duhovniši priporočil — rekoč da na dale po njihovi skerbi vse hočejo dobiti, kaj bo njim drago. Či pa g. Vogrin, kakša je dozdaj naméra, na Ptuje za kurmeštra pride, bo on naj bolšo središče za naš posel. Tudi jas, či me ne bodo kam inda vteknili, ta mislim — kak beneficiat bi zdaj z' mojim pensionom sam nekčas lahko ino rad živel.

Gračare pa v' prihod lahko g. Klajžar podpira — kajti on pride gorsim za spirituala k' miloserdnicam — ino bo vtegnil.

Naj beržej se bova letos v' jesen v' Zagrebi vidla. Mene že močno dolta mika. Pa popred še bom mogel kam v' ene toplice. Zdaj, da prvi katehet nemških šol jako boleha, so me za njegovega namestnika postavili. Tota prislonjena služba zna do konca šol terpeti.

Ki so g. Vrazov za Ptujškega tehanta postavljeni — že ste vendar tak zvedili. Oni so sami goreči slovenec. Mislim ki njih nova čast nebode ohladila — temoč zavujpam, ki bodo svojo okolino skorem segreli — ki bo veselejši plamen po tistih krajih švigal. Kak se mi zdi ste njim dragi; glejte, ki še se njim bote bol perkupili.

Več drugih vam prijetnih novin vam zdaj nevem. Kak privas, je tudi prinas vse mirno. Lepo na tihem mlade čelice med išejo — ino si piskerce napunjavajo. Kda de njim sonce prav toplo sijalo, bodo se že rojile.

Zadnič še bi vas slobodno eno malo pokregal — ki mi pošlete, česa še ne razmim — kakti Nitro — ino nevem kam bi z' njoj, knjige Seljanove pa, za katero sem vas prosil, ste mi

¹⁾ Odziv na Vrazov list z dne 28. dec. 1842 (Děla V., 324—327.) — Kako to, da se Muršec v tem pismu očitno nič ne ozira na Vrazov list z dne 1. aprila 1843. (Děla V. 327)? — Ali bi bilo morda misliti na 1. maj?

ne priložili! Pa naj bo — da že je prepozno. Sem tamdol, bom si sam zbiral.

Priporočte me ponižno ovdešnim domorocom, kateri so me lani dobrovolno obhodili. Srečno. Imete radi

Vam

v' Graci 29. Travnja 843.

vernega prijatelja

J. Muršca
Živkovega

23.

(4. III. 1844.)¹⁾

Kočevarjev slovar. — Muršcove namere za bodočnost.

Čestiti dragi prijatelj!

Eš ga! sam bléknio, kad sam vaš poziv v' novinah prečitalo. Pravo ste imeli. V' naši razbludi na duge radi pozabimo, ma opominuti — jednako radi i jošče rajši odračunimo.

Zadnokrat ste mi poslali:

6 kom. „ Pregled od Pavletiča	a 40 x = 4 f
12 kom. „ Slava lèpote	a 10 x = 2 f
2 kom. „ Razna dela I. Kukuljeviča	a 45 x = 1 f 30 x
1 kom. „ Cestopis od I. Kollara	= 2 f 30
1 kom. „ Zemljopis od Seljana	= 2 f

Znesek = 12 f.

Nekaj sam razpravio, nešto sám obderžio, med drugimi tudi cestopis, premda ga jošče po pravem ne razmim; ma „slava lèpote“ je za desetico svem prelèpa bila — i tako še izdaj celo dvanajsetero imam. Pa nevredno se mi zdi vam tote drobiši na vas i soseb po pošti nazaj pošilati; jer nadam se da mi če druga prikladnia prilika dojt; zato vam samo 10 f. sr. priklopim. Odgovorte mi barem z' nekimi čerkami, da ste nje prijeli, da si ne budem v' skàrbi. Primitite tudi, ako vam je za: slavo lèpote sila — tedaj njih bom taki vam odpravio.

Kako pa vam jeste kaj? Se spotite jošče, k' čemu ste me v' jesen namamili? Ma to je nikaj ne bilo — ali preljubi gospon doktor (skoro bi rekao: Bog ga ubio!) mi hoče nabasati dela tijan ta do i. Hi-hi-hi — to je smešno. Razvun toga mora moja boga glava razvijati pravila, po kterih se je ravnati — i se perva potikati kres stotero dvojb, ktere se mi povsodi na put prikubacajo. Ma naj bude.

¹⁾ Odziv na pošiljatev in pismo Vrazovo z dne 1. IV. 1843 (Dèla V. 327). — Avgusta meseca 1843 je Vraz Muršcu pisal iz Rogatka in Celja, vabeč ga tja; osobito ga je vabil v drugem pismu (12. avg.) na sestanek v Celje (oz. Laške toplice): „Imamo (sc. Vraz in Kočevar) Vama toga više kazati“. Na ta sestanek se tudi nanaša naš list.

Želni ste znati, što budem — — z' mirom si jošče niti predem za prihod. Moja namira vam je znana. Samo da nje sudbina jošče neče zazoriti. Treba čakati. Kako pa vi? i vaši? V' jesen se hočeva ipak v Celji viditi. Mojo zdravje — či ravno veliko bolšo, to zahteva. Što pa ste kod Cafa upravili? kao slišim jurve v' red spravlja — ako srečno doverši, bude neumarla dika malog Štajara.

Murko je plebanuš blizo Zalcpurske meje — g. Pavliša pa su med Bečke bedake vteknili.

Ako vam je drago: Naši se preveno bolje glasijo — i svet poslušja — i se čudi.

Bog vam daj, što ma naj boljega. Srečno. Do vek

Vaš

veren

4 sušča 844.

J. Muršec.

Vaš odpis naravnajte na moj dozdajni stan.

24.

(22. IV. 1844.)¹⁾

Kočevarjev slovar.

Dragi prijatelj!

Vašo pismo sem komaj dobio — i že se pahčim vam odgovoriti. Znete bojim se, da bi ne bi gde perle v' Zagreb odjadrili; od ondod je teško iz vas kakšo čerkico izežmikati. Mislio sam — da ste jurve poginuli i da bi mi nebi povedali, ki ste pri p. n. g. Kočevari — bi mislio ravno to tudi od njega. Kaj sem njemu na drugi list i prošnjo Štulija odreko ili odgodio — je tako zamuknio, kak da bi se mu bledog Bruta ili Kasia čemer v' serce ugnezdio. Dobro, ki ste kud njega. Božajte mu troško prijazne lica, da me pa s' barem nekoliko čerkah razveseli. Imava jošče si toliko pogovoriti v' posli, kojega mi je z' vašoj luboj pomočjoj na pleča nametnio. Žali bože, ki ga je toliko pomnožio — ili posedmerostručio! Ma on — i vi znate s' menoj zadovolni biti! a—b—c—č ino d do d o k l e sem jurve iz 4 slovarah t. j. Štulija-Volt.-Štef. i Murka spisao. Ostale bude leži v' red spraviti — de so ne tako obilni. Ali dino dvojim — ki bi mi bilo moči moja zadačo rešiti v' prihodnih 3 mescih — koje hoče moja besposlenost jošče terpeti. Bog mi daj samo enkrat sve v' red spraviti — spisava se potem hitro! Radi g. Kočevar kaj? se moji drugi sudelavci kaj tru-

¹⁾ Odziv na Vrazovo pismo, ki je natisnjeno v Děliah V. 354—355 in datirano: „Pod Četrtkom d. 21. g. 1844“; iz tega Murščevega lista je razvidno, da je Vrazov datum umeti z 21. aprilom 1844.

dijo? Jas nikaj neznam! Ste vi privolili k' pravilam, ktere sva s' g. Koč. ustanovila?! Dogučta si dino do tenkega sve — kaj bi bol probitačno bilo. — Dokle ne spisujemo — se preveno lahko kaj premeni. Ma groza me obhaja — kam hoče naš slovar narasti!

Primetiti moram — i vas prositi da g. K. priobčite, ki se mi Štulov način ne dopadne, i ki ga ne nasledujem — što se poslovic i prireči dotiče. On stavi na priklad: do danas, do dan današni etc. do jutra — — do istine etc. v' red azbučni pod: do in ne pod: dan, jutro etc., kam takšo prireče dino sliši po moji misli. Kdo hoče — poslovice i fraze kod priloga ili predloga izkati namesto pri imeni ili glagoli?

Javite mu tudi — da Štulia more pri g. tehanti Slomšeki dobiti — či še ga nima. Oni ga imajo. Tudi jas, kak sam oblubio, hočem mož beseda biti — ako je taka turska sila. Najleži se drugoga zvezka znebam. Vaše dojdouče knige hočem po mogočnosti razprodavati. Samo to mi hoče razprodajo jako motiti — da ima mnogo predbrojitelov, kajti na me se je nikdo ne zanašal. Odehnite si dobro od vaših halabuk — v' jesen se hočeva v' Celji pa viditi — jas pridem pa v' Dobernske toplice. Hočem si betežno zalego čisto pregnati. S' Bogom — pozdravite mi vašog kučegazda i sve domorodce — i ne pozabite na

Vam

vernoga prijatl

22. Travná 844.

I. Muršec.

25.

(19. I. 1845.)¹⁾

Račun za knjige. — Muršec, član Matice Ilirske. — Slovar.

Dragi čestiti prijatao!

Eto vam dino enkrat računa i nekoliko novacah.

Od 52 komadah kola III. je predanih 23 ko-

madah a 45 x	17 f 15 x
(2 sam poslao v' knigarnici 27 njih jošće ostane.)	
10 kom. iskrice a 15 x	2 f 30
5 kom. Prošastnosti a 40 x	3 f. 20 x
(To so još lajske knige)	<u>23 f. 5 x</u>

Koje ste mi zadnič poslali znesejo po vašem računi 22 f 4 x a po mojem, da nečem Iskrice drugači ko po 15 x prodavati, samo 21 f 44 x.

¹⁾ Odziv na Vrazov list z dne 20/27. nov. 1844. (Děla V. 359—361.)

Od totih vam pošlem	17 f 55
Potem za dug g. Macuna	9 f
Za 7 predbrojtelah, za koje je g. Šterman ni denarov poslao	3 f 30
Potem jošče za 3 predbrojitele	1 f 30
name: za g. Macuna	
„ Augustinoviča i	} 2 granička pitomca
„ Bartoloviča	

Zadnič, kako sam vam obetao, za se, da budem sučlan
vaše matice — i deležnik po nji štampanih knjig . 50 f sr

Ukupno . 150 fCM

Za zadne knjige imate još tedaj dobiti . . . 3 f 49 x

Što hoćete, da se z' ostalimi Kolami zgodi — kao tudi
s „Slavami Lepote“, kojih još imam 10 komadah? Za 10 x so
tote lepote svakimu predrage.

Kda budete nove knjige poslali, priložite za g. Krampergera
Osmana — i prijašne dela od Demetra i K. Saksinskoga —
letošnje sam mu poslao. Tudi si želi — ako mogoče,
broj I. in 24. od Danice od 839. za platjo, da mu menkata;
Ravno tako Antologio.

Da sam ja zvarho mojih posvetnih žel dosegno — ste
čitali vnda — ma vazda je novih skerbi i poslov na duge
čase. Molim vas tedaj pošiljajte tečas — dokler se troško ne
skoplem — knjige g. Stermanu ili komu drugomu boguslovcu.
Kod mene je preveno teška prodaja — da se ne dohaja lahko,
kao v' seminiše. Glede slovara sam meni odlučen posao predao
g. prof. Matjašiči.

Z Bogom moj verni domorodac! priporočte me ponižno
ovdašni gospodi, koju sam imao čast u jesen pohoditi i se
spoznati. Srečno

Vam

veren brat i prjt

V Gracu 19. Pros 845.

I. Muršec.

Za hiter odpis se vam priporočim.

26.

(14. IV. 1846.)

Predplatniki na Drobničev Rečnik.

Ljuba duša!

Od dne do dne vam čakam na naročene Dr. rečnike ali
neće jih biti.

Tukaj vam tedaj spet druge naročnike pošlem pa samo imena, denarji pridejo za knjigami.

prof. Dr. Robić.	g. Vukasovič
" " Klemenčić	" Damiš
Klajžar	" Pak
Lepoša Franjo	" Horvat
Herg Lovre	" Lilek
Kikel Jozef	" Kristan
Dragoni	" Vrečar
Rodić	

Ali slobodno jih nekoliko več pošlete, tode zdaj je pusto.
Srečno Vaš
3. 46. Muršec Živkov.

27.

(3. XI. 1846.)

Razpečavanje knjig. — Delniško društvo za izdavanje ljudstvu namenjenih knjig v Zagrebu.

Dragi prijatelj St!

Po vaši želji sim pozvedel pri Groderu ali ne zvedel kako želite; Sterman še ni trohe poplatil. Ali 16. t. m. dojdem jas v' Murek, gde on zdaj kaplanuje, ino ga hočem na toti dug spomeniti. Tudi jas še imam neke rajniše od njega iz knjig dobiti, kere sim mu na odajo predal — ino že vam naprej denare za nje odrajtal.

Tudi z' Raslakom sim govoril — bogoslovci bodo naj beržej kaj knjig kupili, kere so napomenjene, da imajo više 80 fl v' svoji peneznici. Tako je tudi g. Postiči pri Damiani jako drago bilo imena novih knjig zezvediti, samo kvar, da ste ni cene pripisali!

Jordanove knjige se bodo taki odpravljale. Žali ovdešne knjigare da z' vami u Zagrebu nemre boljiga i bol probitačniga bol hitriga posla imeti!

Že Vukotinovič mi je v' jesen vesel glas prinesel, da ste vi tajnik matice postali. Serčno sim se tomu raduval — i boljje še se budem, či si hasek tote časti v' bolši versti podvojstručite.

Unidan je g. Caf pri meni bil. On je svojo učeno tabelarsko slovnico v' 14 Jezikih zveršil ino da tukaj čerke spisavati, po kerih se bodo nove rezale ali zlivale — v' Lipnici — tam bodo knjige natisnjene.

Z Bogom. Priporočte me tamošnjim p. n. znancom ino ne nehajte ljubiti
Vašiga

3./11. 46.

vern. prjtlja
J. Muršeca.

G. Franju Žužel kapelan kod s. Marka u Zagrebu mi je natišnjen list poslal me pozivajuč neke akcie rešiti za izdavanje ino razprostiranje prostomu puku namenjenih knjig. Volite mu u mojem imenu toti ponudbi odreči; moje okolnosti so tomu poslu protivne — ako ravno ne serce.

28.

(8. XII. 1848.)

Razpečavanje knjig. — Ilirščina v Sloveniji.

Predragi prijatelj Stanko!

Molim Vas, dajte si g. boguslovca Vojašeka iz semenišča priti — ali mu prikloplen list noter pošlite. Vi bote od njega 5 fl sr. dobili. Za četiri fl. mi blagovolite „Iskric“ poslati à 12 xr, kupno 20 komadov, 1 fl pa obderžite sebi: ga budem odšteo od tukajšnih vaših iz knjig rešenih denarjev. Žalibože! da jošce jaz njih nešto imam, a nešto g. Razlag, kao budete iz njegovoga računa sprevidili. Nadam pak se, da se če v' naši družbi Sloveniji, koja se sada tudi s Iliršino marljivo peča, skuz leto mnoga kniga prodati. Zdravi i srečni bili i vsi domorodci, koje serdačno pozdravim.

Vaš

isk prtl

v Gradcu 8/12 48.

J Muršec.

29.

(31. XII. 1849.)¹⁾

Slovensko novinarstvo, uradi; mladina. — Majerjeva „Pravila“. — Palackega pismo in državni zakonik.

Preljubi Stanko!

Na koncu staroga leta Vam po Vaši želji oznanim, da Vam hočem 2. Januara tu vaše peneze na poštu dati. Berž čas dobim do one dobe že več naročnikov za rečnik — ker sem ga pri naši Sloveniji i u semenišču razglasil — kakor druge knjige. Če matica tičas meni i naši družbi, koja tudi en komad dobi na ime grfa Bakovskiga, knjig ne odpošle, jih znate skupa odpraviti.

Naše slov. liste tako podupiramo i naračamo, kolikor komu možemo — i vi vidite, da saj novinarstvo ne zaostaja. Kađar pak so enkrat uradi slovenski še bude vse bolj napredovalo. Sedaj še se z vekšine le mladost za narod poganja —

¹⁾ Odziv na Vrazov list z dne 24. dec. 1849.

vsakdanja potreba bude naj boljša podpora. Zalibog da ni več časa.

Z naših novin vi uvidite, kako se Vam Ilircem približujemo. Naj da Vaše novine tudi nekaj uzajemnosti pokažu — saj u dvabroju. Progovorite da vi enkrat u smislu Majerove knjige: „Pravila za izobraževati ilirsko narečje.“ To bi kaj kaj pomagalo. Prite le eno ali dve stopinji nasproti — mi jih gremo vam 15—20. Barem bi sostavek kod vas naš trud uspešno podupiral — i zapreke odvrčal. Promislite to.

Naša mladež se precej jako ilirščine uči — i češčine.

Palackovu pismo pride ravno o pravem času. Vem — gotovo — da so nameravali sadaj samo — nemški deržavni zakonik izdajati. To jih bude strašilo. Srečno.

Veselejše novo leto! Vsem vlastencem!

31/12 49.

J. Muršec.

30.

(Nekako sredi marca 1850.)¹⁾

Račun za knjige. — Wiener Kirchenzeitung. — „Knjigotržno društvo“.

Predragi Stanko!

Dolgo ste morali na denarje čekati — alj mi jošče duže na riečnike, kterih sem ne davno 25 iz Beča dobil, tedaj več ko sim naročil, ali niso bili bez troška, nego 1 f 24 *xr* sem moral platiti, i za vaše knjige iz Zagreba 1 f 36 *xr* = 3 fl. Od prvih riečnikov sem prodal jih 16, = 40 fl. 1 odračunil kapl. Strajnšaku, 1 družbi Slovenii, ki se vam lepo zahvali; 3 pa obderžim za nas ude vaše Zagrebaške matice, ker nam knjigoteržec Dirnbök ne hoče nobenega dati, rekoč, da mu od matice ni naročeno. Naj vam tedaj matica 3 komade plati. Oni so za mene, za g. Rižnara i za grofa Bankovska.

¹⁾ Ta podatek časa je brezdvomen radi opombe o Murščevem članku v „Wiener Kirchenzeitung“; ta članek je izišel v 30. broju, dne 9. marca 1850 (gl. zgoraj str. 104, pismo Seb. Brunnerja!); besede, da se članek nahaja v zadnjih njenih brojih, pričajo, da je za brojem 30. izišlo še nekaj brojev „Cerkvenega lista“, ko je Muršec pisal to pismo; dne 12. marca je izišel broj 31., dne 14. marca pa br. 32, dne 16. marca br. 33.

S tem je jasno dokazano, da je pismo pisano kakih 8 dni po 9. marcju 1. 1850.

S to ustanovitvijo se zлага začetek pisma, ki govori o Drobničevem Rječniku (1846—1849, gl. začetek prejšnjega pisma), pa tudi konec, kjer čitamo, da ne bode nikdo hotel pristopiti „knjigotržnemu društvu,“ dokler ne bodo po novinah razglašena imena „imenitnih soudov in podpornikov te stvari — koji so že podpisali.“ Zakaj „Poziv na podpis na dionice za narodnu knjigarnu i tiskarnu u Zagrebu“ s podpisi začasnih odbornikov (Ambroz Vraniczany, Naum Mallin, Pavao Hatz, Dr. Alekso Rakovec, Stanko Vraz) so prinesle „Jugoslavenske Novine“ 9. aprila 1850 (v drugi svoji številki).

Tak še mi ostanejo 4 rečniki na dolgu. Od drugih knjig še mi je ostalo:

2 kom. Narod. pjesnih ilirsk	à 1 f 20 x	= 2 f 40
1 " Samouk	à — 15 x	
4 " Basnih Obrad. knjig I	à — 10 x	
1 " II kolo	à — 60 x	
1 " III "	à — 50 x	
	<hr/>	
	t. j. 4 f 45 x	

vsih pa ste poslali za 9 fl 6 x = 4 f 21

I od poprejšnih knjig še je tukaj pri meni:

- 8 basni I. kn. Obradoviča
- 1 bačka vila, zvez II.
- 1 zemlopis Seljanov I. kn
- 4 IV. kolo
- 12 III. kolo
- 1 Kolarov cestopis
- 1 J. Padovca 3 pèsmi za klavier

(na ktere sim vam že več zaračunal, ko prodal)

Zdaj Vam tedaj pošlem za rečnike = 40 fl. sr.

za druge knjige = 4 f 21 x

44 f 21 x

potrošil 3 fl.

41 f 21 x

Za tri ulazne biljege na ples

za Dr. Robič prf. Kvasa i mene 6 f

47 f 21 x

Ali prf. Kvasu ta čast ni bila po volji, i neče je više, tudi pri g. Dr. Robiču mi je težko bilo te denarje tirjati.

Graničar Vukašević me je poprosil, da bi hteli poslati I. del Gundoliča (Osmana) i „sokol Hrvaški“ od Stoosa.

Usled priklopljenoga lista še ima g. Stopfer pravico do nekterih zveskov rečnika i me prosi, da bi mu je matica poslala.

Prosim i pooblastim Vas, da bi Südslavische Zeitung hotela sprejeti iz Wiener Kirchenzeitung oni sostavek, kteri se v zadnjih njenih brojih znajde nad podpisom: Ein slovenischer Priester. Naj se daleko po svetu zve krivica, ktera se nam dela. Wienerkirchenzeitung ima gotovo kdo Vaših duhovnikov ali vrednik cerkvenega lista; potrudite se po njem.

Kako naše stvari stojijo, tako berete in vidite — ne bolje ko vaše. Jaz storim kaj zamorem — ali sila je čres ves naš trud. Srečno. Vsestranim znancem in domorodcem serčani pozdrav.

Resen! kaj pa je z onim mešnikom Vojačekom Dragutinom, za kojega sem Vam 2 pismici poslal i ga za mu

posojenih 5 fl terjal? Naj varda plati. Mene silno žali, ako duhovnik laže — in dolga ne plati.

Srečno

J. Muršec.

G. Postiču sem obljubil biti soud knigoteržnega društva ali dokler po novinah ne razglasite imen imenitnih soudov in podpornikov te stvari — koji so že podpisali, i kojih upliv in čast je poročtvo tega spočetja, Vam nikdo ne bode htel pristopiti. „In peto“ imeti ne velja nič.

31.

(Najbrž maja 1850.¹⁾)

Vraz učitelj Kappelnu. — Kranjc. — Vukotinovićeva hči.

Dragi prijatelj!

Ker ste vi, kak zvemo, učitelj velimogočnega g. Kapel-na, se mahom domorodec i prijatelj Krajnc v priloženem pismu k vam vteče in vas prosi, da bi mu ga priporočili. Za to i jas vas prosim, ker je imenovanik pošten človek, kteri ima, kako mislim, dovolne uradne znanosti. Ma črez to mu dajo odposlana svedočtba pričo i Kapel ga tako osebno pozna.

Vukotinović spravi svojo hčerko k gospojам od serdca Jezusovega, ki naj bolje odgajajo, i za dober kup. Rad sem, da sem ga mogel v ti reči nekaj upotiti.

Še vam dolžne denarje vam pošlem, kadar Vukot svojo hčerko sem pripelja, ker menim da bodo dolžniki do one dobe platili.

Srečno

Vaš

isk prijtl

J. Muršec.

32.

(16. 7. 1850.)

Vrazova bolezen. — Murščevo „Bogočastje“. — Kamenorez z romunskim napisom.

Dragi Stanko!

Drugokrat že slišim, da jeste — Bogu bodi potoženo, nekaj mršavi i bolani! Bi se vam ljubo zdravje skoro povra-

¹⁾ Leto in mesec, post quem non, brezdvajbeno določuje opomba o Vukotinovićevi hčeri. Irena Vukotinovićeva je namreč julija leta 1850 prišla v zavod „Gospa srca Jezusovega“ v Gradcu, ki je l. 1846. bil ustanovljen za odgojo deklic iz višjih slojev. Prejel sem iz zavoda samega to-le izvestje: „Irene Vukatinowich, geb. 28. Aug. 1839, weilte von Juli 1850 bis Sept. 1854 hier im Pensionate. Ihr Vater war H. Ludwig von Vukatinowich, damals wie es scheint, in Agram lebend.“

Terminus, ante quem non, je določen s časom prejšnjega lista.

Sploh pa je Kappel prišel še le jan. ali febr. 1850 v Zagreb, kjer je bil ministerijalni svetnik finančnega odseka (Prijazno izvestje g. prof. dr. Šurmina).

tilo! Da si lahko eno stekleničico lekarije kupite, vam hitro odračunim za sledeče knjige sledeče denarje:

Za 4 rečnike à 2 f 30 <i>xr</i>	= 10 fl —
Za 2 Ozmana — pozneje poslanoga	= 4 fl 30 <i>xr</i>
Za 1 del rečnika od g. Štopferja	= 1 f

t. j. 15 fl 30 *xr*

od ovoga si odračunim 4 fl za 2 komada vam poslana Krempelnove dogodovšine; tedaj = 11 fl 30 *xr*

Zraven, ako toliko morete, vas lepo prosim; ima u Zagrebu kojega knjigovezca, kojemu bi se smelo za 10% v prodajo poslati i zaupati na samo tvrdo vero ili pošteno besedo nekoliko knjig?

Spisal sem namreč „Bogočastje sv. katolške cerkve“, se pri tem ravnal po naših tako zvanih novih oblikah, koje se ilirščini približujejo, in drago bi mi bilo, ako bi se tudi kod vas nektere knjige razprodale. Knjiga, lepo natisnjena 12½ pol obsežna, lično zvezana stoji samo 30 ili 33 kr. Za naše vzajemnosti voljo bi mi to drago bilo. Duhovnikom in ljudstvu bode jako ugodna. Ali se vam Zagreb predaleko od naše meje zdi in da bi bolje bilo u Varaždinu ju v prodajo dati vjernemu človeku?

Ako možete, mi volite, ko naj hitreje na to odpisati — da zamorem do šolskih izpitov knjigo, koja je tudi za darila prav prikladna, hitro odposlati.

Še jedno. Ne davno mi prinese en tukajšni slikar jako izversten kamenorez z Romunskim nadpisom i podpisom, da mu pretolmačim. Obljubil sim — ali eden tukajšni graničar, koji govori nekaj Romunski, i na kojega sem se zanašal, mi je samo nadpis prestaviti mogel, kojega na robem stranu pridane lista po nemškem berete; ali podpisa ni mogel prestaviti. Vendar se mi je za vaše povestnice voljo važen zdel, ročno sim ga s olovkoj prepisal i vam tukaj ravno ti pervopis pošlem. Prestavite ga i prilično mi prevod odpišite — ali ako kteri vešti Romunec v Gradec potuje, neka k meni dojde, da si sam to lepo važno sliko pregleda in prebere. Srečno

16/7. 50.

Dr. J. Muršec.

Pregled Vrazove — Murščeve korespondence.

Vraz Muršču:

Muršec Vrazu:

30. oktobra 1832 (*omahljivost Vrazovih slovenskih prijateljev*) →¹⁾

25. decembra 1832.

¹⁾ Smer puščice kaže, od katere strani se je dopisovanje začelo.

29. junija 1833 („Sloveno-politi“ v Gradcu) ← 9. junija 1833
13. julija 1833
3. „listopada“ (novembra) 1833 („naše novine“)
5. decembra 1833 (naj se mu pošljejo v Gradec knjige)
[Eno pismo ni dospelo]
4. januarja 1834 (nabiranje narodnega blaga) ➔
6. „prosina“ (januarja) 1834
4. januarja 1835 („narodne novine horvatske“) ➔ ?
3. decembra 1835 (prevajanje Krištofa Šmida) ➔
20. decembra 1835
4. marca 1837 (Plohelnova stipendija)
- Okoli 12. marca 1837 (Kranjska Čbelica, Krst pri Savici)⁴⁾ ➔ 12. marca 1837
- Na Jurijevo 1837 („Metuljček“) ➔ Po Jurijevem 1837 ?
2. decembra 1837 (Slovenske gorice) ➔
13. decembra 1837
18. februarja 1838 (Ruščina, Dr. Kolečvar, Kollár)
2. marca 1838
- (Vrazova pesem „Hvala Nj. c. visokosti nadvojvodi Joanu“.)
20. IV. 1838
- [Muršec prejme 2 ball „Vedežev“]
17. decembra 1838 iz Zagreba (literarno življenje v Zagrebu)
30. decembra 1838
24. februarja 1839
- (Početkom julija 1838 je Vraz Muršču poslal knjige)
21. julija 1839
- ? Zadnje dni julija ali v začetku avgusta 1839
24. decembra 1839

⁴⁾ Pismo natisnjeno v Vrazovih „Dělih“ V. 154—155.

19. februarja 1841 (<i>„narodni bal“ v Zagrebu; „ilirski sloga“ na Slovenskem</i>)	?
	*
12. julija 1841 (<i>„Glasi iz dubrave žeravinske“</i>) ➔	{ 22. julija 1841
28. julija
2. marca 1842 (<i>„Kolo“, Murko</i>)	27. marca 1842
20. maja 1842 (<i>„Kolo“</i>)	
9. junija 1842 (<i>„Kolo“</i>)	Okoli 9. junija 1842
19. oktobra 1842 (<i>inštalacija bana</i>)	20. oktobra 1842
28. decembra 1842 (<i>liter. in pol. stvari</i>)	28. decembra 1842
1. aprila 1843 (<i>Pavletič</i>)	29. aprila 1843
	*
4. avgusta 1843 (<i>Rogaška slatina, „Narodni teater“ v Krapini</i>)	
12. avgusta 1843 (<i>sestanek s Kočevarjem v Celju</i>) *	
21. (aprila) 1844 (<i>Vrazovo literarno delo</i>)	4. marca 1844
	22. aprila 1844
	*
20.—27. novembra 1844 (<i>o raznih knjigah</i>) ➔	19. januarja 1845
?	
	*
28. septembra 1845 iz Prage (<i>Gusle i tamburica</i>) *	
?	14. aprila 1846
	*
?	3. novembra 1846
	*
21. maja 1848	
	*
?	8. decembra 1848
	*
24. decembra 1849 (<i>potreba narodne zavesti in učenja iliščine na Slovenskem</i>) ➔	31. decembra 1849
?	(Nekako sredi marca) 1850
	(Najbrž maja) 1850
	16. julija 1850.

II.

Muršec Jakobu Horvatu.¹⁾

(20. XII. 1841.)

Nemško-slovenske šolske „Povesti“. — Terno za izpraznjeno stolico krškega škofa. — Grof Attems.

Lieber Freund!

Ogleich ich dich schon eine geraume Zeit nicht sah u dir noch eine längere Zeit nicht schrieb, so dachte ich doch häufig an Dich u deine Freundlichkeit. Sie ist es, die ich auch mit diesen Zeilen in gefälligen Anspruch zu nehmen mir erlaube. Und ich weiß, daß ich auf sichern Grund baue.

Ich bedarf nämlich dringend für meinen Eleven u dessen Fr. Schw. zum slavischen Unterrichte das deutsch-windische Erzählungsbuch, wie es in den Landschulen unserer Gegend im Gebrauche ist od doch war. Hier ist es nicht zu haben. Vielleicht hat sie H. Ferlinz — ich zweifle nicht daran. Und falls nicht so habe die Freundschaft Dir selbes durch irgend einen alten Lehrer zu verschaffen — u mir thunlichst bald zu übersenden. Meine Adresse ist: Paulusthorgasse No. 64. 1 Stock.

Frage zugleich gütigst den H. Kostanjovec ob er ein ihm kürzlich übermachten Geld erhalten habe? und sage ihm, daß ich sehr — sehr — verdrießlich auf ihn bin . . Deine Auslage werde ich mit Dank erstatten.

Als eine kleine Recompens theile ich Dir die Neuigkeit mit, daß H. Fürstbischof von Triest — Rauniker der Erste — Mešutar Hofrath der Zweite u H. Sub. Kraus der dritte im Vorschlage für Gurg sind. Dabei heißt es schon — daß man den Ersten bereits für zu alt erklärt — der Zweite sich gegen die Annahme geäußert u somit der Letzte der Erste würde.

Allem Anscheine nach wird Graf Attems die obersteierm. Pfarren Pöls und Wells erhalten, denn man wagt nicht zu kompetieren.

Wie behagt dir Warburg?

Empfehle mich unterthänigst dem Hochw. H. Kreisdechant — grüße mir den Michelitsch u vergesse meiner ersten Bitte nicht. Zu jedem möglichen Gegendienst mich entbiethend mit aller Achtung u Freundschaft

Dein

stari znanec

Jos. Muršec

20/12 41

Eš vesele svetke ino veselo novo leto!

¹⁾ Pismo se nahaja v Murščevi zapuščini; najbrž ga Muršec iz kakegakoli vzroka ni odposlal; poštnih žigov ni na njem.

III.

Muršec Macunu.

(1846—1861.)

Pregled Murščeve — Macunove korespondence (Gl. A, XXI)

<i>Macun Muršču:</i>	<i>Muršec Macunu:</i>
?	➔ ¹⁾ 16. januarja 1846 (<i>natečaj za profesuro na celjski in mariborski gimnaziji</i>)
19. decembra 1846 iz Trsta (<i>natečaj za profesuro na gimnaziji v Trstu</i>)	➔ 6. marca 1846 (<i>natečaj na mariborsko gimnazijo</i>)
7. marca 1847 (<i>Koseski</i>)	2. januarja 1847 (<i>spisovanje slovnice; „spisatelj rečnika troškomatice izdaniga“ = Drobnič; Koseski.</i>)
25. oktobra 1847 (<i>Murščevo slovnica</i>)	22. decembra 1847 (<i>Murščevo slovnica; puntarski pogreb ptujskega poštarja in graškega mestnega uradnika Navršnika; Koseski.</i>)
17. januarja ²⁾ 1848 (<i>Koseski in Iliri</i>)	
Okoli 11. junija 1848 (<i>volitve v državni zbor; italijansko brodoge pred Trstom</i>) ³⁾	?
Meseca avgusta 1848 (<i>knjižni jezik; slovanstvo v Trstu</i>) ⁴⁾	

¹⁾ Smer puščice kaže, od katere strani se je dopisovanje začelo.

²⁾ = „sečanja!“

³⁾ To je list, ki je v Domu in Svetu 1901 natisnjen od str. 651. do 652. Približni datum se more listu tako-le ustanoviti:

Terminus post quem non so volitve v državni zbor, a te so se vršile 20. junija 1848 (Novice z dne 28. junija). Terminus ante quem non je tista številka Novic, kjer Bleiweis izjavlja, „da više politiškog ne primlje više,“ a to je številka z dne 10. maja. Macunov list je torej med 10. majem in 20. junijem.

Opomba, da je bil Koseski razjarjen, „jer fe je ljubljanska „Slovenija“ za flovesnu, literarnu, ni pa za političku utrojila,“ pomakne list v mesec juni; zakaj pravila ljublj. „Slov. društva“ s to določbo so bila sprejeta dne 6. junija; ipak mora biti do 20. jun. še precej časa, kajti Macun se misli še ponuditi za poslanca v Beč. Na ta način se nam je okvir, v kojega bi mogli postaviti Macunov list, močno skrčil.

Sedaj pa pride opomba o sardinskem parniku, ki se je „za noč od prošastog četrtka do petka pokušal več drugi put“ ukrasti v luko. „Journal

Zadnji teden meseca oktobra 1848
(vseučilišče v Gradcu; Slavjan-
sko društvo v Trstu) ➔¹⁾

2. decembra 1848 (slovstvena kre-
stomatija = „Cvetje jugosl.“;
Slavj. društvo v Trstu; sloven-
ščina na tržaški gimnaziji)

? ➔²⁾

7. novembra 1848 (zedinjena Slo-
venija; ilirščina v šoli)

10. decembra 1848 (slovenske slov-
nice)

28. julija 1849 (naročniki na Macu-
novu „Cvetje jugoslovj.“)

„Triest 30. (?) Oct., Gratz 1. Nov.“
1849 (Macunova krestomatija;
slovanski jeziki na gimnazijah;
čitanka za nižjo gimnazijo;
Slovenska Matica) ➔³⁾

?

des österr. Lloyd* je poročal dne 8. junija 1848 iz Trsta z dne 7. junija:
„... Das gestrige Kanonenduet zwischen unserer Batterie und dem feind-
lichen Geschwader hat uns einige interessante Trophäen eingetragen,“ a v
poročilu iz Trsta z dne 9. junija: „Gestern abends ... hatten sich zwei
feindliche Dampfer dem Hafens genähert, allein sie wurden von der Batterie
auf St. Andrä gehörig bewillkommt, auch diesmal haben unsere Kanoniere ihr
Ziel nicht verfehlt. Wie wir hören, haben sie einem Dampfer den Mast
weggeschossen und ihn auch sonst beschädigt ... Der Rest der Nacht
verging dann ruhig und heute in aller Frühe erblickte man die feindlichen
Schiffe im Angesichte des Leuchthurmes vor Anker ... Der Hafeneingang
zwischen dem Leuchthurm und dem neuen Lazareth ward im Laufe des
gestrigen Tages dureh mit Ketten verbundene und an Bojen befestigte Balken
verbarriadirt ...“ (Posnel po Laib. Zeitung). To sta torej napada in sicer
prvi z dne 6. junija (to je bil torek), a drugi z dne 8. junija ponoči (to je
bila noč od četrta do petka); na ta drugi napad se nanaša Macunova
opomba, toda pisana še ni bila dne 9. junija (v petek), ker slišimo o noči
od „prošastog četrta do petka.“ Nič pa ne ovira misliti na soboto (10. juni) ali
nedeljo (11. juni); potem se je začela blokada luke, a te še Macun ne omenja.

¹⁾ To je list, natisnjen v Domu in Svetu 1901 od str. 650.—651. —
Brezdvojbena je pisan avgusta 1848. V listu se imenuje 9. broj „Slovenije“,
a ta je izšel dne 1. avgusta; na drugi strani pa tudi čez mesec avgust ne
smemo iti, zakaj Macun vpraša Muršca, ali ga „početkom budućeg mesca“
najde v Gradcu, in proti koncu pisma, ponavlja vprašanje, ali bo „o po-
četku Rujna“ v Gradcu, češ, okoli drugega septembra misli odpotovati.

Očividno je misliti na prve dni meseca avgusta (3.—8. avgusta?).

²⁾ To je list, natisnjen v Domu in Svetu 1901, str. 654. Odgovoril je
Muršec na ta list šele dne 7. novembra, ker se je jedva 4. vrnil s potožanja.
Terminum ante quem non določa opomba, da je Kosesnik predsednik tržaškega
Slavj. društva; to je poročala kot novo vest „Slovenija“ dne 24. oktobra.

S to mojo ustanovitvijo se ujema: 1) za šole se že muči, 2) a ni se
še začelo s poukom („bom učil“). Prim. Novice z dne 27. sept. 1848: „Za-
četek šol v Ljubljani za vse šole sploh bo še le o Vsihsvetih.“

³⁾ Naznanilo Macunove krestomatije je prinesla „Slovenija“ 20. jul. 1849.

⁴⁾ Zgoraj je podan poštni žig lista. — Leto 1849. je brezdvomno. Ma-
cunovo „Cvetje“ je izšlo jeseni l. 1850. Prim. „Dokladni list“ Novic z dne
13 febr. in 23. oktobra 1850. Prim. tudi drugo Miklošičevo pismo in pa
Murščevo pismo Macunu z dne 16. jul. 1850! V „Domu in Svetu“ 1901 je
ta list natisnjen od str. 709.—710.

? ➔

16. julija 1850 (*Macunovo „Cvetje“ in Murščevo „Bogočastje“*)
 *
 20. junija 1851 (*Muršec komisar pri maturah na Hrvaškem*)
 ? 29. junija 1851 (*o istem predmetu*)
 13. oktobra 1851 (*Macun ovajen za „panslavista“*)
 *
 ? 20. februarja 1855 (*Zagreb: graška gimnazija*)
 *
 ? 25. januarja 1861 (*Macun v Ljubljani: Primic; nasvet vseslovenske deputacije na Dunaj*)

IV.

Muršec „Slovenskemu društvu“ v Ljubljani.¹⁾

(1848—1850.)

1.

(25. VIII. 1848.)

Podpora Hrvatom.

Slavno društvo!

Tukaj hitro pošlem za brate Hrvate 40 fl. sr. ino sicer
 20 fl iz denarnice Graške Slovenije,
 20 fl pa od mene.

25/8 48

Dr. J. Muršec

2.

(13. V. 1849.)

Prevajanje zakonikov.

Slavni gospodje!

Komaj se podstopim Vam pridane popravke ali premene v obziru poslovenjenih postav poslati; znabiti, ki samo takše reči povem, ktere ste vi med sebo pretresaje že zaverгли; ali de vi to želite ino hočete tudi drugih misli zvediti, sem po moji enostrani vednosti modruval — sam samec, si rekoč, de včasim mnogim podleti, kar potem slepo kure najde. Zato mi ne zamerite prederznosti.

Spoznam važnost zrokov, ki vas silijo skoro besedoma poslovenjati, inace bi zlo dobro bilo, dolge nategnjene nemške

¹⁾ Izvirniki v Rudolfinu v Ljubljani.

stavke razdeliti v več krajših — lepo po našem; takrat bi tudi priprosti vse lahko razumel; ali kaj si čemo, ker še se moramo tujšini vklanjati!! Hvala Bogu de je že toliko dal!

Zraven naročim za našo družbo Slovenijo 12 iztisov I. dela poslovenjenih postav — po 3 fl.

Z Bogam

13/5¹⁾

Dr. J. Muršec,
tajnik.

3.

(24. III. 1850.)

Prešernov spomenik. — Slovenščina v šoli. — Konec „Slovenije“.

Slavno društvo!

Za spomenik, ki je preslavnemu Prešernu namenjen, pošlem tukaj v imenu naše družbe Slovenije 10 fl sr. Dar je mali alj serce ne. — Kam bote le rajnemu ti spomenik postavili? ali na njegov grob? ali v belo Ljubljano, slovenščine sredino? Mi bi ga radi celem svetu pokazali. —

Kaj bode s Slovenijoj? bode zaspala? Tedaj nam bode beseda do naroda podrezana, in ob nas bo. Le tega ne!

Zmota — bi rekel laž, ki v večernem Gračkem listu N 67. gledé moje prošnje stoji, je — mislite si — iz Bečke ministerske vredniške pisarnice! — Sam Bog nas obvarji.

Srečno

24/3 50

Dr. J. Muršec
tajnik dr. Slov.

Ravno zvem od samega vodja tukajšnjih normalnih šol, da mu je ministerstvo na prošnjo za slovenskega učenika, ki bi po novi osnovi tudi pri teh šolah slovenski učil, odgovorilo: „da ni treba se s tem tak nagliti, in da se naj čaka, jeli bode takšega poduka resen treba.“ Zraven mi pové, ker je že tudi za Celje odločeno, da ima poduk v slovenščini le prostovoljen biti. Naj beržeje bode za vsakod tak — pri vas in v Celovci! — Mislim, da ne smemo molčati. Ravnajmo zložno. Jaz se bom še enkrat za našo pravico potegnul — (razložno in ostro) in v Celje pisal, da enako storijo. Pogovorite se Vi z Celovškimi domorodci. To pak more hitro biti, da pride odloka do konca šolnega leta.

Nadam se, da je g. Blaznik mojo prestavo in sostavek iz Dunajskih cerkvenih novin dobil, da še se vsaj to po Sloveniji razglasi. Če nam prestane, še vsaj enkrat g. duhovnike krepko nagovorite, ko zadnokrat Dr Bleiweis, da ne prejmljejo nem-

¹⁾ Letnica dana v pripombi: „prejeto 16. velikiga travna 849.“

ških oznanil od oblastnij in da naj kmetovje ojstro vse po slovenskem pisano terjajo. — Še enkrat — če ne bode več Slovenije — ne bomo mogli več k narodu govoriti, in pravice bodo se mu vneomar kratile.¹⁾

4.

(15. XII. 1850.)

Naročba na „Atlas živinskih obrazov“. (Gl. 34. Dokladni list Novic 1850.)

Slavno društvo!

Ker iz ust p. n. g. Dr. Bleiweisa zvem, da so naznanjeni živalski naravni obrisi ne samo izverstno risani, nego tudi barvani — iluminirani, in to tudi izverstno, se na celo delo ali vse zvezke naročim. Blagovolite tedaj tudi me med naročnike zapisati pod naslov Dr. Jož. Muršec, učitelj verozakona u stanovski rečni učilnici u Gradcu, polek Francovih vrat št. 14.

Srečno! Srečno!

15/12 50

Dr. J. Muršec

V.

Muršec Josipu Sinku.²⁾

(1894—1895.)

1.

30. V. 1894.

*Nova šola pri Sv. Bolfanku v Slov. goricah.*Prečastiti preljudi
gospod župnik!

Hvala Vam za prijetni dopis. Premili Bog pomagaj, da bi vso stavbo tudi srečno dognali — brez vsake nezgode in nesreče. Pošlem Vam od svoje strani zaželjeni spis na trdnem papirju. Druge zadevne stvari poskrbite blagovoljno sami in jih pristavite.

2. junija Vam pošlem tretjih 500 fl. štrtih pa, kedar jih hočete.

Zdrav sem dovolj — — — — —

Z Bogom

Vam

zahvalen prijatelj
Dr. J. Muršec.

30/5 94

¹⁾ Pod pismo je s svinčnikom pripisal (pač) Bleiweis: Wiener Zeitung Nr. 56. Preßburg Kundmachung. Mit Erlaß des k. Minist. des Cult. u. Unterrichts vom 20. Febr. wurde angeordnet, daß gleich mit Beginn des 2. Semesters das kathol. Gymn. und die Akademie in Preßburg als deutsche Lehranstalt behandelt, daß Unterricht an diesen Staatsanstalten durchaus deutsch erteilt werde. Zugleich ist Sorge zu tragen, daß sowohl Magyar. als slavische Sprache als freie Lehrgegenstände gründlich gelehrt werden. Preßburg 1. März 1850. Minist. Commissär Heinrich Graf Attems.

²⁾ Izročil mi č. g. Josip Sinko, sedaj župnik pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah. — Glej sub A.

2.

(22. VI. 1894.)

*Šola pri Sv. Bolfanku v Slov. goricah.*Visokovredni
predragi g. župnik!

Veseli me, da se tako urno in pridno šola zida. — — — Pošlem Vam četrtilih pet sto goldinarjev, da se rešim obljube. Bi imel, bi rad prevzel sam vse stroške — mili Bog daj svoj blagoslov!

Brali ste, da sem se k pogrebu p. n. g. K. odpeljal ob 10^{1/2} in ob 6. tih spet nazaj — — — —

Ze vsem spoštovanjem

ves Vam

22/6 94

udani prijatelj
Dr. J. Muršec

3.

(19. VIII. 1894.)

Murščeva ustanova. — Šola. — Stara leta.

Predragi vvr. g. župnik!

Ako ni iz moje rodbine in rojstne župnije sposobnega dečka za mojo ustanovo, se bo že drugod kak primeren našel, da ga priporočite škofijstvu ali mu izvoljo prepustite.

. . . . Ker so mi moje starše čutnice bolj rahle, in mi je drdranje na železnici že zadnjekrat skoraj preveč zdražilo, ne pridem to jesen domov, in se nadajam, da mi bote ljubi sestri še tudi prihodno zimo prezimili — in tudi jaz, ako je božja volja, in me drugokrat Bog bolj podviza domo. — Pregovor pravi sicer, da ostane srce vedno mlado in se ljubezen ne postara in njena blaga moč, ali telo se stara in volja peša! in ne pusti, kam bi ovači rada.

Zastran šolskega prineska me je „Gospodar“ ali g. učitelj dokaj proslavil in dramil sokrajane — Bog daj uspešno! — — — —

19/8 94

Vam udani prijatelj
Dr. J. Muršec

4.

(8. IX. 1894.)

*Nova šola. — Muršec častni občan.*Velečestiti
preljubi g. župnik!

Kakor čujem, zadeva Vam šolska stavba dokaj truda in skrbi, da Vas nemorejo Bolfenčani, in jaz dovolj zahvaliti . . .

Pošlem spet 20 fl za župnijske uboge; 20 fl za dijaka * * *, 35 fl Trnoški in 35 fl občini Višečkega vrha za njuni denarnici, in v dejansko zahvalo, ker ste me izvolili častnega občana in prijazno odličili. — — —

V Gradci 8/9 94

Vam ves udani prijatelj
Dr. J. Muršec

5.

(18. XI. 1894.)

Šola. — Starost.

Visokovredni prečastiti g. župnik!

Slava in hvala premilemu Bogu! Dvoje dobro delo ste srečno dognali: preblago tridnevnicu in težavno šolsko stavbo, za oboje čestitam iz vsega srca Vam in Bolfančanom — — —

Zdrav še sem precej, če mi tudi levo oko peša in želodec včasih nerad prebavlja, in ako bo jeseni zima podobna, vtegnem jo s sestro vred še le prestatl, ako je Bogu po volji.

Vam prisrčno udani prijatelj

Dr. J. Muršec

18.11.94

6.

(30. XII. 1894.)

Slikanje cerkve.

— — — Prav mira na svetu itak ni; se opravi eno delo, prinese drug dan drugo . . . Radujem se, da se pošta poživlja.

Meni še dosedaj (zima) lepo ugaja . . .

7.

(29. IX. 1895.)

— — — Drugo leto bom že prišel vsega si v cerkvi ogledavat in se z Vami veselit, se vé, če me Bog ovarje . . .

Priložim po nakaznici 20 fl za dijaka * * *, 20 fl pa za župnijske uboge. Ker se bratva bliža, želim, da bi tudi za njo vreme prav ugodno bilo in bi vsi nabrali dosti žlahtne kaplice. —

Žali Bog, prerano umrlemu prof. Lendovšeku sem več knjig poscdil — in med njimi tudi 4 zvezke „Glasnika“ iz Bolfenske knjižnice . . .

Vam ves udani prijatelj

Dr. J. Muršec

29.9.95

VI.

Muršec Hergu.¹⁾

1.

(8. VIII. 1894.)

Zahvala in čestitka.

2.

(27. XII. 1894.)

— — — Spisali mi ste k izvrstni kaplici jednako izvrstno narodno pesmico. Za njo pa Vam spišem svojo nerodno zavrstno, katero sem pretekli teden skoval in si dolgočasne mušice preganjal . . . (Sledi nabožna pesem Murščeva.)

¹⁾ Izročil meni milostivi g. prošt Herg v Mariboru.

Kazala.

1.

Razporedba.

A.

Pisma, pisana Muršču.

[Do A, XVII. inkluz. se stranice nanašajo na Zbornik za l. 1904.]

		Stran
I. Fran Polanec Muršču (1827),	1 pismo	103
II. Ivan Klajžar (1830—1843),	16 (1 pesem in 15 pisem)	103—115
III. Juri Matjašič (1834—1846),	6 pisem	115—120
IV. Nepomuk Turban (1836),	1 pismo	120
V. Anton Murko (1838—1839),	3 pisma	121—124
VI. Anton Krempf (1838—1844),	3 pisma (in 1 pesem)	125—128
VII. H. W. ¹⁾ (1842),	1 pismo	129—130
VIII. Ljudevit Vukotinovič (1842),	1 pismo	130—131
IX. Friderik Rigler (1843),	2 pismi (1 Muršču)	131—133
X. Štefan Kočevar (1843—1849),	8 pisem	133—141
XI. Feliks Kramberger (1844—1888),	3 pisma	141—144
XII. Slomšek (1845—1861),	15 pisem	144—157
XIII. Matija Vodusek (1847—1849),	8 pisem (7 Muršču)	157—163
XIV. Anton Stranjšak (1849))	1 pismo	163—164

¹⁾ Tako je čitati podpis v pismu, ne „H. K.“; pismo je namreč pisala Henrieta (baronica) Werner, starejša, že poročena sestra Murščeve gojenke.

²⁾ Pismo je pisano brez sumnje l. 1849.

Dokaz:

1. Stranjšak poroča, da so že „lani“ razdelili 25 Murščevih slovníc med učence. Murščeva slovnica je izišla ob koncu l. 1847. („Novice“ so jo naznanile dne 17. novembra 1847, celjski opat Vodusek jo je prejel 16. decembra); med učence deliti je torej niso mogli prej nego l. 1848; ker je to za Stranjšaka „lani“, si moramo misliti, da je pisal pismo l. 1849. (Na šolsko leto ni misliti.)

2. To se ujema s podatki o Vidoviču. Stranjšak pravi, da je bil Vidovič „pred 4 leti pri nas z'endrugim dve leti“ učitelj; služboval pa je Vidovič pri Sv. Lovrencu v Slov. Goricah l. 1844. in 1845. (že tudi prej?) — od 1845 do 1849 je baš štiri leta.

Stranjšak je „ravno“ zvedel, da je Vidovič na realki; bil pa je Vidovič v prvem razredu na graški deželni realki v šolskem letu 1848/49 (arhiv tega zavoda). Ker ga Stranjšak še priporoča za podporo, si moramo misliti, da je potekel še le manjši del šolskega leta.

3. „Pretečeno leto smo slišali, da ste prišli nekterih Slovincov obiskavat“, piše Stranjšak Muršču. V smislu prejšnjih dveh točk bi bilo tu misliti na l. 1848.; in bil je pač v istini Muršec tega leta na Slovenskem Štajerskem. V rokopisnem životopisu, ki ga je sestavila Murščeva nečakinja, čitam: „V jeseni 48 obiskali so g. ujec v Celji prijatla l. Orožena, poznej korarja. Pri njih so najšli 2 ptuja duhovna.

Stran

XV. Juri Strah	(1846—1848)	2 pismi	164—166
XVI. Ivan Strah	(1848),	1 pismo	166—167
XVII. Juri Kajnih	(1847),	1 pismo	167—168

[Od tod se nanašajo stranice na letošnji „Zbornik“.]

XVIII. Davorin Trstenjak	(1838—1880),	8 pisem	1— 9
XIX. Oroslav Caf	(1841—1852),	24 pisem	9— 41
XX. Macun	(1846—1849),	9 pisem	41
XXI. Matija Majar	(1847—1850),	6 pisem	41— 52
XXII. Bleiweis	(1848—1880),	4 pisma	52— 55
XXIII. Fran Muršič	(1848—1850),	3 pisma	56— 59
XXIV. Anton Krefit	(1848—1849),	4 pisma	59— 62
XXV. Dr. Hladnik	(1848),	1 pismo	62— 64
XXVI. Lovro Vogrin	(1848—1852),	2 pismi	64— 66
XXVII. Stanko Vraz	(1832—1849, oz. 1848),	28 pisem, oz. 1 pismo ¹⁾	66— 67
XXVIII. Ignacij Orožen	(1848),	2 pismi	67— 69
XXIX. Peter Kozler	(1848),	3 pisma	70— 75
XXX. Alojzij Šparavec	(1848—1849),	2 pismi	75— 76
XXXI. Dr. Josip Kranjc	(1848),	2 pismi	77— 83
XXXII. Ivan Vošnjak	(1848),	1 pismo	83— 84
XXXIII. Štefan Mukič	(1849),	1 pismo	84— 85
XXXIV. Miklošič	(1849—1859, oz. 1889),	5 (6) pisem	85— 91
XXXV. Fran Mikuš	(1849),	1 pismo	91
XXXVI. Andrej Einspieler	(1849—1851),	3 pisma	92— 95
XXXVII. Fran Muršec (dr. Josipu Muršču)	(1849),	1 pismo	96— 97
XXXVIII. Cigale	(1849—1850),	3 pisma	97—100
XXXIX. M. Korošak	(1849),	1 pismo	100—102
XL. Ivan Ertl	(1849—1880),	2 pismi	102—103
XLI. Jernej Ciringar	(1850),	1 pismo	103—104
XLII. Sebastijan Brunner	(1850),	1 pismo	104
XLIII. Anton Lah	(1850),	3 pisma	104—107
XLIV. Radoslav Razlag	(1850),	1 pismo	107—108
XLV. Matija Großkopf	(1851),	2 pismi	108—110
XLVI. Mihael Stojan	(1852),	1 pismo	111—112
XLVII. Mane Sladovič	(1852—1853),	2 pismi	112—117
XLVIII. Ivan Trnski	(1854—1895),	1 pismo in 2 pesmi	117—118
IL. Mijo Kišpatič (odb. Mat. Hrv.)	(1877),	1 pismo	118

Orožen jim hitro velijo: „Objamite se!“ Šele, kdar so bili to storili, so jih en drugam predstavili. Bila sta Andrej Einspieler in Matija Majar; in potem veliko veselje. Letnica 1848 v tej epizodi ni pomotna; Einspieler si je pač baš vsled onega dogodka začel z Murščem dopisovati, a Matija Majar, ki ga je l. 1847. še vikal, ga l. 1849. tiče. Sploh pa je neverjetno, da bi Muršec, ki je l. 1848. prvič prišel na počitnice k prijatelju Ruedlnu v Cmurek, ne bil pogledal malo dalje v dolnje kraje. Tožba Cafova v začetku njegovega lista z dne 16. oktobra 1849. je za to točko tudi vredna uvaževanja.

Pismo Stranjšakovo bi po letnici sodilo na poznejše mesto. Pismo Ivana Straha spada med dogodke l. 1848.

¹⁾ Ker podajam le eno novo pismo in to iz l. 1848., sem Vraza uvrstil tukaj-le; z ozirom na vsa druga pisma, priobčena že v „Délih“ V., bi spadal kajpada tja za Klajžarja.

	Zbornik za leto	Stran
L. Božidar Raič	(1880),	1 pismo 119
LI. Dr. Ivan Geršak	(1880),	1 pismo 119
LII. Josip Lendovšek	(1889),	1 pismo 120—121
LIII. Lovro Herg	(1889),	1 pismo 121
LIV. Josip Sinko	(1893),	1 pismo 121—122
	(Slanič 1891,	1 pismo)
LV. Luka Jeran	(1893—1895),	2 pismi 122—124

B.

Pisma, ki jih je pisal Muršec.

	Zbornik za leto	Stran
I. Stanku Vrazu	(1832—1850),	32 pisem 124—159
II. Jakobu Horvatu	(1841),	1 pismo 162
III. Macunu	(1846—1861),	13 pisem 163—165
IV. „Slovenskemu društvu“ v Ljubljani	(1848—1850),	4 pisma 165—167
V. Josipu Sinku	(1894—1895),	7 pisem 167—169
VI. Lovru Hergu	(1894),	2 pismi 169

2.

A.

Pisci pisem, pisanih Muršču, po abecednem redu.

	Zbornik za leto	Stran
1. Bleiweis Janez	1905	52—55
2. Brunner Sebastijan	1905	104
3. Caf Oroslav	1905	9—41
4. Cigale Matija	1905	97—100
5. Clringar Jernej	1905	103—104
6. Einspieler Andrej	1905	92—95
7. Ertl Ivan	1905	102—103
8. Geršak Ivan, dr.	1905	119
9. Großkopf Matija	1905	108—110
10. Herg Lovro	1905	121
11. Hladnik, dr.	1905	62—64
12. Jeran Luka	1905	122—124
13. Kajnih Juri	1904	167—168
14. Kišpatič Mijo	1905	118
15. Klajžar Ivan	1904	103—115
16. Kočevar Štefan	1904	133—141
17. Korošak M.	1905	100—102
18. Kozler Peter	1905	70—75
19. Kranjc Josip, dr.	1905	77—83
20. Kramberger Feliks	1904	141—144
21. Kreft Anton	1905	59—62
22. Krempl Anton	1904	125—128
23. Lah Anton	1905	104—107
24. Lendovšek Josip	1905	120—121
25. Macun Ivan	1905	41
26. Majar Matija	1905	41—52
27. Matjašič Juri	1904	115—120
28. Miklošič Fran	1905	85—91
29. Mikuš Fran	1905	91
30. Mukič Štefan	1905	84—85
31. Murko Anton	1904	121—124

	Zbornik za leto	Stran
32. Muršec Fran	1905	96—97
33. Muršič Fran	1905	56—59
34. Orožen Ignacij	1905	67—69
35. Polanec Fran	1904	103
36. Raič Božidar	1905	119
37. Razlag Radoslav	1905	107—108
38. Rigler Friderik	1904	131—132
39. Sinko Josip (in njegov prednik Slanič)	1905	121—122
40. Sladovič Mane	1905	112—117
41. Slomšek Anton Martin	1904	144—157
42. Stojan Mihael	1905	111—112
43. Strah Ivan	1904	166—167
44. Strah Juri	1904	164—166
45. Štranjšak Anton	1904	163—164
46. Šparavec Alojzij	1905	75—76
47. Trnski Ivan	1905	117—118
48. Trstenjak Davorin	1905	1—9
49. Turban Nepomuk	1904	120
50. Vodušek Matija	1904	157—163
51. Vogrin Lovro	1905	64—66
52. Vošnjak Ivan	1905	83—84
53. Vraz Stanko	1905	66—67
54. Vukotinović Ljudevit	1904	130—131
55. Werner Henrieta, baronica	1904	129—130

B.

Muršec je pisal:

[Zbornik za leto 1905.]

	Stran
1. „Društvu slovenskemu“ v Ljubljani	165—167
2. Hergu Lovru	169
3. Horvatu Jakobu	162
4. Macunu Ivanu	163—165
5. Sinku Josipu	167—169
6. Vrazu Stanku	124—159

Druga pisma Murščeva so dosle neznanā.)

Kar se tiče medsebojnega dopisovanja, je dosle najbolj jasno razmerje Muršec—Vraz; za tem pride razmerje Muršec—Macun.

3.

Vsa poedina pisma v kronološičnem redu.

	1827.	Zbornik za leto	Stran
Dne 20. maja:	Fran Polanec Muršcu	1904	103
	1830.		
29. avgusta:	Klajžar Muršcu za novo mašo	1904	103—104

*) Primeri na pr. kronograme, ki jih je poslal Muršec kot čestitko Matjašiču za njegovo zlato mašo l. 1882. („Slov. Gospodar“ 1882, Cerkvena priloga, 281.) Primeri tudi Murščevi pismi Groškopfu in Ruedlnu (sub XLV.)!

	1832.	Zbornik za leto	Stran
20. aprila ¹⁾	Klajžar Muršcu	1904	104
Zadnje dni julija ali početkom avgusta: ²⁾	Klajžar Muršcu	1904	104—105

¹⁾ To je pismo, ki je omenjeno v „Zborniku“ 1904 na str. 104. Klajžar svojemu datumu ni dodal letnice, a l. 1832. je brezdvomno. Klajžar opisuje Muršcu Gradec, češ, ko pride spet v Gradec, se bo začudil, „kak prešmentano so od lani polepšali toto mesto. S-hod naft vitezhi is duhovniha prek na fhkofovko zirkvo je podert, mi pa pre noviga dobimo ...“; Klajžar je torej v Gradcu in sicer v bogoslovnici, Muršca pa od „lani“ ni več tam; to se zлага z aprilom l. 1832.; zakaj Muršec je l. 1831. postal kaplan, a Klajžar leta 1832.

²⁾ To pismo nima nikakega datuma, vendar se da iz vsebine datum donekle sigurno ustanoviti in sicer tako-le:

1. Terminus ante quem non je poletje l. 1832.; zakaj Klajžar se je podpisal za kaplana, a kaplansko službo (pri Sv. Jurju v Slov. goricah) je nastopil nekako okoli 1. septembra (v rojstnih knjigah te župe je podpisan prvič dne 5. septembra.)
2. Terminus post quem non je pač konec oktobra istega leta, zakaj takrat je Murko vstopil v bogoslovje, a po našem pismu Murko gotovo še ni bogoslovec.
3. Letu 1832. se prilega slava, ki doni iz pisma Klajžarjevega; zakaj spomladi tega leta je izišla Murkova slovnica s slov.-nemškimi delom slovarja in zbudila senzacijo.
4. Letu 1832. se tudi prilega opomba o črkarski pravdi, osobito še vprašanje: „Komi ti srečo vošiš Murki ali gosponi Dajniki?“ Murko je s činjenico svojih del in s predgovorom svoje slovnice stopil na mejdan zoper Danjka; spričo tega je sekovski konzistorij dne 6. junija pozval nekatere duhovnike, naj zavzamejo stališče med Dajnikom in „novim literatom Murkom“; oni duhovniki so se pač hitro odzvali in so se izrekli zoper Dajnka, a temu je dne 28. avgusta priskočil s posebno vlogo Gottweilß na pomoč.

Bila je torej črkarska pravda julija in avgusta vroča, baš sub iudice in je mogel Klajžar pričakovati, da bodo „prihodnji mesec ali kranjsko ali Dajnково azbuko na kaštigo obsodili.“

5. Poročilo o Murkovem „Časopisu“ se tudi zлага z l. 1832.; primeri opombo k l. pismu, ki ga je pisal Muršec Vrazu (zgoraj str. 125), in pa besede Vrazove v pismu Muršcu z dne 3. decembra 1835. o „obečanju, kterega je (Murko) pred tre mi letmi včinił“ (Děla V. 141, Marković, Izabrane pjesme XC.)
6. Če je torej l. 1832. ustanovljeno, tudi mesec ni zelo dvomen; faza črkarske pravde kaže na juli ali avgust. Klajžar je pismo pisal brezdvomno iz Gradca, a se podpisal za kaplana; to bi si lahko razlagali tako, da je pisal neposredno pred svojim odhodom iz graške bogoslovnice, ko je že vedel za namenjeno mu župo; verjetneje pa je to-le: Klajžar se grozi, da se iz jeze eventualno „povrne celo na Dunaj“; najbrž je torej Klajžar, ostavivši bogoslovnico, predno je nastopil kaplanijo, krenil na Dunaj; vračaje se, se je pomudil v Gradcu in od tod pisal Muršcu ta list.

Ker pa očitvidno misli Klajžar še pred nastopom službe priti domov k Sv. Lovrencu v Slov. goricah, ni misliti na prav zadnje dni meseca avgusta, ampak na prejšnje tedne.

[Opomba o obešenih vojakih se bo težko dala izrabiti.]

Tako bi torej imeli nekako mesec avgust l. 1832 in sicer njega prvo polovico ali zadnje dni julija.

Grožnjo, da mu „iz Gradca nikoli ne bo več pisal“, je umeti šaljivo — ker ga bo ostavil za vedno!

		Zbornik za leto	Stran
30. oktobra : ¹⁾	Vraz Muršču	Vrazova „Dela“ V.	132—133
25. decembra:	Muršec Vrazu	1905	124—126
1833.			
9. junija:	Muršec Vrazu	1905	126
29. junija:	Vraz Muršču	Děla V.	130—131
13. julija:	Muršec Vrazu	1905	127—128
3. novembra:	Vraz Muršču	Děla V.	129—130
5. decembra:	Vraz Muršču	Děla V.	134—135
[Eno pismo Vrazovo Muršču ni dospelo.]			
1834.			
4. januarja:	Vraz Muršču	Děla V.	135—137
6. „prosinca“ = januarja:	Muršec Vrazu	1905	128—129
5. aprila:	Matjašič Muršču	1904	115—116
1835.			
4. januarja:	Vraz Muršču	Děla V.	137
3. decembra:	Vraz Muršču	Děla V.	139—141
20. decembra:	Muršec Vrazu	1905	129—130
1836.			
8. februarja	Turban Muršču	1904	120
1837.			
4. marca:	Vraz Muršču	Děla V.	152—153
okoli 12. marca:	Vraz Muršču	Děla V.	154—155
12. marca:	Muršec Vrazu	1905	130—131
Na Jurijevo:	Vraz Muršču	Děla V.	158—161
Po Jurijevem:	Muršec Vrazu	1905	132
2. decembra:	Vraz Muršču	Děla V.	165—167
13. decembra:	Muršec Vrazu	1905	132—133
1838.			
18. februarja:	Vraz Muršču	Děla V.	167—170
19. februarja:	Murko Muršču	1904	121
2. marca:	Muršec Vrazu	1905	133—134
17. marca:	Matjašič Muršču	1904	116
20. aprila:	Muršec Vrazu	1905	135
30. maja:	Murko Muršču	1904	121—122
22. junija:	Krempl Muršču	1904	125—126
16. decembra:	Trstenjak Muršču	1905	1—2
17. decembra:	* Vraz Muršču	Děla V.	178—181
30. decembra:	Muršec Vrazu	1905	135—136
1839.			
1. januarja:	Murko Muršču	1904	122—124
24. februarja:	Muršec Vrazu	1905	136—137
9. marca:	Krempl Muršču	1904	126
21. julija:	Muršec Vrazu	1905	138
Zadnje dni julija ali v začetku avgusta (?):	Muršec Vrazu	1905	139
24. decembra:	Muršec Vrazu	1905	140—141

¹⁾ Gl. opombo k prvemu pismu, ki ga je pisal Muršec Vrazu.

	1840.	Zbornik za leto	Stran
25. marca:	Klajžar Muršcu	1904	107
12. decembra:	Klajžar Muršcu	1904	107—108
	1841.		
13. januarja 1841: ¹⁾	Klajžar Muršcu	1904	106
19. februarja:	Vraz Muršcu	Děla V.	210—213
Okoli 1. marca (prva polovica marca) ²⁾	Klajžar Muršcu	1904	108
9. marca:	Čaf Muršcu	1905	9
Nekako 17. marca: ³⁾	Klajžar Muršcu	1904	109

¹⁾ Datum se nahaja v pismu; v „Zborniku“ 1904, str. 106 je tiskana letnica 1840; v izvorniku pisma je zadnja številka nejasna, tako da se more čitati za: 0, pa tudi za: 1. Vsebina pisma odločno govori za 1841.

Položaj je tak: Klajžar je v Ptuj, Muršec v Gradcu.

Klajžar je pustil Muršca „dugo“ na odgovor čakati, a sedaj mu poroča o zimi v Ptuj, celo o tem, kar se je zgodilo že „pred adventom“. Očividno Muršca celo tisto zimo ni bilo več v Ptuj. Kakor pa kaže Murščevo pismo Vrazu z dne 24. decembra 1839., je Muršec zapustil Ptuj nekako 14. decembra tega leta; a Klajžar je pač šele začetkom 1840 prišel v Ptuj (Napotnik, Obris etc. 1904, str. 43.) Iz tega sledi, da naše pismo, pisano iz Ptuja, ni iz januarja l. 1840.

Temu negativnemu dokazu dodam še dva pozitivna:

1. Pismo omenja tudi Murščeve račune s ptujskim dekanom, a ta stvar se je razvila šele pozno jeseni l. 1840., kakor kaže Klajžarjevo pismo z dne 12. decembra tega leta.
2. Naše pismo omenja ptujskega duhovnika Frasa, a ta je bil Klajžarju decembra 1840 „nov, ljub tovariš“.

Te dve zadnji točki kažeta pozitivno, da je pri le-tem pismu misliti na januar l. 1841.

Po tem takim je pismo natisnjeno na nepravem mestu; moralo bi stati za pismom z dne 12. decembra 1840.

²⁾ To je pismo, natisnjeno na str. 108. kot 7. Klajžarjevo pismo.

Pisano je v postu. Leto 1841 se mi ne zdi dvomno in to spriči opombe o Murščevi zadevi s ptujskim dekanom, ki se je začela pod zimo l. 1840. (pismo Klajžarjevo z dne 12. decembra 1840) in se vlekla v l. 1841. (primeri pismo z dne 13. januarja!) Post pa je l. 1841. trajal od 23. februarja (pust) do 11. aprila (Velika noč); s tem je doba za naše pismo omejena.

V postu tega leta je Klajžar Muršcu pisal še dvoje pisem in sicer tisto, ki je kot 8. pismo natisnjeno na str. 109. in pa pismo z dne 20. marca. Med te dve pismi ne gre naše pismo, kakor bo to razvidno iz sledeče opombe; za 20. marec pa tudi ne, kakor kaže omenjanje dekana v našem pismu in v pismu z dne 20. marca. Edino mesto mu je pred pismom, ki je natisnjeno kot pismo 8. in ki je pisano nekako 17. marta (gl. sledečo opombo!)

V tem zadnjem pismu poroča Klajžar Muršcu novost, da je „gospodin Vraz postni predgar“, a da bo se Kocbek moral na Polenšak preseliti; v našem (7.) pismu pa imenuje Kocbeka postnega pridigarja; iz tega pač sledi, da je naše pismo pred 8. pismom.

Isti rezultat dobimo, ako pomislimo, da v našem pismu Klajžar še nič ne omenja denarja, dolžnega Vrazu.

³⁾ Pismo, natisnjeno na str. 109. kot 8. pismo.

Letnica 1841 ni dvomna; to svedoči terjatev Vrazova. V pismu z dne 19. februarja 1841. je Vraz Muršca poprosil, naj spravi v red Klajžarjev dolg; o tem je Muršec pisal Klajžarju — pismo dosle ni znano — in evo Klajžarjev odgovor! Denar je poslal Klajžar s pismom z dne 20. marca 1841.

		Zbornik za leto	Stran
20. marca:	Klajžar Muršcu	1904	110
8. junija:	Klajžar Muršcu	1904	111
12. julija:	Vraz Muršcu	Děla V.	259—261
22. julija:	Muršec Vrazu	1905	141—142
28. julija:	Muršec Vrazu	1905	142—143
20. decembra:	Muršec Horvatu	1905	162

1842.

2. marca:	Vraz Muršcu	Děla V.	286—289
12. marca:	Henrieta baronica Wernerjeva Muršcu	1904	129—130
14. marca:	Klajžar Muršcu	1904	111
21. marca:	Klajžar Muršcu	1904	112
23. marca:	Klajžar Muršcu	1904	113
27. marca:	Muršec Vrazu	1905	143—145
12. aprila:	Klajžar Muršcu	1904	113
6. maja:	Klajžar Muršcu	1904	114
16. maja:	Matjašič Muršcu	1904	116—117
20. maja:	Vraz Muršcu	Děla V.	296—298
Nekako 9. junija:	Muršec Vrazu	1905	145—146
9. junija:	Vraz Muršcu	Děla V.	309—310
19. oktobra:	Vraz Muršcu	Děla V.	314—315
20. oktobra:	Muršec Vrazu	1905	146—148
31. oktobra:	Vukotinovič Muršcu	1904	130—131
28. decembra:	Vraz Muršcu	Děla V.	324—327
28. decembra:	Muršec Vrazu	1905	148

1843.

10. januarja:	Klajžar Muršcu	1904	114—115
1. aprila (?)	Vraz Muršcu	Děla V.	327
29. aprila:	Muršec Vrazu	1905	149—150
7. junija:	Rigler ne vem komu	1904	132,—133
4. avgusta:	Vraz Muršcu	Děla V.	334—335
12. avgusta:	Vraz Muršcu	Děla V.	335—336
13. avgusta:	Rigler Muršcu	1904	131—132
15. novembra:	Čaf Muršcu	1905	10—12
16. novembra:	Kočevar Muršcu	1904	133—134
26. novembra:	Kočevar Muršcu	1904	134—135
5. decembra:	Čaf Muršcu	1905	12—13
31. decembra:	Kočevar Muršcu	1904	135—136

1844.

5. januarja:	Čaf Muršcu	1905	13
18. januarja:	Matjašič Muršcu	1904	117—119

Naše pismo in pismo z dne 20. marca sta si sledili neposredno, zakaj

1. v našem pismu obeta Klajžar, da pošlje denar „po nekih dneh“, a to se je zgodilo dne 20. marca;

2. v našem pismu izvešča Klajžar o Krempljih Dogodivščinah, a v pismu z dne 20. marca pravi, da mu je o tem pisal „že slednjofart“.

Naše pismo spada v isti teden kakor pismo z dne 20. marca; zakaj v njem čitamo: „Koček bo prihodnji teden se mogel na Polenshak preseliti;“ a isto čitamo i v pismu z dne 20. marca.

Naše pismo je torej pisano nekoliko dni pred 20. marcem in istega tedna, v katerem je bil ta-le dan. Bil pa je 20. marec v petek (teden od 15.—22. marca), in pričujoče pismo je pisano morebiti v torek, 17. marca.

		Zbornik za leto	Stran
9. februarja:	Kočevar Muršcu	1904	136—138
4. marca:	Muršec Vrazu	1905	150—151
20. marca:	Kremlj Muršcu	1904	127
21. aprila:	Vraz Muršcu	Děla V.	354—355
22. aprila:	Muršec Vrazu	1905	151—152
25. aprila:	Čaf Muršcu	1905	14
25. maja:	Kočevar Muršcu	1904	139
20.—27. novembra:	Vraz Muršcu	Děla V.	359—361
21. decembra:	Feliks Kramberger Muršcu	1904	141—143
Ob koncu leta ali v začetku leta 1845:*)	Matjašič Muršcu	1904	119—120
1845.			
19. januarja:	Muršec Vrazu	1905	152—153
19. maja:	Kramberger Muršcu	1904	143—144
28. septembra:	Vraz Muršcu	Děla V.	376—378
30. decembra:	Slomšek Muršcu	1904	144—145
1846.			
10. januarja:	Slomšek Muršcu	1904	145
16. januarja:	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	646—647
22. januarja:	Slomšek Muršcu	1904	146
10. februarja:	Slomšek Muršcu	1904	146—148

*) To je pismo, ki je natisnjeno kot 6. Matjašičevo, a moralo bi biti uvrščeno na petem mestu, to je pred pismom (z dne 16. aprila 1846), ki je natisnjeno kot peto.

Pričujoče pismo spada namreč med dobo 20. nov. 1844. in 19. jan. 1845. Evo dokaza:

1. V pismu navedena Demetrova „Dramat. pokušenja“, Kukuljevičeva „Različita děla“ knj. III., Bogovičeve „Ljubice“, Čivičeve „Basne“ so izišle l. 1844.

„Basne“ je poleg drugih knjig poslal Vraz Muršcu za razpečavanje dne 20. novembra 1844 (Děla V. 359) ter mu naročil, naj mu novce za te knjige pošlje z novci, ki jih je dobil za III. knjigo „Kola“; in baš za „Basne“ in za „Kolo“ pošilja tu Matjašič Muršcu novce. S tem je ustanovljen terminus ante quem non.

Terminus post quem non določa pismo Murščevo Vrazu z dne 19. januarja 1845; tega dne pošilja Muršec Vrazu denar za razne knjige, med temi tudi za III. knjigo „Kola“.

2. Matjašič poroča v tem pismu, da si je od Muršca pridržal tudi devet zvezkov njegovih „spisov“; vidi se, da so to izdelki nekaterih črk za slovar; ostale so Muršcu le še črke *e, f, g, h* in za izdelovanje le-teh bo Matjašiču treba čitati vse, kar je izdelal Muršec. (O nesrečni tiskovni pomoti gl. „Popravke!“)

To se zлага z izjavo Murščevo v pismu Vrazu z dne 19. januarja 1845: „Glede slovara sam meni odlučen pisao predao g. prof. Matjašiči“. (Kočevarjevo pismo z dne 16. nov. 1843 priča, da so Muršcu bile odkazane črke *a, b, c, d, e, f, g, h*; Muršec je bil torej izdelal *a, b, c, d*.)

Konec pisma se nanaša na Murščevo kompetenco za profesorja verouka na deželni realki v Gradcu; prim. Murščevo pismo Vrazu z dne 19. januarja 1845: „Da sam ja zvarho mojih posvetnih žel dosegno — ste čitali venda —“

		Zbornik za leto	Stran
6. marca:	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	647
8. marca:	Slomšek Muršcu	1904	148—149
14. aprila:	Muršec Vrazu	1905	153—154
16. aprila:	Matjašič Muršcu	1904	118—119
3. novembra:	Muršec Vrazu	1905	154—155
30. novembra:	Caf Muršcu	1905	15
19. decembra:	Macun Muršcu	Dom in Svet 1901	647—648
26. decembra:	Juri Strah Muršcu	1904	164—165

1847.

2. januarja:	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	647
8. januarja:	Caf Muršcu	1905	16—17
22. januarja:	Slomšek Muršcu	1904	149—150
23. januarja:	Kajnih Muršcu	1904	167—168
31. januarja:	Slomšek Muršcu	1904	150—151
19. februarja:	Vodušek ne vem komu	1904	157,
24. februarja:	Slomšek Muršcu	1904	151—152
7. marca:	Macun Muršcu	Dom in Svet 1901	648
5. aprila:	Caf Muršcu	1905	17—18
24. junija:	Slomšek Muršcu	1904	152
20. julija:	Slomšek Muršcu	1904	153
6. avgusta:	Slomšek Muršcu	1904	153—154
28. septembra:	Vodušek Muršcu	1904	157—158
25. oktobra:	Macun Muršcu	Dom in Svet 1901	648—649
9. novembra:	Matija Majar Muršcu	1905	41—42
20. decembra:	Vodušek Muršcu	1904	158—159
22. decembra:	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	649

1848.

17. januarja:	Macun Muršcu	Dom in Svet 1901	649—650
28. januarja:	Caf Muršcu	1905	18—19
20. februarja:	Bleiweis Muršcu	1905	52—53
2. marca:	Caf Muršcu	1905	19—21
4. marca:	Vodušek Muršcu	1904	159
17. marca:	Kočevar Muršcu	1904	139
29. marca:	Vodušek Muršcu	1904	159—160
13. aprila:	Trstenjak Muršcu	1905	2—3
V drugi polovici aprila:	Muršič Muršcu	1905	56
21. aprila:	Caf Muršcu	1905	21—22
25. aprila:	Kreft Muršcu	1905	59
26. aprila:	Hladnik Muršcu	1905	62—64
5. maja:	Caf Muršcu	1905	22—23
12. maja:	Caf Muršcu	1905	23—24
12. maja:	Vogrin Muršcu	1905	64—65
20. maja:	Trstenjak Muršcu	1905	3—4
21. maja:	Vraz Muršcu	1905	66—67
24. maja:	Orožen Muršcu	1905	67—68
25. maja:	Caf Muršcu	1905	24—25
25. maja:	Kozler Muršcu	1905	70—71
27. maja:	Caf Muršcu	1905	25—27
27. maja:	Kreft Muršcu	1905	60
1. junija:	Šparavec Muršcu	1905	75—76
5. junija:	Kozler Muršcu	1905	72—73
7. junija:	Orožen Muršcu	1905	68—69
V prvi polovici junija:	Kreft Muršcu	1905	60—61

		Zbornik za leto	Stran
Okoli 11. junija:	Macun Muršcu	Dom in Svet 1901	651—652
17. junija:	Trstenjak Muršcu	1905	4— 5
17. junija:	Muršič Muršcu	1905	57— 58
20. junija:	Ivan Strah Muršcu	1904	166—167
20. junija:	Juri Strah Muršcu	1904	165—166
29. junija:	Kočevar Muršcu	1904	140
1. julija:	Čaf Muršcu	1905	27— 28
29. julija:	Dr. Kranjc Muršcu	1905	77— 81
Avgusta meseca:	Macun Muršcu	Dom in Svet 1901	650—651
17. avgusta:	Čaf Muršcu	1905	28— 30
21. avgusta:	Dr. Kranjc Muršcu	1905	81— 83
25. avgusta:	Muršec „Slov. društvu“ v Ljubljani	1905	165
Proti koncu oktobra:	Macun Muršcu	Dom in Svet 1901	654
7. novembra:	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	652
22. novembra:	Kozler Muršcu	1905	73— 75
30. novembra:	Vošnjak Muršcu	1905	83— 84
2. decembra:	Macun Muršcu	Dom in Svet 1901	652—654
8. decembra:	Muršec Vrazu	1905	155
10. decembra:	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	654—655
25. decembra:	Čaf Muršcu	1905	30— 31

1849.

V prvi polovici leta:	Stranjšak Muršcu	1904	163—164
3. januarja:	Mukič Muršcu	1905	84— 85
8. januarja:	Kočevar Muršcu	1904	141
9. januarja:	Miklošič Muršcu	1905	85— 86
13. januarja:	Čaf Muršcu	1905	32— 33
23. januarja:	Mikuš Muršcu	1905	91
17. februarja:	Šparavec Muršcu	1905	75— 76
18. februarja:	Trstenjak Muršcu	1905	5— 6
19. februarja:	Einspieler Muršcu	1905	92— 93
19. februarja:	Vodušek Muršcu	1904	160—161
24. februarja:	Kreft Muršcu	1905	61— 62
27. februarja:	Fran Muršec (dr. Josipu) Muršcu	1905	96— 97
28. februarja:	Trstenjak Muršcu	1905	6— 7
13. marca:	Vodušek Muršcu	1904	161—162
16. marca:	Trstenjak Muršcu	1905	8— 9
18. marca:	Čaf Muršcu	1905	33— 34
12. maja:	Čaf Muršcu	1905	34— 35
13. maja:	Muršec „Slov. društvu“ v Ljubljani	1905	165
20. maja:	Vodušek Muršcu	1904	162—163
23. julija:	Cigale Muršcu	1905	97
28. julija:	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	655
31. julija:	Korošak Muršcu	1905	100—102
16. oktobra:	Čaf Muršcu	1905	35— 36
30. (?) oktobra:	Macun Muršcu	Dom in Svet 1901	709—710
14. novembra:	Miklošič Muršcu	1905	87
2. decembra:	Ertl Muršcu	1905	102
7. decembra:	Matija Majar Muršcu	1905	43— 44
24. decembra:	Vraz Muršcu	Dela V.	417—421
29. decembra:	Cigale Muršcu	1905	98
31. decembra:	Muršec Vrazu	1905	155—156

1850.		Zbornik za leto	Stran
Januarja :	Miklošič Muršcu	1905	88
7. januarja :	Muršič Muršcu	1905	58— 59
20. januarja :	Ciringar Muršcu	1905	103—104
Nekako 7. februarja :	Cigale Muršcu	1905	99—100
18. februarja :	Seb. Brunner Muršcu	1905	104
Nekako sredi marca :	Muršec Vrazu	1905	156—158
24. marca :	Muršec „Slov. društvu“ v Ljubljani	1905	166
2. aprila :	Matija Majar Muršcu	1905	44— 46
5. aprila :	Miklošič Muršcu	1905	89— 90
19. aprila :	Anton Lah Muršcu	1905	104—106
27. aprila :	Anton Lah Muršcu	1905	106
Nekako maja meseca :	Muršec Vrazu	1905	158
19. maja :	Anton Lah Muršcu	1905	107
31. maja :	Razlag Muršcu	1905	107—108
2. junija :	Matija Majar Muršcu	1905	47— 49
16. julija :	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	710
16. julija :	Muršec Vrazu	1905	158—159
28. novembra :	Slomšek Muršcu	1904	154
15. decembra :	Muršec „Slov. društvu“ v Ljubljani	1905	167
26. decembra :	Bleiweis Muršcu	1905	53
1851.			
8. marca :	Slomšek Muršcu	1904	155
11. februarja :	Einspieler Muršcu	1905	93— 94
13. marca :	Einspieler Muršcu	1905	95
20. junija :	Muršec Macunu	Dvm in Svet 1901	710—711
29. junija :	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	711
29. avgusta :	Großkopf Muršcu	1905	108—109
13. oktobra :	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	711
23. novembra:¹)	Großkopf Muršcu	1905	109—110
1. decembra :	Caf Muršcu	1905	36— 40
5. decembra :	Matija Majar Muršcu	1905	49— 50
1852.			
19. aprila :	Stojan Muršcu	1805	111—112
12. maja :	Caf Muršcu	1905	40— 41
21. julija :	Sladović Muršcu	1905	112—114
26. decembra :	Vogrin Muršcu	1905	65— 66
1853.			
28. februarja :	Sladović Muršcu	1905	114—117
15. decembra :	Bleiweis Muršcu	1905	54— 55
1854.			
21. septembra :	Trnski Muršcu	1905	117
1855.			
20. februarja :	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901	711—712

¹) Med avgustom in novembrom tega leta je Muršec pisal Großkopfu in Ruedlnu.

		1858.	Zbornik za leto	Stran
Na Jurijevo:	Slomšek Muršcu		1904	155—156
		1859.		
6. decembra:	Miklošič Muršcu		1905	90— 91
		1861.		
25. januarja:	Muršec Macunu	Dom in Svet 1901		712
14. aprila:	Slomšek Muršcu	1904		156—157
		1865.		
4. januarja:	Matija Majar Muršcu		1905	50— 52
		187 (?)		
	Kišpatić (odb. „Mat. Hrv.“)		1905	118
		1880.		
27. julija:	Ertl Muršcu		1905	102—103
19. avgusta:	Božidar Raič Muršcu		1905	119
30. avgusta:	dr. Ivan Geršak Muršcu		1905	119
1. septembra:	Bleiweis Muršcu		1905	55
1. septembra:	Trstenjak Muršcu		1905	9
		1886.		
6. decembra:	Trnski Muršcu		1905	117
		1888.		
4. avgusta:	Feliks Kramberger Muršcu		1904	144,
		1889.		
17. marca:	Herg Muršcu		1905	121
17. marca:	Lendovšek Muršcu		1905	120—121
?	Miklošič Muršcu		1905	91 ₉₉
		1891.		
30. maja;	Slanič Muršcu		1905	121 ₉₉
		1893.		
24. maja:	Josip Sinko Muršcu		1905	121—122
26. oktobra:	Luka Jeran Muršcu		1905	122 123
		1894.		
30. maja:	Muršec Josipu Sinku		1905	167
22. junija:	Muršec Josipu Sinku		1905	168
8. avgusta:	Muršec Hergu		1905	169
19. avgusta:	Muršec Josipu Sinku		1905	168
8. septembra:	Muršec Josipu Sinku		1905	168
18. novembra:	Muršec Josipu Sinku		1905	169
27. decembra:	Muršec Hergu		1905	169
30. decembra:	Muršec Josipu Sinku		1905	169

		1895.	Zbornik za leto	Stran
29. septembra:	Muršec Josipu Sinku		1905	169
10. oktobra:	Luka Jeran Muršču		1905	123—124

Trnskega

„Cviet na grob

slovenskoga poštenjaka profesora Josipa Muršeca*	1905	118
(† 25. oktobra 1895.)		

Epilog.

1827—1895.

Najstarejše tu priobčeno pismo je pismo iz l. 1827., ki je Muršču naznanilo smrt njegovega očeta . . .

Na koncu pa Trnski siplje cvetje na grob Muršca samega . . .

Od smrti očelove do smrti njega samega . . . doba skoro sedemdesetih let.

Najstarejše pismo govori Muršču o njegovem domu, v najmlajšem mu Luka Jeran pošilja hvalo in zahvalo iz središča slovenske domovine, iz bele Ljubijane . . .

Dom in domovina.

Kot mlad svečenik se je oklenil dijaka Stanka Vraza ter sledil njegovim stopnjam.

To je njegova najožja in najjačja in najidealnejša zveza: Vraz je gibal, Muršec mu je verno služil; Vraz je vodil, Muršec je sledil.

Slovanska vnema Stankova je v njem zbudila tisto vatro, ki znači Murščevo delo l. 1848.

V najlepši svoji dobi zre Muršec ne le v Ljubljano, marveč osobito tudi v Zagreb.

Ljubljana in Zagreb.

4.

Kazalo stvari in imen.¹⁾

Abecednik (gl. „Bukvar“): — 47; „Mali Blaže v prvi šoli“ 83 do 84.

Accurti, profesor: — 116.

Adelsberger Josip: 109. (Trgovec v Ptujju, † 8. IV. 1841, 64 let star.)

Adresa (gl. „Peticija“.)

Aichmayerjeva Pavlina, Ptujčanka: 108.

Ajdovščina: — 71.

Akademija: — dunajska 20, 23; požunska 167₁.

Aleksejev: — 11.

Allgem. Slav. Ztg. (gl. „Časopisi“.)

¹⁾ Številke sledečega kazala pomenijo stranice; številke pred črto se nanašajo na „Zbornik za l. 1904“, one za črto pa na letošnji „Zbornik“. Kar je pri vsakem članku v oklepih dodano, so moja pojasnila.

- Allioli: slovenski prevod 145.
 Ambrož Mih.: 166; — 6, 72, 97. (*Smledniški komisar, gl. Apihovo delo „Slovinci in leto 1848“, str. 104, 148, 178, 191, 192, 201 itd.*)
 Ana Sv., na Krembergu: — 85.
 Angleški naslovi pisem: — 127.
 Ankenstein, gl. Borel.
 Antologija dubrovačka: 142; — 153.
 Anton Sv. v Slov. goricah: — 25.
 Apelacija v Celovcu: — 97.
 Aristokracija: — 8, 26, 72.
 Attems, grof: — 162.
 Attems Henrik, grof: — 167.
 Auersperg Anton, grof: — 23, 63, „wackerer Vorkämpfer deutscher Interessen des rein slav. Krains“ 71.
 Augustinović, gojenec graški iz Granice: — 153.
 Avstrija: cesar 140; 159, 160; — avstr. nemški časopis 1; cesar 3, 56, 60, 64; 8; „črnorumenjaki“ 8; 25; vsa Avstrija nemška 30; 33; 44; „Wien betrübi“ 71; 72; cesar v Innsbrucku 78 do 79; Avstrija federativna 79, 92, Avstrije bodočnost 79; departementi 82; cesar v Beču 102; cesarska rodbina 137. Gl. „Dunaj“, „Peticija“, „Zbor“.
- B**abič, „sodec“: — 127/128.
 Babukič: — 37.
 Bakovski, grof: — 155; Bankovski 156.
 (Benkovski? „Zbornik“ 1900, 206.)
 Ban (gl. Haller, Jelačić) bansko vijeće: — 43.
 Barbara Sv. v Halozah, gl. Božidar Raič.
 Bartolović, „pitomac iz Granice“ v Gradcu: — 153.
 Beč, gl. Dunaj.
 Beljak: — 95; gl. Lendovšek.
 Berilo, gl. Citanka.
 Bežan: — 57. (Matija Bežan, rojen v Ljutomeru 1807.)
 „Bilštajn“, grad: — 8 (recte: Pilštajn.)
 Birokracija (gl. Uradi): — 7, 9, 25, 26; v Ljubljani 72, 97.
 Bistrica Slov.: — 6.
 Blagovna, grad: 141; — 29, 69.
 Blaznik, tiskar: — 43, 63, 105, 166.
 Bleiweis Janez, dr.: — 27, 36, 52 do 55, 163, 166, 167, 167.
 Bogoslovci: — celovski 46; graški 61, 87, 88 („gospoda v semenišču“), 144, 148, 149, 153, 154, 155; zagrebško semenišče 155.
 Bogović: 119.
 Bohanec: — 129. (Josip B., rojen 1800 pri Sv. Križu poleg Ljutomera.)
 Bohorič Adam: bohoričica 107, 125; — 42, 46, 137. Gl. „Crke“.
 Bolfank Sv. v Slov. goricah: 102; — 85, 121 do 122, 167 do 169.
 Bolgari: — 100.
 Bopp: — 11.
 Borel, grad: 132; — 8. Od tod mu je pisal Fran Muršec.
 Boroš, češki poslanec: — 77.
 Botanika, gl. „Slovar“.
 „Brankovič“: — 58.
 Braslovče: — 111 do 112.
 Bratkovič, oskrbnik: — 61, 76.
 Bratuša Mirko Josip: — 144. (Gl. Glaserjevo Zgod. slov. slovstva II. 131.)
 Branek, grad: — 56, 58.
 Brezje (Brezno): Devica Marija v Brezju; odtod je Muršcu pisal Großkopf.
 Brežice: — 8.
 Brlić: — 37.

- Brolih, komisar na Dvoru: 166.
 Brunner, dekan v Gornjem gradu: — 69, 111.
 Brunner Sebastijan, urednik lista „Wiener Kirchenzeitung“: — 104, 156.
 (V tej stvari gl. „Wiener Kirchenztg.“ 1850 in sicer v št. 11. z dne 24. jan. dopis „Seckauer Diöcese“ s podpisom „Ein Landpfarrer“; v 30. številki z dne 9. marca je Muršček odgovor s podpisom „Ein slovenischer Priester“; na Murščekov članek se ozira dopis „iz Moravske“ v številki 38. z dne 28. marca; v 49. številki z dne 23. aprila je zopet dopis „Seckauer Diöcese“ s podpisom „A. S., Pfarrer“, gotovo isti „Landpfarrer“. Murščekov članek je v prevodu prinesla „Slovenija“; gl. njegovo pismo „Slov. društvu v Ljubljani“ z dne 24. marca 1850.)
 Bächinger Josip, dr., ravnatelj bogoslovja v Gradcu: — 15, 38.
 Bučar: — 90. (Viktor B. ? Gl. „Novice“ 1851, 134, „Slovenija“ 1850 z dne 2. marca.)
 Budeč: — 108. (Gl. „Osvěta“ 1905.)
 Bukvar (gl. Abecednik): — 44, 45.
 Burian: češka slovnica 142.
-
- Čaf: 118, 135; — v Prago 3; 9 do 41; 50, 57, 93, 102, 142, 151, 154.
 Carigrad: — 29.
 Carniolia, list: — 1 do 2.
 Celibat: — 26.
 Celje: 131; sestanek v Celju 133; celjski kotar 136, 139; celjski knjigotržec 139; 150; 154; politično mišljenje 159; Slovenci celjskega okrožja 161, 162 (gl. „Lavantinska škofija“); — 3; 8; dijaki 21; 24; 27; slov. Novine 29, 30, 31; 48, 49; celjsko okrožje 63; 68; 69; 75, 91; 98; 150; 151, 152, 161, 163, slov. v šolah celjskih 166. Iz Celja so Muršču pisali Vodušek, Orožen, Vošnjak, Mikuš.
 Celovec: 149; — 41, 42, 50, 92, 93, 95, 97, slov. v šolah 166. Iz Celovca pisala Einspieler in Matija Majar.
 Centralizem: — 7, 9, 82.
 Cenzura: Krempljeve „Dogod.“ 127; 139; 154; — 16; 42; „tiskarska porota“ (Jury) 97.
 Cerkev, gl. tudi „Duhovščina“, „Bogoslovci“, „Danica“ (Zgodnja): — 6, 9, božja služba merilo etnografskih mej 74, „Cerkveni časopis“ 84, zagrebški 157 (Prim. „Brunner Sebastian“), pri Sv. Bolfanku v Slov. goricah. 169.
 Cerman: — 94.
 Chorinski: — 98.
 Cigale Matija, gl. tudi „Slovenija“ (list) in „Zakonik“: — 27, 79, 87, „Matija“ 92, 93, 97 do 100.
 Ciril (in Metod): bratovščina 155; — cirilica 43, 45, 46, 48, 124 do 125, Marjarjeva vseslovenska slovnica v cirilici 49, literaren list v latinici in cirilici 49, knjiga „Ciril in Metod“ 50, cirilski napis v Ptujju 136.
 Ciringar Jernej: — 62, 103 do 104, 144. (Rojen v Hočah 1818, posvečen 1845, leta 1855. je bil vojaški svečenik v Krajovi. Prim. Orožnovo „Das Bisthum und die Diöcese Lavant.“ I. 425 in pa Razlagovo „Zoro“ 1852, 129 do 130, nadalje „Slovenija“ 1850 z dne 12. februarja.)
 Clemens: — romanski slovar 11.
 Cmurek: 111; — 7, 91, 93, 113, 117, 154.
 Conradi: — slovar 12, 13.
 Cvetko Fr., dekan: — 58, 149. (O njem gl. mariborski „Časopis za zgod. in narodopisje“ II. str. 8 sl.)
 Cvetko Juraj, bogoslovec: — 144. (Rojen 1816 v Ptujju, posvečen 1842.)

Časopisi (gl. „Danica“, „Grazer Zeitung“ (sub „Gradec“), Ilirske Narodne Novine“ (sub „Ilirija“, „Kolo“, „Novice“, „Slovenija“): list za ljudstvo 142, — „Der Adler“, „Ost und West“, „Karniolia“, „Wiener-Zeitschrift“ 1; „Časopis českého Museum“, „Květy“, „Hronka“, časopis pro katolícké duhovníctvy“; „Rozmaitości Lwowske“; „Serbska narodna novina“, „Narodni list“ 1 do 2, (cfr. str. 135, 139), „Styria“ 3, 27; „Slav. Centralblätter“ 5; svoboda časopisja 21; Celjske „Novine“ 27, 29, 30, 31; „Slav. Centralblätter“ 27, 28, 36, 92; „Allg. Slav. Zeitung“ 30, 79, 82; „Südslav. Ztg.“ 36, 46 — „Südslavcarca“ 94, 103, 157; „Bčela Slovenska“ 41, 48, 94, 95, 100, 101; slovenske 44; 46; Havličkove „Narodní Noviny“ 46; „Slavenski jug“ 46; „Wanderer“ 46, politični 47; „Jugoslavenske Novine“ 47; potreba literarnega lista 49, „naučni, slovstven list“ 51; „Augsburger Allgemeine“ 60; Styria 68; „Stimmen“ 71; „Laibacher Ztg.“ 72, 93, 163, 164; „Časopis Cerkveni“ 84; „Vedež“ 84; „Celov. novine“ = Klagenfurter Ztg. 93; življenje urednika 97; „Union“ 103; „Wiener Kirchenzeitung“ 104, 156, 157, 166; časopis Murkov 125, 125; „Kranjska Čbelica“ 128, 132, 133, 160; „Luna“ 139, 139; Čas. Čes. Mus. 142; Ost u. West 142; „Nitra“ 149; slovensko novinstvo 155; vzajemnost v hrv. novinstvu 156; „Jugoslavenske Novine“ 156; „Bačka Vila“ 157; zagrebški Cerkveni list 157, „Metuljček“ 160. (Dom in Svet“ v uvodu in pri Macunovih pismih), „Journal des österr. Lloyd“ 163, „Slov. Gospodar“ 168, 173, „Glasnik“ 169.

O Murkovem nameravanem časopisu gl. 3. Klajžarjev, 1. Muršček v list Vrazu z opombo in str. 174.

Čeh: — 2 (najbrž Č. Fran, r. v Vurbergu 1802, l. 1838. kaplan na Ptujski Gori.)
Čehi (gl. tudi „Moravska“): češki črkopis 124, 125 (gl. „Gaj“, „Ilirija“), češki jezik in književnost 142; — češki časopisi 1, 135; 6, 9, prevodi iz češkega 18, 19, 22 („rokopisa v nevarnosti“), 27, 31, 41, 42, 46, češki poslanci 77, Slovencev in Čehov taktika v drž. zboru 82, češčina 138, 148, 156.

Čitalnica (gl. Društva): — joanejska 148.

Čitanka: — ilirska 43, slovenska 45, 46, 55, 87, 89, 90, „deutsch-wind. Erz.“ 162, Macunovo „Cvetje“ 164 do 165, čitanka za nižjo gimn. 164.

Čivič: „Basne“ 119, 143.

Čop: 104.

Črke: črkarska pravda 105, ilirski časopis 124, 125, črkovanje 163; — ilirski 16, 47. Cafove nove črke 15, 17, 154, latinske in cirilske 43, 45, črkovanje 83/84. Gl. „Bohorič“, „Ciril“, „Danjko“, „Gaj“, „Ilirija“, „Metelko“.

Cuš Janko, bogoslovec: — 144. (Rojen v Ptuj 1818, posvečen 1843.)

D. (?) dr.: — 89.

Dalmacija: 125; — 29, samostalna 78.

Damiš: — 154. (Gotovo Simon D., ki je bil 1845 kurat-beneficijar v obč. bolnici v Gradcu, pozneje župnik v Halbenrainu. Rojen pri Sv. Lenu v Slov. goricah.)

Danica ilirska: 112, 142; — 2, 49, 133, 144, 153.

Danica Zgodnja: — 122, 123.

Daniel (?): 111.

Danjko: 105, 109, 124, 125; — proti zedinjenju štajerskih Slovencev v lavant. škofiji 2, danjčica 46, 174.

Demeter: 119 („Dram. pokušenja“), 142, 143; — 153.

Demokratizem, svobodnjaštvo i. t. d. (gl. „Aristokracija“, „Hierarhija“, „Ljudstvo“): 156, 163 (kmetje brez „neke slovenske stranke in tudi mašnikov“); — 3 („dunajski republikanci“), 9 (souverenité du peu-

- ple“), 9 (demokr. v frankfurtskem zboru), 71 (preprosti sloji dunajski), 77 (Čehi demokrati), 83 (delavci dunajski.)
- Denicke: — 100, 101. (Brata Karl in Herman Denicke iz Braunschweiga sta bila že okoli 1830 lastnika graščine Račje — Kranichsfeld pri Mariboru.)
- Deputacija: — 3, 24 („Dunajski Slovenci“), iz Hervatske 67 do 68; 78 do 79; iz Ljubljane nemogoča 97; 165. Gl. „Poslanci“.
- Dervanšak Juraj, bogoslovec: — 144.
- Deutscher Juri: — „iguman“ 124, 125, 16, 127; „nekdanji farmešter“ 132. (Rojen 1788 v Ljutomeru, posvečen 1812, dolga leta župnik pri Sv. Miklavžu.)
- Diem, tiskar v Gradcu: — 105, 106.
- Dijaštvo: — 21, 61, celovško 48, dunajsko 71, dijaštvo in slovenske knjige 143.
- Dinastija (gl. „Avstrija“): — dinasti 9.
- Dirnböck, knjigarna v Gradcu: — 18, 27, 28, 31, 54, 156.
- Divjak Josip, bogoslovec: — 144. (Rojen 1814 pri Sv. Ani na Krembergu.)
- Dobova: — pogajališče Slovencev in Hrvatov o združitvi 68.
- Dobrna: 133; — 152.
- Dobrovský: — 39.
- Dolenc (Matija), dr.: — 97. (Glaser, Zgod. IV, 375, Apih, Slovenci in leto 1848., 119.)
- Dolinar Mato: — 58, 144. (Rojen 1813 v Ptujju.)
- Domanjko: „Domaingo“ 106; — 147. (D. Josip, več let kaplan pri Sv. Marjeti poleg Ptujja, od 1830—1841 župnik istotam, 1842 že dekan pri Sv. Florijanu na Lašnici. Torej ne Eduard Domanjko, koraravguštinec v Vorau, ki je bil nemški pisatelj, pač pa prim. „Zbornik Mat. Slov.“ 1900, 175.)
- Domanjko, brat prejšnjega: „expeditor lavant. kancelije“ 106.
- Dominikanergasse Nr. 8: — 123. (V tej graški ulici je Muršec stanoval.)
- Dominkuš (Andrej), oskrbnik sekovske graščine: — 5, 6, 24, 58, 60, 62, 73, 76, 80, 82, 86.
- Dominkuš (Ferdinand), prejšnjega sin: — 56. (Gl. Glaserjevo „Zgod. slov. slovstva“ III. 398.)
- Dominkuš, „sin šolnika križevskega“ (pri Ljutomeru): — 130, 132.
- Dorizio: 122 —. (D. Fran, izza l. 1841 kaplan v Marija Trostu pri Gradcu, je s tovarišem Jakobom Košarjem prevajal Hounoldove propovedi; prim. „Zbornik“ 1900, 223.)
- Dornova: — 6.
- Dragonj-Kfenovský: — 6; 8; 26; 28, 30, 31, 32, 33, 34, 69, 79; 82; 154. (Gl. Apihovo op. cit., 103 in „Večernice“ 1898, 47/48.)
- Drama (gl. „Demeter“, „Gledališče“): — 136, 142, 143, „nova komedija Die Mode“ 144, narodni teater v Krapini 161.
- Drava: 106; — 110.
- Drobnič: 133; — njegov rečnik 153, 154, 155, 156, 156., 157, 159, 163.
- „Drobtinice“ (gl. „Slomšek“): 157 do 162; — 16, 82.
- Društva (gl. „Slovenija“, „Slovenci“ („Slovensko društvo“), „Lipa Slovanska“): — „Društvo slavjansko v Gradcu 1, 135, 136, 139; „slov. zbori“ 25; slov. društvo v Mariboru 30; društva slovanska 31, 32; 40; sv. Mohorja 51; „Verein zur Versöhnung zwischen Deutschen und Slaven“ 67, „zbor“ 69; slov. društvo v Gorici 70; čitalnica v Gradcu 142, „knjižnica graških bogoslovcev“ 148; 149; za izdajanje ljudskih knjig v Zagrebu 155, 158; Vrazovi slov. prijatelji, „slovenopoliti“ v Gradcu 159, 160.
- Dubrovnik: 142 do 153 („Antologija“.)
- Duh Sv. (nad Mariborom): 167/168.
- Duhovništvo (gl. „Bogoslovci“, „Hierarhija“, „Cerkev“): 125 („Pettauer Discordia“), 163, 167; — na Dunaju toženi 3; 6; dekani 7, 39, „go-

- spodje v Ptujju" 10, „dober mešnik, priden Slovenec" 19, duhovnikom „roke zvezane" 22; 25; odkriti prijatelji ljudstva 26; 27; lavantinski 29; shod duhovnikov 35, slov. duhovniki in semenišče v Gradcu 39, duhovniki in šola 50; 57; večji del ne mrzli ne topli 62, duhovniki za Stanka Vraza 67, obrekovani 68, edini za slov. prošnje 69, na Goriškem 70, slov. duhovnik pisal na „sveti stol" 85, nemški korarji v Celovcu 95, duhovščina kranjska 97, duhovniki, študije, brevir 116, Muršca žali, ako duhovnik laže 158, Murščevo „Bogočastje" in duhovniki 159, duh. in oblastva 166/167.
- Dunaj (gl. Avstrija): 105; 140; cerkveni zbor na Dunaju 162, Sl(omšek) in W(iery) se peljeta tja 163; državni zbor 166; — 2; 3, 4; 8; 23; 24, 71; 76. Z Dunaja so pisali Hladnik, Kozler, dr. Kranjc, Miklošič, Cigale, Ertl, Seb. Brunner.
- Dvor, graščina: 166.
- Dvorski Mato, bogoslovec: — 144.

- Einspieler Andrej („Svečan"): — 50, 92 do 95, 170₂/171.
- Emisarji: — 26, 64.
- Ertl Ivan, dr.: — 87₁, 88, 89, 102 do 103.
- Etimologija: — slovarji 11, slovanska 31.
- Etnografija (gl. „Kozler"): gostovanje murskopoljskih Slovencev 111; — etnografično razdeljena Avstrija 92, noša narodna 144, nabiranje narodnega blaga 160.

Fasching: 121.

Federativni sistem: — 79, 92.

Feichtinger: — 108. (Gotovo Fran F., ki je na pr. v šolskem letu 1854/55 na celjski gimnaziji učil slovenščino, a je jeseni 1855 odšel na Dunaj, „um den Vorlesungen des philologischen Seminars beizuwohnen". Leta 1849. je bil v Gradcu „pravdoslovec". Prim. „Dom in Svet" 1901, 655.)

Feichtinger, župnik: 156.

Ferlinc, knjigar v Mariboru: 158; — 10, 162.

Ferstl, knjigarna v Gradcu: — 18, 82, 128, 141, 143.

Feßler, njegova dela: 131.

Fialka Moric, profesor češkega jezika: 142.

Filafferro: 132. — (sin tistega Ferdinanda Filafferra, ki je bil okoli 1845 okrajni komisar na ptujskem gradu?)

Fischhof: — 77.

Florian Sv. na Lašnici: 106.

Foregger Matija, dr.: — 29, 30, 69 (advokat v Celju, prim. I. C. H[ofrichterjeve] „Lebensbilder aus der Vergangenheit", 17 do 21.)

Formacher, poštar v Slov. Bistrici: — 6.

Fram: od tod pisala Caf in Korošak.

Francelj Jernej: — 108. (Rojen v Poličanah 1823 (?); gl. Razlagovo „Zoro" 1852, 131–132, nadalje Trdinove „Bahove huzarje in liire" str. 161. Že leta 1845 je bil kot „naravoslovec" (= fizičar, osmošolec) naročnik „Novic", a l. 1871. soutemeljitelj „Hrv. ped. knjiž. zborna".)

Francozi: — 22, 127.

Frankfurt: — volitve za Fr. 5 do 6, 7, 9, 22; 23; 24, 29, 61, 64, 68, 69, „das deutsche Parlament" 70, 71, 76, 77, 96.

Franzke (?): 106.

Fras: 106, 108, 109 („Vraz"); — 176. (Fran Fras, ki je bil okoli 1840 kaplan v Ptujju. Tisti Fras, ki ga imenuje Caf v svojem 15. pismu l. 1848. kot kaplana pri Sv. Antonu v Slov. goricah, ni ista oseba, marveč drug duhovnik, ki je živel istodobno, namreč Valentin Fras.)

- Frasinja, Ptujčanka: 112.
 Freyer H.: — 14.
 Fridau vitez pl.: — 141, njegov sin in njegova hči se učita slovenščine 162 (gl. „Ormož“.)
 Frieß, vitez pl.: 109, 110 (pač Ignacij pl. Frieß, ki je bil v štiridesetih letih kaplan in katehet v Gradcu.)
 Füger: 121.
- Gaisch: 121.**
 Gaj: gajica (102); 112, „ilirski pravopis“ 124; 126; — 4; „novi pravopis“ 42; 57; 137; 144; 146 (gl. „Ilirija“.)
 Galicija (gl. Poljaki): — 78.
 Gašpar: 108.
 Gebhardi: 142.
 Geršak Ivan, dr.: — 119.
 Gimnazija: — v Senju 113, 115, v Vinkovcih 113, v Petrinji (?) 113, na Reki 116, štajerske 116, mariborska 147, 163, celjska, tržaška 163, slovanski jeziki na gimnazijah 164, mature na Hrvatskem 165, gimn. graška 165, v Požunu 167.
 Glaser Fran, oskrbnik: — 6.
 Glaser Karel, dr.: — 1; 22; 29; 41; 42; 47; 71; 73; 75; 80; 83; 86; 87; 90; 98; 117, 119.
 Glaser Marko: 121, 151; — 4, 37. (Glaser, Zgodovina slov. slovstva II. 190; Zmazek, „Fara Sv. Petra pri Mariboru“, Maribor 1879.)
 Gledališče (gl. „Drama“): — 46 („igrališče“), 161.
 Globočnik: — 72, 75.
 Goffine: — 19, 20, 94.
 Goldberg: — 32.
 Goldmark, poslanec: — 77.
 Golinar Josip, bogoslovec: — 144. (Rojen pri Sv. Križu poleg Ljutomera 1819, posvečen 1845.)
 Golob: — 109.
 Gomilšak Gerta: — 91, „sestra Gerčka“ 109, 110; 117, 118.
 Gomilšak Jakob: 102; — 41; 116, 117.
 Gorica: — 48, 70/71, 97.
 Gorje na Koroškem: odtod je pisal Matija Majar.
 Gorjup, poslanec: — 97.
 Gospa Sveta: 159.
 Gotscher (Josip D.), ravnatelj Joaneja: — 148.
 Gottweiß Ivan, dr.: 126; — 132, 174. (Podatke o njem gl. v mariborskem „Časopisu za zgodovino in narodopisje“ II. 11.)
 Graberca pl., Ptujčanka: 107.
 Gradec: 105, 106, 107, 109, 112, 115; „panslavisti“ v Gradcu 126; krasna okolica 130; Grazer Zeitung 139, 160, 161; deželni zbor v Gradcu 140; — „Društvo slavjansko“ 1 do 2; 4; Grazer Ztg. 6, 7, 8, 9, 21; 22, 24, 26, 28, 30, 32, 59, 62, 63, 67, 72; 83; „Nemške novine“ 92; 103, cfr. 166, slov. domorodnost 21; 24; 26; „Novine“ 27; pravice v Gradcu 30; graški domorodci 42; 48; knjigarne graške 54; 60; graški Slovani 64; zahteve Gračarjev 64; 67; v Gradcu knjige za ogerske Slovence 88; graški „rdeče-nogači“ 127; razpečavanje ilirskih knjig v Gradcu 140, 141; 143, 149 (gl. Ilirija), 153, v Gradcu tiskane slovenske knjige 143; graški bogoslovci 144, kavarna 144, mestni uradnik Navršnik 163, vsučilišče 164, gimn. 165. Gl. „Bogoslovci“, „Društva“ (osebito „Sloventja“.)
 Granica: — 159. Gl. „Augustinovič“, „Bartolovič“, „Vukašević“.
 Graščine: 141, 165; ormoška 166; Dvor 166; — Pilštanj 8, Rajhenburg 6; 8; kmetje preganjajo „gospodo“ 22; o volitvah 22; 25; desetina

- 26 in 29; 33; Branek 56, 61; „gospoda“ 57; Neuweinberg“, Schachenturn 59, 60; Lokavec 61, 66, Gorenja Radgona 61, Negova 61, 64; 62; graščine za zvezo z Nemci 64; Dornava 64; Neuweinsberg—Pistorov grad, Fahrenbüchl—Lihntekarova graščina 65; Ormož 66, Sevnica 68, Blagovna 69; Račje 100 do 101; kmetje in grajski uslužbenci 128; Hrastovec 138. Gl. „Komisarji“, „Oskrbniki“, „Uradi“, „Borel“, „Ptuj“, „Lokavec“.
- Grimm, slovnica: — 36.
- Grki: — grški klasiki 52; grški jezik 120.
- Groder: — 141, 154.
- Großkopf Matija: — 108 do 110, 128. (Rojen v Ljutomeru 1799, dolga leta kaplan v Ljutomeru, gotovo že 1828 in še 1834, izza 1842 župnik pri Devici Mariji v Brezju.)
- Gruber, nadzornik: — 39. (Gotovo Fran Sal. Gruber; o njem gl. mariborski „Časopis za zgod. in narodopisje“ II. 13. op.)
- Grün Anast., gl. Auersperg.
- Gundulić („Osman“): 142, 143; — 153, 157, 159.
- Gurnik Vinko: — 29, 30, 67, 69, 91, 92. (O njem gl. Apihovo delo „Slovinci in I. 1848.“)
- (Gutman Andr.), gl. „Vedež“.
- Gutsmann: — 14.
- Habdelić: 119, 135.
- Haller, ban hrvatski: 131.
- Haloze: — 3, 134.
- Hanka: — 39.
- „Harum“, kavarna v Gradcu: — 144.
- Hatz Pavao: — 156.
- Haugwitz, grof: 165.
- Haulik, škof zagrebški: 131; — 38, 39.
- Hausambacher, grad: — 8.
- Havliček, izdajatelj „Iskre“: 142.
- Havliček, češki političar in novinar: — 46.
- Hegel: 121.
- Heilmann Norbert, profesor-benediktinec: 151.
- Herg Lovro: — 121, 154, 169.
- Herga, mag. chir.: — 102.
- Herzog, syndicus v Ljutomeru: — 58.
- Hierarhija: — 8.
- Hirscher: 119, 130 („Hir.“)
- Hladnik: — 62 do 64. (Glaser, Zgod. III. 11.)
- Hladnik, Dr.: — 93. (Glaser, Zgod. III. 14.)
- Hoče: — 33.
- Hojnik: — 132. (Fran, posvečen pač 1835.)
- Hole Jakob: — 57.
- Holzerin: 106. (Ana Holzer, steklarjeva žena v Ptuj, † 24. septembra 1841. Klajžar je „glažarco“ pisal z danjiškim znakom za „ž“.)
- Horacij: — 125.
- Horvat Jakob: 151; — 162. (Rojen 1811 pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah, 1839 še Danjkov kaplan pri Veliki Nedelji, pozneje prednik lazaristov v Celju. Glej Napotnikov „Obris etc.“, str. 45—47. Okoli 1846 je bil kaplan pri Sv. Petru poleg Maribora. Horvat, imenovan v 26. pismu Murščevem do Vraza, je pač isti.)
- Hrastovec, grad: 114; — 138. (Gl. Lipič.)
- Hrvati (gl. Ilirija): slovensko-hrvatska zajednica (102); srbohrvaščina (102); kajkavsko-hrvatski stih 105; 112; 125; hrvatska narečja 134; Hrvati pod Beč 140; 167; — strah pred Hrvati 3; 8, 29, 32; 34, 37;

hrvatskih učilišč dijaki 39; edinstvo s Hrvati in Srbi 43; „trojedna kraljevina“ 48; metež v Hrvatski 60; „verni Hrvati predani Madžaronom“ 61; deputacija iz Hrvatske 67 do 68; Hrvati pod Beč 68; Hrvatsko Primorje 74; minister, prijatelj Hrvatov 82; med hrvatskimi brati 96; Muršec, komisar pri maturah na Hrvatskem 108 do 110, 165; Hrvat Sladović piše slovenski 112; prilike v Hrvatski (Primorju) 113 sl.; Vrazove hrvatske knjige 128; hrvatski molitveniki 139; hrvatska povestnica 159; podpore Hrvatom 165. (Gl. tudi „Matica“, „Zagreb“, „Senj“ . . .)

Huber Ivan, domoljub v Ljutomeru: — 58.

Ilešič (Ivan), častnik: 115. (Rojen v Ptuj, je od l. 1823. počeni študiral nižjo gimnazijo v Mariboru. Prim. „Ljublj. Zvon“ 1898.)

Ilirija: ilirske Novine 108, 112; knjige ilirske 116 do 117, 119, 141; ilirščina 118; ilirski pravopis 124 (gl. Gaj!), 125, 126; ilirska stranka 131; „ilirske Narodne Novine“ 124; učenje ilirščine 143; — „ilirske Narodne Novine“ 2 (cfr. 135), 136, 137, 142, 144, 148, 160, („naše novine“); „Zagrebske novine“ 3; „ilirsko poglavarstvo“ 5; ilirski pravopis 16; 21; 31; 37; 137; ilirščina v Zagrebu 37; ilirski (mladinski) spisi 42; „kako izobraževati ilirsko narečje“ 42, 43; ilirščina v Majerjevi slov. slovnici in spisju 43; ilirska čitanka 43; bližanje ilirščini 44, 45; ilirščina v slov. čitankah 45; „književno narečje“ 48; ilirski stih 61; ilirščina poslovni jezik jugoslov. sekcije na slovenskem shodu v Pragi 75; 98; knjige ilirske 136, 138, 138, 140, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 152 do 155, 156 do 157, 158, 159; ilirščine se uče 138; ilirski pravopis 137, 138; ilirski molitveniki 139; „Magyarismus, Ilirismus“ 139; Vrazove „Narodne pesmi ilirske“ 140; „Blaže in Nežica“ v ilirščini 146; ovire ilirske književnosti v Sloveniji 147; „ilirska Matica“ 153 (gl. „Matica“); v graški „Sloveniji“ 155; približavanje ilircem 156, 159, „ilirska sloga“, potreba ilirščine na Slovenskem 161, Koseski in Iliri 163, ilirščina v šoli 164. (Gl. tudi „Hrvati“, „Srbi“, „Slovenci“.)

Ilij Sv. v. Slov. goricah, gl. „Mukič“.

Inteligencija (gl. „Duhovništvo“, „Uradi“, „Profesorji“, „Dijaštvo“: — 6, 7, „izobraženje naše“ 21, posvetna 23, „tuje izobraženje“ 32, matičarji „na izbor Slovenci“ 51, intel. Dunajčani 71, politična naobrazba 72, posvetna brez brige za šolo 116.

„Iskrice“ (Tommassejeve, 1844): — 152, 155. Gl. „Havliček“!

Istra: — 71, 97.

Italija: — 8; 78; „Ciceronova domačija“ 113; duh na Reki naklonjen italijanščini 116; italijanski naslovi pisem 127, italijansko brodovje pred Trstom 163.

Ivan, nadvojvoda: 140; — 29, 130/131, 140.

Izpiti: župniški 107, 121 do 122, za gimnaz. inštruktorja 132; — za profesuro 113, 116, 147, 163; šolski 159; mature 156 (gl. Grobkopf.)

J. A.: — 106. (Pač Jarc Anton, rojen 1809 pri Sv. Duhu ob Lučah.)

Jaklin Anton: — 65. (Rojen v Središču 1796, župnik pri Mali Nedelji, nazadnje pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah na mesto Kremplja, ki je prišel k Mali Nedelji (gl. „Zbornik“ 1904, 125.)

Jaklin Mihovil: — 57. (Znani dekan ljutomerski in voditelj mlademu Stanku Vrazu; gl. posvetilo „Gusel i tambure“)

Jambrešič: 133.

Janežič Anton: — 45, 48, 89, 90, 94, 95.

Japelj: — 125.

Jarenina, gl. „Ciringar“.

- Jarnik Urban: 104, 105; — 52.
 Jauk (Matija): — 36. (Dekan v Lipnici.)
 Javornik Placid: — 42.
 Jelačić, ban: 140; — 29, 33, njegova vojska v Varaždinu 57, na Dunaju 78.
 Jeran Luka: — 53, 122 do 124.
 Jeretin, knjigar v Celju: 160, 162.
 Jeruzalem (na Štajerskem): — 119, 126.
 Joaneum: — 148.
 Jodl: 146, 148.
 Jordan („Jahrbücher“): — 154.
 Jugoslovani: „jugoslavjanska“ narečja 137 (gl. „Slovar“); — 37; „Jugoslav. Novine“ 47, 156. (gl. „Slavenski jug“, „Südsl. Z.“ sub „Časopisi“); zedinjeni 48, Macunovo „Cvetje jugosl.“ 164, 165 (gl. „Iirija“, „Hrvati“, „Slovenci“, „Srbi“.)
 Jungmann: 135, 138.
 Juri Sv. na Ščavnici: — 25.
 Jurkovič: 111. (Pač J. Anton, svečenik v graški bolnici.)
 Jurman: 112.

Kačič: — 129.

- Kaiser, bukvozev v Gradcu: — 20. (Gl. „Časopis za zgodovino in narod.“ II. str. 85.)
 Kajnih Juri: 117, 158, 167/168; — 2, 62. (Rojen pri Sv. Juriju ob Ščavnici, je bil n. pr. 1829 kaplan pri znanem „slavistu“ Cvetku v Lembahu, pozneje več let v Ormožu; sredi decembra 1848 je prišel na župo Sv. Bolfanka v Slov. goricah, kjer je umrl 1854. Tam je zapisal v župno kroniko: „V Ormožu so mene Madaryi obdali, med strahom in trepetom stoječi, ranjene spovedajoči, dobim odlog se simo preseliti, tam sem vojskoval z nadlogo, ovde z zimom in siromaštvom.“)
 Kamca: — 127.
 Kancliar Pavel: 108, 112, 114. (Ptujski minorit. Glej Vrazova „Děla“ V. 134, 135.)
 Kappel (Vinko Ludovik pl.): — 158. (Do l. 1850 c. kr. gubernijalni in prvi kameralni svetnik v Gradcu. Sin tistega Friderika K., ki je omenjen v Wurzbachu X. 451?)
 Kattin (Maria): 109. (Ptujčanka, † 1./3. 1841, stara 83 let.)
 Karlovec: — 115.
 Kavčič (Andrej): — 145. (Gl. o njem Zapletal, „Die Domkapitel etc.“ mari-borski „Časopis za zgod. in nar.“ I. 130 do 131, II. 22., I. C. H(of-richter): „Lebensbilder aus der Verg.“ 5 do 8, „Steierm. Zeitschr. N. F.“ 1842, 102. Umrl 30. jun. 1826, „slovenski škof“ v Gradcu.)
 Kavčič (Martin): — 145. (Brat prejšnjega, „prvopokojni“: 8. jan. 1826.)
 Kavčič (Matija dr.), poslanec: — 82. (Gl. na pr. Apihovo delo „Slovenci in l. 1848, 144, 150 itd.)
 Kienreich, tiskarna v Gradcu: 144, 145, 146; — 18, 141.
 Kikel Josip: — 154. (Kikel Franc, rojen v Ormožu 1828, posvečen l. 1853?)
 Kisman (tiskar?): 160; — 106, 107.
 Kišpatič Mijo: — 118.
 Klajžar Ivan: 103 do 115; 127; — 37, 38, 88, 125, 128, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 149, 154, 174, 176, 177. (V Ptuj za kaplana je prišel 1840. Njegovo pismo Cafu v „Zborniku“ 1900, 245. Natančneje o tem predniku celjskih lazaristov Napotnik v „Obrisu“, 42 do 45. Prim. tudi Glaserjevo „Zgod.“ II. 131.)
 Klaudi, poslanec: — 77.
 Klemenčič Anton (l. 1842, bogoslovec): — 144. (Gotovo poznejši dr. Anton Klemenčič, r. 1819 pri Kapeli, pozneje dekan v Ljutomeru. L. 1850. je supliral moralno na graški univerzi. — Klemenčič, ki ga imenuje

Muršec v svojem pismu Vrazu 14. aprila 1846, je gotovo isti; zakaj izza 1845 je bil kaplan v Maria Fernitz pri Gradcu. Med predplatniki Krempeljvih „Dogodivšin“.)

Kloc: 114.

Klöch: 132.

Kmetje: list za ljudstvo 142; od Ptuja in Radgone 163; zaostalost marenberške okolice 167; — 3, 6, 7, 8; knjige za ljudstvo 16, 20; gl. Goffine!; preganjajo gospodo 22; pri volitvah 22; narodna zavest 26; na shodu 28 do 29; kmetje poslanci 29, 32; kmet Rottmann 33; ljudstvo mlačno 33; knjiga za ljudstvo 40 do 41; 47; kmetijsko berivo 51; v radgönski okolici 59, 60, 61, 62, 64, 65; kmetje iz okrajev Brežice, Rajhenburg, Sevnica itd. 68; narodnost na kmetih na Kranjskem in Primorskem 73; gališki poslanci kmetje 78; kmetiški (nemški) poslanci 82; slovenski ne znajo čitati, nemški ne govoriti (v Št. Ilju) 84; kmet Supanc poslanec 86; narod na Štajerskem probujen 94; kmetija župe braslovške 111; kmetje in grajski služabniki 128; Blaže in Nežica 146; društvo za poljudne knjige v Zagrebu 155; knjiga ugodna kmetom 159; nabiranje narodnega blaga 160; kmetje naj tirjajo vse po slovensko 167.

Knez dr.: — 69.

Knihof (?): 110.

Knjigotrštvo: — 20; 54 do 55, 93, 143; 154; „knjigotržno društvo“ v Zagrebu 156, 158; 159. Gl. knjigarne in tiskarne: Diem, Ferline, Ferstl, Jeretin, Kaiser, Kienreich, Kisman? Kremžar, Leon, Leykam, Leyrer, Mayer, Pirker, Sirola?, Spritzey, Weizinger, Wolfhardt.

Knjižnica: — graških bogoslovcev 148. Gl. „Joaneum“.

Knobel: njegova pesem od „nove krame“ (104).

Knuplež: — 30 (Pač Martin K., rojen 1821 pri Sv. Juriju v Slov. goricah, kaplan 1846? — Knuplež, ki mu je pisal Vraz očitno v Maribor 1835, Dëla V. 138 do 139, je Juri K., „Styrus e S. Margar.“, ki je začel študirati gimn. v Mariboru že 1821.)

Kocbek (Juri): 108, 109, 110; — 176, (* pri Sv. Trojici v Slov. goricah 1805, pozneje dekan v Marenbergu in pri Sv. Juriju ob Ščavnici).

Kocmut: — 125, (Najbrž Josip K., r. 1803 od Sv. Bolfanka v Slov. goricah, dovršil gimnazijo v Mariboru 1824, posvečen 1830. Vrazova „Dëla“ V., 129, 134, 136).

Kočevar Štefan: 117, 118, 133 do 141 (slovar „jugoslovanski“!) — 24; 28, 29, 42, „slovar jugoslov.“ 46; 66, 67, 69, 150,; jugosl. slovar 151, 151, 152; 160; 161. (Gl. Glaserjevo zgod. III. 142.)

Koch, trgovina v Gradcu: 119.

Koledar: — 50, „Koledarček“ 54, 55, hrvatski 136.

„Kolo“ Vrazovo: 112, 113; 114; 115 (nekaterim abonentom neumljivo); 117 („Kolo“ od ljubavi do objemanja ino celovanja); 119; 131; 141, 142 do 145, 145, 147, 148, 152, 153, 157, 161.

Kollár Jan: 125; „der Prediger in Pest“ 126; — pisal Cafu 13; „Wechselseitigkeit“ 134; „Cestopis“ 150, 157; 160,

Komenský: Orbis pictus 14.

Komisariji (oskrbniki): — v Brežicah 8, 35, 61, 62, neki oskrbnik iz Kranjske 82, v Hausambacheru 8. Glej: Ambrož, Bratkovič, Brolih, Glaser, Kozjek, Lichtenegger, Lipič, Listneder, Nagi, Pristan, Razlag, Strah Juri, Sparavec, Wokaun (prim. še Wenedikter dr.).

Königshofer Alojzij dr.: — 145 (advokat v Gradcu).

Konjice: — 6.

Konšek, prof. v Celju: — 69 (Glaser, Zgod. III. 18, 24; Apih „Slov. in I. 1848“ 146).

Koper: — njegov članek 9.

- Kopitar: 104, 105, protivnik ilirskega pravopisa 126; — 88, ilirski pravopis 187.
- Korošak: župnik pri Sv. Urbanu 107.
- Korošak Matjaš: 116; — 10; „moj farm.“ 12, „pleban“ 13; 15, 17, 18, 40; 100 do 102; (* 1805 pri Sv. Juriju ob Ščavnici, posvečen 1831 kot tovariš Kostanjevcu, Kubeku Juriju in Muršču.)
- Koroška: — 19; 20; za bližanje ilirščini 45, 47, 48, 50, 71, 72, 74; nje razdelitev v slovenski in nemški del 92; 93; 94; 96; 110; 120.
- Kosar Fr.: — 121. (Med utemeljitelji „Matice Slovenske“. — Glaser, Zgod. III. 135.)
- Koseski: — 68, 163.
- Kosi Blaž, župnik: 113 do 138 (* 1773 v Središču, posvečen 1801, † v Leskovcu 1850. — Glej Vrazove „Gusle i tamburo“ 135, Slekovec, „Kapela žalostne Matere božje v Središču“, str. 122, mariborski „Časopis za zgod. in narodopis“ II. 13.)
- Kostanjevec Josip: 104, 116, 122; 131; — 36, 40, 162 (* pri Sv. Marjeti poleg Ptuja l. 1803, posvečen 1831 kot sošolec Murščev, potem kaplan pri Blažu Kosiju v Leskovcu, pozneje mestni župnik mariborski. — Gl. Orožnovo „Das Bistum und die Diözese Lavant I. 24).
- Košar Jakob: 144, 145, 146, 148; — 12, pozdrav Kollarjev 13; 14, 19; 142; 144; 147. (Rojen pri Sv. Juriju na Ščavnici, Vrazov in Miklošičev součenec v Gradcu. — Gl. Glaser, Zgod. II. 185, „Zbornik Mat. Slov.“ 1900, 254.)
- Košir: — 90.
- Kovaček Alojzij, bogoslovec: — 144.
- Kozjek (Valentin), komisar v Sevnici že l. 1846. — 68.
- Kozler Peter: — zemljevid 30; 62; 70 do 75.
- Kramberger Feliks: 141 do 144; — 153 („Osamljen labod na nemški zemlji v Borovi“, Macun, Knjiž. 88, 131, 132. Rojen 1813 pri Sv. Bolfanku poleg Ptuja).
- Kramer (Josip): 113. (Profesor bogoslovja, pozneje stolni prošt v Gradcu, rojen 1780.)
- Kranjc (Ivan): — 30 (v „C. N.“ z dne 20. dec.) 158. (L. 1845 in 1846 „Amtschreiber“ v Gradcu, 1847 in 1848 „Casseofficial“ pri c. kr. katedralnem in plačilnem uradu v Gradcu, oče vrlega rodoljuba g. generalmajorja Viktorja Kranjca v Gradcu. L. 1848 so v graški „Sloveniji“ izvolili podpredsednikom tega „izredno vnetega rodoljuba“, Večernice 1898, 48. Nazadnje je bil kontrolor c. kr. plačilnega urada v Celovcu.)
- Kranjc Josip dr.: — 3, 6, 28, 40, 61, 77 do 83, 86. (Glaser, Zgod. III. 150.)
- Kranjska: kranjski knjižni jezik (102) — 6; 16; 19; 20; 21; 23; 25; 27; 32; 45; 53; v Prago 70, volitve v Frankfurt 70; nemštvo na Kranjskem 71; 72; 78; Kranjska in slovanske težnje 79; 94; 96; „novokranjsina“ 98; 110; kranjski dijaki 124; „Kranjska čbelica“ gl. „Časopisi“; kranjski molitveniki 139.
- Krapina: 115; — 138, 161.
- Kraus, gubernialni svetnik v Gradcu: 144, 149, 150, 167; — 65, 162.
- Krčmarji: — pomenceni 25, 33.
- Kreff Anton: — 7, 24, 59 do 62. (Rojen pri Sv. Juriju na Ščavnici, v bogoslovju tovariš Tutkov, izza 1839 kaplan v Radgoni, pozneje župnik pri Mali Nedelji.
- Kreff Jakob, poslanec: — 6, 29, 61, 82. (Posestnik pri Sv. Juriju na Ščavnici. — Gl. Apihovo „Slovenci in l. 1848“, 167 sl.)
- Krek Gregor dr.: — 120/121.
- Krempelj (Kreml Anton): Dogodivšine 109, 110, 146; želi „Starožitnosti“ Safaškove 115; 125 do 128; — 2; 131; 137; 138; 159.
- Kremžar, knjigar v Ljubljani: 158; — 53.

- Křenovský, gl. „Dragoni“.
 Kristan: — 154.
 Kromeríž: — 9 itd., (Gl. „Zbor“ državni).
 Krška škofija: — 162.
 Kudlich: — 82.
 Kukuljević Sakcinski Ivan: 119, 142, 143; — „Juran i Zofija“ 136; 146, 147; tri knjige Kukuljevića 147; 150; 153.
 Kurnik (Ivan): — 4. (Rojen pri Sv. Lenartu v Slov. goricah 1790, župnik pri Sv. Marjeti na Pesnici.)
 Kurnik Ivan: — 144. (Rojen pri Sv. Lenartu v Slov. goricah 1818.)
 Kurelac Franjo: — 29, 100. (Gl. „Gradjo za povjest knjiž. hrv.“ IV.)
 Kurz, Etymologicum: — 11.
 Kuzmič: — 88.
 Kvarnerski otoki: — 74.
 Kvas, prof. slov. jezika na vseučilišču v Gradcu: 115, 136; — 11, 12, 18, 82, 87, 142, 144, 157.
 Kvaternik, profesor: — 57.
- Lah Anton: — 104 do 107 (Glaser, Zgod. II. 181,253. V bogoslovju tovariš Cepeju in Marku Glaserju, izza 1828 kaplan pri Sv. Petru poleg Radgone, torej Danjkov sosed).
- Lampel: 153.
 Laški trg: 154; — 150.
 Latinski: — klasiki 52, izpit za lat. jezik 116; 120; „diački“ 127; Livij, Paterkul 129.
 Lavantinska škofija: „ekspeditor lav. kanclije“ 106, škof 146, 148, 162; — 17, 29, 65.
 Lazaristi: — 37, 112 (Gl. „Horvat Jakob“, „Klajžar Premož“).
 Leich (Blaž): 142; — 18, 144 (Rojen pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. 1813).
 Lembah: — 132. Gl. Matjašič Juri.
 Lenart Sv. v Slov. gor.: — 5, 60, 61.
 Lendovšek Josip: — 120/121, 169.
 Leon, knjigar v Celovcu: 160, 161; — 94, 95.
 Lepopisje: — predpisi 43, 44, 45.
 Leskovec v Halozah: — 138.
 Lerhar (Lercher), knjigotržec: — 43.
 Lešnik (Ivan): 108. (Rojen pri Sv. Urbanu 1810?)
 Letski: — slovar 11, jezik 20.
 Leuenfels (?): 109.
 Leykam, tiskarna: 146, 149, 150.
 Leyrer, knjigotržec: — 105.
 Lichtenegger: — „Lihtnekarova graščina“ 65 (Franc Lichtenegger, ki je l. 1845. bil lastnik Polic poleg Radgone?)
 Lichtenegger: 132. (Očividno graški dijak; sin prejšnjega?)
 Lichtenegger Ivan: 69. (L. 1845 še okrajni komisar v Preboldu, izza 1846 na Blagovni-Reifenstein, pozneje v Slovenjem Gradcu; gl. C. I. H[ofrichterjeve] „Arabesken“, str. 7).
 Liguorijanci: — 32.
 Lika: — 113.
 Lilek: — 16, 154.
 Linde: — 11, 12, 13, 14.
 Linne: 135, 137.
 „Lipa“: „Slovenska“ 161; — 8, slovenske lipice 44.
 Lipič (Anton): — 138. (Že l. 1828. kot okrajni komisar na Hrastovcu imenovan med pospeševalci šolstva).
 Lipsko: — 154. („Lipnica“).
 Listneder, komisar: — 91.

Litovski: — slovar 11, jezik 20.

Ljubljana: „Slovensko društvo“ v Ljubljani 141; knjigar Kremžar 158; „Ljubljanske nemške novine“ 166; — za vseučilišče 4; 16; 18; „neskrbna“ 35; čitalnica 36; „Slov. društvo“ 43, 45, 48, 70—71; napredek narodne stranke 72; 76; 93; reakcionarno otrpla 97; 165, „slov. sredina“ 166. Gl. Bleiweis, Cigale, Jeran.

Ljudstvo, gl. „Kmetje“, „Demokratizem“.

Ljutomer: — 10, „spodnji kraji“ 24, 25, 56, 58, 61; pošta 65, 91, 130, 147. Gl. Muršič.

Löhner dr., nemški poslanec: — 77/78.

Loka pri Zidanem mostu: 165/66.

Lokavec, graščina: — 66.

Lovrenc Sv. v Slov. goricah: 125, 163; — 132 (?).

Lubec Josip: 120.

Lužica: luž. srbska Matica 20, 28, pesmi 43.

Macun Ivan: 102, 114, 158; — 37, 41, 48, 143, 153, 163 do 165.

Madžari: 140; — 30; 34; madžaroni 57; Nemci in Madžari 60; „Madžar sovražnik slovenski“ 61; madžaroni 62; 82; madžarščina 84; vojna z Madžari 116; „Magyarismus, Ilirismus 139, jezik 167,“.

Magdič dr.: — v Ormožu 4, 27, v Ljutomeru 58.

Magdič: — 130, 132, 143. (Isti kakor prejšnji?)

Mahač: — 2.

Majar Matija: — 41 do 52, njegova peticija 63, 71, 93, 95, 100, 156, 170, 171.

Majerič Maksimilijan: 114 — (Okoli 1844 kaplan pri Sv. Trojici v Halozah, predplatnik na Krempljeve „Dogodivšine“)

Malin Naum: — 38, 156.

Mandič: njegov črkopis 126.

Marek, poslanec: — 68.

Marenberg: 166/167; — 110. Gl. „Ožbalt Sv.“

Maribor: 116; most in tunel pri Mariboru 119; mariborsko okrožje 154; knjigar Ferlinc 158, Slovenci mariborskega okrožja 161 (gl. „Sekovska škofija“), 162; — Petrovska, Barbarska, Vurberška, Rupertska župa pri Mariboru, Haloze, Borel, Ormož 2; 3; kresija 5; „Goričko“ 4; 8; dijaki 21; „spodnji kraji“ (= ob Ščavnici) 24, 25; časnik 27; slov. društvo 30; poslanec mariborski 32; 33; 48; 60; 71; 73 do 75; mariborski okraj brez poslanca 86; 107; 145; gimnazija 147. Gl. „Matjašič Juri“, „Rigler“, „Herg“, „Horvat Jakob“.

„Marič: 145. (To je pomota; čitati se mora „Murko“).

Marjeta Sv. na Pesnici: — 33.

Marjeta Sv. poleg Ptuja: 115; — 147.

Marquet: — 6.

Martin Sv. v Sulmski dolini: 103.

Martin Sv. pri Vurbergu: — 85.

Mašgon, ravnatelj v Gorici: — 70.

„Mařanc“ (recte: Mathans) dr. med.: — 134. (Dr. Josip Mathans, tudi 1848 še zdravnik v Ptuju).

Matica: — Luž. srbska 20, 28; „Mat. Slov.“ 50 do 52, 164, „Hrvatska“ („Ilirska“), 38, 118, 153, 154, 155, 156, 157.

Matjašič Anton: 106, 108, 115, 122; — 138, 140. (Dovršil bogoslovje 1829 kot tovariš Kajnihov, potem več let kaplan v Radgoni, začetkoma tu tovariš Danjkov, 1839 še kaplan v Ptuju, a l. 1840 že župnik pri Sv. Urbanu poleg Ptuja.)

Matjašič Juri: 115 do 120, 136, 158; — 2, 30, 42, 50, 125, 126, 132, 143, 145, 146, 147, 153, 173, 178. (Gl. Glaserjevo Zgod. II. 131, III. 286.)

Mayer (Majer), knjigovez v Gradcu: — 43, 44.

- Mayer, stolni kapelan v Celovcu: 158.
 Mažuranič: rečnik 118, 135, 136, 137.
 Medved: 108, 113 (Martin M., ki je umrl kot župnik pri Sv. Tomažu poleg Velike Nedelje 1855?)
 Meglič Franjo: — 144 (Rojen pri Sv. Marku na Ptujskem polju 1817).
 Meglič Jos., dekan ptujski: 106, 107, 110, prim. tudi 112 in 113, 117, 121, 122; — „dehant“ 133, 143, 176. (Gl. Slekovčev „Škofija in nadduhovnja v Ptuj“ 172 do 174).
 Mekotnjak, kraj pri Ljutomeru. Gl. Muršič.
 Mešutar, dvorni svetnik, za stolico krškega škofa: — 162.
 Metelko: — 46.
 Metternich: — 44, 62.
 „Metuljček“, nameravani leposlovni list: — 160.
 Mezzofanti: — 84.
 Mickiewicz: — 108.
 Mičiče na Koroškem, gl. Matija Majar.
 Mielcke, litovski slovar: — 11.
 Michelak: — 15, 17.
 Mihelič: — 162 (Fran M., rojen v Vurbergu 1802, posvečen 1833, okoli 1840 kaplan v Mariboru).
 Milonik, župan v Gorjah: — 50. (Prim. Apihovo op. cit. 165.)
 Miklavž Sv.: 115 do 116; — 119, 125.
 Miklošič Fr. dr.: — v Prago 3, njegova deputacija 3, 4, 5, 8, 24. („dun. Slovenci“: 38 do 39, 57, 60, 70, 73, 75, 76, 80, 82, 85 do 91, „častilakomen in boječ“ 97, 102, 113, 126, 134).
 Miklošič (Martin), župnik središki, stric prejšnjega: — 125, 126.
 Mikuš Fran: — 84, 91 (Rojen v Gornjem gradu 1821).
 Ministerstvo, gl. „Politika“, „Sola“, „Zbor“.
 Missia Anton, župnik: — 123, 124, 144 (Brat pokojnega kardinala r. 1818).
 Misterije poganske: — 52.
 Mladinski spisi: — 18/19, Robidov 42. Chimanijevi 42, „molitne knjižice, pripovedke izmišljene, fabule“ 51, „Vedež“ za mladino 84, 96, 105 do 107, 129, „Blaže in Nežica“ 143/144, 146, Obradovičeve „Basne“ 157, 160, „Deutsch-wind. Erzählungsbuch“ 162.
 Močnik: — 113.
 Möglich, umetnik: 153, 160.
 Mohor, družba sv. M.: — 51, 66.
 Mojzes (Moyses), profesor: — 57.
 Moravsko: — 23, Dragoni iz M. 26, 78.
 Moslavina, gl. Vukotinović.
 Mukič Štefan: — 84 do 85 (Rojen 1805 v „Oberzemmingu“ na Ogrskem, posvečen 1829, torej kot tovariš Kajnihov. V tretjem letu bogoslovja je v alfabetskem redu svečnikov sekovskih zabeležen kot „Mikič“, med „Michl“ in „Mikos“, torej pri Mi . . . , ne pri Mu . . . , gotovo zato, ker se mu je po narečju ime glasilo Mikič. — L. 1826/27 ga še ni bilo v graškem bogoslovju. — L. 1831 je bil kaplan Kremplov pri Sv. Lovrencu v Slov. gorici, 1839/1840 kaplan pri jezikoslovcu Pennu pri Sv. Vidu poleg Ptuja, okoli 1854 lokalni kurat pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji).
 Munda (Vid): 112, 113 (L. 1831/32 dovršil zajedno s Klajžarjem bogoslovje).
 Murko Anton: urednik slov. časopisa 104, 106; njegov slovar 118, 133; 121 do 124; dekan v Stadtlnu 145 (sub. „Marič“); — slovar 10; 16; 102; 124, 125; 125, 128, 129, 134; Murko in šolske knjige 137, 138, 140, 142; 143; 144; 151; 161, 174. (Razlagova „Zora“ 1852, 140, 149 izpopolnjuje poročilo o Murkovem potovanju, ki ga čitamo v „Let. Mat. Slov.“ 1880, 249/250).
 Muršec Fran: — 96 do 97. (Pač duhovnik, ki je bil rojen 1810 v Ptuj, pozneje, n. pr. 1855 beneficijant v Gradcu?)

- Muršec** Josip dr. (Glaser, Zgod. II. 132 do 134. V Večernicah 1898 mu je napisal J(akob) G(omišak) Vrbanov obširen poljuden životopis. Pričujoča korespondenca bo omogočila popolno sliko Murščevega delovanja in njegove dobe.)
- Muršič** Fran: — 56 do 59. (Njegov nekdanji součenev v branslavski občini pri Ljutomeru pravi, da je bil rojen Muršič l. 1827 v Branoslavcih. Muršič službe na Braneku ni dobil. Oni součenev navaja tudi vzroke: Muršič je l. 1848 bil pri nacionalni gardi ter nosil trobojnico. Mati Muršičeva je predala posestvo drugemu sinu in potem živela v Mekotnjaku pri Goricali in tam se je tudi vzdrževal Fran Muršič. Gl. moje brošurico „Das nationale Leben der Windisch-Bücheln im Jahre 1848/49.“ 30.)
- Nagi**, komisar: — 7, 58 (Pač Avgust N., ki je bil l. 1845 okrajni komisar na Stadtbergu [Stattenberg?], l. 1848 pa v Studenicah).
- Narečja** (gl. „Hrvati“, „Slovenci“, „Srbi“ itd.): narečje Slov. goric 154; — ljutomersko 10, razna slovenska 20, 23, neizkaljena slovenščina „drvarjev“ 127, knjižni jezik 163.
- Navratil**: — 93.
- Navršnik**: — 163.
- Nedelja Mala**, gl. Krempelj, Vogrin.
- Nedelja Velika**: 165; — 6, 134.
- Nedved** (Anton): 111; — 58. (Že l. 1844 kot „najemavec braneške graščine“ predplatnik na Krempeljeve „Dogod.“. Tudi njegov oče je bil Anton, brat pa najbrž „Carl Nedwed von Mureck“, ki je l. 1830 študiral preparandijo v Gradcu. Gl. moje brošuro „Das nationale Leben itd“ 10 sl.)
- Negova**: — 7. Gl. „Bratkovič“.
- Nemci**: 140; nemški prestol 140; nemškutarstvo 141; nemška zaveza 159, 166; prepotenca Nemčije 161; Nemeec (Rauscher) sekovski škof 161; 163; ponemčena marenberška okolica 166 do 167; nemška šola na Slovenskem 168; — nemški časopisi 1, 135; nemškutarski Celjani 3; Nemci v Mariboru in Ptujju 3; nemška indo- in insolentia 3; „bratovščina“ z Nemci 3; nemštvo v Gradcu 4, 5; „švabomani“ 7; ponemčenjaki 7; germanoman 9; „nemški suznji“ 18; prevodi iz nemščine 19; „nemške verige“ 21; uradniki, meščani 22; pri volitvah 22; „slov. zatajniki“ 23; „žarjavi Nemci“ 23; nemško-slov. slovnica 23, „vse z nemščino prekvašeno“ 24; bojazen Nemcev 25; uradniki 25; odganjani 25; nemški graščaki 25, 26; nemški aristo- in birokrati 26; nemška zaveza 26, 29; ponemčenje 29, 30; Nemeec T. 30 do 31; „v nemščini tičimo“ 32; nemčurštvo se krepi 33, 35, 39; prevodi iz nemščine 42; Avstrija nemška 44; nemški dobi 44; Nemci in slovanstvo 46; „Slavenožrut“ Milonik 50; nemškutarski uradniki 58; nemška zaveza 59; Nemci in Madžari 60; slov. izdajice 61; „Deutschland“ 61; oskrbniki „slavožderi“ 62; „Švabi“ na Ogrskem 62; agitacija za nemško zavezo 64; od Nemčije proč 68; v Celju 69; nemški interesi na Kranjskem 71; nemška stranka v drž. zboru 77, 82; nemško državno ministerstvo 79; nemškutarji v St. Ilju v Slov. goricah 84; jarem nemški 91; Nemci izdajalci 91; Nemci gospodje 92; nemški korarji v Celovcu 95; nemško predavanje v hrvatskih šolah 116; Nemeec se uči slovenski 134, 135; knjiga „Die Slaven, Russen u. Germanen“ 148; nemški državni zakonik 156; nemški dopisi oblasti 166 167.
- „Novice“ (Kmetijske): 118, 142, 166; — 5, 16; osumnjičene 26, 27, 47, 50, 51, 53, 54, 55, 70, 72, 84, 89, 98, 108, 164, 167.
- Novi grad** (Castellnuovo) v Istri: — 71.

- Obradovič:** — 157.
Ogersko: — 8, ogerski Slovenci 30, 88, 62, 78.
Ornik Jakob: 114. (Rojen pri Sv. Benediktu v Slov. goricah 1808, posvečen 1838, minorit [l. 1855] pri Sv. Vidu poleg Ptuja.)
Ormož: — 6, 8, 126, 142. Gl. „Kajnih“, „Geršak“, „Fridau“.
Orožen Ignacij: 133, 157, 160; — 67 do 69, 84, 170.
Oskrbniki, gl. „Komisarji“.
Ostrowski, grof: — 11, 12, 14.
Otokar (Premisl II.): 126. (Gl. „Zbornik Mat. Slov.“ 1900, 176, 191. V ostalini Jakoba Košarja se je v Vrazovem prepisu ohranila prvotna oblika te pesmi; v tej obliki je drugi del pesmi povsem drugačen; za-
 branila ga je sigurno cenzura.)
Ožbalt Sv. pri Marenbergu: — 110.
Ožbalt Sv. na Kranjskem: — 110.
Ožegovič Mirko, škof: — 112, 113, 114.
- Padovac J.:** — pesmi za klavir 157.
Pak Mato, dr.: — 144. (Rojen 1816. pri Sv. Jakobu v Slov. gor., okoli 1845 semeniški prefekt v Gradcu, pozneje katehet na gimnaziji in kanonik. Gl. Orožen, Das Bistum etc. I. str. XXIII.)
Palacký: — 63, 76, 156.
Pariz: — 46.
Pavletič: — Pregled 150, 161.
Pavliš (?): — 151. (Marko P., okoli 1842 deficijent pri Sv. Bolfanku na Kogu?)
Penn (Vid): 110. (Gl. mariborski „Časopis za zgod. in narodopis“, II. 10.)
Peršeh Valentin: — 144. (Rojen v Cirkovcah 1817.)
Peserl (Fran): 109; — 2, 133, 134. (Bogoslovje dovršil 1833 kot tovariš Juriju Matjašiču, od 1837 do 1841 kaplan v Ptuju, potem benefi-
 cijat v sirotiščnici v Gradcu. O njem in njegovi „Slovenki veseli“
 gl. Pajekovega „Volkmera“ str. 17; dalje gl. „Zbornik Mat. Slov.“
 1900, 223.)
Peticija: — 5, 8; „želje slov. nar.“ 21, 24, 25; na ptujskem polju 25, 26,
 29, 32, 56, 59, 60, 63, 65, 68, 91; na slovanski shod v Pragi 70,
 71, 72; iz Istrije 71, 72, 76; adresa na cesarja 78/79, na drž. zbor 82,
 (nemških) kmetiških poslancev v Gradcu 82; poziv za polk Kinski
 83, 92, 93, 97; na pošno upravo 103; v Beč za ilirski pravopis
 137 (gl. „Krempelj“); „Poziv na podpis na dionice za nar. knjig. i
 tiskarnu“ 156, 158.
Pfundner: — 7.
Pichler Josip: — 162 (Kreischdechant). (Gl. Orožna, Das Bistum etc. I. 24.)
Pikel Mihael: 159; — 42. (Gl. Levstika III. 282/3, Orožna, op. cit. I. XVIII.)
Pilštanj, grad: — 8.
Pirker, knjigovez v Wolfsbergu: 145.
Pirš: 133. (cfr. „Zbornik“ 1900, 210.)
Pisarne, gl. „Uradi“.
Pismo sveto: Murko ga sloveni 124; Alliolijevo več sotrudnikov 145; —
 romunsko in bolgarsko 11, 42; Japljevo 125; Murkovo 137.
Planina (Štaj): — 29.
Platzerhof, graščina: 165.
Plitviška jezera: — 113.
Plohel: — štipendija 130, 143, 160. (Gl. Meško-Simonič, dr. Gregor Plohel
 itd., v Beči 1888.)
Počič (= Pucić) Orsat, grof: „Antologija slavjanska“ 142; — (153).
Podčetrtak, gl. Kočvar.
Podhorn, tovarnar v Radečah: 166.
„Poganski“ napevi itd.: — 52.

Pohlin Marko: — 14.

Polanec Fran: 103. — (Rojen na Bišu št. 17. pri Sv. Bolfanku v Slov. goricah 21. maja 1805 — ali 4. marca 1803? — Fran Polanec je postal c. kr. geometer, služboval med Čehi, Poljaki in na Ogrskem, tudi v Ljubljani in Celovcu; umrl je ta geometer Polanec v Gradcu okoli 1865. — Brat Franu Polancu, rojenemu l. 1805, je bil Martin Polanec, omenjen kot Murščev sorodnik v „Večernicah“ 1898, str. 6., porojen 27. okt. 1799; njuna mati je bila Kranjčevka, Murščeva tudi. Kako da je Fran Polanec pisal Muršču od Sv. Martina v Sulmski dolini? Bil je takrat tam kaplan-provizor Jakob Šalamun, pozneje župnik pri Sv. Andreju v Sausalu, ta pa je bil tudi iz Biša doma, r. 1794, 16. jul.)

Polenšak: 109, 110, 111.

Poličane: — 28/29, 67, 108.

Politika: 130/131, 140/141, 156, 159 do 163, 165 do 167; — 2 do 9, 21 do 41, 44 do 50, 56 do 87, 91 do 98, 103/104, 146, 155, 163 do 167. („Avstrija“, „Graščine“, „Komisarji“, „Poslanci“, „Zbor“.)

Poljaki: — poljski časopisi 1 do 2, 135; samostalna Poljska 78.

Poljskava gornja: — 20.

Pöls: — 162.

Perko?: 113.

Poslanci: Ambrož, Boroš, Dominkuš, Gorjup, Gottweiß, Gurnik, Foregger, Fischhof, Kavčič, Kranjc, Klaudi, Kreft, Löhner, Raisp, Rieger, Smrekar, Strobach, Supanc, Šparavec, Šturm, Trojan, Trummer, Ulepč, Vlah, Waser. — Gl. „Frankfurt“, „Zbor“.

Postič: — 154, 158. (Pač sin Frana P., ki je še v tridesetih letih bil kirurg pri Sv. Ani na Krembergu ter pospeševal šolo; o njem bom pisal v razpravi „Češko-slov. (jugoslov.) vzajemnost v minulih dobah“.)

Pošta: — ptujska, ljutomerska 65; pritožba proti pošti 103, 110; poštnarji in slov. naslovi pisem 127, 142; pošta in časniki 144.

Potočnik Blaž: — 45.

Povoden Simon: 106.

Poziv, gl. „Peticija“.

Požun: — 167.

Praga: „Lipa Slov.“ 161; — slov. shod 2/3, 4, 8, 24, 25, 27; „Lipa Slov.“ 32, 60, 66/67, 70/71, 72, 108.

Pratika: — 53.

Praus, urednik: — 94.

Pravopis (gl. „Črke“): — „Slov. Pravopis“ 121.

Prelog, dr.: — 58.

Premož, lazarist: — 112.

Premru, nadzornik na Hrv.: — 37.

Prešeren: — „Krst pri Savici“ 132, 133; 160.

Prevodi (gl. „Čehi“, „Ilirija“, „Nemci“): — 87, 96; sekvencij 104.

Priger L.: 108.

Primic: — 165.

Primorsko (gl. „Gorica“, „Istra“, „Trst“): — 25, 72; hrv. 74, 113, 124.

Pristan, oskrbnik ormoški: 166.

Profesorji: — 22, zagrebški 37, madžaronski 57. Gl.: Fialka, Heilman, Kvaternik, Lendovšek, Matjašič Juri, Macun, Moyses, Prosch, Puff, Rigler, Robič, Robač? Rogač, Speckmoser itd.

Proletarijat, gl. „Demokratizem“.

Prosch: — 68.

„Prošastnost“: — 152.

Ptuj: Zima v Ptuj 106; 111; 112; 113; 116, cfr. Meglič; „Pettauer discordia“ 125; okrajno šolsko nadzorstvo 126; literarna namera ptuj-

- skih duhovnikov 142; slika in zgodovina 152, 153; knjigar Špricaj in knjigar Wolfhardt v Ptuju 158; kmetje ptujski 163; — 3; 4; 6; 7, 8, 10; Ptujsko polje 25; 35; 60; 61, 62; pošta 65; 67; pismo iz Ptuja na „sv. stol“ 85; 135, 136; 140; 143; brez dekana 147, 149; puntarski pogreb ptujskega poštarja 163, 176, Gl. „Klajžar“, Muršec Vrazu, „Trstenjak“
- Puff, dr.: — 27.
- Pugšič: 111, 112. (Simon P., ki je bil na pr. predplatnik na Krempljeve „Dogod.“?)
- Purgleitner, lekarnar v Gradcu: — 32.
- Računice:** — 16, 17, 44.
- Radeče: 166.
- Radgona: knjigar Weizinger 158, kmetje radgonski 163; — 2, 24, volitve 59, narodnost 60, 74. Gl. Kreft Anton.
- Radisel(o?) pri Framu: — 100/101.
- Raffler: 121.
- Raič Bož.: — 119.
- Raisp: — 5 (Aplh, Slov. in l. 1848, 167.).
- Rak, predsednik okrožja celjskega: — 98.
- Rak (bolezen): 114/115.
- Rakovec Alekso dr.: — 156.
- Rakovec (Dragotin): — 37.
- „Rančari“, prebivavci na bregu reke Drave pri Ptuju: 106.
- Rauscher, škof sekovski, gl. „Sekovska škofija“.
- Ravnikar (nazadnje škof tržaški): — njega zbirka besed 88, 88., 162.
- Razlag Josip, oskrbnik: — 66.
- Razlag Radoslav: — 39, 40, 41, 93, 107/108, 154, 155.
- Razzlogovanje: — 83.
- Rebenburg pl.: 132.
- Reifenstein, grad, gl. „Blagovna“.
- Reiner (Rajner): — 101.
- Reitz: 156.
- Reka: — 116.
- Republika, gl. „Demokratizem“.
- Reš, župnik: — 36 (Pač Josip Reš, posvečen 1832).
- Rezijanci: — 74.
- „Ridl“ (Riedl) Ivan dr.: 111; — 107 (Rojen v Cmureku 1808, vseučiliški profesor pastoralne teologije v Gradcu, pozneje kanonik).
- Rieger, poslanec: — 77.
- Rigler Friderik: 131 do 133. (*1798 v Neubergu na Štajerskem, od 1823 profesor, od 1845 do 1851 ravnatelj mariborske gimnazije, od 1851 do 1863 dež. šolski nadzornik v Gradcu. L. 1848/49 je pospeševal uvedbo slovenščine na marib. gimnaziji. Let. Mat. Slov. 1880, 226. — Nekrolog v nekem izvestju graške gimnazije; gl. tudi „Dom in Svet“ 1901, 715. Rigler je navodno ministru Thunu pripočil, da ga je pozval na Dunaj k sebi ter mu poveril nadzorništvo na Hrvatskem. Žena Riglerjeva je bila iz rodbine Seiller, a v tej je Muršec prijateljski občeval, ker je bil en Seiller Murščev stanovski tovariš.
- Rižnar: — 11, 12, 18, 22; 80., 156.
- „Robač“ (? Robič, Rogač?): 108.
- Robič Matija dr., profesor: 152, 155, 168; — 22, 23, 40, 107, 145, 154, 157 (Gl. Razlagovo „Zoro“ 1852, 148).
- Robida: — 42.
- Rodič: — 154. (Neki Rodič Anton je bil okoli 1847 bogoslovec v Zagrebu.)

- Rogač, „profesor“ v Ptuj: 106 (Andreas R., „gewesener Privatlehrer“, umrl 5. jun. 1853.)
- Rogatec: — 150, 161.
- Romani: — slovar 11, 12.
- Romuni: — biblija 11, nadpis 159.
- Rošker Franjo: — 144.
- Rottke: Staatslexikon 82.
- Rottmann, krčmar pri Sv. Marjeti na Pesnici: — 33 (Aph, Slov. in l. 1848, 167).
- Rozman Josip: 155.
- Rubin Davorin, bogoslovec: — 144. (Rojen v Središču 1817)
- Rudež: — njegova zbirka besed 88.
- Rudmaš Simon: — 94, 95. (Gl. Glaserjevo „Zgod.“ III. 154)
- Ruedl Fran: — 60, 109, 144, 170, 171. (Rojen pri Spodnji Kungeti, v bogoslovju 1 leto za Muršcem, pozneje župnik v Cmureku.)
- Runeč: cerkev na Runču 164 do 165 (Gl. „Novice“ 1847, 79).
- Rusi: — 3, 22, 25, 26, ruščina vseslovanski jezik 46, 48, ruska slovnica 129, „Die Slaven, Russen und Germanen“ 148, ruščina 160.
- „S“ Josip: 116.
- Sabor, gl. „Zbor“.
- „Samouk“: — 157.
- Sanskrt: — 11, 20.
- Schäfer, Etymol.: — 11.
- Schell („Self“): 107 (Gotovo dr. phil. Fran Schell, rojen pri Sv. Ilju v Slov. goricah 1815, bogoslovje dovršil 1840).
- Scheucher, postne propovedi: 129.
- Schissogg: 121.
- Schloisnigg, gl. Šlojsnik.
- Schlör dr.: — 38.
- Schmid Kristof: — 19, 20, 129, 160.
- Schocher, gl. Šoher.
- Schraffel, gl. Šrafel.
- Schreiner, političar: — 24.
- Schubert: — 141.
- Schwarzenberg, minister: — 8.
- Schwarzenberg, nadškof salcburški: 161, 162; — 4, 65.
- Sekovska škofija: 145, 152; Slovenci sekovske škofije 161, 162; „Vaš knezoškof“ 162; — 2, 4; sekovski konsistorij 39, 62, 65. Gl. „Šparavec“.
- Sekvencije: — 104 105.
- Selak, Cafov „tetič“: — 14.
- Seljan: — 146, 147, „zemljoo braz“ 147, 149, 150, 157.
- Senior dr.: — 16.
- Senj: — 109, 112, 114 („Sladovič“).
- Sevnica: — 68, 82.
- Simonič Dragotin Jos.: 107. (Prim. Meško-Simonič, Dr. Gregor Jožef Plohel, str. 110, sl. ?)
- Sinko Josip: — 121/122, 167 do 169.
- Sirola: — 40, 146.
- Sladovič Mane: — 112 do 117 (Prim. „Sladojevič“ v „Zborniku Mat. Slov.“ 1900, 208. V pismih do Vraza imenuje Dav. Trstenjak Sladoviča že l. 1839 — očitno je bil takrat v Gradcu. — Ko je prišel Muršec v Senj nadzorovat gimnazijo, so mu svečeniki tožili, da nimajo štipendij. Muršec je nato župnike v Gradcu pregovoril, da so Hrvatom odstopili stare ustanovne maše, ter jih poslal večkrat Sladoviču, ki je pozneje bil župnik, a tudi v škofovo pisarno; a kancelar Babič ga je nekoč prav skregal, da so nekatere maše tako

slabo plačane in da jih težko odda, zato Muršec ni več pošiljal. [izvestje Gerte Gomilšakove].

Slanič: — 121, 122.

„Slava lepote“: — 150, 153.

Slavische Centralblätter, gl. Časopisi.

Slivnica: — 20, 40, 106.

Slomšek: 104; „Drobtinice“ 118, 139, 144 do 157; 158, 160, 162, 163; — „škof Anton“ 4; 16; 37; 40; 45; poslanec 69; „Blaže in Nežica“ 83; o razlogovanju 83; 129/130; 134; 143/144; 145; 146; 152.

Slovaki: — Nitra 149.

Slovani (gl. poedine slovanske narode): „Sloga slovanska“ 125; „panslavisti“ graški 126; 140; „Lipa slovanska“ 161; — „Društvo slavjansko“ v Gradcu 1 do 2; 135, 136, 139; Slovanski shod v Pragi, gl. Praga! — slavjanstvo v Gradcu 4, 10; Cafova vseslovanska slovnica 15, 18, 20; glasoslovje slovansko 20; „Slava“ 22; slov. shod v Pragi 24, 29; vseslovansščina 31; „Lipa slovanska“ 32; slov. kri 33; vseslovanska slovnica 38; nesloga slovanska 39; „panslavisti“ 39; povesti o slovanskem svetu 42; slovanstvo v Avstriji 44; cirilica „panslavistisch“ 45; slovanski slog 45, 49; ruščina vseslovanski jezik 46; gl. „Slavenski jug“ sub. „Časopisi“; literatura vseslovanski 51; zgodovina slovenska 51, 60; „slavj. pokolenje“ 61; slovanski poslanci 63; slovanski shod v Pragi 66 do 67, 70, 71, 75 do 76; slovanske simpatije 70; Slovani, „reaktionäre Partei“ 71; slovanska stranka v drž. zboru v večini 77; Slovanov bodočnost 79; „Was ist des Slaven Vaterland?“ 79 do 80; Slovani centralisti 82; Slovani „hlapci“ 92; „majka Slava“ 108, 137; knjiga „Die Slaven, Russen u. Germanen“ 148; slovanstvo v Trstu 163; „Slavj. društvo v Trstu“ 164; slovanski jeziki na gimnazijah 164; Macun „panslavist“ 165; slovanski jezik v Požunu 167.

Slovar Kočvarjev „jugoslovanski“: 117 do 120; 133 do 141; — Majer bi ga sestavil 46; Cafov 10, 11; (in še litovski, letski, romanski, bolgarski, staroslovenski, poljski Lindejev), Konradijev nemško-romanski 12; vseslovenski slovar 20; Janežičev nemško-slovenski 45, 90; zemljepisni 74; Miklošičev staroslovenski 87, 88, 89, 89, 102; slov.-nemški 88, 102; Murkov 10, 137, 142; Cafov slovar, 142; zagrebški Mazun, „novi“ 142, 143; „Gajev“ 146; „slovník“ 147; Kočvarjev, jugoslovanski („delo tujan do i“) 150, 151, 153; Drobničev 153, 154, 155, 156, 156, 157, 159, 163. (O botanični terminologiji, ki jo omenja Caf v 1. svojem pismu, poroča Muršec v svoji avtobiografiji: „Nabral sem [pri Sv. Miklavžu] nad jezer še one dobe nenatisnenik slovenskih besed in prislovic, ktere sem slovníčarjem v Ljubljano, na Dunaj itd. razposlal. Tudi imena vsih tamošnjih zelišč sem zvedel [prečrtane so tu besede: k vsaki njeno v škatlico pridjal — pa vse so se mi v prah zdrobile . . .] pa žalibog ni znal za njihova latinska, tudi ni znal zeli praviloma sušiti — in ti trud je bil brez sadu, kterega bi se tam dalo dokaj nabrati večji glavi.“)

Slovenci: slovensko-hrvatska zajednica (102); časopis slovenski (104); slovensščina 107; murskopoljski 111; slovenska iskrenost 112; slovenski duhovniki 113; slovenske šolske knjige (Murko) in jezik v njih 123; slovenska narečja 133; slovensko uradovanje 141; potreba slov. književnosti za ljudstvo 142; narečje Slovenskih gorc 154; vežbe v slovensščini v Celovcu in Gradcu 155; Slovenija v okviru Avstrije 159; Slovenci graške škofije 161, 162; slovenski kmetje blizu Ptuja in Radgone 163; slovensščina se uči 164; slovenstvo v marenberški okolici 167; — slovenska priloga „Karnioliji“ 2, (cfr. 135 „čas. slovenski“); peticija „Kaj bodemo Slovenci cesarja prosili?“ 2; slovenski

duhovniki 3; slovenska peticija 3; slov. deputacija z Dunaja 3; slov. jezik v pisarnah 3; „Goričko“ (= Slov. gorice) 4; inteligencija slov. 6, 7; slov. domovina 9, 10; slovenščina 9, 10; slov. Flora 14; „dobre glavice“ 19; vseslovenski knjižni jezik 20; Slovani žele knjig 20; „spodnji kraji“ marib. okrožja 24, 25; v Gradcu 26; štajerski 26, 30; vseslovenščina 31; slov. tiskovine 34; staroslovenska liturgija 38; „Slov. društvo“ v Ljubljani 43, 47; zedinjeni s Hrvati in Srbi 43; staroslovenščina 46; slovenščina v uradih in šolah 47; zgodovina slov. zemlje 48; slovenščina v Gradcu, Mariboru, Celju 49; slov. na Koroškem 50; pesem in napev slovenski iz „poganskih časov“ 52; Slovenci ogerski 62; slovenska imena graščin 65; Slovenci s Hrvati 68; slov. jezik v šoli in urade 71; štajerski Slovenci 71; Slovenci in slov. meje na Koroškem 71; Slovenci na slovanskem shodu v Pragi 75 do 76; Slovencev in Čehov taktika v drž. zboru 82; protest proti slovenskemu jeziku 82; Slovenci, raztreseni po Dunaju 83; slovenščina v šoli 84; ogerski Slovenci 88; slovenske latinske šole 95; „novokranjšina“ 98; slovenščina framskega župnika Korošaka 101; dunajski in graški Slovenci 102; slovenščina in pošta 103, 110; „staroslovensko“ pismo 125; slovenski naslovi na pismih 126, 127; slovenščina v Ptuj 134, 135; slovenski napis v Ptuj 136; slovenščina na mariborski gimnaziji 147; slovensko novinstvo 155; Slov. gorice 160, 162; na tržaški gimnaziji 164; vseslovenska deput. na Dunaj 165; slov. na normalni šoli v Gradcu 166.

„Slovenija“: — dunajska 23; 29; vzajemnost z graško 62 do 63; 64; 70; 71; 72; 73; 75; 79;

„Slovenija“: graška (102); — 23; 24; 26; 27; 28; nje pravila 30; 31; 35; 40; „slov. društvo“ 48; 56; prispevki za njo 60; 61; vzajemnost z Dunajsko 62 do 63; 67; 70, 71, 72; 79; prispevek za njo 80 do 81; pristop 84; 96; 103; se bavi z ilirščino 155, Drobničev rečnik 155, 156, 165, 166

„Slovenija“, ljubljanski list: 161; — 5; 6; 7, 9; 27, 35; 45, 46, 47, 75, 79, 84, 89, 92, 97, 98, 99, 100, 164, 166, 167.

„Slovensko društvo“ ljubljansko 70, 71, 72, 93, 163, 165 do 167. „Slovensko društvo“ goriško 70. „Slovensko društvo“ celovško: — 92; 93.

„Slovenija“ (zedinjena): — 3; 5; 29; 30; 47, 48, 69, 70, zemljevid „Slovenije“ 71, 73 do 75 (gl. Kozler); 76; 91, 92, 164.

Slovnica; Murkova 105, 124; šolska 136; Murščeva 157 do 159; Stranjškovi slovnikiški spiski 163, Murščeva 164; — sanskrtska 11; Gutschmannova 14; Pohlina 14; Cafova vseslovenska 15, 18; Murščeva 18, 20; vseslovenska 20; nemško-slovenska 23, 28, 31, 35 do 36; Cafova obširna slovenska in vseslovenska 38; Murščeva 42, 52, 65; 163; Majarjeva 43, 44, „Pravila etc.“ Majarjeva 42 do 44, 45, 100, 156; Janežičeva „Grammatik“ 45; Muršec spisoval drugo slovnico? 48; slov. slovnica lat. jezika 48; Majarjeva vseslovenska 49; „uzajemna“ (Majarjeva) 50; „gramatikarji“ 53; Murščeva slovnica 79, 83, 99, 101; razlogovanje 83; Miklošičeva staroslovenska 88, 89, 89; Miklošičeva „Bildung der Nomina“ 90; napake v slovnici, slogu 96; Lendovškova 120; ruska, staroslovenska 129; Murkova 134, 137, 142; Cafova „tabelarska“ 154; slovenske slovnice 164; slovenski slog 165/166.

Smreker, Alojzij dr., poslanec: — 82, 86. (Apih, op. cit. 150 itd.)

Sonekar: 108.

Sorčič (Fran): — 160. (Glej Orožnovo op. cit. I. str. XVIII.)

Sovič: — 57. (Rojen 1821 pri Svetinjah).

Speckmoser (Ulrik), prof.; benediktinec v Mariboru: 131; — 13.

- Spisje: — Majarjev „Spisovnik“ 43, 44, 45, 48.
 Spritzey, gl. Spricaj.
 Srbi: gl. Hrvati; srbska narečja 134; — srbski časopisi 2, 8; 135; edinost s Hrvati in Srbi 43; vojvodina srbska 48; srbska in ilirska večina v jugoslov. sekciji na slovanskem shodu v Pragi 76; srbsko označilo Miklošičevega staroslov. slovarja 87; „Srb“ Kurelac 100; „srbski“ jezik 100.
 Središče: 115 — 132.
 Stadion: — 8, 9.
 Stender: — 11.
 Stepišnik (Jakob) dr.: 159. (Poznejši lav. škof).
 Stibor Anton: — 144. (Pozneje cistercijanec v Reinu?)
 „Stiria“ list: — 3, 27.
 Stojan Mihael: — 111/112 (Rojen 1804 v Teharjih. Prim. „Jezičnik“ XXIV. 37, 38, „Drobtinice“ 1865 66).
 Stoos Pavao: — „Sokol hrvatski“ 157.
 Stopfer: — 157, 159.
 Strah Ivan, župnik v Marenbergu: 166/167. (Rojen pri Sv. Andražu v Slov. goricah, svečenik izza 1841).
 Strah Juri: 164 do 166; — 69; 145. Spomladi 1842 je bil pravnik tretjega leta, torej je v jus vstopil l. 1839, a izvestno je tudi filozofijo študiral v Gradcu, zakaj Dav. Trstenjak ga že februarja 1839 imenuje v nekem dopisu Stanku Vrazu. „Strah Strašinski Juraj v Gradcu“ je bil 1844 predplatnik na Krempljeve „Dogod“, l. 1846 „Strah kostnik pri Velki Nedli“ predplatnik „Novic“, a l. 1847 že kot „komisar v Loku na Štajarskim“. — Bil je zelo strog mož; železniški delavci, ki jih je nadzoroval, so ga radi njegove strogosti črtili in so se zarotili, da ga ubijejo. V neki noči so že mislili, da ga imajo, a oni, ki so se ga lotili, ni bil Strah, marveč učitelj iz Boštanja, ki je bil Strahu podoben; bilo je to na poti med Loko in Potočinom (Zoretom); ubogi učitelj je potem tri tedne pri Potočinu bolan ležal. — Dolgo je trajala obravnava z nekim ponarejalcem denarja, a ta se ni hotel vdati; nato pa ga je Strah stresel za rame in zahrul: „Jaz sem Tvoj krvavi sud, povej resnico!“ In zločinec je priznal. — Bil je velik, lep mož, okroglastega lica, z velikimi črnimi, kodrastimi lasmi, ki so bili kakor „pečna metla“... bil je menda Hrvat ali Srb, na pol „Turk“ pravi 86 let stari Ločan Jurkovič, ki ga je še poznal. V istini je bil ožji rojak Muršcev, a sigurno pristaš ilirske ideje in prijatelj Hrvatov. „Er war ein nobler Herr, kein Knecht“ — energično je ustrahoval drhal, ki je na Zidanem mostu hotela napasti Ločane.)
 Stranjšak Anton: 132, 113, 115 (odpove predplato na „Kolo“); 163 do 164; — 2; 156, 170. (* 1810 pri Mali Nedelji, posvečen 1838, nato dolga leta do 1860 kaplan pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah; † v Veržeju 1881. Njegovemu rodoljubju je posvetil Vraz pesem, ki je natisnjena v Kresu 1883, 42 do 43. Njegovi bivši učenci pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah pripovedujejo, da jih je tudi učil cirilico čitati in pisati).
 Straža narodna: — 78.
 Strobach, poslanec: — 77.
 St(u)h(e)tz: 165. (Gotovo je to Juri Stuhec rojen 1811 pri Sv. Juriju ob Ščavnici, predplatnik na Krempljeve „Dogod“.)
 Stull: 119, 133, 134, 135, 136, 139; — 151, 152.
 Šafafik: „Starožitnosti“ 115; „ein Protestant in Prag“ 126; — 76; „zemljoobrazi“ Šafafikovi 148.
 Šell, gl. Schell.

- Šerf Anton: 113, 115 (Glaser, Zgod. II. 181).
- Škofje (gl. Haulik, Rauscher, Schwarzenberg, Slomšek, Ožegović, Wiery): — 39, škof celovski 95.
- Šlojsnik (Ivan, baron): — 98 (okoli 1846 deželnovladni svetnik v Ljubljani).
- Šoher Anton: — 144.
- Šola: slovenske šolske knjige za Štajersko, Kranjsko 123 do 124; šolska slovnica 136; Slomškova revizija šolskih knjig 154; nemška šola na Slovenskem 168; — „šolske konference“ 6; računici 16, 17; črkopis v šoli 16; 30; slovenske šole 32; šolski nadzornik 37; slov. jezik iz šol 39; nadzornik Gruber 39; učne knjige 39 (gl. „računica“, „čitanka“, „bukvar“, „spisje“, „slovnica“); 58; slovenščina v šoli 59, 71, 84; „Mali Blaže v prvi šoli“ 83; Vedež za šolsko mladost 84; šolska mladina v St. Ilju v Slov. goricah 84; Miklošič o našem šolstvu 86; slovenščina po gimnazijah 87, 90; nemški nadzornik slov. šol 91; šolska darila 95; slovenske latinske šole 95; vodstvo nemških šol v Beljaku 95; petje in šolniki 106; šolske knjige za hrvatske gimnazije 113, 116; pomorsko-trgovski zavod na Reki 116; nemarnost inteligence za šolstvo 116; „Pravopis po šolah“ 121; nova šola pri Sv. Bolfanku 121 do 122; šolske knjige v bohoričici 137; „Blaže in Nežica“ 143/144; 146; „Gospe Srca Jezus.“ 158, 158, knjiga „Bogočastje“ 159, šolski izpiti 159, „deutsch-wind. Erzählungsbuch“ 162, Macunovo „Cvetje“ 164, slovenščina na normalni šoli v Gradcu 166, v Požunu 167, šola pri Sv. Bolfanku v Slov. goricah. Gl. „Abecednik“, „Bukvar“, „Citanka“, „Učitelj“.
- Šparavec Alojzij (Vekoslav): — 62, 72, 75/76. (L. 1838. je bil Vek. Šparavec filozof v Gradcu v 1. letu, gl. „Zbornik Mat. Slov.“ 1900, 208. L. 1845 je že med predplatniki „Novic“ kot grajšak v Studencu [= Studenicah]. Pospeseval je šolstvo [Weiß. Gesch. der österr. Volksschule II. 834]. Pozneje okrajni glavar v Čakovcu? Njegov oče je utegnil biti tisti Alojzij „Sparovitz“, ki je bil okoli 1834 kameralni oskrbnik in okrajni komisar v Maria Zelli. Naš Vekoslav je bil tudi med onimi, ki so za Vraza nabirali narodne pesmi, Glaser, Zgod. II. 185).
- Šrafel: 114 115.
- Štajerska: Mali Štajer (102); štajerska narečja (102); 112; Štajerci sotrudniki pri slovarju 133; — 16; Štajerec spisal prvo slov. slovnico 20; 28; dijaštvo 21; 24; 26; dež. zbor 29; 30; 44; v Prago 70; v Frankfurt 70; 71; 72; 73; Štajerska in slovanske težnje 94; 103; 110; štajerski dijaki 124; 138.
- Šterman (Blaž): 143 do 153, 154. (Rojen l. 1822 pri Sv. Miklavžu poleg Ormoža).
- Štipendija, gl. „Plohel“, „Ustanova“.
- Šturm, poslanec: — 28, 29, 86. (Gl. Apihovo op. cit., 150.)
- Šubert, gl. Schubert.
- Šubić (Jos.) dr. v Celju: — 24. (Glaser, Zgod. III. 65; zagrebška „Luna“ 1838, št. 38.; moja brošurica „Das nationale Leben der Windischbüheln etc.“ str. 30_a).
- Šufek (Bogoslav): — 113.
- „T“: — 31.
- Temnar, vrh pri Sv. Miklavžu poleg Ormoža: — 194.
- Terminologija: — slovniska 42, komisija za terminologijo 98.
- Thun Leo, grof, minister: — 37, 48, (86), 87, 89, 110.
- Tolmin: — 71.
- Tomaseo Nikola, gl. „Iskrice“.

- Trnski Ivan: — 117/118 („Pred leti se je v Gradcu slikal križni pot za neko cerkev na Hrvaškem. Muršec je poprosil Trnskega za hrvatske napise“).
- Trobojnica: — 21, nemška v Radgoni 59, 76.
- Trojan, poslanec: — 77.
- Trst: — 29, 44, 45, 47, 48; tržaški gubernij 70, škof Ravnikar 162.
- Trstenjak Davorin: — 1 do 9; 13, 14, 19; 22; 24; 27, „Dravski Davorin“ 31; 48, 50, 56, 57, 135, 136, 139, 139., 144, 146, 149.
- Trubar; 105.
- Trumer dr.: 140. (Apih, Slov in leto 1848, 167.)
- Turban, frančiškan varaždinski: 120.
- Turki: turske besede 137; — „Turk“ 57, „poturčin“ 61, „Türkenbund“ 61, 70-71, „puca od turske meje“ 126.
- Tutek (Juri): 113 do 143, 145 (Rojen 1815 pri Sv. Križu poleg Ljutomera, dovršil bogoslovje 1840, pozneje dekan pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Gl. Levstika, III. 282/283).
- Twist Oliver: v češkem prevodu 142.
- Učiteljstvo:** „školnik“ malonedeljski 127; učitelj Vidovič 163 do 164; — učiteljska skupščina 7, učitelji „zoperniki vseh obnov ino grajavci domorodcev“ 30; shod učiteljev v Ptuj 35, v Slivnici 35; učiteljsko mesto v Gorjah 50; učitelji „speciale hominum genus“ 62; petje in šolniki 106, 162; učitelj pri Sv. Boffanku (g. I. Reich) 168. Gl. „Sola“.
- Uloga: sotrudnik pri slovarju 133. (Gl. Levstika, III. 282/283).
- Ulepič dr.: — 97. (Gl. Apiha Slovenci in l. 1848, 151 itd.)
- Uradi: nemški 141; — slovenski 3; „švabomanski pisarji“ 7; slovenščina v uradih 7; uradniki 8; Nemci 22; 25; slovenski 32; bivši uradniki 35; „Briefsteller“ za uradnike 46; pisarna na Bruneku 56; slovenski 58, 59; največji nasprotniki Slovencev 60; 62; slov. uradovanje nekaterih graščin 64; uradniki na Goriškem 70, slovenščina v urade 71; uradniki dvornega vojnega sveta pri Jelačičevi bakljadi 78; uradnik ki ne zna slovenski 91; uradniki iz celovškega Slov. društva 92, 93; Rak, predsednik celjskega okrožja 98; Chorinski 98, poštni 103; uradniki „überzählige“ 111; uradi slovenski 155; dopisi oblastni 166. Gl. „Graščine“, „Komisarji“, „Oskrbniki“.
- Urban Sv.: 107 do 131.
- Ustava: — 8, 26; 33, 56, 63; ustavni odbor 81; 82; 97, štajerske dežele 99.
- Ustanova: — 168; gl. „Plohel“.
- Vakanovič:** — 37.
- Varaždin; 106, 120; — 37, 57, 159.
- „Vedež“, gl. „Mladinski spisi“.
- „Vedež“ (Gutmanov): — 136, 137, 139, 139., 140, 143.
- Vera: — 26, pravoslavna 38; „Freiheit der Kirche“ 48; Einspieler, uč. verozak 50; verouk v šoli 50. Gl. „Cerkev“.
- Verblac: — 128. (Pač Simon V., rojen v Jarenini 1808, dovršil bogoslovje 1833).
- Verbnjak Josip: — 144. (Pač tisti, ki je bil rojen pri Sv. Juriju na Ščavnici 1820, bogoslovje dovršil 1846; prim. „Zbornik Mat. Slov.“ 1900, str. 246?)
- Vidovič Josip, učitelj: 163/164; — 170., (Rojen 1826 pri Sv. Vidu poleg Ptuja, umri v Gradcu kot ljudskošolski ravnatelj 1897; je sviral na vsa godala, na orgle umetniški; „was er auf der einfachen Schwegel-

pfeife, die er schon als Knabe daheim auf der Weide fleißig handhabte, hervorbrachte, erregte Bewunderung bedeutender Musiker". — Učil je tudi slovenščino na realki in 1853/55 na I. graški gimnaziji).

„Vila Bačka“: — 157.

Vinkovci: — 113.

Vinogradi: — pri Framu 100/101, ljutomerski 147.

Vlah, poslanec: — 97.

Vodušek Matija, opat celjski: 152, 154, 157 do 163; — 3, 16, 52, 53, 69. (Glaser, Zgod. II. 197 itd.)

Vogrin Lovro, dr.: 107; — 2, 25, 26, 56, 61, 64 do 66, 134, 142, 144, 147, 149. (Glaser, Zgod. I. 24 itd.; „Slov. Narod“ 1870, 1. jan. sl., „Zbornik Mat. Slov.“ 1900, str. 178 itd. — Rojen 1809 pri Sv. Trojici v Slov. goricah, bogoslovje dovršil 1835.)

Vojaček Dragotin: — 155, 157/158. (L. 1847/48 v tretjem letu bogoslovja v Zagrebu.)

Vojska: — novačenje, vojaška diktatura 8, birokracija in vojašto 9, vojaštvo pri Jelačićevi bakladi 78, vojni minister 78, 82, s Hrvati 82, ranjeni vojaki polka Kinski 83.

Volitve: gl. „Frankfurt“, „Zbor“.

Volkmer: — 14, 134.

Voltiggi: 119, 133, 134, 135, 136; — 151.

Vondruška: 109. (Brezdvojbeno cerkvenik mestne župe v Ptujju; zakaj 30. avg. je umrla v tem mestu Ana Vandruška, vdova mestnega cerkvenika, stara 74 let.)

Vorau, gl. Kramberger.

Vošnjak Ivan, dr.: — 83/84. (Gl. Orožna, Das Bistum I, str. XXII. do XXIII.)

Vraniczany Ambrož: — 156.

Vraz Stanko: njegova ideja (102), 109 („Stanjko“); 112; 115; „Glasi iz dubr. žer.“ 117, 118; Kremplov učenc 125; za nov slovar 133, 135, 136, 141, 142, 143; — 2; 37, 42, 57, 66 do 67; podpredsednik na slov. shodu v Pragi 75; „več Srb“ 100; 104; izdajanje njegovih del 118; Vrazova slavnost 119; 124 do 161; „Lahi“ = Frasi 134, cir. Dela V. 158, začetek pisma; Vrazove „Nar. pesmi“ 140, 157; njegova „Hvala nadvojvode Ivana“ 140, 160; „Glasi iz dubrave žer.“ 141, 142, 143, 144, 161; razpečavanje ilirskih knjig, gl. sub. „Ilirija“, Gradec; Vrazovo dolžno pismo za Kavčiči 145, 147; tajnik „Mat. Ilirske“ 154; 156; bolan 158; nameravani „Metuljček“ 160; literarno delo 161; „Gusle i tamb.“ 161, 171., 176.

Vrečar: — 154.

Vseučilišče: — 4, 164.

Vuk Štefanović: (slovar) 119, 133, 137; — 49; 100; 151.

Vukasović: — 154.

Vukašević, graničar: — 157.

Vukotinović Ljudevit: 130/131; — 146, 154, njegova hči 158, 158.

Waicingner, gl. „Weizinger“.

Waser dr., kandidat za Frankfurt: — 7.

Wasserfall dr.: (Josip pl. Rheinhausenski): — 145. (Advokat v Gradcu, občinski svetnik).

Weber: 122.

Weichselstein, gl. „Dvor“.

Weiksel: 113. (Ivan W., rojen v Hočah 1810?)

Weinhandl Ignacij: 145; — 16, 18, 20. (Rojen 1807 pri Sv. Ani na Krambergu, bogoslovje dovršil 1837, pozneje ravnatelj knezoškofijske pisarne v Gradcu. Gl. Zapletal, Die Domkapitel usw. „Zbornik Mat. Slov.“ 1900, str. 257.)

- Weiz, gl. Razlag.
- Weizinger, knjigarna v Radgoni: 158; — 139.
- Weiden: — 91.
- Wels: — 162.
- Wenedikt, knjigarna na Dunaju: — 79.
- Wenedikter Anton dr.: — 14 (Okoli 1845 „dr. in vladnik graščine na Štajarskim“ predplatnik „Novic“).
- Werner, Henrijeta baronica: 129; — njena sestra in brat se učita slovensko 162, 170. (Muršec je graščaku ormoškemu (vitezmu pl. Fridau) odgajal mlajša dva otroka, sina Frana in hčer Valerijo. Ena starejših sester Henrijeta se je poročila z baronom Wernerjem, druga pa z baronom Zchokom. „V.“ v Henrijetinem pismu je torej „Valerija“, „Zs“ pa po vsej priliki „Zchok“. „Ber.“ ali „B.“ je pa pač Valerijina odgojiteljica Bernhardina, neka „mrzla Angličanka“, katero je Henrijeta najela za odgojo svoje sestre.)
- Winter: — 11.
- Wickenburg, grof: 123/124; — 144.
- Wiederhofer: 131.
- Wiesenaue: 111.
- Wiry (Valentin): 162, 163 do 164. (Rojen v Smarju v Lavant. dolini 1813, je l. 1858 postal škof krški. Orožen, Das Bisthum etc. I. str. XXI.)
- Windischgrätz, general: — 9.
- Winkler, zgodovinar: — 143.
- Wokaun: 131 do 132. (Fran W., pred 1846 oskrbnik v Sevnici? Vokaun, pek v Celju, „Novice“ 1848, str. 61?)
- Wolf: sotrudnik pri Slovarju 133; župnik pri Sv. Petru poleg Rogatca 69.
- Wolfhardt, knjigar v Ptuj 158.
- Zadar**, mesto: 139.
- Zagorje (Štaj.): — 29.
- Zagreb: 136, 140; — 29, 37 do 38; zagrebški vladika 39; 56; 57; 66, 139, 139, restavracija 145, 146; 149; knjigotrštvo 154, 156, 158; 159; lit. življenje 160; „narodni bal v Zagrebu“ 161, 163. — Gl. „Kišpatič“, „Trnski“, „Vraz“.
- Zakonik: — državni 88, 94; koroški, štajerski, kranjski 94; 95; 98; 99; nemški 156, 165.
- Zavrč: okrajno šolsko nadzorstvo 126.
- Zbor: deželni v Gradcu 140; hrvatski sabor 140; kandidati za državni zbor 166, volitve za državni zbor 166 do 167; — dve zbornici 3; kandidati za državni zbor 4, 5, 6; drž. zbor v Kromeriju 5, 6; dež. in državni 8: frankfurtski, kromežiški 9; društva 25; zborovanje 28 do 29; dunajski 29; štaj. deželni 29; „velika shodiša“ 33, deželni in državni 44, zborovanje Mat. Slov. 52; državni (bečki) 57; graški dež. 61; kromežiški 61; državni 63; cerkveni v Celju 68; volitve za drž. zbor 68, 72; v Kromeriju 76; delovanje drž. zbora 77 sl.; 71 sl.; okret v drž. zboru 85/86, 92, 93; „zbor“ rodoljubnih mladeničev v Gradcu 125; zbor. drž. 163. — Gl. „Frankfurt“, „Slovenija“, „Slov. društvo“, „Učiteljstvo“.
- Zgodovina: — slovanska 42, slovenska 51, 52; hrvatska 159.
- Zeiring: — 143.
- Zidani most: 165 do 166.
- Zoričič: — 43.
- Žabnica na Koroškem**: — 44.
- Železnica: 166; — 17, 67.
- Žemlja: „Sedem sinov“: 142.
- Židi: — 46.

Živec; — 97.

Župani: — 50, 58, „sodec v Pavl. vrhi“ 127/128.

Župe in sela: Anton Sv., Ana, Barbara, Braslovče, Brezje, Dobova, Dobrna, Duh, Florijan, Gorje, Gospa Sveta, Ilj, Jarenina, Jeruzalem, Juri, Kamca, Klöch, Lempah, Leskovec, Lovrenc, Marenberg, Marjeta, Martin, Mekotnjak, Mičiče, Miklavž, Negova, Ožbalt, Planina, Podčetrtek, Polensak, Radeče, Radisel(o), Runeč, Slivnica, Temnar, Urban, Zagorje, Zavrč, Zidan most, Žabnica. — (Imena večjih krajev na dotičnem mestu.)

Žužek Simon: — 123.

Žužel Franjo, kaplan pri Sv. Marku v Zagrebu: — 135.

Poprāvki.

- O pismu Klajžarjevem, ki je natisnjeno na str. 106. Zbornika za leto 1904., gl. Zbornik za l. 1905. str. 176.
Naknadno pojasnilo o 2., 3., 7. in 8. Klajžarjevem pismu glej ibid. str. 174., 174.
- O pismu Matjašičevem, ki je natisnjeno v Zborniku za l. 1904. od str. 119—120, glej Zbornik za l. 1905., str. 176., 177.
V istem pismu (na str. 120) je tiskano: „Za izraditi ostale litere filologija! h bude mi treba čitati sve“, a moralo bi se glasiti: „Za izraditi ostale litere e, f, g, h bude mi treba čitati sve.“ Korekturna opomba „filologija!“, ki naj bi označila tip tiska za našete črke, je pomotoma namesto njih prišla v tekst.
- O Stranjšakovem listu, natisnjenem v Zborniku za l. 1904 od strani 163 do 164, glej Zbornik za l. 1905 str. 170,—171.

Vsebina.

	Zbornik za leto	Stran
Uvod	1904	102—103
Pisma pisana Muršcu	1904	103—168
Pisma pisana Muršcu	1905	1—124
Pisma, ki jih je pisal Muršec	1905	124—169
Kazala:		
1. Pregled razporedbe	1905	170—172
2. Pisci pisem, oz. adresati v abecednem redu	1905	172—173
3. Vsa poedina pisma v kronoloģičnem redu	1905	173—183
Epilog	1905	183
4. Kazalo stvari in imen	1905	183—210
Poprāvki	1905	210

Slovenska bibliografija za l. 1904.

Sestavil dr. Janko Šlebinger.

(Glede kratic prim. Zbornik Slov. Matice V. str. 199 in VI. str. 190.)

I. Časopisi in časniki.

- Angelček**, otrokom prijatelj, učitelj in voditelj. (Mesečnik.) Uredil Anton Kržič. Izdalo društvo „Pripravniki dom“. Natisnila Katoliška tiskarna v Lj. 1904. 8°. Let. XII. (Stane celo leto 1 K 20 h. „Vrtčevi“ naročniki ga dobivajo brezplačno.)
- Cvetje** z vertov sv. Frančiška. Časopis za verno katoliško ljudstvo, zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška. S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti vrejuje in izdaja P. Stanislav Škrabec, mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici. Izhaja v nedoločenih obrokih. V Gorici. Hilarijanska tiskarna. 1904. v. 8°. Let. XXI. zv. 1—12. (Stane cel tečaj: 1 K 50 h.)
- Časopis** za zgodovino in narodopisje. Izdalo Zgodovinsko društvo v Mariboru. Uredil Anton Kaspret. Maribor Cirilova tiskarna. 1904. v. 8°. Leto I. 224 str. Snopič 1—4. (Za ude brezplačno, za neude 6 K.) (L. Z. XXV. 247—249. dr. J. Šlebinger. — K O. VIII. 327—328. — Slovan II. 218.)
- Čebelar**. Slovenski — Glasilo „Slovenskega čebelarkega društva“ za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani. (Mesečnik.) Uredil Frančišek Rojina, nadučitelj v Šmartnem pri Kranji. Založilo „Slov. čebelarstvo“. Tisek J. Blasnika naslednikov v Lj. 1904. 4°. Let. VII.
- Danica**. Cerkven časopis za slovenske pokrajine. (Tednik.) Vrednik, lastnik in založnik Tomo Zupan. Ljubljana. Natisnil Dragotin Hribar. 1904. Let. II. (LVII.) (Cena 6 K.)
- Delavec**. Rdeči prapor. Glasilo jugoslovanske socialne demokracije. Izhaja v Trstu vsaki petek. Izdajatelj in odgovorni

urednik Josip Kopač. Tipografija Emilio Sambo. 1904. fol. Leto VII. (Naročnina za celo leto 5-44 K.)

- Detoljub.** Krščanski —. List za krščansko vzgojo in rešitev mladine. Izhaja štirikrat na leto. Ureduje Mih. Bulovec. V Lj. Založila „Katoliška društva detoljubov“. Tisk Katoliške tiskarne. 1904. m. 8°. Leto XIII. (S prilogami 80 v., brez prilog 50 v.)
- Dom in Svet.** List s podobami za leposlovje in znanstvo. (Mesečnik.) Uredila dr. Mihael Opeka in dr. Evgen Lampe. V Lj. Založilo lastništvo. Tisk Katoliške tiskarne. 1904. 4°. Let. XVII. (Naročnina 9 K, za dijake 6 K 80 h.)
- Dom.** Naš —. Izhaja vsak drugi četrtek. Odgovorni urednik Edv. Jonas. Naročniki „Slovenskega Gospodarja“ ga dobivajo brezplačno. V Mariboru. Izdaja „Katoliško tiskovno društvo“. Tisk tiskarne sv. Cirila. 1904. 4°. Let. IV.
- Domoljub.** Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo. Izhaja dvakrat na mesec. Izdajatelj in odgovorni urednik dr. Ignacij. Žitnik. Tiska „Katoliška tiskarna“ v Lj. 1904. 4°. L. XVII. (Cena 1 K 60 v.)
- Domovina.** Izhaja dvakrat na teden, vsak torek in petek. Odgovorni urednik in izdajatelj Cvetko Golar. Lastnik „Konzorcij lista ‚Domovine‘“. Tisk „Zvezne tiskarne“ v Celju. 1904. fol. Let. XIV. (Velja na leto 8 K.)
- Domovina.** Nova —. Katoliški list za Slovence v Združenih državah ameriških. Izhaja v torek, četrtek in soboto. Izdaja Tiskovna družba Nova Domovina. Cleveland, Ohio. 1904. fol. Let. VI.
- Edinost.** Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko. Izhaja vsaki dan. Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. Lastnik konzorcij lista „Edinost“. Natisnila tiskarna konzorcija lista „Edinost“ v Trstu. 1904. fol. Tečaj XXIX. (Naročnina za vse leto 24 K.)
- Gasilec.** „Bogu na čast, bližnjemu na pomoč!“ Izhaja poljubno po potrebi v nedoločenem času, vendar štirikrat na leto Izdaja odbor deželne zveze kranjskih gasilnih društev. Urejuje tajnik Fran Ks. Trošt na lgu pri Lj. Založil odbor. Tiskala Kleinmayr & Bamberg. 1904. 4°. Let. VIII.
- Glas** Naroda. List slovenskih delavcev v Ameriki. Prvi slovenski dnevnik v Združenih državah. Izhaja vsak dan izvzemši nedelj in praznikov. Urednik Zmagoslav Valjavec, lastnik

Frank Sakser. 109, Greenwich Street, New York City. 1904. fol. Let. XI.

- Glas Svobode.** Slovenci — bratje združimo se! V slogi je moč! Prvi svobodomiseln list za slovenski narod v Ameriki. Izide vsaki petek. Chicago, Illinois. 1904. fol. Let. III.
- Glasbenik.** Cerkvni —. Organ Cecilijinega društva v Lj. (Mesecnik.) Urednik lista: † Janez Gnjezda, kn. šk. kon. svetnik in c. kr. profesor in dr. Andrej Karlin, stolni kanonik, urednik priloge: Anton Foerster, vodja glasbe v stolnici. Založilo Cecilijino društvo. Tiskala Zadrúžna tiskarna v Lj. 1904. 4°. Let. XXVII.
- Glasnik.** List za Slovence v severozapadu Zjedinjenih držav. Izhaja vsak petek. Izdaja „Slovensko tiskovno društvo“ v Calumetu, Mich. 1904. fol. Let. IV.
- Glasnik.** Gospodarski — za Štajersko. List za gospodarstvo in umno kmetijstvo. (Polmesečnik.) Urejuje tajnik Franc Juvan; prevaja na slovensko F. Janžekovič. Izdaja in zalaga ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem. Tiska „Leykam“ v Gradcu. 1904. fol. Let. LIV.
- Glasnik „najsvetejših Src.“** Izhaja enkrat na mesec. Urejujeta in izdajeta Ivan Krst. Trpin, župnik, Mošnjje, p. Radovljica, Jakob Palir, kapelan, p. Ptujška gora. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. 1904. m. 8°. Let. III.
- Gorenjec.** Političen in gospodarski list. Izhaja vsako soboto zvečer. Izdaja in zalaga konzorcij „Gorenjca“. Odgovorni urednik Gašper Eržen. V Kranju. Tiska Iv. Pr. Lampret. 1904. v. 4°. Letnik IV. (Za celo leto 4 K.)
- Gorica.** Izhaja vsak torek in soboto. Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič. Tiska „Narodna tiskarna“. (odgov. J. Marušič) v Gorici, 1904. fol. Let. VI. (8 K.)
- Gospodar.** Narodni —. Glasilo „Zadrúžne zveze“. Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. Uredil Ivan Rožman, uradni vodja „Zadrúžne zveze“ v Ljubljani (odgovorni urednik dr. Viljem Schweitzer, od št. 9. Ivan Rožman). Tisk „Zadrúžne tiskarne“ v Lj. 1904. 4°. Let. V. (Člani dobivajo list brezplačno, cena za nečlane 4 K.)
- Gospodar.** Slovenski —. List ljudstvu v pouk in zabavo. Izhaja vsak četrtek. Izdajatelj in založnik Kat. tisk. društvo. Odgovorni urednik Ferdo Leskovar. V Mariboru. Tisk tiskarne sv. Cirila. 1904. fol. Let. XXXVIII.

- Izvestja** muzejskega društva za Kranjsko. Uredil Anton Koblar. Izdalo in založilo „Muzejsko društvo za Kranjsko“. Lj. Natisnila J. Blasnikova tiskarna. 1904. 8°. Let. XIV. (šest zvezkov.)
- Izvestje** „Goriške Tiskarne“ A. Gabršček. Izhaja štirikrat na leto in se razpošilja brezplačno v več tisoč izvodih. V Gorici. 1904. v. 8°. Let XI.
- Jež.** Polmesečnik za šalo in satiro. Uredil Srečko Magolič. Lastnina in tisek Dragotina Hribarja v Lj. 1904. 4°. Let. II. (Cena na leto 6 K.)
- Kmetovalec.** Gospodarski list s podobami. Uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe vojvodstva kranjskega. (Polmesečnik.) Uredil Gustav Pirc, ravnatelj družbe. V Lj. Založba c. kr. kmetijske družbe kranjske. Tisek J. Blasnikovih naslednikov. 1904. 4°. Let. XXI. (Stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice 2 K na leto.)
- Knajpovec.** Časopis za negovanje zdravja po Kneippovem sestavu, za pouk, vzgojo otrok in zabavo. Izhaja zadnji dan vsakega meseca v zvezkih obsežnih 16 strani. Glavni urednik J. Okič, ravnatelj Kneippovega zdravilišča v Kraini. Izdaja ga založnica „Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici. 1904. 8°. Let. I. (Letna naročnina 2 K.)
- Knjigarna.** Slovenska —. Priloga „Ljubljanskemu Zvonu“. Izdaje in urejuje L. Schwentner v Lj. Tiska Narodna tiskarna, 1904. v. 8°. Let. V. (2 št.)
- List.** Letoviški — zdravišča Bled na Gorenjskem. Kurliste des Kurortes Veldes. Izhaja vsako sredo zjutraj. Izdano od zdraviške komisije na Bledu. Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju. 1904. 4°. (Abonement za Bled 1 K.)
- List.** Ljubljanski škofijski —. Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Šiška. Tiskala Katoliška Tiskarna v Ljubljani. 1904. 4°. 9. št.
- List.** Novi —. Izhaja vsako soboto. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Švara. Tiskarna Dolenc (Fran Polič) v Trstu. 1904. fol. Let. VI. (Za celo leto 8 K.)
- List.** Primorski —. Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem. Izhaja vsaki četrtek. Izdajatelj in odgovorni urednik Ivan Bajt v Gorici. Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. I. Marušič) v Gorici. 1904. fol. Let. XII. (4 K, za manj premožne 3 K.)

- List.** Uradni — c. kr. okrajnega glavarstva celjskega. (Tednik. — Slov. in nem.) Urejuje glavarstvo. V Celju. 1904. 4°.
- List.** Uradni — c. kr. okrajnega glavarstva v Brežicah. Izhaja 1. in 15. vsakega meseca. (Slov. in nem.) Urejuje glavarstvo. 1904. 4°.
- List.** Uradni — c. kr. okrajnega poglavarstva v Ptujju. Izhaja vsak četrtek. (Slov. in nem.) Tiska W. Blanke v Ptujju. 1904. 4°.
- Mir.** Katolišk tednik. „Bog in narod! — Svoji k svojim! — V slogi je moč!“ Izhaja vsak petek. Izdaja tiskovna družba Mir. Inkorporirana v državi Colorado dne 8. februarja 1902. Urednik: Rev. I. L. Burgar, Sacred Heart Orphanage. Pueblo, Colorado. 1904. fol. Let. VI. (Za Avstrijo 10 K.)
- Mir.** S priložo „Domoljub“ za koroške naročnike. Izhaja vsak četrtek. Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, župnik v Podkloštru. Odgovorni urednik Anton Ekar. Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu. 1904. fol. Let. XXIII. (Velja za celo leto 4 K.)
- Nada.** Prvi slovenski list za leposlovje, pouk in zabavo v Ameriki. Uredništvo in upravništvo: Jos. Poljanec in Iv. Mulaček, 702 Loomis Street Chicago, Ill. Izdaja: The „Nada“ publishing Co. 1904. v. 8°. Let. I. (Prva št. izšla decembra 1904. — Cena za Evropo 10 K.)
- Naprej!** Izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18. Lastnik lista: „Idrijska okrajna organizacija“. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Kristan. Tiskal R. Šeber v Postojni (od št. 22. tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.) 1904. 4°. Let. II. (Za Idrijo 1-92 K, po pošti 2-50 K.)
- Narod.** Slovenski —. (Dnevnik.) Izdajatelj in odgovorni urednik dr. Iv. Tavčar. Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“ v Lj. 1904. fol. Let. XXXVII. (25 K.)
- Notranjec.** Glasilo „Političnega in gospodarskega društva za Notranjsko“. V Postojni. Izhaja dvakrat na mesec. Odgovorni urednik in izdajatelj Maks Šeber. Lastnina konzorcija „Notranjca“. Tisk J. Blasnika naslednikov v Lj. 1904. 4°. Let. I. (Prva številka je izšla 24. decembra 1904.)
- Novice.** Dolenjske —. Izhajajo 1. in 15. vsakega meseca. Novo Mesto. Odgovorni urednik Fr. Sal. Watzl. Izdajatelj in založnik Urban Horvat. Tisk J. Krajec nasl. 1904. 4°. Let. XX.

- Obzornik.** Katoliški —. (Četrletnik.) Uredil in izdal dr. Aleš Ušeničnik. V Lj. Tiskala Katoliška tiskarna. 1904. v. 8°. Let. VIII. (Naročnina 5 K, za dijake 2 K.)
- Odmev iz Afrike.** Ilustrovan mesečnik v prosepah afriških misijonov in v oproščenje zamorskih sužnjev. Izdaja družba sv. Petra Klaverja. Odgovoren urednik: I. Palir, kapelan na Ptujski gori. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. 1904. m. 8°. Let. I. (Priloga „Glasniku najsvetejših Src“.)
- Oglasnik za industrijo, trgovino, obrt in za splošno gospodarstvo.** Izhaja dvakrat na mesec in se razpošilja brezplačno. Tiskal in založil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 4°.
- Omladina.** Glasilo narodno-radikalnega dijaštva. Izhaja enkrat na mesec. Odgovorni urednik Gregor Žerjav. — Izdaja konzorcij „Omladine“. — Tisek J. Blasnika naslednikov. V Lj. 1904. 4°. Let. I. (Stane 4 K, za dijake 2 K 40 h.) (K O, VIII. 352.)
- Pastir.** Duhovni —. (Mesečnik.) S sodelovanjem več duhovnikov uredil Alojzij Stroj. Založba Katoliške bukvarne. Tisek Katoliške tiskarne. V Lj. 1904. v. 8°. Let. XXI. (Stane s prilogo „Zbirka lepih zgledov“ vred 8 K.)
- Pisarna.** Slovenska —. Izdaje „Društvo slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov“. (Četrletnik.) V Celju. Zvezna tiskarna. 1904. 4°. (3 K.)
- Popotnik.** Pedagoški in znanstven list. (Mesečnik.) Uredil M. J. Nerat, ravnatelj v Mariboru. Last in založba: „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tisk tiskarne Drag. Hribar v Celju. 1904. v. 8°. Let. XXV.
- Prapor.** Rdeči —. gl. Delavec.
- Pravnik.** Slovenski —. (Mesečnik.) Izdalo društvo „Pravnik“ v Lj. Odgovorni urednik dr. Danilo Majaron. Natisnila „Narodna tiskarna“. 1904. v. 8°. Let. XX. (Člani društva ga dobivajo brezplačno, nečlanom 10 K.)
- Prijatelj.** Domači —. (Mesečnik.) Izdava Vydrova tovarna žitne kave v Pragi VIII. in ga pošilja svojim odjemalcem popolnoma zastonj. Tisk firme Binko in Zika v Pragi II. 1904. 8°. Let. I.
- Prijatelj.** Družinski —. Poučno-zabavni list s podobami. Izdajatelj Jakob Ukmar v Trstu. 1904. 4°. Let. I. (Cena 3 K.)
- Primorec.** Izhaja vsaki petek opoldne in stane za celo leto 3 K 20 v. Izdajatelj in odgovorni urednik Ivan Kavčič.

V Gorici. Tiska in zalaga „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Iv. Meljavec.) 1904. fol. Tečaj XII.

Rodoljub. (prenehal koncem l. 1903.)

Slovan. Mesečnik za književnost, umetnost in prosveto. Uredil Fran Govékar. Lastnina in tisk Dragotina Hribarja v Lj. 1903—4. 4°. Let. II.

Slovenec. Amerikanski —. List za slovenski narod v Ameriki in glasilo K. S. K. Izide vsaki petek. Izdaja Slovensko-amerikansko društvo v Jolietu, Illinois. 1904. fol. Let. XIII.

Slovenec. Političen list za slovenski narod. (Dnevnik). Izdajatelj in odgovorni urednik dr. Ignacij Žitnik. Tisk Kato-liške tiskarne v Lj. 1904. fol. Let. XXXII. (Velja po pošti celo leto 26 K, v upravnistvu 20 K.)

Soča. „Vse za omiko, svobodo in napredek!“ Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in soboto ter stane z izrednimi prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred celoletno 13 K 20 v. Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Ivan Meljavec) tiska in zalaga. 1904. fol. Tečaj XXXIV.

Sokol. Slovenski —. Izhaja 25. dne vsakega meseca. Izdajatelj, zalagatelj, lastnik in odgovorni urednik: Dr. Viktor Mur-nik. Tisk „Narodne tiskarne“ v Lj. 1904. 4°. Let. I. (Cena za vse leto 2 K 50 h.)

Straža. Jeseniška —. „Strela udri iz višine izdajalca domovine!“ Izhaja vsako soboto. Izdaja narodni konsorcij „Jeseniške Straže“. Odgovorni urednik Ivan Bavdek. Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju. 1904. fol. I. leto. (1. štv. 3. grudna 1904.) Cena 3 K.

Škrat. (Humoristični list s slikami.) Izhaja vsako soboto. Odgovorni urednik Ludovik Geržina. Izdaja in tiska tiskarna „Edinost“ v Trstu. 1904. 4°. Let. II. (Stane za vse leto 6 K.)

Štajerc. Izhaja vsaki drugi petek v Ptujju. Izdajatelj in odgovorni urednik: Michael Bayer. Tiska W. Blanke v Ptujju. 1904. 4°. Let. V.

Štajerc. Slovenski —. „Iz naroda za narod!“ Izhaja vsaki drugi četrtek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Izdajatelj in odgovorni urednik Ivan Križman. Tiska A. Slatnar v Kamniku. 1904. Let. I. (1. št. dne 7. avgusta 1904.) Na-ročnina za celo leto 2 K.

- Tovariš.** Učiteljski —. Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva. Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca v Lj. Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Lj. 1904. fol. Let. XLIV. (Cena 8 K.)
- Učitelj.** Slovenski —. Glasilo krščansko mislečih učiteljev in vzgojiteljev. Mesečnik. Uredil in izdal Fran Jaklič, učitelj. Natisnila Katoliška tiskarna. V Lj. 1904. 4°. Let. V. (4 K.)
- Vestnik.** Planinski —. Glasilo „Slovenskega planinskega društva“. (Mesečnik.) Uredil Anton Mikuš. Izdalo in založilo „Slovensko planinsko društvo“. Tisk J. Blasnika naslednikov. V Lj. 1904. v. 8°. Let. X.
- Vestnik.** Slovenski Trgovski —. Glasilo slovenskega trgovskega društva „Merkur“. (Mesečnik.) Odgovorni urednik Josip Kraigher. Izdalo in založilo slovensko trgovsko društvo „Merkur“. Tisk Narodne tiskarne v Lj. 1904. Leto I. (Prva št. izšla 15. svečana 1904. — Cena za celo leto 5 K.)
- Voditelj** v bogoslovnih vedah. (Četrletnik.) Izdali profesorji kn. šk. bogoslovnega učilišča v Mariboru. Uredil Francišek Kovačič. Tiskala tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 1904. 4°. Let. VII. (5 K.)
- Vrtec.** Časopis s podobami za slovensko mladino. (Mesečnik.) Uredil Anton Kržič. Založilo društvo „Pripraviški dom“. Natisnila „Katoliška tiskarna“. V Lj. 1904. Let. XXXIV. (Cena s prilogo: 5 K 20 h.)
- Zadruga.** Slovenska —. (Mesečnik.) Urejuje in izdaja Ivan Lapajne, šol. ravnatelj v Krškem. Tisk „Zvezne tiskarne“ v Celju. 1904. v. 4°. (4 K.)
- Zakonik.** Deželni — in ukazni list za vojvodino Štajersko. (Izhaja v nedoločenih obrokih, slov. in nem.) Tiska Leykam v Gradcu. 1904. 4°.
- Zakonik.** Deželni — za vojvodino Kranjsko. Izhaja v nedoločenih obrokih (slov. in nem.) Natisnil A. Klein & Comp. V Lj. 1904. 4°.
- Zakonik.** Državni — za kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru. (Izhaja v nedoločenih obrokih. — V slovenščino prevaja dr. Fran Vidic.) Iz c. kr. dvorne tiskarne na Dunaju. 1904. 4°.

- Zakonik** in ukaznik za avstrijsko Primorje. (Izhaja v nedoločenih obrokih, nem., ital., slov. in hrvatski.) Tiskarna avstrijskega Lloyda. 1904. 4°.
- Zapiski.** Naši —. Socialna revija. (Mesečnik.) Izdajali in založili „Naši zapiski“ v Lj. (Jos. Breskvar.) Tiskarna Jožef Pavliček v Kočevju. 1903—4. 4°. Let. II. (Naročnina za vse leto 2·80 K.)
- Zora.** Glasilo slovenskega katoliškega dijaštva. Uredil Vincencij Marinko. Na Dunaju. Tiskala tiskarna oo. Mehtaristov. 1904. v. 8°. Let. X. (Cena 2 K, za dijake 1·20 K.)
- Zvon.** Ljubljanski —. Mesečnik za književnost in prosveto. Uredil dr. Fr. Zbašnik. Tisk „Narodne tiskarne.“ V Lj. 1904. v. 8°. Let. XXIV. (Cena 9 K 20 v.)
- Zvonček.** List s podobami za slovensko mladino. (Mesečnik.) Uredil Engelbert Gangl. Last in založba „Zaveze avstrijskih učiteljskih društev“. Natisnila „Narodna tiskarna“. V Ljubljani. 1904. v. 8°. Let. V.

II. Zborniki.

- Dejanje** sv. Detinstva. V poduk malim in odrašenim. Sostavlja Andrej Zamejic, stolni dekan in vodja sv. Detinstva za slovenske pokrajine. V Lj. Samozaložba. Natisnila Katoliška tiskarna. 1904. m. 8°. Zv. XXIV.
- Knjižnica** za mladino. Urejujeta Engelbert Gangl in Ivo Trošt. Izhaja vsake tri mesece. Vseletna naročnina 3·20 K. Tiskala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici. 1904. 8°. — Knjiga 29. (gruden 1904): Milutin Oblokar. Povest. Po nemškem izvorniku [„Durch die Klippen der Gesellschaft“ von Jul. M. Thetter] priredil Janko Leban, nadučitelj. 199 str.
- Knjižnica.** Kmetijska —. Izdala in založila c. kr. kmetijska družba kranjska. Tisk J. Blasnika naslednikov v Lj. 1904. 8°. — Št. 3: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini. Spisal Francišek Štupar, tajniški pristav c. kr. kmetijske družbe kranjske. 23 str. (Cena 20 h.) (SN. št. 162.)
- Knjižnica.** Anton Knezova —. Zbirka zabavnih in poučnih spisov. Izdaja Slovenska Matica. Uredil Fr. Levec. Tisk „Narodne tiskarne“ v Lj. 1904. 8°. — XI. zvezek: 168 str. (Vsebina: Ivan Cankar, Križ na gori. Ljubzenska zgodba. (1—115); L. Devetak (= Jos. Kostanjevec), Spomini

gospoda Ignacija Brumna (116—168.) (L. Z. XXV. 504—506. dr. Iv. Merhar. — D S. XVIII. 440, dr. E. Lampe.)

Knjižnica. Mala — „Naših zapiskov“. (Zalaga Jos. Breskvar in tov.) Natisnil Jožef Pavliček v Kočevju. — Št. 1: Kaj hočejo socialni demokrati ali program socialne demokracije v Avstriji. Lj. 1904. m. 8°. 16 str. (Cena 4 h.)

Knjižnica. Realna — Zbirka učne snovi za pouk v realijah v ljudskih šolah. Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Urejuje prof. V. Bežek. I. del. Zgodovinska učna snov za ljudske šole. Spisuje prof. J. Apih. V Lj. Izdala „Slovenska Šolska Matica“. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. v. 8°. str. 213—334. Tretji snopič. (Slovan III., 26.)

Knjižnica. Salonska — (Izhaja v nedoločenih obrokih.) Tiskala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici. 1904. 8°. — V. Romeo in Julija. Tragedija v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare. Poslovenil Ivan Cankar. (Cena 1'40 K.) D S. XVIII. 497—499 dr. K. Glaser. — Slovan II., 314. — S N. št. 149. — VI. Julij Cezar. Žaloigra v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare. Poslovenil Oton Zupančič. (C. 1'40 K.) (D S. 565. — D S. 694—698. dr. K. Glaser. — Slovan II. 349.)

Knjižnica. Slovanska — Izhaja v mesečnih snopičih. Ureja in izdaja Andrej Gabršček. V Gorici. Tiska in zalaga „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. 1904. 8°. — Snopič 89—90: Rokovnjači. Narodna igra v petih dejanjih s petjem. Po Jurčič-Kersnikovem romanu spisal Fran Govékar. Drugi popravljeni natis. 96 str. (80 h.) — 132—133: Legijonarji. Igra s petjem iz Napoleonovih časov v štirih dejanjih. Spisal Fran Govékar. Godbo zložil Viktor Parma. 102 str. (C. 80 h.) (Prim. Slov. 1903., št. 261.) — 134—137: Kirdžali. Podonavska povest. Poljski spisal Mih. Čajkovski. (Drugi popravljeni natis.) 360 str. (1'60 K.) — 138—146: H. Sienkiewicz, Potop. Zgodovinski roman. Poslovenil Podravski (= Peter Miklavéc.) I. del. (1.—3. zvezek.) v. 8°. 672 str.

Knjižnica. Svetovna — Izhaja v nedoločenih rokih. Izdaja A. Gabršček. V Gorici. Tiska in zalaga „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. 1904. v. 8°. — V. Pierre Loti, Islandski ribič. Roman. Iz francoščine prevel Fran Šturm. (1'30 K.) (Slovan II. 349. Fr. Govékar.)

Knjižnica. Zabavna — Založila in na svetlo dala Slovenska Matica. Lj. Tiskala Katoliška tiskarna. 1904. v. 8°. XVII. zvezek: Slavjanska lira. Slovanske narodne pesmi. Prevel Radivoj Peterlin (1—44). Pot spokornikov. Črtica Fr. Ks.

Meško. (45—56) — Pijanec. Črtica. Zofka Jelovškova. (56—64.) — Podoba izza mladosti. Povest. Ivo Trošt (64—104). Drobne povesti. Spisal Josip Planinec (= Kostanjevec) (104—145) (L. Z. XXV. 438—439. dr. Jos. Tominšek).

Knjižnica. Zabavna — za slovensko mladino. Urejuje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središču. V zalogi izdajateljvi. Natisnila Katoliška tiskarna v Lj. 1904. 8°. Zvezek XII. (30 h). (Pop. XXV. 348—349, dr. Fr. Ilešič.)

Letopis Slovenske Matice za leto 1904. Uredil Evgen Lah. Založila in izdala Slovenska Matica. V Lj. Natisnila J. Blasnikova tiskarna. 1904. 8°. 74 str.

Letopis. Pedagoški —. Na svetlo daje Slovenska Šolska Matica v Lj. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tominšek. Natisnili J. Blasnika nasledniki. 1904. v. 8°. IV. zvezek. Vsebina: I. Pedagoško slovstvo: Verouk (Anton Kržič) — Zgodovina (Jožef Fistravec) — Nazorni pouk (Dragotin Pribil) — Prostorčno risanje (Josip Schmoranz) — Petje (H. Družovič). II. Razpravi: Še nekaj o Kernovi teoriji in o nekaterih drugih slovniških vprašanjih (dr. J. Bezjak) — Najnovejša struja o metodi prirodopisnega pouka (I. Koprivnik). III. Teme in teze pedagoških poročil pri društvenih in uradnih učiteljskih skupščinah leta 1904. (Sestavil Jakob Dimnik). IV. Poročilo o delovanju „Slovenske Šolske Matice“ leta 1904. (Priobčil tajnik Fr. Gabršek). V. „Slovenske Šolske Matice“ upravni odbor in imenik društvenikov. (L. Z. XXV. 439. dr. Fr. Ilešič.)

Prevodi iz svetovne književnosti. Založila in izdala „Slovenska Matica“. Natisnila Katoliška tiskarna. 1904. 8°. I. zvezek: Kralj Lear. Založila v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare. Poslovenil Anton Funtek. 160 str. (L. Z. XXV. 376—377. dr. Jos. Tominšek. — Slovan III. 347. dr. Josip Tominšek.)

Talija. Zbirka gledaliških iger. Ureja Fran Govékar. Tiskala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršek v Gorici. 1904. m. 8°. (Cena snopiču 40 h). 13. Nemški ne znajo. Burka v enem dejanju. (Popravljen izdanje). Spisal Jakob Alešovec. 48 str. — 14. Rastresenca. Vesela igra v enem dejanju. Spisal A. pl. Kotzebue. 40 str. — 15. Prvi ples. Komedia v enem dejanju. Poljski spisal Zygmunt Przybylski. Poslovenil Podravski. 32 str. — 16. V medenih dneh. Burka v enem dejanju. Spisal Friderik Gustav Triesch. 52 str. (D. S. 565. — Slovan II. 349.) —

17. Mlinar in njegova hči. Žaloigra v petih dejanjih. Spisal E. Raupach. Poslovenil Fr. Malavašič. Druga, popravljena izdaja. 77 str. (Cena 60 h).
- Zakoni** in ukazi za vojvodino Kranjsko. Ročna izdaja. Izdal Jožef Pfeifer, deželni tajnik. V Lj. Natisnil in založil A. Klein & Komp. 1904. 8°. (Slov. in nem. besedilo). 1. zvezek: Občinski zakon za Kranjsko. Prisilno izterjavanje javnopravnih terjatev deželnih, okrajnih ali skladnih zalogov. Občinske takse. Davek od psov. Novela h kazenskemu zakonu. (Peti natis). IV+79+XXV str.
- Zbirka** ljudskih iger. Izdaja in zalaga „Slovenska krščansko-socialna zveza“. V Lj. Tisk „Katoliške tiskarne“. 1904. m. 8°. (Drugi in tretji snopci sta izšla v II. natisu).
- Zbornik** znanstvenih in poučnih spisov. Na svetlo daje Slovenska Matica v Lj. Uredil L. Pintar. Natisnila „Narodna tiskarna“ 1904. v. 8°. VI. zvezek. 239 str. (L. Z. XXV, 694—697. Jos. Tomišek. — Slovan III. 347. dr. V. Korun). (Vsebina: Dr. Fr. Ilešič, Pohlinova „Bibliotheca Carnioliae“ (1—22) — Ivan Steklasa, Vid Kisel, karlovški general (23—57) — Ivan Steklasa, Pavel Ritter Vitezovič (58—70) — Dr. Niko Zupanič, Macedonija (71—101) — Dr. Fr. Ilešič, Korepondenca dr. Jos. Muršca I. (102—168). L. Pintar, „Različne korespondence“ in „Iz pozabljenih rokopisov“ (169—189, 235—239). Dr. Janko Šlebinger, Slovenska bibliografija za l. 1903.)

III. Bogoslovna dela.

- Ali znaš?** Zbirka krščanskih resnic in molitev, ki naj bi jih vsak kristjan znal na pamet. Enajsti natis. Založilo „Katoliško društvo detoljubov“. Tisk Kat. Tiskarne. V Lj. 1904. 16°. 32 str.
- Anton Bonaventura**, po božji in apostolskega sedeža milosti knezoškof ljubljanski. (Pastirski list o brezmadežnem spočetju device Marije.) Ponatis v Danici št. 15—19.
- Bleiweis Frančišek**. Pouk krščanskim starišem. Po naročilu knezoškofa ljubljanskega dr. Antona Bonaventura Jegliča po nemški knjigi obdelal — —, župnik v Lešah. Drugi natis. Lj. Založil škof ljubljanski. Tiskala „Zadružna tiskarna“. 1904. 8°. VIII + 150 str. (Duh. Pastir, 118).
- Godec Janez**. Lurška mati božja. Šmarnice in molitvenik. Spisal — —, župnik. Izdala in založila Družba sv. Mohorja

v Celovcu. 1904. 8°. 348 + (IV) str. (D S. XVIII, 177—178 — Slovan III. št. na ovitku. Fr. Govékar.)

(Gregorec Lavoslav.) Marija mati dobrega sveta. Pridige, čitanju pri majnikovih pobožnostih prirejene. Spisal Dr. L. G., kanonik v Novi cerkvi nad Celjem. Založil pisatelj. Tiskala Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 1904. v. 8°. XVI + 164 str. (C. 1·80 K). (Voditelj VII. 389—390).

Kako ti je ime? ali vzorno življenje naših svetih priprošnjikov v nebesih, za mladino. Založilo „Katoliško društvo detoljubov“. Tiskala „Katoliška tiskarna“. V Lj. 1904. m. 8°. VII. Sv. Marija Magdalena. Spisal I. L. 28 str. (Priloga Kršč. detoljubu XIII. št. 2). — VIII. Sv. Janez Evangelist. Spisal J. L. 31 str. (Priloga Kršč. detoljubu XIII. št. 4.)

Kavčič Jakob. Katoliška liturgika. Gl. VII. Šolske knjige.

Knjiga. Molitvena —. Popravljen sztara szlovenszka „Kniga Molitvena“. Z dovoljenjom visesnje Cerkvene Oblaszti. Na svetlo dana i najde sze v Radgonji pri Semlitsch Ferenci. Leta 1904. 8°. 368 str.

Kržič Anton. Zgodovina svete katoliške cerkve. Gl. VII. Šolske knjige.

Ligvorij Alfonz sv. Molitev velik pripomoček k izveličanju. Spisal ——. Poslovenil dr. Anton Jarc, prošt. Druga spremenjena izdaja. Založilo „Katoliško tiskovno društvo“. Tisk „Katoliške Tiskarne“. V Lj. 1904. m. 8°. (IV) + 160 str.

Marija, Kraljica presv. rožnega venca prosi za nas! Peti natis. Tisk in založba J. Krajec nasl. Novomesto. 1904. m. 16° 32 str. (Cena 14 v.)

Mihael, po božji milosti in po božjem usmiljenju knez in škof Lavantinski ... (Pastirski list o brezmadežnem spočetju Marije.) Ponatis v Danici št. 29—37.

Molitvenik in pouk o pobožnosti presv. Srca Jezusovega. Izdal in založil dr. Ant. Bonaventura Jeglič, knezoškof ljubljanski. Tiskala Katoliška tiskarna. V Lj. 1904. 16°. 305 str. (Cena z rdečo obrezo 1·20 K.) (Voditelj VII. 306 — Duh. Pastir 546.)

Napotnik Mihael. Obris cerkve, zavoda in delovanja čč. gg. duhovnov misijonarjev sv. Vincencija Pavljana pri sv. Jožefu više Celja. V lastni založbi. Tiskala tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 1904. v. 8°. 159 str. (Voditelj VII, 502. — dr. Ant. Medved.)

- Napotnik Mihael.** Sveti Pavel, apostol sveta in učitelj narodov. Njegovo življenje in delovanje opisal ter pridejano okrožnico „Providentissimus Deus“ in apostolsko pismo „Vigilantiae“ o svetem Pismu poslovenil dr. — —, knez in škof lavantinski. Tretja popravljena in pomnožena izdaja. V lastni založbi. Natisnila tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 1904. v. 8°. 312 str. (Cena 3 K.) [D. S. 370 — Voditelj VII, 242—244. dr. Iv. Mlakar — Duh Pastir 257—259. — Danica št. 2—23 s presledki.]
- Pobožnost.** Šestnedeljna — k sv. Alojziju. Priredil bogoljubni mladini po nemškem izvorniku „Detoljub“. Izdalo in založilo krščansko društvo „Detoljubov“. Tiskala Katoliška tiskarna. V Lj. 1904. m. 8°. 48 str. (Priloga Kršč. detoljubu 1904. XIII. št. 1.)
- Pot.** Sveti križev — sv. Leonarda Porto-Mavriškega in v čast presvetemu Jezusovemu srcu. Kot prilogo „Detoljubu“ izdalo in založilo „Katoliško društvo detoljubov“. Tiskala Katoliška tiskarna. V Lj. 1904. m. 8°. 48 str.
- Služba.** Angeljska — ali poduk kako naj se pri sv. maši streže. 6. nat. Založila prodajalna „Katoliškega tiskovnega društva“. Natisnila Katoliška tiskarna. V Lj. 1904. 16°. 16 str.
- Stroj** Alojzij. Kratka zgodovina katoliške cerkve za šole. Gl. VII. Solske knjige.
- Synodus** dioecesana Ecclesiae Lavantinae, quam anno D. 1903 coadunavit Michael Napotnik, Princeps-Episcopus Lavantinus. Marburgi. Typis typogr. s. Cyrilli. 1904. v. 8°. 918 str. (K O. IX, 210.)
- Valjavec Jožef.** Brezmadežna devica. Spisal — —, duhovnik salezijanske družbe. Založil Jan. Smrekar. Natisnila Katoliška tiskarna. V Lj. 1904. m. 8°. 52 str.
- Volc Jožef.** Marija v predpodobah in 'podobah. Šmarnice. Zbral — —, župnik. V Lj. Katoliška tiskarna. 1904. 8°. 308 str. (Cena 2 K.) [Voditelj VII, 390 — Duh. Pastir 327.]
- Za** resnico. Spisali slovenski bogoslovci. V Lj. Natisnila Katoliška tiskarna. 1904. 8°. (D. S. 436 — Slov. št. 158—159. — K O. VIII. 328—330. — Slovan II, 385. dr. Jos. Tominšek — Omladina I. 177—180. Pavel Grošelj. — Zora XI. 42—45.)
- Zemljč Matija.** Kartuzijskega brata Filipa Marijino življenje. Po staronemškem izvorniku priredil — —. Maribor. V založbi prevajatelja. Tisk tiskarne sv. Cirila. 1904. 8°. (XIV) + 411 + (II) str.

- Zgodbe svetega pisma.** Slovencem pričel razlagati dr. Frančišek Lampe. Spisal dr. Janez Ev. Krek. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu 1904. 4°. 11. snopič. 129—256 str. (D S. 760. — Slovan III. 27.)
- Zgodbe svetega pisma stare in nove zaveze.** Gl. VII. Šolske knjige.
- Bohinjec Peter,** Brezmadežna na obzorju naše domovine. Dan. št. 45—52. — Začetki krščanstva na Japonskem. Dan. št. 7—36.
- Grivec Fr. Ks.,** Nekoliko misli o „ideji ciril-metodijski“. KO. VIII, 408—412.
- J. L.,** Nietzschejev nadčlovek in krščansko usmiljenje. KO. VIII, 72—78.
- Podgorc Val.,** Katoliški misijoni. Kol. Moh. za l. 1905, 46—51.
- Ricmanjsko cerkveno vprašanje.** SN. št. 139—204 (s presledki).
- Ušeničnik Aleš,** Brezmadežni. KO. VIII, 353—360. — Kle- rikalizem. Pismo slovenskemu akademiku. KO. 445—453. — Krivda na potih vere in nevere. KO. 241—258. — Neznanomu Bogu. KO. 121—144. — P. Weiss o „reform- katolicizmu“. KO. 299—309. — Stara in nova pota k resnici. KO 387—407.

Opomba: V ta oddelek spadajoče važnejše članke so še prinašali: Cvetje z vrto v sv. Frančiška — Danica, (med drugim 51 pridig za nedelje in 16 pridig za praznike v letu) — Krščanski detoljub — Domoljub — Glasnik najsvetejših src — Ljublj. škof. list — Kat. Obzornik — Duhovni Pastir — Voditelj — Za resnico.

IV. Državoznanstvo in pravoznanstvo. Narodno gospodarstvo. Politika.

- Delavci.** Krščanski — združite se! 1894—1904. — Ob desetletnici krščansko - socialnega gibanja med ljubljanskim delavstvom. Čisti dobiček je namenjen „Slov. katol. del. društvu“ v Lj. Samozaložba. Katoliška tiskarna. 1904. 8°. 8 str.
- Homan Al.** Nemško-slovenska sodno-zdravniška terminologija. Sestavil dr. — —, deželni okrožni zdravnik v Radečah. Tiskal in založil Dragotin Hribar v Lj. 1904. m. 8°. 91 str. (C. 2 K 50 vin.) (LZ 632—637. dr. Fr. Derganc. — Slovan II, 314, 348. dr. Fr. Goestl. — D S. 565. — Slov. Pravnik XX, 254).

Kuder Anton. Menično pravo. S posebnim ozirom na trgovsko poslovanje in na važnejša menična prava večjih držav spisal — —, c. kr. sodni avskultant. V Lj. 1904. Izdalo in založilo „Slovensko trgovsko društvo Merkur“. Natisnili J. Blasnikovi nasledniki. v. 8°. VIII + 166 str. (Slov. Pravnik 353—368. dr. Mil. Škerlj. — L. Z. 696. — Slov. trg. Vestnik I, 124)

Ražun Matej. V boj za slovensko šolo! V spodbujajo koroškimi Slovencem spisal — —, župnik. Založba pisateljeva. Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu. 1904. m. 8. 67 str. (Priloga „Miru“ št. 45. dne 10. nov. 1904).

Zakoni in ukazi. Gl. II. Zborniki.

Dermota Anton. O avtonomiji in „avtonomistih“. Naši zapiski II, 97—100. — Slovaška vzajemnost. Slovan II. 129—131. — Stariši, otroci in postava. Omladina I. 105—106.

Kristan Etbin. Socializem in duševno življenje. Naši zapiski II, 51—54.

Linhart Karl. Nekaj socialistične polemike. Naši zapiski II, št. 4, 5.

Lončar Dragotin. Kako je nastalo delavsko vprašanje. Naši zap. II, št. 3, 4.

Masaryk T. G. Aforizmi v političnih strankah. Omladina I. 116—119, 133—136. (poslov. Vik. Zalar).

Nekaj podatkov zadnjega ljudskega štetja. Kol. Moh. 61—65.

Podgornik Fran. O duševnih potrebah slovenske mladine. Omladina I. 23—24.

Ribnikar Adolf. Doneski k našemu ljudskemu vseučilišču. Omladina I. št. 8, 9. — O narodnih knjižnicah. Ravnotam, 6—8. — O potrebi narodnih knjižnic na Slovenskem. Ravnotam, 149—151. — Več statistike. Ravnotam, 39—41.

Robida Ivan. Onemoglostna psihoza: simulacija. (Sodnozdravniško mnenje). Slov. Pravnik XX, 203—208.

Tuma Henrik. Vseučiliščno vprašanje. Omladina I. št. 11, 12.

Ušeničnik Aleš. Krize na Francoskem. Alfred Loisy pa knjiga „Evangelij in Cerkev“. KO. VIII, 93—102.

Vošnjak Bogumil. Brez tradicij. Slovan II, 33—35, 71. — O pomenu ankete. Omladina I, št. 5, 6. — Ruski nacionalizem. Ravnotam, št. 11, 12.

- Z. Ž. Najvažnejše določbe o hišnem davku. Kol. Moh. za l. 1905, 55—60.
- Z. Sovzroki kazenskih razsodb po Slovenskem. Slov. Pravniki XX, 65—71.

V ta oddelek spadajoče članke so prinašali razen tega še vsi naši politični listi, Narodni Gospodar, Trg. vestnik, Zakoniki.

V. Zdravništvo.

Goldman Hugon. Kako se varujem glistavosti? Kratek, praktičen pouk, spisal rudarski zdravnik dr. — — v Brennerbergu pri Šopronju. Založila Trboveljska premogokopna družba. Natisnila lg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Lj. 1904. 16°. 14 str.

Zbirka domačih zdravil, kakor jih rabi slovenski narod. S poljudnim opisom človeškega telesa. Četrti pomnoženi natis. V Celju. Zbral, tiskal in založil Dragotin Hribar. 1904. v. 8°. 110 + II str. (C. 1 K).

Bleiweis - Trsteniški Demeter. Prvi kongres srpskih lekara i prirodnjaka. Slovan II, 372—378.

Kocbek Franc. O šolski higijeni z ozirom na kongres v Norimberku. UT št. 18, 19 in SN. 132—134.

Robida Ivan. Onemoglostna psihoza: simulacija. Sodno-zdravniško mnenje). Slov. Pravniki XX, 203—208.

VI. Modroslovje.

Čížek Alojzij. Je-li hipnotizem nemoralen? Voditelj VII, 253—255. — Je-li hipnotizem škodljiv? Voditelj VII, 507—509.

Janežič Ivan. Nadčlovek v moderni špekulaciji. KO, VIII, 1—11.

Jerše Josip. Srcé. Psihologično-fiziologična študija. KO, VIII, 28—46.

Lampe Evgen. Imanuel Kant. K stoletnici njegove smrti. DS. 110—114. (Prim. „Stoletnica Kantova“ v KO, VIII, 236).

Masaryk T. G. O svobodi verstva in prostosti prepričanja. Naši zapiski II, 129—132.

Sever Josip. Je-li astronomija upravičena tajiti Boga? K O. VIII, št. 2—4.

Ušeničnik Aleš. Psihologični razvoj v Luthru. K O. VIII, 336—342. — Spiritizem. K O. VIII, 47—71.

Ušeničnik Franc. Štrajk in krščanska etična načela. K O. VIII, 289—298.

VII. Vzgojeslovje. Šolske knjige.

Atlas. V. pl. Haardtov zemljepisni — za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, priredil prof. Fr. Orožen. Izdaje I. za Štajersko in Koroško v 7 zemljevidih. (Odobril o v splošno rabo naučno ministrstvo z odlokom z dne 17. oktobra 1904, št. 34471.) Natisnil in založil Ed. Hölzel na Dunaju. Cena 60 h. Posamezni zemljevidi 16 h.

Atlas. V. pl. Haardtov zemljepisni — za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, priredil prof. Fr. Orožen. Izdaje II. za Štajersko in Koroško s 14 zemljevidi in listom, razlagajočim 1. zemljevid. Natisnil in založil E. Hölzel na Dunaju. 1904. (Odobril o . . .) Cena 1 K 40 h. Posamezni zemljevidi 16 h.

Čitanka za obče ljudske šole. (Izdaja v štirih delih.) II. del. (Za drugo in tretje šolsko leto štiri- in večrazrednih ljudskih šol.) Sestavila Henrik Schreiner in Fr. Hubad. Na Dunaju V c. kr. zalogi šolskih knjig. (Tiskal Karel Gorišek). 1904. 8°. 184 str. C. 90 v.

Čitanka za obče ljudske šole. Izdaja v štirih delih. III. del. Za četrto in peto šolsko leto štiri- in večrazrednih ljudskih šol. Sestavil Henrik Schreiner in Fr. Hubad. Na Dunaju. V c. kr. zalogi šolskih knjig. 1904. 8°. 260 str. C. 1 K 30 h. (U T. 84, 94. Liga + 1; odgovor v Pop. XXV. 117—124. dr. Fr. Ilešič — Nekoliko odgovora g. dr. Ilešiču. U T. 115—116. — Pop. XXV. 151—154. Mat. Herič).

Čitanka. Slovenska — za prvi razred srednjih šol. Sestavil in izdal dr. Jakob Sket, c. kr. profesor. I. Tretja izdaja. V Celovcu. Tiskala in založila tiskarna Družbe sv. Mohorja 1904. 8°. 188 + (IV) str.

Foerster Ant. Harmonija in kontrapunkt. Založila in natisnila „Zadružna tiskarna“ (prej R. Milic) v Lj. Cena 3 K 20 h.

Jeršiniović Anton. Komentar h Gollingovi izdaji Kornelija in Kurcija za tretji gimnazijski razred. Sestavil — —. Na-

tisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Lj. 1904. 8°. 35 str. Cena 40 h.

Katekizem. Srednji — ali krščanski nauk. (Izvirnik potrdili vsi avstrijski škofje, zbrani na Dunaju dne 9. aprila 1894. Pripustilo visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje z odlokom z dne 2. junija 1897. šte. 13.189 kot učno knjigo.) V Lj. Založilo knezoškofijstvo ljubljansko. Tiskala Katoliška tiskarna. 1904. 8°. 192 str. (Cena 64 h.)

Katekizem. Veliki — ali krščanski nauk . . . V Lj. Založilo knezoškofijstvo ljubljansko. Tiskala Katoliška tiskarna. 1904. 8°. 224 str. (Cena 80 h.)

Kavčič Jakob. Katoliška liturgika za šolski in domači pouk. Spisal — —. Kot učna knjiga pripuščena po vis. ukazu c. kr. ministerstva za bogočastje in pouk z dne 17. svečana 1905, št. 3345. Knezoškofijski ordinarjat lavantinski je odobril knjigo z odlokom dne 17. aprila 1904, št. 1191. Maribor. Natisnila in založila tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 1904. v. 8°. 160 str. (Cena v platno vezani knjigi 2 K.)

Knjižnica. Realna —. gl. II. Zborniki.

Končnik Peter. Slovenska slovnica za obče ljudske šole. Spisal — —. Na Dunaju. V c. kr. zalogi šolskih knjig. Natisnil K. Gorišek. 1904. 8°. 200 str. (Cena vez. 90 vin.)

Koprivnik I. Najnovejša struja v metodi prirodopisnega pouka. (Ponatis iz „Pedagogiškega Letopisa“ Slov. Šolske Matice I. 1904.) Tisk J. Blasnika nasl. v Lj. v. 8°. 20 str.

Kržič Anton. Verouk. Zgodovinsko-slovstvena razprava. Spisal — —. (Ponatis iz „Pedagogiškega Letopisa“ Slov. Šolske Matice I. 1904.) V Lj. 1904. Samozaložba. — Tisk J. Blasnika naslednikov. v. 8°. 18 str.

Kržič Anton. Zgodovina svete katoliške cerkve za srednje šole. Spisal — —, c. kr. profesor verouka v Lj. Odobril preč. knezoškofijski ordinarjat v Lj. dne 22. febr. 1904, št. 874. Pripustilo visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje z odlokom od dne 25. maja 1904, št. 13.411 kot učno knjigo. Natisnila in založila tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu. 1904. v. 8°. 224 str. (Cena vez. 1 K 80 vin.) (D S. 308. — Duh. Pastir 383. dr. A. Karlin. — S U. V. 181—182; 204—205. — K O. VIII. 327. — Voditelj VII. 499—502. dr. Ant. Medved.)

Letopis, pedagogiški. gl. II. Zborniki.

- Levec Janez.** Lepopisne vaje. Navodilo za pisanje brez lineature. Sestavil — —. I. zvezek. Založba Ig. pl. Kleinmayra & Fed. Bamberga v Lj. 1904. 4°. 6 + LXX + 6 str. Cena 2 K. (L Z. 569—570. — UT. 158; 164. — Pop. XXV. 217—219).
- Maier Anton.** Učne slike iz domoznanstva. (Podrobni učni načrt za 3. šolsko leto. Uredil — —. V Lj. Založil c. kr. mestni šolski svet. Natisnil Dragotin Hribar. 1904. 8°. 68 str. + 3 načrti.
- Maier Anton.** Učne slike iz prirodoslovja za III., IV. in V. razred. (Podrobni učni načrt.) Priredil — —. V Lj. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1904. v. 8°. (IV) + 163 str.
- Maier Anton.** Učne slike iz zemljepisja. Avstrija. (Podrobni učni načrt). Uredil — —. S tremi zemljevidi. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Lj. 1904. 8°. 50 str. (Cena 1 K 50 v). (S U. V. 60. — S N. št. 38. — Pop. XXV, 94—95. Fr. Orožen. — Slovan II. 154—155).
- Marin J.** Risanje v ljudski šoli. Izdal in založil — —, c. kr. vadniški učitelj v Mariboru. 1904. 34 l. (4 K.) (Pop. XXV, 216—217).
- Orožen Fr.** Zemljepis za meščanske šole. Spisal — —, profesor na c. kr. učiteljskišči v Lj. Prva stopnja. Tretji pomnoženi natisk. Odboren z odlokom c. kr. ministerstva za bogočastje in nauk dne 8. oktobra 1904, št. 33.103. V Lj. Tiskala in založila Zadružna tiskarna (prej Rud. Milic). 1904. v. 8°. 68 str.
- Računica** za občne ljudske šole. Sestavil A. Črnivec. Na Dunaju. V c. kr. zalogi šolskih knjig. Natisnil K. Gorišek. 1904. 8°. Zvezek I. Števila 1—20. 51 str. (Tiskana brez premene kakor leta 1903). Velja vez. 30 vinarjev.
- Računica** za občne ljudske šole. Sestavil A. Črnivec . . . Zvezek II. Števila 1—100. Na Dunaju 1904. 8°. 76 str. (Velja 40 vinarjev.)
- Računica** za občne ljudske šole. Izdaja v treh delih. Druga stopnja. Spisal Dr. Fr. vitez Močnik. Na Dunaju. V cesarski kraljevi zalogi šolskih knjig. Natisnil Karel Gorišek. 1904. 8°. 99 str. (Cena 40 vin.)
- Računica** za občne ljudske šole. Izdaja v treh delih. Tretja stopnja. Spisal Dr. Fr. vitez Močnik. Na Dunaju . . . 1904. 8°. 136 str. (Cena 50 vin.)
- Senekovič Andrej.** Osnovni nauki iz fizike in kemije za mešč. šole. V treh stopnjah. Spisal — —, c. kr. gimn. ravnatelj.

I. stopnja. V berilo je vtisnjenih 52 slik. Tretji stvarno neizpremenjeni natis. V Lj. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1904. 8°. 93 + (III) str. (Cena vez. 1 K 20 h.)

Slike. Učne — k ljudskošolskim berilom. Izdaja „Slovenska Šolska Matica“. Uredila H. Schreiner in dr. J. Bezjak. V Lj. Natisnili J. Blasnika nasledniki. 1904. 8°. Tretji del.

Stroj Alojzij. Kratka zgodovina katoliške cerkve za šole. Z 28 podobami. Spisal —, katehet v Lj. V Celovcu. Natisnila in založila tiskarna „Družbe sv. Mohorja“. 1904. 8°. 148 str. (Cena vez. 1 K 40 v.) (D.S. 173—174. V. Steska. — S.U. V, 58. — Voditelj VII. 382—383. A. Č. — K.O. VIII, 218. — Danica 87).

Vadnica. Prva nemška — za slovenske občne ljudske šole. Erstes deutsches Übungsbuch für slovenische allgemeine Volksschulen. Spisala H. Schreiner, ravnatelj, in dr. J. Bezjak, prof. na c. kr. učiteljišču v Mariboru. Tiskana brez premene kakor leta 1903. Na Dunaju. 1904. 8°. 148 str. (Velja 76 vin.)

Zbirka. Tretja — učnih slik po podanih hospitacijah krškega in litijskega okraja. Izdal Ljudevit Stiasny. Dobi se pri R. Šebru v Postojni. 1904. 8°. (Slovan III. 126.)

Zgodbe svetega pisma stare in nove zaveze. Z 1 čelno in 99 podobami med zgodbami in z 1 zemljevidom. Nemški spisal Dr. J. Schuster, poslovenil Anton Lésar, duhoven ljubljanske škofije. Na Dunaju. V cesarski kraljevi zalogi. 1904. 8°. 234 + II str. (Cena 1 K.)

Zupančič Anton. Pedagogika. Po najboljših virih spisal —, učitelj pedagogike na ljubljanskem bogoslovnem učiteljišču. Drugi natis. Z dovoljenjem preč. Knezoškofijskega ordinarijata ljubljanskega dne 19. avgusta 1904, št. 3401. V Lj. Samozaložba. Tisk J. Krajec nasl. V Rudolfovem. 1904. v. 8°. VI + 152 str.

Bežek Viktor. Moj odgovor. Popotnik XXV, št. 1—3. (Primestega pisatelja: O formalnih in didaktičkih stopnjah. Pop. XXIV, št. 1—3, 5, 7—10; Ad interim! Pop. XXIV, št. 4; Ad interim! III. Pop. XXIV, št. 6. in Fr. Hubada: Ad interim! II. Pop. XXIV, št. 5 in istega pisatelja: „Kranjski pristaši formalnih stopenj in njih kritik.“ Ravnotam št. 7—12).

Bratina Janko. Čitanje in omika. Gorica, št. 100.

- Černej Ludovik. O pomiloščenju mladoletnih obsojencev. Pop. XXV, 359—365.
- Drtina František. O ljudski šoli in materinem jeziku. Govor. Pop. št. 9—11. (Iz češčine prevel K. Škapin). — Vseučiliška ljudska predavanja. Naši zapiski II. št. 5—8.
- F. A. K. K poglavju o naši ženski vzgoji. S N. št. 239, 240, 292, 293.
- Fiala Henrik. Modelovanje v ljudski šoli. Pop. 193—199. (Iz češčine poslov. Drag. Pribil.)
- Govékar Minka. Naše ženstvo in naše društvo. S N. št. 256, 257.
- Heric Matija. Množitev in delitev z ulomki ste po novejših preiskavah in izkušnjah docela odveč. Pop. 97—102. (Prim. istega pisatelja: „Razni nazori o računanju z desetinskimi števili in z navadnimi ulomki“. v. Pop. XXIV, 80—85).
- Kelc Ivan. O napakah značaja, ki se največkrat nahajajo pri naših šolskih otrocih, in kako jih odstraniti? Pop. 57—60, 89—91.
- Kocbek Fr. in M. J. Nerat. Spomini na potovanje v Norimberk. Pop. št. 9—12.
- Kosi Anton. Narodno pesem v ljudsko šolo! U T. 319—320. — Stariši, pripovedujte svojim otrokom! Kol. Moh. za l. 1905, 154—155.
- Lah Lavrencij. Razmerje med učiteljem in ljudstvom. (Predavanje.) S U. V, 79—82.
- Levičnik Vinko. Začetni pouk v prostem risanju na realkah. Tretje izvestje realke v Idriji, 5—62.
- Magerle Ivan. Nekateri novejši pojavi na našem šolskem polju. Pop. 161—171.
- Maier Anton. Desetinski ulomki. Pop. št. 5, 6.
- Novak Josip. Risanje v ljudski šoli z ozirom na zahteve sedanjosti. S U. št. 10, 11.
- Perušek Rajko. Položaj žene v različnih oblikah družine. L Z. št. 4—8.
- Požegar. Prosveta. Pop. št. 8—12.
- Pulko V. Somatologija v ljudski šoli. Pop. št. 4—12.

- Ratislav. Geometrično oblikoslovje v ljudski šoli. S U. 179—180.
- Šega Ivan. Risanje v ljudski šoli z ozirom na zahteve sedanjosti. Pop. 263—269.
- Škerjanec M. O notranji ali logični zvezi katekizma. S U. 251—253. (Prim. „Pojasnjevanje“ v katehetiki. Metodiška razprava. S U. 269—274).
- Trošt Ivo. „Knjižnica za mladino“. U T. 94, 201—202.
- Vrščaj Ivan. Realne knjige za mladino ljudske šole? Pop. 229—233.
- Žalčanov. Dajte nam realnih knjig! Pop. 129—132.

VIII. a) Jezikoslovje. b) Slovstvena zgodovina.

- Bezjak Janko. Načela za etimološko sinonimski slovar. Pop. XXV, 75—84.
- Breznik Anton. Pogreški pri nekaterih priponah. D S. 427—431. — Slovarski navržki. D S. št. 1—8.
- Homan Al. Nemško-slovenska sodno-zdravniška terminologija. Gl. odd. IV.
- Končnik Peter.** Slovenska slovnica za obče ljudske šole Gl. VII. Šolske knjige.
- Koštiál Ivan. Nekaj o naših imenih. Rodbinski priimki in krajevna imena na Slovenskem, napravljena iz imen svetnikov. D S. 562—564, 626—629.
- Melodija narečij. Slov. št. 233.
- Ozvald Karl. Zur Phonetik des Dialektes von Polstrau. 44. Jahresbericht des k. k. Staatsgymnasiums in Görz. 1904. str. 1—16. Tudi v ponatisu. — (D S. 698—699. A. Breznik. — Arch. für slav. Phil. XXVI. Iv. Grafenauer.)
- Sket Jakob.** Grundriß der slovenischen Grammatik mit Übungsbeispielen, Gesprächen und deutsch-slovenischem Wörterverzeichnis. Von Dr. — —, k. k. Professor. Zweite Auflage. Druck und Verlag der Buchdruckerei der St. Hermagoras Bruderschaft in Klagenfurt. 1904. 8°. 189 + (III) str. (Cena vez. 2·20 K.)
- Slovar.** Ročni slovensko-angleški in angleško-slovenski. — Zlasti namenjen za izseljence v Ameriko. V Lj. Založil in

izdal A. Turk, knjigar. Tiskal Drag. Hribar v Lj. 1904. 8°. 142 str. (1·20 K.)

Šercl Vinko. O svetovnih jezikih. Slovan II, št. 8—9. — Otroški jezik. Slovan II. 145, 166.

Štrekelj Karl. Köse, Käser, Kosch. Zeitschrift für deutsche Wortforschung V, 4. zvezek. (Prim. D S. XVIII. 247.) — Prispevki k poznavanju slovenskih krajevnih imen po nemškem Štajerju. I. Časopis za zgod. in narodopisje. I. 70—89. — Slovensko cesarsko odločilo iz l. 1675. Ravnotam, str. 22—51. (Prim. D S. 370—371. A. Breznik.) — Zur slavischen Lehnwörterkunde. Denkschriften der kais. Akademie der Wiss. 1904. 4°. 89 str. (D S. 498—499. A. Breznik.) — Prim. dr. Jos. Tominšek: Prof. dr. Štreklja toletna jezikoslovna dela. L Z. 696—697 in Slovan II. 347—348.)

Tominšek Josip. Smeri našega pravopisa in pravorečja. Slovan II, št. 1—7 (tudi v ponatisku. Založil pisatelj. Tiskal Drag. Hribar v Lj. 1904. m. 8°. 52 str. — (Prim. D S. 529—530. A. Breznik.) — „Cvetju“ v odgovor. Slovan II, 155.

Turk J. Tehnični nemško-slovenski slovar. Slovan II, 284.

* * *

Grivec Franc. Iz novejšje ruske lirike. Književna študija. D S. 46—51.

Ilešič Fran. Dijaški „slovenski klub“ na mariborski gimnaziji l. 1846 in njegova „Vijolica“. L Z. 178—181. — Kompetenti za mesto novomeškega prošta l. 1789 in 1790. IMK XIV, 8—27. — O izvornosti naše starejše mladinske književnosti. Pop. 84—88. — O slovenskem Štajerju v v jožefinski dobi. Časopis za zgod. in narodopisje I, 113—158 (tudi v ponatisku: v Mariboru 1904. v. 8°. 46 str.) — (Prim. D S. XVIII. 375. — Slovan III, 223. dr. Jos. Tominšek.) — „Slovaki in njih jezik“. L Z. 433—434. — Ob dvojni stoletnici. L Z. 693—694.

Jarc Evgen. Moderna nemška drama. Literarna študija. K O. VIII, št. 1, 2, 4.

Panteizem v slovenski poeziji, K O. VIII, 226—230.

Pintar Luka. Različne korespondence (Čop—Ramovš—Smole—Prešeren—Čelakovský) Z S M. VI. 169—189. — Iz pozabljenih rokopisov. (Primic, Modrinjak.) Z S M. 235—239.

- Simonič Franc. Slovenska bibliografija. I. del: Knjige. (1550—1900.) Sestavil dr. —, kustos c. kr. vseučiliške knjižnice na Dunaju. Izdala in založila „Slovenska Matica“. V Lj. Natisnila tiskarna J. Blasnika naslednikov. 1904. v. 8°. II. snopič, str. 225—432. (C. 1·50 K.)
- Steskà Viktor. Slovenska knjiga iz l. 1735. (Pomuzh shivim . . .) IMK XIV, 201.
- Šlebinger Janko. Dobrovský in Slovenci. Izvestje c. kr. II. drž. gimn. v Lj., 5—10. — Slovenska bibliografija za l. 1903. Z S M. VI, 190—234.
- Terseglav Fr. Essay o hrvaški in slovenski moderni. (Milan Marjanovič: Fragmenti. — Iv. Cankar.) KO. VIII, 79—90.
- Tominišek Jos. Bitje in žitje Bleiweisovih „Novic“ (1843—1902.) L Z. št. 8—12.
- Ušeničnik Aleš. Katolicizem in moderna poezija. KO. VIII. 347—350. — Oton Zupančič, Silvij Sardenko pa lepa umetnost. KO. 203—217.
- Vrhovnik Ivan. Diskalceati na slovenskem slovstvenem polju. Danica, 373—375.

Življenjepisni podatki

a) za slovenske pisatelje in umetnike.

- Berke Ivan. Ob njegovi devetdesetletnici. SN. št. 230. (A. Trstenjak.)
- Bezenšek Anton. (Petindvajsetletnica učiteljskega delovanja.) L Z. 768. DS. 766.
- Bleiweis-Trsteniški Karol. (Sedemdesetletnica.) SN. št. 252, 253.
- Bradaška Franjo. DS. 248.
- Čop, knjižničar v Celovcu? L Z. 574—576. L. Pintar.
- † Črnologar Konrad. Slovan II. 188. — U T. 109—110. E. Gangl. SU. V, 82—83. — SN. št. 83. — DS. 311—313. (s sliko). J. L. — Zvonček V, 143 (s sliko).
- Dalmatin Jurij. Über Entstehung und Herausgabe der Bibel Dalmatins. Iz: Mitteilungen des Musealvereines Laibach. 1904. v. 8°. 76 str. (dr. Walter Schmid).
- Dežman Karl. Kako je Dežman postal nemškutar? DS 123.
- Drobnič Andrej, kn. š. duhovni svetnik, župnik in dekan. Danica, št. 1—12. (J. Bilc). — Dostavek k življenjepisju: Andrej Drobnič. Danica 106—107. (Jos. Levičnik).

- Foerster Anton. Življenjepis na črt. D S. 216—223. (s sliko — V. F.)
- † Friedl Franc. UT. 82.
- † Gnjezda Janez. D S. 534—535. (dr. A. Karlin.) — Cerkevni Glasbenik št. 9. Njegovo življenje in delovanje. Ravnotam, št. 10, 11 (s sliko).
- Gorup, pl. Slavinski Jos. Slovan II, 160.
- Gregorčič Simon — pesnik krščanski. Ob dvojnem jubileju. Danica 324—325. — Ob pesnikovi šestdesetletnici. Zvonček V, 280—282 s sliko (Lad. Ogorek). — D S. 700—701.
- Gutsmann Ožbold. K životopisu. Časopis za zgod. in narodopisje, I. 194—196. (dr. Fr. Ilešič).
- Hauptmanič Jurij. (Speculum diurnum). Voditelj VII, 510—512. (Fr. Kovačič.)
- Holz Vatroslav, Roman umetniškega samouka. Slovan II. št. 1—12.
- Hrovat. Spominski plošči o o. Ladislavu in Florentinu Hrovatu. (D S. 635—636.)
- Jenko Simon. (Jenkova pesem na sošolca Alojzija Stareta.) SN. št. 145.
- Kadilnik Fran kot potopisec. PV, 150—152. (Jos. Oblak.)
- † Kaučič Jakob. Slov. Pravniki XX. 160.
- Kopitar Jernej. Zasluge Kopitarjeve za slovstveno zgodovino portugalsko D S. 566—567. (dr. K. Glaser.)
- Krek Gregorij. Po občnem zboru „Slovenske Matice“. SN. št. 143.
- Lajovic Anton, slovenski skladatelj. Slov. št. 55. — D S. 246. — SN. št. 56, 60
- Langus Matej. Življenje in delovanje slovensk. slikarja. D S. 394—401, 460—466. (Viktor Steska).
- † Levec Vladimir. L Z. 702. — D S. 700. — Slovan II. 386 (s sliko). — Časopis za zgod. in narodopisje I. 198—201. (A. Kaspret). — Danica 328. — Mlademu slovenskemu učenjaku v spomin. Zvonček V, 279 s sliko. (Lad. Ogorek).
- Mihelič Ivan. IMK. XIV, 15—24 (dr. Fr. Ilešič).
- † Molek Martin, župnik. Danica 214—215, 302.
- Muršec Josip. Korespondenca dr. Jos. Muršca. Priobčil dr. Fr. Ilešič. Z S M. VI, 102—168.
- Paglovec Frančišek Mihael, župnik v Spodnjem Tuhinju in slovenski pisatelj. (1679—1759). IMK. XIV, 46—67, 69—92 (V. Steska). —

Prispevek bibliografiji Paglovčevih spisov. IM K. XIV, 199—201. (Ivan Vrhovnik).

† Pirc Karel. Gorenjec V, št. 29.

† Piš Rudolf. UT. 167—168.

† Podgornik Fran. Omladina I, 106—107. — L. Z. 640. — D. S. 535. — Slovan II, 349.

Pohlin Josip. Dodatek o Josipu Pohlinu, bratu otca Marka. IM K. XIV, 25—27. (dr. Fr. Ilešič).

Pohlin Marko o. Pohlinova „Bibliotheca Carnioliae“. Z. S. M. VI, 1—22 (dr. Fr. Ilešič).

Potočnik Blaž. Potočnikova „Zvonikarjeva“. Pop. XXV, 84—86 (dr. Fr. Ilešič).

† Potrebin Leopold. UT. 55—56. (E. Gangl).

Prešeren Fr. Na grobu Prešernove matere. Kol. C. M. 61—65. (Tomo Zupan). — Še ena posvetitev „Krstu pri Savici“. Ravnotam, 65—71 (Iv. Vrhovnik). — Dosedaj neznano Prešernovo pismo. L. Z. 560 (dr. Fr. Ilešič). — Različne korespondence. Z. S. M. VI, 169—189. (L. Pintar). — Avg. Žigon je objavil zapuščinski akt Prešernov v ponatisku iz poročila gimnazije v Kranju za šolsko l. 1903/4. V Kranju. 1904. v. 8°. 53 str. (Prim. D. S. 499. dr. E. Lampe. L. Z. 507). — Dr. France Prešeren. KO. VIII. 103—112. (Finžgar Fr. S.). — Prešeren v Moravčah. Spominska črtica. L. Z. 111—115 (Makso Pirnat). — Petrarka in Prešeren. KO. VIII, 461—464 (dr. Aleš Ušeničnik).

† Rode Ivan. Tretje izvestje realke v Idriji, I—IV. (M. Pirnat). — P. V. 58—59. —

† Rozman Ignacij. S. U. 281—282.

Sajovic Jan. Ev., zlatomašnik, ljubljanski stolni kanonik. Slov. št. 12.

† Slekovec Matej. Voditelj VII, 128. — V spomin Mateju Slekovcu. Časopis za zgod. in narodopisje I. 52—69. (Fr. Kovačič).

Šubic Simon. Zadnji dnevi profesorja S. Šubica. D. S. 122. (dr. K. Glaser).

Schoenleben o Brezmadežni. KO. VIII, 413—426 (dr. Fr. Ušeničnik).

Serajnik Lovro. Pri proštu Lovru Serajniku v Tinjah. Kol. C. M. 37—43. (dr. Jos. Vošnjak).

Skofič Fran. Kol. C. M. za l. 1905, 25—32. s sliko. (Iv. Vrhovnik).

† Šijanec Franjo. UT. 168.

† Šumah Valentin. Mir, št. 20.

Valvazor Ivan Vajkard, slavni kranjski zgodopisec. Kol. Moh. za l. 1905, 65—72. (prof. Makso Pirnat). Životopisna črtica (s sliko).

Zvonček V, 9—16 (M. Pirnat). — Valvasor (*1641—†1693) Slovan II, 6—8 (P. pl. Radics). — Ženitni dogovor Ivana Vajkarda Valvazorja z Ano Maksimilo baronico Zečker dne 20. julija 1687 l. Časopis ... I, 186—189. (A. Kaspret).

Vega Jurij, baron. Jurij Vega. Predaval Fridolin Kavčič v izobraževalnem, zabavnem in podpornem društvu „Zvezda“ na Dunaju dne 6. marca 1904. Čisti dobiček je namenjen Vegovemu spomeniku v Lj. Založila posojilnica in hranilnica v Moravčah. Tiskala tiskarna Dragotina Hribarja v Lj. 1904. m. 8°. (D S. 439. — Slovan II. 218.) — Prim. istega pisatelja: Georg Freiherr von Vega. Zweite verbesserte und illustrierte Auflage. Im Selbstverlage des Verfassers. Wien 1904. 8°. 58 str. (C. 1 K 20 h). (D S. 565. — L Z. 567 — 569. M. Pirnat. — Slovan II. 317.) — Vega als Geschützkonstrukteur. Armeezeitung 1904. (Frid. Kavčič). — Jurij baron Vega. Govor. Gorenjec V, št. 13. (J. Rozman). — Ob 150 letnici Vegovega rojstva. D S. 180—181. s sliko na str. 184. (Martin Škerjanec). — Spomin na barona Vega med ljudstvom. D S. 246—248. (Vl. K). — Vegova rojstna hiša. (S sliko. Slovan II, 127). — O Vegovi smrti. L Z. 375—378. (dr. Fr. Vidic). — Vegov spomenik. Slovan II, 256.

Vodnik Valentin. Trije nemški akti slovenskega pesnika Vodnika. 1 M K. XIV, 108—109. (A. Aškerc).

Vošnjak Bogumil. Slovan II. 121 (s sliko).

Vošnjak Jos. Moj rojstni kraj. Slovan II. 43—45. — Vošnjaka (= dr. Josip in Mihael V.) Slovan II, 51—54 (s slikama). — Sedemdesetletnica dr. Jos. Vošnjaka. D S. 123; L Z. 125.

† Vranič Jurij. Slovan II. 29—30 (Iv. Vrhovnik).

Zupan Tomo msgr. D S. 765—766 (s sliko na str. 761).

b.) Neslovenski pisatelji.

Babić-Gjalski Ljuba. Petdesetletnica Gjalskega. D S. 702.

† Bresztyenszky Aleksander. Slov. št. 108; D S. 374.

† Fabris Anton. Slovan II. 386 (Fr. Govékar).

Hörmann Kosta. Slovan II, 156; 315—316 (Fr. Govékar).

Karavelov Ljuben. D S. 250.

† Kumičić Evgen. Slovan II. 221 (s sliko). — D S. 374—375. (I. Steklasa). — Slov. št. 110.

Starčević Ante. D S. 124—125 (s sliko njegov spomenika).

Vitezović Ritter Pavel (1652—1713). Z S M. VI. 58—70 (Ivan Steklasa).

† Zmaj Jovan Jovanović. L Z. 447—448 (A. Aškerc). — Slovan II, 252. — D S. 526—533 s sliko. (J. Lokar).

- † Zorič Josip. D.S. 570—571 (Iv. Steklasa). — Slovan II, 315. — Slov. št. 186.
- Bezruč Peter. Slovan II, 87—91. (A. Kristan).
- Brožík Vaclav. D.S. 60—61 (s sliko).
- Dobrovský in Slovenci. Izvestje c. kr. II. drž. gimn. v Lj. 5—10 (dr. J. Šlebinger).
- † Dvořák Antonín. L.Z. 383—384. — Slovan II, 223 (Vek. Spindler). — Slovan II. 319 (s sliko). — D.S. 375—377 (s sliko). — S.N. št. 102.
- Kollár Jan. Kollárova dobrozdání (objavil J. Karásek). Slovan II, 156 (dr. A. Dolar). Kollarjevi ostanki v Prago. Slovan II. 252—253. (A. Zavadil).
- Machar J. S. Socialni problem v Magdaleni. Naši zapiski. II, 21—24 (K. W.) Štiridesetletnica J. S. Macharja. Naši zapiski II. 47—48. — Slovan II. 265—267 (A. Z.).
- Penížek Josip. (25 letnica). L.Z. 191 (J. Pretnar).
- † Pravda Frant. Slov. št. 289.
- Šercl Vinko. Slovan II. 139—142 s sliko. (Minka Govekarjeva).
-
- Chmielowski Piotr. L.Z. 512 (J. Pretnar). — D.S. 377.
- † Koszyc Waclaw. Slovan II. 252.
- † Marréné-Morzkowská Valerija. L.Z. 126—127 (J. Pretnar).
- Pietkiewicz Ant. D.S. 378.
-
- Čajkovskij P. J. Slovan II, 62.
- † Čehov Anton Pavlovič. L.Z. 512. — D.S. 506, 574—576 (prof. Štifter). — S.N. št. 166. — Slovan II, 285—316 (Minka Govekarjeva). — Čehov. Črtica iz ruske književnosti. D.S. 103—106 (s sliko — Vlad. Mihajlovič). — „Črešnjev vrt“. Igra v štirih dejanjih. Premiera v „Umetniškem gledališču“. L.Z. 231—236 (dr. Iv. Prijatelj).
- Čičerin Boris. D.S. 502—506 s sliko (dr. E. Lampe).
- Fidler Fedor Fedorovič. D.S. 125.
- Golicyn-Muravlin D. P. knez. (25 letnica literarnega delovanja). Slovan II, 221.
- Homjakov Aleksej Stepanovič. K stoletnici Homjakova. L.Z. 331 do 334, 407—411. (dr. Ivan Prijatelj). — D.S. 360—366 (Iv. Lah).

- Kotljarevskij Ivan Petrovič. D S. 142—148 (L. Lenart).
- Martynov A. A. L Z. 64.
- Pypin Aleksander Nikolajevič. D S. 378.
- Tjutčev Fedor Ivanovič. D S. 273—279 (Iv. Lah).
- Veličko Vasilij Lvovič. D S 185—187. (prof. Štifter). — L Z. 192 (J. Pretnar).
- † Vereščagin Vasilij Vasiljevič. L Z. 319—320 (A. Aškerc). — Slovan II, 191. — D S. 317—318 s sliko (dr. E. Lampe).
-
- Anzengruber Lud. „Podkriževalci“. Kmetka gluma v 3 dejanjih. S N. št. 45. (Ocenil Fran Kobal)
- † Lenbach Fr. pl. Slovan II, 224.
- Miterrutzner Ivan Zlatoust. D S. 181—182. (A. M. L.)
- Maeterlinck Maurice kot pesnik in mislec. K O. VIII. 309—326 (Evg. Jarc).
- Sand George. D S. 510. — Slovan II, 285—286.
- Negri Ada. „Fatalita“ — „Tempeste“ — „Maternita“. Slovan II, 327—330 (M. Govékarjeva).
- Petrarca Francesco. Slovan II, 285 (Fr. Govékar). — K Petrarkovi 600letnici. D S. 508 (dr. E. Lampe).
- † Jokai Maurus. Slovan II, 222.

IX. Zgodovina. Zemljepisje. Narodopisje.

- Andrejka Jernej pl.** Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini 1878. Ob petindvajsetletnici bosenske zasedbe spisal — —. Izdala in založila družba sv. Mohorja v Celovcu. I. snopič. 1904. v 8°. 208 str. (D S. 761. VI. K. —, Slovan III, 125. — L Z. 1905, 54—55. — S N. št. 295.)
- Atlas.** V. pl. Haardtov zemljepisni atlas za ljudske šole. Gl. VII. Šolske knjige.
- Časopis** za zgodovino in narodopisje. Gl. I. Časopisi.
- Izvestja** muzejskega društva. Gl. I. Časopisi.
- Kocbek Fr.** Savinske planine. Vodnik po gorah in dolinah v Savinskih planinah. Sestavil — —. Izdala Savinska podružnica „Slovenskega planinskega društva“. V Lj. Založil

A. Cvenkel v Št. Petru v Savinjski dolini. Tiskal Dragotin Hribar v Lj. 1904. 8°. 122 str. + 1 zemljevid. (Slovan II, 314. — U T. 145. — P V. 82; 180. — Alpský Věstník, okt.)

Majcen Gabriel. Skoke pri Mariboru. Napisal — — po svojem predavanju v Skokah dne 10. julija 1904, prirejenem po „Zgod. društvu za Spodnji Štajer“. Maribor, 1904. V založbi „Zgod. društva“. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. m. 8°. 22 str. (Cena 20 v.) (Slovan III, 251. dr. J. Š.)

Medvešek Peter. Opis Sv. Križa. Spisal — —, nadučitelj v Gorici. Tisk „Narodne tiskarne“ v Gorici. 1904. 8°. 52 str. (Cena 40 h.) (Slovan III, 154. — U T. 328.)

Postojna. Sloveča postojnska jama in njena okolica. Druga pomnožena izdaja s črtežem in raznimi podobami jame, Postojne in njene okolice. Po raznih virih spisal J. B. Tisk in založba tiskarne R. Šeber v Postojni. 1904. 8°. 68 + (XVI) str.

Štrekelj Karl. Slovenske narodne pesmi. Uredil — —. Izdala in založila Slovenska Matica. Natisnila Zadržna tiskarnica. V Lj. 1904 v. 8°. 212 str. (D S. 304—306. dr. Evg. Lampe. — Slovan III, 220. dr. Jos. Tomiňšek).

Vestnik. Planinski — Gl. I. Časopisi.

Vodnik. Ilustrirani — po Gorenjskem. Spisal F. G(ärtner). Kranj. Založil, tiskal in izdal Iv. Pr. Lampret. 1904. m. 8°. 60 str. (U T. 115. — L Z. 312. — Slovan II, 188.)

Aškerc Anton. Slovenski akti iz mestnega arhiva ljubljanskega. (Francoska doba.) I M K. XIV. 92—109, 169—184.

B. Žalostna Mati božja v sv. Florijanski cerkvi v Lj. Danica št. 12, 13.

Črtice. Zgodovinske — iz Bele Krajine do l. 1374. Danica št. 37—52.

Dimnik Jak. Ob stoletnici avstrijskega cesarstva. Zvonček V. 201—203.

Gruden Josip. Zgodovinski poklic Avstrije na Balkanu. K O. VIII. 172—181.

Ilešič Fran. Naša Sava, avstrijsko-francoska meja za Napoleonove „Ilirije“. Časopis za zgod. I. 189—191. — Znamenite osebe na poti skozi Ljubljano leta 1775 in 1776. Z M K. XIV. 196—199.

- Izza temnih dni. Sličice iz življenja raznih papežev. S N. št. 66—104, 105—141.
- Kaspert A. O podelitvi deželnega maršalstva na Štajerskem l. 1560. Časopis za zgod. I. 3—21. — Pismo generala Gedeona Laudona iz tabora pri Ršavi dne 14. novembra 1789. Časopis za zgod. I. 90—91.
- Kocbek Fr. O načrtu za sestavljanje krajevnih opisov. Pop. XXV. 206—216.
- Kostomarov. Kako so prišli Rusi do tihega morja. (Posl. Steklasa.) Slov. 1904. št. 192—194.
- Kovačič Fr. Izkopavanje na Slovenskem Štajerskem l. 1903. Časopis za zgod. I. 93—96. — Na Prekmurskem najden rimski denar. Časopis za zgod. I. 91—93. — O najstarejši zgodovini oglejske cerkve. Voditelj. VII. 509—510. — Pismo Perzelovo Središčanom l. 1848. Časopis za zgod. I. 191—194. — Rimske najdbe pri Zrečah. Časopis za zgod. I. 196—197. — Šestnajststoletnica smrti sv. Viktorina. Voditelj. VII. 55—63, 179—198.
- † Levec Vladimir, dr. Iz zgodovine slovenskega vseučilišča. Slov. Pravn. 1904. 294—314. (Priobčil dr. Janko Polec.)
- Nedeljko Fr. General Laudon. Zvonček, V. št. 7, 8, (s sliko).
- Pečnik Jernej. Prazgodovinska najdišča na Kranjskem. J M K. XIV. št. 1—6.
- Petruševski. Boji s Tartari. (Posl. J. Steklasa.) Slov. 1904. št. 163—165.
- Pokorn Franc. Doneski k zgodovini Bleda in okolice. J M K. XIV. št. 1—6.
- Posestva ljubljanskega jezuitskega Kolegija v 17. veku. J M K. XIV. 202.
- † Slekovec Matej. Grad in graščina ljutomerska. Časopis za zgod. I. 159—184.
- Steklasa Ivan. Pavel Ritter Vitezović. Z S M. VI. 58—70. — Vid Kisel, karlovški general. Z S M. VI. 23—57.
- Steska Viktor. Ljudska šola na Kranjskem. S U. V. št. 1—11.
- Stoletnica frančiškanske župnije v Ljubljani. Slov. 1904. št. 62, 63, 65, 67.

- Vrhovec Ivan. Mesarji v Ljubljani. Slov. 1904. št. 161—2.
(Črtica iz knjige: „Ljubljanski meščani v minolih stoletjih“.)
- Vrhovnik Ivan. Zatrte nekdanje cerkve in kapele ljubljanske. Danica št. 2, 18—52 (v presledkih. — Nadaljevanje iz l. 1903.)
- Zmazek Fr. Kje so bile izkopane „negovske čelade“? Časopis za zgod. l. 185—186.
- * * *
- Benigen o. Slovenci v Aleksandriji. Slov. 1904. št. 271. — Izlet Slovencev v Kafr-el-Zayat. št. 285.
- Cvetkovič. Črtice iz moje potovalne torbe. Gorenjec V. št. 24.
- Č. Ajdovsko-Vipavska podružnica. P V. 1904. 54—57.
- Dolar Anton, dr. Beseda o Lužičanih. Ilustr. nar. kol. XVI, 89—92. — Kulturno-politična sličica (za leto 1904). Ilustr. nar. kol. XVI, 116—123.
- Dom. „Aljažev —“ v Vratih. D S. 567 — 570. — P V. V. (ponatis v Gorenjcu št. 32).
- Fr. K. Škofja Loka. Po raznih virih setavil — —. Gorenjec V, št. 28, 29, 30, 35.
- Govékar Fran. Jugoslovanska kulturna vzajemnost. Slovan II. 353—355.
- Habjanič Vid. Frjanovo. Časopis za zgod. l. 208—210. (Poroča M. Murko.)
- Hrastovčan Fr. Bajke, vraže in resnice starih slov. čebelarjev. Slov. čebelar VII. 11—12 (= št. 1), št. 3, 4.
- Iz spominske knjige v Vintgarju. (Gorenjec št. 21. (224—225.)
- Jelovškova Zofka. V Sarajevem. Slovan II. št. 4, 5, 6.
- Jenko Terezija. Beda Makedoncev. Predavanje. Slov. 1904, št. 32, 33.
- Judež Iškarjot. Slovan II. 164. (A. Z.)
- K. Slovenska tragedija na Balkanu. Slovan II. 25—27.
- Kadivec Antonija. Tri dni v Triglavskem pogorju. S N. št. 89, 90, 91.

- Knaflič Josip. Makedonija. S N. št. 71. — Vinjeta S N. št. 188. — Na poti. S N. št. 200.
- Kovač Veselko, o. Pisma s Kitajskega. Slov. 1904, št. 8, 36, 137, 185, 191, 205. — V kitajski malikovalnici. Narodopisna črtica. D S. 76—83, 149—153.
- Lampe Evg. V majhni koči velikega carja. Izlet iz Amsterdamu v Zaandam. D S. 23—37.
- Lavtižar Josip. Popotne drobtine. Danica št. 37—49 (s presledki).
- Levičnik Josip. Iz domovine. Popotni spomini na Dolenjsko. Danica št. 1—46 (s presledki).
- Livški. Na Jof del Montasio. P V. 165—171.
- M. Rižanska dolina v Istri ter nje okolica. S N. št. 219—222.
- Marjan. Narodne pripovedke iz kranjske okolice. Gorenjec. V, št. 24.
- Meško Fr. Ks. Lastovkam nasproti. Potopisne črtice. D S. št. 8—12.
- Oblak Jos. C. Le na Vrhniko. S N. št. 75 (priloga). — Na Krim! S N. št. 104. — Pekel pri Coklariji. S N. št. 144. — Vrata. S N. št. 173. — Slovensko planinstvo. Slovan II, 15—16. — Slike iz okrilja vrhniške železnice. (Vrh Sv. treh kraljev.) P V. 69—75, 89—95. (Prim. str. 193). — Zlatorog. Slovan II, št. 3, 4.
- P. J. V Garniških skalah. P V. 190—195.
- Perušek Rajko. Od Reke do Senja. Črtica iz hrvaških kopaljš. S N. št. 179—187. (Prim. št. 190.)
- Peterlin Radivoj. Na Roman-Košu, najvišji gori Krma. P V. 37—39.
- Pirnat Makso. Na Javornik. P V. 96—97.
- Planinar. Na Artvižah. P V. 57—58.
- Prijatelj Ivan. Izprehodi po Parizu. S N. št. 251—290 (s presledki).
- Sajovic Gvidon. Narodne pripovedke iz kranjske okolice. Kol. Moh. 51—56. (Prim. zgoraj „Marjan“.)
- Soúvan Lujiza. Potna pisma iz Amerike. S N. št. 27, 28, 81, 82, 284—287.

- Spomini s pota. (Milan, Riviera, Lourdes . . .) Primorski list. št. 34—52 (dalje v l. 1905).
- Šušteršič Ivan. Slike iz Lurda. Slov. št. 196—215.
- Tominšek Josip. Slovenske narodne pesmi. Slovan II, 289—291.
- Trentar. Iz Trente čez Luknjo. P V. št. 1—4. — Iz Trente na Triglav. P V. št. 7—12.
- Trinko Ivan. Beneški Slovenci. Kol. Moh. 77—79.
- Trstenjak Anton. Slovanski plesi. Črtica iz slovanskega življenja. L Z. št. 10—12. — Slovenci na Ogrskem. L Z. 44—47.
- Turk Baptista, o. Iz daljnega vzhoda. Priobčil o. Kazimir Zakrajšek. Kol. Moh. 38—44.
- Vodušek Konrad. Iz Italije. S N. št. 253.
- Vošnjak Bogumil. Pisma iz Rusije. Slovan II, 242—244, 311.
- Vošnjak Josip. Ljubljana po potresu in sedaj. Slovan II. št. 7—12. — Moj rojstni kraj (Šoštanj.) Slovan II, 43—45.
- Wester Josip. Na Visokem Obiru. S N. št. 190—192.

X. Prirodoznanstvo. Matematika.

- Mera.** Nova kubična — ali hitri računar za trgovce z lesom. Računstvo po novi decimalni ali meterski meri. Sestavil Jakob Štrukelj, poslovodja pri E. Hiengu, lesnem trgovcu v Ljubljani. Založil in prodaja Anton Turk, knjigar. Natisnila Zadrúžna tiskarna v Lj. 1904. v. 8°. (VIII) + 183 str. (V platno vezana 5 K.)
- Računica.** Gl. VII. Šolske knjige.
- Senekovič Andrej.** Osnovni nauki iz fizike in kemije. Gl. VII. Šolske knjige.
- Bevk Stan. Mali prirodoznanec. Zvonček V, št. 1, 2, 5.
- Bölsche Viljem. Modrovanja o čebeli. Slov. Čeb. VII, št. 7—12 (priredil Jos. Wester).
- Grošelj Pavel. Iz zapiskov prirodoslovca L Z. št. 1, 3, 5, 6, 8.
- Kolenc Fran. Vulkanizem. D S. št. 3—5.
- Pirc Mat. Notranja gorkota naše zemlje. Zvonček V, 7—8.

- Ribnikar Adolf. Ali živali govore? S N. št. 75 (priloga).
- Sajovic Gvidon. Iz Darwinove knjige. Črtica. S N. št. 208—215.
- Scholasticus dr. Nove misli o descendenci. K O. VIII, 160—171. — Še o descendenci in evoluciji. Ravnotam, 281—286.
- Solovej. Iz knjige prirode. VI. Zvonček 57—64.
- Zarnik Boris. Ernst Haeckel. S N. št. 41—43. — „Slovenu“ v odgovor. S N. št. 54, 55. (Prim. Mladi Boris in zastarani Haeckel. Slov. št. 61. Anti-Haecklovec. — Pro in contra Haeckel. S N. št. 76).

XI. Tehnika. Trgovina. Obrt.

- Funtek Anton.** Obrtno spisje. Druga, bistveno neizpremenjena izdaja. V Lj. Natisnil in založil Dragotin Hribar. 1904. v. 8°. (IV)+166 str. + 5 l. priloge. (Cena 1'20 K).
- Smekal R. A.** Gasilna brizgalnica najnovejšega sestava, ki vodo na obeh straneh črpa in oddaja. Izumil — —. Lj. Tiskarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1904. 8°. 8 str.
- Dermota Anton.** Trst in nove prometne zveze. Naši zap. II, št. 9—11.
- J. L. Seznam svetnikov-zavetnikov in grbov nekaterih obrti ter njih zadrug. Kol. Moh. 73—76.
- Jarc Anton.** O fotografiji in projekciji. Njiju raba pri praktičnem pouku. D S. 97—101.
- Jovan Janko.** Domači obrti na Kranjskem. VII. Piparstvo. D S. 422—426. VII. Pletarstvo. D S. 616—619.
- Kuhelj Karel.** Iz poglavja o naši trgovski izobrazbi. Omladina I, 20—23.
- Livški.** Iz Kranjske na Goriško — pod zemljo. Tehnična dela pri Bohinjskem predoru. D S. 280, 495—498.
- R. dr. O razstrelivih. S N. št. 50—52.
- Sušnik Ivan.** Bojno brodovje. (Predavanje). Slov. št. 56—59.
- V. R. Brez žice. D S. št. 9—12.

(Članke manjšega obsega so prinašali tudi naši politični časniki).

XII. Kmetijstvo. Knjige za prosti narod.

- Glavar.** Tolovajski — Jurij Skopec, imenovan Črni Jurij, in njegovi divji tovariši. Roman. Založil Oton Fischer v Ljubljani. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. v. 8°. 1968 str.
- Jaromil.** Češka narodna pravljica. Poslovenil H. Podkrajšek. V Lj. Založil in prodaja J. Giontini. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. m. 8°. 43 str.
- Kažipot** za izseljence. Izdal in založil škofijski odbor „Avstrijske družbe sv. Rafaela v varstvo katoliških izseljencev“ v Ljubljani. Tiskala „Katoliška tiskarna v Lj. 1904. 8°. 43+(V) str. (D S. 530.)
- Knjižica.** Vošilna —. Zbirka vošilnih listov in pesmic k godovom, novemu letu in drugim prilikam. Za slovensko mladino priredil Silvester. V Lj. Založil in prodaja Anton Turk, knjigar. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. m. 8°. 94 str. (Cena 40 v).
- Koledar** družbe sv. Mohorja za l. 1905. Izdala in založila družba sv. Mohorja v Celovcu. 1904. 4°. (D S. XVIII. 50—51. — Slovan II, 385).
- Koledar (Vestnik) XVIII.** šolske družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1905. Izdalo in založilo vodstvo. V Lj. Tisk „Narodne tiskarne“. 1904. 8°. 142 str. + Oglasi. (Cena 1 K 20 v). (D S. 699. — S U. V, 258).
- Stenski koledar** za l. 1905. Založil Jernej Bahovec, trgovec s papirjem v Ljubljani. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. (Cena 40 v).
- Žepni koledarček** za l. 1905. Natisnil in založil A. Slatnar v Kamniku. 1904.
- Društveni koledarček** za leto 1905. Priredil Luka Smolnikar, podpredsednik „Slov. kršč.-soc. zveze“. Lj. Izdala in založila „Slov. kršč.-soc. zveza“ v Lj. Natisnila Katoliška tiskarna. 1904. 8°. (Cena 1 K). I. Letnik.
- Kuharica.** Spretna —. Navodilo, kako se kuhajo dobra in okusna jedila. Sestavljeno po raznih virih. V Lj. Založil in prodaja A. Turk. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 12°. 230 str. (Cena 1 K 60 v).
- Marija** hči polkova. Zgodovinska povest za ljudstvo. Poslovenil J. M. V Lj. Založil in prodaja J. Giontini. Tiskala Katoliška tiskarna. 1904. 8°. 51 str.

- Nedeljko Fran.** (Dominicus). Rusko-japonska vojna. Založila in izdala knjigarna Antona Turka v Lj. 1904. (Cena zvezkom 30 h).
- O. V. Fischerjeva** najnovejša in popolna ilustrovana sanjska knjiga. Po najboljših virih in izkušnjah staroegiptskih duhovnikov in perzijskih magijcev nabrana in sestavljena. Z dodatkom števil, ki naj se v loterijo stavijo. Za potrebo in kratek čas sestavil O. V. V Lj. Založba Otona Fischerja, knjigotržca. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. v. 8°. 304 str.
- Pravljici.** Dve čudapolni — za slovenski narod. I. Peter Krunev, rešitelj treh zakletih vitezov. II. Okamenjenci na Blanskem gradu. Četrty natis. V Lj. V založbi in na prodaj pri J. Giontiniju. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. m. 8°. 32 str.
- Spisovnik** ljubavnih in ženitovanjskih pisem. Priredil Silvester. V Lj. Založil in prodaja A. Turk. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 8°. 108 str. (Cena 60 v).
- Stolo Alban.** Križana usmiljenost ali življenje sv. Elizabete. Spisal dr. ——. Z dovoljenjem pisateljevim poslovenil P. Hrizogon Majar. Druga izdaja. Izdala in založila družba sv. Mohorja v Celovcu. 1904. 8°. 198 + (II) str. (Cena 1 K 20 h).
- Štupar Francišek.** Navodilo, kako je treba sestavljati poročila o letini. Spisal ——, tajniški pristav c. kr. kmetijske družbe kranjske. V Lj. Izdala in založila c. kr. kmetijska družba kranjska. Tisk J. Blaznika naslednikov. 1904. 8°. 23 str.
- Trunk Jurij.** Bodi svoje sreče kovač! Nauki za vsakdanje življenje. Spisal ——, duhovnik krške škofije. Izdala in založila družba sv. Mohorja v Celovcu. 1904. 8°. 144 str. (D S. XVIII, 51—52. M. K)
- Vedeževalka.** Beneška — ali prokletstvo in blagoslov. Povest iz preteklih dni. Poslovenil *. Založil in prodaja A. Turk v Lj. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 8°. 67 str.
- Vojska** na daljnem vzhodu. Ureja dr. Evgen Lampe. Izhaja dvakrat na mesec. Naročnina za en letnik (24 snopičev) stane 4 K 80 v. V Lj. Založba „Dom in Sveta“. Natisnila Katoliška tiskarna. 1904. 4°. (Slovan II, 218.)

(Članke, ki spadajo v ta oddelek, so prinašali tudi strokovni listi in večina političnih časnikov).

XIII. Leposlovje.

- Aškerc Anton.** Četrty zbornik poezij. Lj. Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1904. 8°. 247 str. 3 K 50 h. (S.N. št. 168 do 176. — L.Z. 502—503. dr. Iv. Merhar. — D.S. 436—438. dr. Evg. Lampe. — Slovan II, 218.)
- Aškerc Anton.** Zlatorog. Narodna pravljica izpod Triglava. V Lj. Založil L. Schwentner. Natisnila „Narodna tiskarna“ v Lj. 1904. 8°. 78 str. 1 K 60 h. (L.Z. 115—118. dr. Iv. Merhar. — Naši zap. II, 112. — D.S. 114—115. dr. E. Lampe. — Slovan II, 59. — K.O. VIII, 223—226. — Prim.: Zlatorog. Spisal dr. Jos. Oblak v Slovanu II, 81—82, 115—117. — S.N. 1903, št. 293 in S.N. 1904, št. 69.)
- Berthet Elizabeta.** Učenke v petih delih sveta. Prevel A. Sušnik. I. del. Založil in prodaja J. Giontini v Lj. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 8°. 75 str.
- Borisov.** V zarji mladosti. Zbirka pesmic in povestic za šolsko mladino. V Kamniku. Natisnil in založil A. Slatnar. 1904. 12°. 80 str. (S.U. V, 258.)
- Brinar Josip.** Lisica Zvitorepka. Živalske pravljic za odrastlo mladino. Zbral in priredil — —. Izdala in založila družba sv. Mohorja v Celovcu. 1904. 8°. 144 str. (D.S. XVIII, 114. F. K.)
- Cankar Ivan.** Gospa Judit. Založil L. Schwentner v Lj. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 8°. 133 str. (Cena broš. 2 K.) (S.N. št. 298. — L.Z. XXV, 312, 375. dr. Iv. Merhar. — D.S. XVIII, 112—114. dr. E. Lampe. — Domovina XIV, št. 101.)
- Cankar Ivan.** Hiša Marije Pomočnice. Založil L. Schwentner v Lj. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 12°. 158 str. Cena broš. 2 K., eleg. vez. 3 K 50 h. (S.N. št. 98—101. Fr. Kobal. — D.S. 308. — Slovan II, 155, 187—188. Cv. Golar. — L.Z. 379—380, 435—436. dr. Iv. Merhar. — Naši zap. II, 95.)
- Gregorčič Simon.** Svetopisemska knjiga Job in psalem 118. Poslovenil — —. Tiskala in založila „Narodna tiskarna“ v Gorici. 1904. 8°. XXXII+172 str. (Cena eleg. vez. 3 K 20 h.) (D.S. 760. — Slovan III, 91—92. dr. Jos. Tominšek. — K.O. IX, 98—101. S.U. V, 276—277.)
- Kersnik Janko.** Zbrani spisi. Zvezek III. Sešitek II: Jara go-spoda — Očetov greh. V Lj. Založil L. Schwentner. Tisk „Narodne tiskarne“ 1904. 8°. 194 str. (Cena 2 K 50 h.) (L.Z. 380. — S.N. št. 193—194. Cv. Golar. — D.S. 438—439. dr. E. Lampe. — Slovan II, 249.)
- Kostanjevec Josip.** Iz knjige življenja. II. zvezek. Založil pi-satelj. Tiskal R. Šeber v Postojni. 1904. 8°. 243 str. (Cena

3 K). (S.N. št. 73, 74. Cv. Golar. — L.Z. 436—437. dr. Jos. Tomiňšek. — D.S. 369—370. dr. E. Lampe. — Slovan II, 155; 313—314).

Maister-Vojanov Rudolf. Poezije. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Lj. 1904. 8°. 130 str. Cena eleg. vez. 3 K (S.N. št. 247, 248. — L.Z. 759—760. Jos. Regali. — Slovan II, 385; Slovan III, 25—26. dr. Jos. Tomiňšek. — D.S. 692—694. dr. E. Lampe. — K.O. IX, 95—98. — U.T. 330).

(**Malovrh Miroslav.**) Kralj Matjaž. Zgodovinska povest. Pretisk iz „Slovenskega Naroda“. Natisnila in založila „Narodna tiskarna“ v Lj. 1904. 8°. 363 str. (1 K).

— Pod novim orlom. Zgodovinska povest. Pretisk iz „Slovenskega Naroda“. Natisnila in založila „Narodna tiskarna“ v Lj. 1904. 8°. 439 str. (Broš. K 1'60) (L.Z. 310—311. A. Aškerc).

Meško Ksaver. Ob tihih večerih. Lj. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1904. 8°. 291 str. (Cena elegantno vez. 5 K). (L.Z. 181—184. dr. Jos. Tomiňšek. — S.N. št. 87, 88. J. Jaroslavič. — D.S. 53, dr. M. Opeka, D.S. 172—173. A.M. — Slovan II, 121).

Spindler Vekoslav. Zapihal je jug. V lastni založbi. Tiskala Binko & Zika v Pragi. 1904. m. 8°. 84 + (II) str. (Broš. 1 K, eleg. vez. 2 K). (L.Z. 760—761. dr. Iv. Merhar. — S.N. št. 291. — D.S. 694. dr. E. Lampe. — Slovan III, 60. dr. Jos. Tomiňšek).

Taras Vaziljev. Iz raznih stanov. Z dodatkom „Urban iz Ribnice“. (Ponatis iz „Vrtca“.) V Lj. Založilo društvo „Prilpravniški dom“. Tisk „Katoliške tiskarne“. 1904. 12°. 48 str. (D.S. 54.)

Trdina Janez. Zbrani spisi. II. Verske bajke, stare in nove. Bajke in povesti o Gorjancih. V Lj. Založil L. Schwentner. Natisnila „Narodna tiskarna“ v Lj. 1904. 8°. 173 str. (Broš. 2 K, eleg. vez. 3 K). (L.Z. XXV, 246—247, 311. Iv. Cankar. — S.N. št. 285. — D.S. XVIII, 177. dr. E. Lampe. — Slovan III, 60).

Vrabl Rudolf. Izgubljena sreča. Založil Jernej Bahovec v Lj. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 12'. 67 str. (Cena 40 v.)

Zupančič Oton. Čez plan. V Lj. Založil L. Schwentner. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 12°. 114 str. (Cena broš. 2 K). (L.Z. 175—177. Ivan Cankar. — Slovan II, 59, 92—93. Val. Oblak. — D.S. 53—54. dr. E. Lampe. — S.N. 1903, št. 296—299. Jos. Regali. — Naprej, št. 13, 17, 21. — Naši zapiski II, 110—112).

Leposlovje v časopisih in zbornikih.

a) Izvirno.

Alešovec Jakob. Nemški ne znajo. gl. II. Zbornik. (Talijski 13).

Anatol. Azijske povesti. Ed. št. 157—230.

- Baloh Ivan.** Sanje. Slov. št. 25. — Vstal je. Slov. št. 75. — Pri maši. Slov. št. 86. — Nesrečna žrtev. Slov. št. 141, 142. Praške goske. Slov. št. 259.
- Blažič Ivo.** V Zvončku V: Iz zime v pomlad. 77—78. — Baron 98—101. — V majniku. 103. — Gospod, ki je imel rad otroke. 218—224. — Peter. S N št. 160.
- Bogdan Vened.** gl. Prelesnik Matija.
- Borisov.** V S N: Sanje življenja. št. 77—79. — Na Telovo. št. 123. — Ob slovesu. št. 203. — Almira. št. 237—238. — Šumelo je morje . . . št. 245, 246. — Dorica. Črtica. št. 288.
- Bratina Janko.** Gospod Dorče. Gorica, št. 65. — Ob Hublju. Povest. Gorica, št. 102—105 (nadalj. v l. 1905).
- Brenov J. S.** Nekaznovano hudodelstvo. Ed. št. 8—22. — Slabost. S N št. 135—147.
- Cankar Ivan.** Križ na gori. Ljubezenska zgodba. Knezova knj. XI, 1—115. (Slovan III, 221. dr. V. Korun. — L. Z. XXV, 504—506. dr. Iv. Merhar). Lepa Vida. L. Z. 578—582. — Na Golgoti. Slovan II, 258—259. — Na pragu. L. Z. št. 1—8. — Novela doktorja Grudna. Slovan II, št. 1—5. — Otrok se smeje. L. Z. 656—660; 706—711. Sreča. Slovan II, št. 6—10.
- Černej Ludovik.** V Zvončku V: Črevljarjeva vila. 38. — Ludovičkov konj. 39—40. — Sirota Ivanček. 51—52.
- Dečmanov Vinko.** Brata. Igra. Zvonček V. 203—210.
- Devetak L.** gl. Kostanjevec Josip.
- Dolar Anton.** Ena noč na gori Sv. Urše. II. nar. kol. XVI, 97—101.
- Dovič J. M.** Po moži se ji toži. Kol. Moh. 19—22. — Je tako, je! Slika iz naroda. Ravnotam, 22—23.
- F—t.** Očetova krivda. Povest. Kol. Moh. 2—17.
- Fabinc F.** Naša Rozika. S N št. 264. — V majevem jutru. S N. št. 120.
- Finžgar Fr. S.** Iz modernega sveta. Roman. D S. št. 1—12.
- Fischer J.** Prepolzko. S N. št. 86.
- Frančič Jos.** gl. Zbašnik Fran.

- Gangl Engelbert.** V Zvončku V: O svetli sabljici in iskrem konjiču. 3—7. — Upanje. 81—89. — Orehova vejica. Pri-povedka. 136—137. — Mrtva kopriva. Legenda 136. — Breze. Legenda. 186. — Dolgi prsti. 197—199. — Dež za solncem. 211—213. — Generalček. 246—248. — Bogastvo. 285. — Basni: Brada, usta in nos. 133; Dve smreki. 134; Dve smrti. 135; Vijolica 135; Orel in črv. 186.
- Helen Helenov.** Odlomek iz knjige življenja. S N. št. 137.
- Holz Vatroslav.** Roman umetniškega samouka. Slovan II, št. 1—12.
- Hrastničan F. G.** V Zvončku V: Tat. Gledališka igra v dveh dejanjih. 129—133. — O Kresu. 162—165. — Milica. 195—196. — Tončkov god. 255.
- Jelenc Vitomil.** Žene. Slika iz trškega življenja. S N. št. 29. — Pepelnica. Stran iz umetnikovega dnevnika. S N. št. 38. — Velika noč. S N. št. 75 (priloga). Pod akacijami. No-veleta. S N. št. 95—97. — Povest v aleji. S N. št. 131. — Jesenske fantazije. S N. št. 226, 227. — Elvira. S N. št. 241. — Grobovi. (Iz dnevnika polumrtvega človeka.) S N. št. 249. — Dánica. S N. št. 265. — Božična noč. S N. št. 294. — Uboštvo. Zvonček V, 243—246.
- Jelovšek Zofka.** Eva. L Z. 642—648. — Nada. (Drugi del.) Slovan II: št. 1—12. — Odmev. L Z. 132—136. — Pijanec. Črtica. Zab. knj. S M. XVII, 56—64. — Pisma. L Z. št. 7—9. Veliki teden. Dom. Prijatelj. I, 8—12.
- Kamenšek Oskar.** Mirina zaroka. S N. št. 271.
- Kette Dragotin.** Iz moderne slovenske lirike. (Ponatis iz nje-govih poezij.) Naprej, št. 15, 19.
- Knaflič Josip.** V temi. S N. št. 62—64. — V cvetočem maju . . . S N. št. 116. — Živi in mrtvi. S N. št. 125.
- Kostanjevec Josip.** Drobne povesti: 1. Nekaj novega. 2. Pre-majhna si še, premlada. 3. Moj lovski plašč. 4. Za njo . . . za njo. Zab. knj. S M. XVII, 105—145. — Gospod Plavec. Kol. Moh. 34—36. — Lovec. L Z. 67—72. — Spomini go-spoda Ignacija Brumna. Knez. knj. XI, 116—168 (Slovan III, 221. dr. V. Korun.) Zlati križec. L Z. 723—729.
- Kristan Etbin.** V Delavcu VII: Fantazija na zavón. št. 35, 36. — Osamov vrt. št. 41. — Ljubezen do bližnjega. št. 42. — Megla. št. 45. — Begun Stevo. št. 47—53. — Morje. L Z. št. 1—6.

- Lah Ivan.** Pijanec. Dom. Prijatelj I, 2—7. — Šimen. Vaška slika. Vrtec, št. 4—7. — Umetnik. Vaška slika. D S. 224—233. — Spomini na Belgrad. D S. 677—684.
- Levov Ivan Č.** Na kmetih. S N. št. 274. — Njen Mefisto. Slika z Miklavževega večera. S N. št. 280.
- Levstik Mihael.** Stari konj. Zvonček V, 271—272.
- Lovko Matija.** Ob smrtni postelji. Sličica iz življenja. Ed. št. 259—265.
- Lubič Juraj.** Taka smola. Izpred sodišča. S N. št. 66, 67. — (Pika) Humoreska. S N. št. 117—119.
- (Malovrh Miroslav.)** „Kralj Matjaž“ in „Pod novim orlom“. gl. zgoraj str. 250.
- Maister R.** (Vojanov.) Ženske. S N. št. 35.
- Mak Makso.** Izgubljeni sin. L Z. št. 1—6.
- Maksimov.** Fragment. S N. št. 290, 291.
- Medved Anton.** Job. Svetopisemska zgodba. D S. št. 1—6, 9—12. — Kazen nesprave. Kol. Moh. 161—162.
- Meško Fr. Ks.** Lastovkam nasproti. Potopisne črtice. D S. št. 8—12. — Pot spokornikov. Črtica. Zab. knj. S M. XVII, 45—56.
- Mezinec Ivan.** Žrtva spovedne tajnosti. Zgodovinska povest. Primorski, list št. 1—15.
- Mihajlova.** Spomladi. L Z. 561—565.
- Mihalek Pavel.** V Naših zapiskih II: Ničvrednež. št. 1—2; Vest. št. 5, 6; Nebeška povest. (Prosto po Macharju.) 140—143. — Pijanec. Delavec št. 23.
- Neubauer Fr.** Pesmi iz Slavonije. Kol. Moh. 18.
- Novačan Ant.** Peter Sebastijan. Ilustr. nar. kol. XVI, 81—87. Zadnji goldinar. Ravnotam, 110—114.
- Opeka Mih.** Blažena si med ženami. Prizor s petjem in živimi podobami. D S. 751—753.
- Orlov Milan.** Sveta noč. Naši zapiski II, 29—30.
- Osamelec.** gl. Kostanjevec Josip.
- Palnák Fr.** Iz spominov na očeta. Zvonček, 26—28. — V novo življenje. Zvonček, 78—79.

- Pangrac Juraj.** V hudih dneh. Povest. Vrtec št. 2, 3. — Kočarjev Peter. Zvonček, 267—271.
- Pavlica Andrej.** Cvetje z vrtov večnih višav. (Pesmi.) Primorski list št. 43 sled.
- Peterlin Radivoj.** Na sveti večer. L Z. 716—718.
- Pirčeva Minka.** Gadi izpod Sv. Jošta. Zvonček V, 105—107.
- Planinec Jos.** gl. Kostanjevec Josip.
- Podlimbarski.** Kdaj sem se smejal. Kol. C. M. za l. 1905, 44—49. — Moravske slike. L Z. št. 2—10.
- Poljanec Ljud.** (Nataša.) Iz polpreteklih dni. (Pesmi.) L Z. 193—195.
- Potoška Marica.** Velikonočni zvonovi. Prim. list št. 16, 17.
- Prelesnik Matija.** V smrtni senci. Baltiška povest. D S. št. 1—12.
- Pucelj Ivan.** Očiščenje. L Z. 3—17.
- Rape Andrej.** V Zvončku V: K Miklavžu! 33—37; Kaznovale so ga. 53—55; Vstajenje. 92—94; Anica. 171—174; Ruša in Nuša. 256—259.
- Roman Romanov.** Moč. Novela: D S. 40—45, 91—96. — Hiša na Holmu. D S. št. 5—7.
- Rubin J. E.** Spomini na ljubljansko barje. D S. št. 6—8.
- Samko Cvetko Marin.** Zvonček. 227—229. — Tiho hrepenenje. S N. št. 70. — Tisti večer pred Binkošti. S N. št. 115. — Procesija. S N. št. 124. — Ljudje. S N. št. 233—234. — Značaji. S N. št. 268—273.
- Serjunov Janko Filipovič.** Opeharjeni krčmar. Igra s petjem. Prim. list št. 23.
- Spindler Vekoslav.** Iz dobe absolutizma. Črtica. Slovan II, 321—326.
- Stukelj Ivan.** Lov na vidro. Zvonček. 249—254.
- Šegula Fr. S.** Jan van Vert. Povest iz časov tridesetletne vojske. Kol. Moh. 24—26. — „Srce Jezusovo.“ Povestica iz umetniškega življenja. Ravnotam, 27—29.
- Šorli Ivo.** Na ovinku. L Z. 589—595.
- Trošt Ivo.** Njena zvezda. Slika. L Z. 400—406, 480—483. — Podoba iz mladosti. Povest. Zab. knj. S M. XVII, 64—104.

— Same so govorile. Dogodbica iz vasi. Kol. Moh. 32—33.
 — V Zvončku V: Skisano vreme. 30—32; Na izprehodu. 65—67; Veliki petek in Velika sobota. 75—77; Novo veselje. 115—117; Ugodna pomota. 126—128; Mačka na peči. 175; Žena, ki je ukradla ščip. 176; Zajčkali smo se. 187—190; En sam pogled. 230—232; Zakaj paglavec? 236—238; Vseh svetih dan. 260—261; V domovino! 276—279.

Vaziljev Samo. Morilec. L Z. 516—522, 603—611. — Saj me ne ljubiš! Noveleta. Slovan II, 161—163.

Vilimsky Slavko. V lepše življenje! Novelica. Ed. št. 131—140. — Gosli. Iz naše vasice. Ed. št. 144—147. — Spomini. Ed. št. 152—157.

Vodopivec Severin. Pod mogočnim varstvom. Povest. Kol. Moh. 36—37.

Voglár Fran. Kdo bo nosil šolsko zastavo na Telovo? Zvonček. 123—125. — Boj z muhami. Ravnotam, 233—236.

Zbašnik Fran. Prijateljstvo in ljubezen. L Z. št. 5—12.

Zupančič Oton. Noč na verne duše. Dramatska slika. L Z. 196—205.

Zvoran. Gosli. Vaška črtica. D S. 432—435.

b) Prevodi.

I. Jugoslovani.

Belousov. Na odgovor! Gorica, št. 87—90.

Kumičić Evgenij. Teodora. Povest. Ed. št. 31—129. (prevel J. S.)

Lepušić Ivan. Križ. Bosenska povest. Danica št. 30—35.

Markovič-Adamov P. Pred cesarja. Gorica št. 95—98.

Šenoa August. Prijatelj Lovro. Primorec. (Poslovenil Sokolovič.) — Prokletstvo. Zgodovinski roman. Nadaljeval in dovršil I. E. Tomič. Ed. št. 268—362. (Prevel M. C—č.)

II. Iz češčine.

Arbes J. Čez zasneženo planoto. Slov. št. 217. (Fr. V.)

Kollár Jan. Slovan. Kol. C. M. 33—36. (prel. † Iv. Vesel.)

Kosmak Vaclav. Frater Makarius. Vrtec, 146—150. — Jesen. Vrtec, 186—187. — Kdo je naučil ptice peti? Angelček, 101—102 (Jož. Gru-

den). — Nalašč ne! Vrtec, 142—143. — Rajski ptiček. Angelček, 158 (Jož. Gruden). — Sanje. Slov. št. 147 (Savo Savič). — Sirota. Angelček, 139—141 (Jož. Gruden). — Kriva tatvine. Prim. list št. 18, 19. — Spomini na mater. Vrtec št. 4, 5. — Vstajenje. Vrtec, 58—59 (J. Gruden). — Zvesti pastir. Prim. list št. 27, 28. (Márica Potoška).

Machar J. S. Kroutil. Naši zap. II, 62—64. — Monolog svetega Petra. Naši zap. II, 45—47. — Nebeška povest. Naši zap. II, 140—143. — Ničvrednež. Naši zap. II, št. 1, 2. — Oznanjenje Marije Device. (Pesem.) Naši zap. II, 176. — Vest. Naši zap. II, št. 5, 6.

Neruda Jan. Kam z njim? Slička iz velikomestnega življenja. Ilustr. nar. kol. 103—109.

Svéta Karolina. Svoji k svojim Gorica št. 15—43.

Třebizsky Vaclav Beneš. Molitev za domovino. Danica št. 1, 2.

Vrchlický Jaroslav. Greh. Slika iz vlaka. Slov. št. 191. (Fr. V.)

III. Iz poljščine.

Czajkowski Mihael. Kirdžali. Slovanska knjižnica, snop. 134—137.

Przybylski Zygmunt. Prvi ples. Komedija v enem dejanju. Talija, 15.

Sienkiewicz Henrik. Pisma s pota. Slov. št. 2—50 (s presledki — poslov. Podravski — Pet. Miklavc. — Nadaljevanje iz l. 1903). Potop. Zgodovinski roman. Slovanska knj. 138—146. (posl. Podravski.)

IV. Iz ruščine.

Andrejev Leonid. Molčanje. Pripovedka. Ed. št. 25—30. Posl. P. Miklavc.)

Čehov Anton Pavlovič. Strugar Petrov. D.S. 106—109. (Fr. Grivec.) — Temota. Črtica. Naši zap. II, 157—160. — Zdravstvena komisija. Naprej št. 22.

Gorkij Maksim. (Na dnu življenja. Razmotrivanja. Napisal Ferd. Tuma. S.N. št. 243, 244.) — Zgodba hudodelstva. Gorenjec št. 40—53.

Markovič Evgenija Marija. (Marko Vovčok.) Zavodna vzgojenka. Gorica št. 44—60.

Petrov Peter. Med gorskimi orli. Povest izza časa hercegovskega ustanka. Gorica št. 69—86.

Tolstoj Lev Nikolajevič. Bog pravico vidi, ali ne skaže takoj. Mir št. 24, 25. (D. Gustinčič.) — Slepec in mleko. Stari lev. Lisica in žerjav. Zvonček, 102.

V. Iz francoščine.

Claretie Jules. Cigareta. Slov. št. 168—171.

Daudet Alphonse. Praporščak. Slov. št. 83.

- La Fontaine Jean de.** Iz La Fontainovih basni. Zvonček 18—19, 42—43. (Poslovenil Delimir Glažar.)
- Lotti Pierre.** Islandski ribič. gl. II. Zborniki. Svetovna knj. V.
- Maupassant Guy de.** Dežnik. Slov. št. 189. — Na deželi. Slov. št. 123. — Na morju. Slov. št. 132.
- Mérimée Prosper.** Mateo Falcone. Slov. št. 150—153.
- Moinaux Jules.** Novi klobuk. Slov. št. 195.
- Pottier Eugen.** Internacionala. Naprej št. 1 (preložil A. Kristan).
- Thivars Michel.** Velika srečka. Slov. št. 29.

VI. Iz raznih slovstev.

- Key Ellen.** Pogum. Omladina I, 37, 58.
- Kotzebue A.** Raztresenca. gl. II. Zborniki, Talija 14. (nem.).
- Lagerlöf Selma.** Cezarjeva vizija. Slov. št. 297, 298 (šved.).
- Manzoni.** Ime Marija. (Pesem.) Slov. št. 243. (Iv. Krek).
- Multatuli.** Metulj. Gorenjec št. 34.
- Poe Edgar Allan.** Srce ga je izdalo. Slov. št. 256, 257. (angl.)
- Raupach E.** Mlinar in njegova hči. gl. II. Zborniki. Talija 17.
- Sacher Masoch.** Ženski Neron. Ed. št. 233—243. — Ženitev Valerijana Kohanskega. Ed. št. 244—258.
- Shakespeare William.** Julij Cezar. gl. II. Zborniki. Salonska knj. VI. — Kralj Lear. gl. II. Zborniki. Prevodi I. — Romeo in Julija. gl. II. Salonska knj. V.
- Triesch Fried. Gustav.** V medenih dneh. gl. II. Zborniki. Talija 16.

XIV. Muzikalije. Umetnost.

- Akordi.** Novi —. Zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo. Urejuje Dr. Gojmir Krek. Izhaja 6 krat na leto. Založništvo L. Schwentner. V Lj. Natisnila Jos. Eberle & Co. na Dunaju. 1904. 4°. Let. III. (št. 5, 6). IV. (št. 1, 2, 3). Cena za leto 8 K.
- Aljaž Jak.** „Oj z Bogom, ti planinski svet!“ (Sim. Gregorčič.) Zadrúžna tiskarna v Lj. 8°. 4 str. (Priloga Planinskemu Vestniku, V. št. 9.)
- Štirinajst zborov (7 mešanih in 7 moških). Uglasbil — —. 1904. Dobiva se pri skladatelju in založniku J. Aljažu:

- Pošta Dovje, Gorenjsko. Tiskala Zadružna tiskarna v Lj. (Cena 1 K) 1904. 8°. 42 str. (D S. XVIII, 54—55. Fr. Ferjančič.)
- Bajuk Martin.** Slovenske narodne pesmi nabral in četvero-glasno postavil — —. IV. zvezek. Izdala in založila „Glas-bena Matica“. Lith. ustav Engelmann & Mühlberg v Lipsku. V Lj. 1904. 8°. 61 str.
- Beran E.** Maša za moški zbor. V samozaložbi. Maribor. 1904. Cena 1 K. (Pop. XXV, 380.)
- Foerster Anton.** Missa in honorem B. M. V. Immacolatae, za 3 (tudi 4) glase z orglami zložil in častitemu konventu sv. Uršule v Škofji Loki poklonil — —, op. 85. V lastni založbi. Natisnil R. v. Waldheim — Jos. Eberle & Comp. na Dunaju. Cena partiture 2 K.
— Tretja solza. (Bes. Silvina Sardenka.) D S. 1904. 8°. 270—273.
— Tri „Ave Maria“ za 1, 2 in 3 glase z orglami zložil — —, op. 86. Ponatis iz „Cerkvenega Glasbenika“. Cena 70 h.
- Hladnik Ignacij.** Ofertoriji za največje in večje praznike cerkvenega leta. Zložil — —. Opus 48.
- Hribar Angelik.** Slava Brezmadežni ob petdesetletnici etc. . . . Cena K 1'20—1'60. (Duh. Pastir, 326. A. Kržič.)
- Jurkovič Franc** Veselje angelsko. Napevi za dvoglasno petje in spremljanje na orgljah pesmarice „Prijatelj otroški“ priredil učiteljstvu slovenskih šol — —, nadučitelj in vodja deške in dekliške šole. V Šmarji pri Jelšah. Založil Josip Krohne. Natisnila „Katoliška Tiskarna“ v Lj. 1904. v. 8°. 44 str.
- Kimovec Franciscus.** Requiem voce media una cum organo concinendam composuit — —. V založbi skladatelja. Natisnila „Katoliška Tiskarna“ v Lj. 1904. fol. Cena 1 K.
- Lajovic Anton.** Šest pesmi za glas s spremljevanjem klavirja zložil — —, op. 5. Izdala in založila „Glasbena Matica“. V Lj. Lith. ustav Engelmann & Mühlberga v Lipsku. 1904. fol. 35 str.
- Mihelčič Alojzij.** Materi Mariji . . . op. 4.
- Parma Viktor.** Rokovnjači. Uglasbil — —. Zaloga in lastnina Otona Fischerja v Ljubljani. Litograf. ustav C. G. Rödera v Lipskem. fol. — 1. Uvertura za klavir — 9 str. (Cena K 2'50.); 2. Kuplet za moški glas s klavirjem — 3 str. (Cena 1 K.); 3. „Zora vstaja“, za sopran s klavirjem — 3 str. (Cena 1 K.); 4. „Cvetočih deklic prsa bela.“ Samo-

spev (sopran) z mešanim zborom ob spremljevanju klavirja — 9 str. (Cena 2 K.)

- Legijonarji. Uglasbil — —. Zaloga in lastnina Otona Fischerja v Ljubljani. Litogr. ustav C. G. Rödera v Lipskem. fol. 1. „Zapoj mi, ptičica, glasno.“ Pesem za sopran s klavirjem — 5 str. (Cena K 1'20.); 2. „V petju oglasimo.“ Moški zbor s klavirjem — 5 str. (Cena K 1'80.); 3. Kuplet za moški glas s klavirjem — 3 str. (Cena 1 K.); 4. Romanca. Samospev (tenor) z moškim zborom ob spremljevanju klavirja — 5 str. (Cena K 1'80.); 5. Ptička. Pesem za sopran s klavirjem — 5 str. (Cena K 1'20.); 6. Skoz vas. Koračnica za klavir — 5 str. (Cena K 1'20.)

Pogačnik Ioannes. Missa in honorem Beatae Mariae Virginis, R. Domino Decano Michaeli Arko dedicata auctore — —, op. 10. Labaci. Sumptibus auctoris. Typis „Zadružna tiskarna“. 1904. Dobi se pri pisatelju. Partitura 2 K.

Premrl Stanko. Missa in honorem s. Christinae Martyris. Za mešan zbor s spremljevanjem orgelj zložil — —. Samozaložba. Risal I. Podobsky, natisnil Senefelder v Gradcu. 1904. Partitura 2 K 40 v. (D S. 763.)

Sattner Hugolin p. Šmarnice. 12 pesmi za mešan zbor, deloma z orgljami, za petdesetni jubilej zložil in brezmadežni devici Mariji ponižno poklonil — —, ord. ff. Min. V Lj. Založil Frančiškanski samostan. Cena partituri 2 K. (Cerkv. Glasbenik, 27—28. Fr. Ferjančič.)

Spindler Fr. Sal Ljudska pesmarica za nabožno petje v cerkvi, v šoli in doma. Priredil — —, duhovnik lavantinske škofije. Založilo „Katoliško tiskovno društvo“ v Lj. 1904. Cena 60 v. — 1 K 40 v. (D S. 763. — Pop. XXV, 349. H. D. — Cerkv. Glasb. 84—85. Fr. Kimovec. — Duh. Pastir, 659—660. Fr. Bernik. Slovan III, 94.)

Vurnik Matth. Missa pro defunctis ad IV voces inaequales aut una voce cum organo auctore — —. Sumptibus auctoris. Typographia cath. Labaci. Cena 1 K. (Voditelj VII, 503.)

Zbirka pesmi za enoglasno petje ob priliki vseslovenskega mladeniškega shoda pri Mariji Pomagaj na Brezjah dne 4. in 5. julija 1904. Samozaložba. Tiskala Katoliška Tiskarna v Lj. 1904. m. 8°. 16 str.

Važnejši članki o umetnosti.

Can kar Ivan. Slovenski umetniki na Dunaju. Slovan II. 185—187.

- Fajgelj Danilo. Domača glasba. Gorica št. 94.
- Gaber Anton. Prva jugoslovanska umetniška razstava. D S. 690—692, 754—756. Slovenska umetniška razstava na Dunaju. L Z. 243—246.
- Hubad Matej. O pospeševanju zveznega namena. Predavanje na skupščini dne 18. septembra 1904. (Po stenografskem zapisniku.) Lj. Založila „Zveza slovenskih pevskih društev“ v Lj.) Natisnili J. Blaznika nasledniki. 1904. v. 8°. 16 str.
- Matoš A. G. Jugoslovanska umetniška razstava. Slovan II. 382—384.
- Pahor. Čajkovskega „Evgenij Onjegin.“ L Z. 60—62.
- Prijatelj Ivan. Moderna manira in Žmitkov Poc. L Z. 18—23, 73—76. — Umetniški cilji. S N. št. 108.
- Radics Peter, pl. Od Hansa Lantherija doslej. Slike iz zgodovine Ljubljane. 1504—1904. Slovan II. 257—260, 307—310.
- Regali (Sever) Josip. Jugoslovanska umetniška razstava v Belgradu. L Z. 637; 686—692, 730—746. — Glasovi dunajske kritike o razstavi slovenskih umetnikov. L Z. št. 7, 8, 9. — Umetniška galerija v Ljubljani. L Z. 247—249. (prim. S N. št. 105).
- Stegenšek Avguštin. Dragocena monštranca in kelih pri sv. Frančišku v Savinjski dolini. Voditelj VII. 45—54. — Bronasta vrata bazilike sv. Petra v Rimu v zgodovini in umetnosti. Voditelj VII. 311—333.
- Steska Viktor. Quagliève freske v stolnici in semeniščni knjižnici. I M K XIV. 143—144.
- Šubic Ivan. Cesarjev spomenik v Ljubljani. L Z. 157—163.
- Zupančič Oton. Naši slikarji v tujini. Slovan II. 182—184.

XV. Poročila, pravila in ostali važnejši drobiž.

- Cenovnik** trgovine z železnino Karol Kavšeka nasl. Schneider & Verovšek v Lj. 1904. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 4°. 96 str.
- Izvestje** c. kr. II. državne gimnazije v Ljubljani o šolskem letu 1903/1904. Na svitlo dal c. kr. ravnatelj Fran Wiesenthaler. Založila c. kr. II. državna gimnazija. Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. V Lj. 1904. v. 8°. 59 str.

Vsebina: Zemljevid o naseljenosti prebivalstva na Kranjskem. Priobčil dr. Dragotin Lončar. — Dobrovský in Slovenci. Očrtal dr. Janko Štebinger. — Šolska poročila. Sestavil ravnatelj.

Izvestje. Tretje — mestne nižje realke v Idriji. Za šolsko leto 1903/1904. Izdalo ravnateljstvo. Založila mestna nižja realka. Natisnil Iv. Lampret v Kranju. V Idriji 1904. v. 8°. 62+XL str.

Vsebina: Začetni pouk v prostem risanju na realkah. Spisal Vinko Levičnik. — † Ivan Rode. Nekrolog. Napisal M. Pirnat. — Šolska poročila. Sestavil ravnateljev namestnik dr. S. Beuk.

Knjižica, programna. Koncert „Glasbene Matice“ v Lj. v soboto dne 12. marca l. 1904. Založila „Glasbena Matica“. — Tisk J. Blasnika naslednikov. v. 8°. 18 str. Cena 20 v.

Konduktar Mali —, obsegajoč železniške in poštno zveze južnih pokrajin. Veljaven od 1. junija do konca oktobra 1904. Založil Jernej Bahovec v Lj. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 32°. 64 str.

Poročila. Letno poročilo štirirazredne dekliške šole v Kranju. Izdalo šolsko vodstvo na koncu šolskega leta 1903/1904. Založil krajni šolski svet v Kranju. Natisnil Iv. Pr. Lampret v Kranju. 1904. 4°. 15 str.

Letno poročilo štirirazredne deške šole in obrtne nadaljevalne šole v Kranju. 1904. v. 8°. 16 str.

C. kr. umetno-obrtna strokovna šola v Ljubljani. Poročilo o šolskem letu 1903/1904. Založila c. kr. umetno-obrtna strokovna šola. Natisnila Kleinmayr & Bamberg. 1904. 4°. 11 str.

Poročilo o mestnih ljudskih šolah v Lj. koncem šolskega leta 1903/1904. Na svetlo dal c. kr. mestni šolski svet ljubljanski. V Lj. Založil c. kr. mestni šolski svet ljubljanski. Tiskal Dragotin Hribar. 1904. v. 8°. 173.

Letno poročilo Uršulinskih dekliških šol v Lj. Izdalo šolsko ravnateljstvo na koncu šolskega leta 1903/1904. Založile Uršulinske dekliške šole. V Lj. Tisk Zadružne Tiskarne v Lj. 1904. v. 8°. 40 str.

Letno poročilo ljudske šole v Postojni. Tiskala tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 8°. 24 str.

Letno poročilo ljudske šole v Ribnici. Tiskala tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 8°. 21 str.

- Letno poročilo štirirazredne deške ljudske šole v Rudolfovem 1903/1904. Novo mesto. Založil krajni šolski svet v Rudolfovem. Tisk J. Krajec. 1904. 8°. 14 str.
- Letno poročilo trirazredne dekliške ljudske šole v Rudolfovem 1903/1904. Novo mesto. Založil krajni šolski svet v Rudolfovem. Tisk J. Krajec nasl. 1904. 8°. 12 str.
- Poročilo dekliške šole Sv. Jakob-Trst. Natisnila tiskarna Edinost. 1904. 8°. 12 str.
- Poročilo o delovanju kmetijsko-kemijskega preskušališča za Kranjsko v Lj. leta 1903. Sestavil ravnatelj Dr. E. Kramer. Lj. 1904. Založilo kmetijsko-kemijsko preskušališče. Tiskali J. Blasnikovi nasledniki. v. 8°. 6 str.
- Letno poročilo Cesar Franc Jožefove bolnice usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu. Založil konvent „Usmiljenih bratov“. Tisk J. Krajec nasl. v Novem mestu. 1904. 4°. 4 str.
- Letno poročilo Narodne čitalnice v Novem mestu leta 1904. Novo mesto. Založila „Narodna čitalnica“. Tisk J. Krajec nasl. 16°. 11 str.
- Letno poročilo prvega uradniškega konsumnega društva (registrovane zadruge z omejenim poroštvom) za upravno leto 1904. Lj. Samozaložba. Tisk J. Blasnikovih nasled. v. 8°. 8 str.
- Upravno poročilo upraviteljstva Postojnske jame. Zaloga upraviteljstva Postojnske jame. Tisk J. Blasnika nasl. v Lj. 1904. v. 8°. 19 str.
- Pravila** akademičnega ferialnega društva „Prosveta“ v Lj. Tisk J. Blasnikovih naslednikov. 1904. m. 8°. 4 str.
- Pravila cesarjeviča Rudolfa voj. veteranskega društva v Kamniku. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 8°. 19 str.
- Pravila dijaškega podpornega društva v Trstu. Tiskala tiskarna „Edinost“. 1904. 8°. 21 str.
- Pravila društva zdravnikov na Kranjskem. Lj. Tisk J. Blasnikovih naslednikov. 1904. m. 8°. 6 str. (tudi nemški).
- Pravila Narodne čitalnice v Novem mestu. Novo mesto. Založila Narodna čitalnica v Novem mestu. Tisk J. Krajec nasl. 1904. 16°. 8 str.

- Pravila okrajne bolniške blagajne na Vrhniki. Založba okrajne bolniške blagajne na Vrhniki. Tisk J. Blasnikovih naslednikov v Lj. 1904. m. 8°. 34 str.
- Pravila Planinske podružnice „Trst“. Tiskala tiskarna „Edinost“. 1904. 8°. 12 str.
- Pravila tržaškega društva „Trst“. Tiskala tiskarna „Edinost“. 1904. 8°. 16 str.
- Pravila podpornega društva za živino. Tisk tiskarne R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 8°. 48 str.
- Pravila učiteljskega društva. Založilo učiteljsko društvo v Postojni. Tisk tiskarne R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 8°. 9 str.
- Pravila vojaškega veteranskega društva za Dolensko v Rudolfovem. Rudolfovo. Samozaložba. Tisk J. Krajec nasl. 1904. 16°. 14 str.
- Pravila zveze slovenskih pevskih društev. J. Blasnikovi nasledniki. V Lj. 1904. 8°. 12 str.
- Pravila. Molitvena družba večnega križevega pota pri o. o. frančiškanih v Novem mestu. Samozaložba. Tisk J. Krajec nasl. 1904. 16°. 16 str.
- Posebna pravila dekliške Marijine družbe Pod gradom. Novo mesto. Tisk J. Krajec nasl. 1904. m. 16°. 16 str.
- Posebna pravila dekliške Marijine družbe, ustanovljene v čast oznanenju Matere Božje in sv. Alojzija v farni cerkvi sv. Kocijana v Mirni Peči. Novo mesto. Izdala družba. Tisk J. Krajec nasl. 1904. 16°. 5 str.
- Red** za šolske sluge. Odobren glasom sejnih sklepov okrajnih šolskih svetov Brežice 16. listopada, Kozje 15. listopada in Sevnica 14. listopada 1904. V Brežicah, dne 16. listopada 1904. Prvosednik: Julius pl. Vistarini, c. kr. okrajni glavar. (Schuldienerordnung.) Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg 1904. 8°. 13 str.
- Red** za šolske sluge. Odobren glasom sejnega sklepa okraj. šolsk. sveta Laško z dne 23. listopada 1904. V Celju, dne 26. listopada 1904. Prvosednik Apfaltrer baron pl. Apfaltrern Rudolf, c. kr. namestnije svetnik. Natis. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. (Schuldienerordnung etc.) 1904. 8°. 13 str.

- Zaključki.** Računski zaključek posojilnice v Idriji. Tiskala tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 26 str.
- Računski zaključek mestne hranilnice v Kamniku za tretje upravno leto 1903. Založila mestna hranilnica. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 4°. 34 str.
- Računski zaključek posojilnice v Zagorju ob Savi. Tiskala tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 4 str.
- Računski zaključek posojilnice Rovte nad Logatcem. Tiskala tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 3 str.
- Računski zaključek posojilnice Stari trg, Lož in sosredstva. Tiskala tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 3 str.
- Računski zaključek posojilnice v Moravčah, registrovane zadruge z om. zavezo, za osmo upravno leto 1903. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 1904. 4°. 4 str.
- Računski zaključek posojilnice v Cerknici. Natisnila tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 4 str.
- Računski zaključek posojilnice Sv. Križ pri Litiji. Natisnila tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 3 str.
- Računski zaključek posojilnice v Logatcu. Natisnila tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 10 str.
- Računski zaključek posojilnice v Trnovem. Natisnila tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 3 str.
- Računski zaključek posojilnice v Ribnici. Natisnila tiskarna R. Šeber v Postojni. 1904. 4°. 12 str.
- Računski zaključek posojilnice za ilir.-bistriški okraj. Natisnila tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 4 str.
- Računski zaključek posojilnice Slap pri Vipavi. Natisnila tiskarna R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 16 str.
- Računski zaključek mestne hranilnice v Novem mestu za deseto upravno dōbo od dné 1. januarja do 31. decembra 1903. Novo mesto. Založila mestna hranilnica. Tisk J. Krajec nasl. 1904. 4°.
- Računski zaključek mlekarne v Logatcu. Tisk tiskarne R. Šeber nasl. v Postojni, 1904. 4°. 7 str.
- Računski zaključek mlekarne zadruge v Radomlju. 1904. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. 4°. 4 str.

- Računski zaključek mlekarne za košansko župnijo. Tisk tiskarne R. Šeber v Postojni. 1904. 4°.
- Računski zaključek obč. kons. društva v Idriji. Tisk tiskarne R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 4 str.
- Računski zaključek kmetijskega društva v Vipavi. Tisk tiskarne R. Šeber nasl. v Postojni. 1904. 4°. 3 str.
- Letni račun obrtnega društva Svete Marije Magdalene. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun tržaškega veteranskega društva. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun pogrebnega društva Opčina. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun konsumnega društva Sv. Ivan. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun konsumnega društva Sv. Jakob. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun posojilnice in konsumnega društva Opčina. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun delavskega podpornega društva v Trstu. 1904. 8°. 16 str.
- Letni račun posojilnice in konsumnega društva Ricmanje. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun obrtnega društva Škedenj. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun konsumnega društva Rojan. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun gospodarskega društva Ferdeniči. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun gospodarskega društva Svete Marije Magdalene. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun gospodarskega društva Škedenj. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun obrtnega društva Barkovlje. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun pogrebnega društva Rojan. 1904. 4°. 4 str.
- Letni račun pogrebnega društva Svete Marije Magdalene. 1904. 4°. 1 str.
- Letni račun konsumnega društva Svete Marije Magdalene. 1904. 4°. 4 str.

Zapisnik redne seje trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko v Lj., dne 23. februarija, 4. maja, 4. avgusta, 16. novembra, 30. decembra 1904. Založila kranjska trgovska in obrtniška zbornica. Tisk J. Blasnika naslednikov v Lj. 8°. skupaj 162 str.

Zapisnik. Ročni — z imenikom za šolsko leto 1904—1905. Sestavil Štef. P r i m o ž i č, vodja kranjskega ustanovnega zavoda za gluhoneme v Lj. V Postojni. Tiskal in založil R. Šeber. 1904. Cena K 1'40—1'70.

